

De sakkunniga ifrågasätta i anslutning härtill, huruvida icke sjukgymnasterna i likhet med tjänstemän, för vilka det civila avlöningsreglementet tillämpades, kunde åläggas att utföra arbete sju timmar om dagen, utan att detta behövde medföra förhöjning av nu utgående löner eller ersättningar. Härigenom kunde måhända en eller annan sjukgymnast undvaras vid de större anstalterna eller anställandet av ytterligare gymnaster uppskjutas. En viss utökning av arbetstiden borde icke heller vara utesluten med hänsyn till att sjukgymnasterna enligt inhämtade uppgifter i regel icke vore berättigade att bedriva privatpraktik. Vid Stockholms vanförestalt finge gymnasterna behandla de fåtaliga privatpatienterna på enskilda rummen och därvid behålla 2 kronor 50 öre av den avgift av 3 kronor, som uttoges för varje behandling. Det syntes de sakkunniga böra tagas under övervägande att ålägga sjukgymnasterna vid Stockholmsanstalten att utföra jämväl behandlingar av privatpatienter såsom tjänsteförrättning, varvid hela avgiften skulle tillfalla anstalten.

Kostnaderna för bränsle och utspisning hava icke givit de sakkunniga anledning till särskild erinran. Slutligen hava de sakkunniga verkställt jämförelse mellan den genomsnittliga totalkostnaden per underhållsdag vid vanförestalternas sjukavdelningar och motsvarande kostnad för lasarettet å respektive orter. Jämförelsen utvisar, att mot vanförestalternas dagkostnad å 6 kronor 17 öre för år 1934 och 7 kronor 94 öre för år 1939 stod lasarettens medelkostnad med 6 kronor 4 öre respektive 8 kronor 60 öre. Att vanförestalternas sjukavdelningar år 1939 varit billigare än vederbörande lasarett finna de sakkunniga fullt naturligt, eftersom ortopedisk vård borde bli billigare än lasarettens mera komplicerade och olikartade vårdformer.

De sakkunniga hava jämväl berört frågan om täckningen av kostnaderna vid poliklinikerna samt taxorna därstädes samt anförä härutinnan följande:

Den konstaterade ökningen av besöksfrekvensen på poliklinikerna torde ha medfört större driftkostnader. Endast vid Stockholmsanstalten ha inkomsterna av avgifter ökat i motsvarande mån. År 1934 redovisades där 9,718 kronor i poliklinikavgifter, och år 1939 var beloppet 14,292 kronor eller 47.1 procent större. De sakkunniga ha inhämtat, att inflytande poliklinikavgifter tillfalla läkarna vid anstalterna utom vid Stockholmsanstalten, där avgifterna helt behållas av anstalten. Vid Göteborgsanstalten inbetala dock läkarna från och med september år 1940 till anstalten 40 procent av uppburna arvudet för röntgenundersökningar. Sagda olikhet har sin grund i förekommande olikartade löneförhållanden för läkarna vid anstalterna. I Stockholm råda ungefär likartade löneförhållanden för vanförestaltens läkare som för läkarna vid de statliga kroppssjukhusen (undervisningssjukhusen), i det att professorn i ifrågavarande ämne vid Karolinska institutet mot ett mindre arvode utöver sin professorslön är överläkare vid vanförestaltens sjukavdelning. Underläkarna vid Stockholms vanförestalt avlönas i likhet med underläkarna vid de statliga kroppssjukhusen med visst arvode utan rätt att erhålla andel i poliklinikavgifter. Avlöningsförhållandena för läkarna vid de tre övriga vanförestalterna förete däremot mera likhet med lasarettens. Överläkaren åtnjuter sålunda av anstalten fast lön med i förekommande fall ålderstillägg och rörligt tillägg, men han har därjämte

rätt att handha den öppna mottagningen å polikliniken och där tillgodogöra sig inkomsten från betalande patienter. mot det att obemedlade och mindre bemedlade av honom behandlas fritt. I den mån arbetets omfattning eller andra förhållanden det föranleda, biträdes överläkaren på polikliniken av underläkare, som därvid bekommer sådan andel i avgiftsinkomsten, som mellan överläkaren och honom avtalas. Underläkare avlönas i övrigt med arvode ungefär i likhet med underläkare vid lasaretten.

Taxorna för poliklinikbehandling vid vanförestalterna fastställas numera av medicinalstyrelsen på förslag av vederbörande anstaltsstyrelse efter överläkarens hörande. De på senare år fastställda polikliniktaxorna för vanförestalterna i Göteborg, Hälsingborg och Härnösand äro likalydande och ansluta sig nära till gällande sjukkassetaxa. De upptaga för första besöket 5 kronor, för följande 3 kronor per besök, för receptförnyelse 1 krona, för telefonrådförfrågning 2 kronor och för rådförfrågning nattetid 100 procent förhöjning av nyssnämnda belopp. Röntgenundersökningar debiteras med 5—15 kronor. Laboratorieundersökningar ersättas enligt särskild tilläggstaxa, och för operativa ingrepp uttages tilläggsavgift med belopp upp till 20 kronor.

För Stockholmsanstalten gäller en taxa, som upptager 2 kronor per besök för alla poliklinikbesök samt 3—5 kronor för röntgenundersökning.

Obemedlade samt mindre bemedlade patienter skola på vanförestalternas polikliniker få fri behandling. Anstalterna erhålla för denna prestation ett särskilt statsbidrag å 5,000 kronor om året till varje anstalt. Bemedlade patienter betala enligt nyss angivna taxor. I avseende på den fria vård, som sålunda lämnas åt obemedlade och mindre bemedlade, ha de sakkunniga anledning förutsätta, att någon likformig prövning av betalningsförmågan icke förefinnes vid vanförestalterna, och vilja i anslutning härtill erinra om sitt i annat sammanhang tidigare framförda yrkande, att begreppen obemedlad och mindre bemedlad måtte närmare utredas, så att en mera likartad gränsdragning sker mellan dessa kategorier och de bemedlade.

Även om vanförestalternas polikliniker i stor utsträckning frekventeras av obemedlade och mindre bemedlade, som skola erhålla fri vård, torde dock ett flertal patienter numera vara betalande, särskilt som försäkring för sjukdom blivit alltmer vanlig, i den mån sjukvårdsrörelsen vuxit. Till följd härav kan man beräkna, att läkarna vid de tre anstalter, där avgiften i regel oavkortad tillfaller läkarna, ha ökade inkomster av poliklinikverksamheten. Det synes de sakkunniga skäligt, att vanförestalterna erhålla täckning i viss mån för de genom poliklinikfrekvensens ökning föranledda merkostnaderna. Inkomsten av poliklinikavgiften bör därför på lämpligt sätt fördelas mellan anstalten och läkarna. Beträffande Stockholmsanstalten vilja de sakkunniga förorda höjning av polikliniktaxan. Vissa skäl tala därvid för att samma taxa tillämpas vid Stockholmsanstalten som vid övriga tre anstalter. Men andra förhållanden åter motivera en taxa, som nära ansluter sig till den vid undervisningssjukhusen gällande, d. v. s. vid det närliggande Karolinska sjukhuset. För närvarande uttagas där 3 kronor för vart och ett av de sex första besöken och 1 krona 50 öre för varje efterföljande besök. Röntgenundersökning ersättes med 5—15 kronor, men för övriga speciella undersökningar och ingrepp debiteras icke tilläggsavgift. De sakkunniga ha erfarit, att andra av besparingsberedningens sakkunniga ha föreslagit vissa justeringar i Karolinska sjukhusets polikliniktaxa, vilka gå ut på att avgiften för besök utöver det sjätte skall höjas till 2 kronor samt att tilläggsavgift för operativa ingrepp och laboratorieundersökningar skall uttagas med belopp, som svara mot sjukkassetaxans tariffer för dylika åtgärder. De sakkunniga finna det lämpligt, att Stockholms vanförestalt tillämpar den för Karolinska sjukhuset på angivet sätt kompletterade polikliniktaxan, vilken då icke i avsevärd grad skiljer sig från den vid övriga vanförestalter tillämpade taxan.

Det kan i detta sammanhang förtjäna framhållas, att läkarna vid vanförestalterna äro tillsatta av vanföreföreningarna med viss uppsägningstid eller, när det gäller underläkare, genom förordnande på viss tid. Läkarna kunna således icke under alla förhållanden räkna med att under hela sin tjänstgöringstid ha sig tillförsäkrad hela inkomsten från poliklinikerna.

I fråga om yrkesskolorna med elevhemmen, skol- och uppfostringshemmen, verkstäderna samt kuratorsverksamheten vid vanförestalterna har de sakkunnigas granskning ej föranlett något uttalande i besparingssyfte, fränsett en rekommendation att iakttaga försiktighet vid bestämmandet av lärarnas antal och honorar vid yrkesskolorna.

Över besparingsberedningens promemoria hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen och svenska vanförestalternas centralkommitté.

Medicinalstyrelsen har till en början yttrat sig angående de sakkunnigas förslag om förlängning av arbetstiden för sjukgymnasterna till 7 timmar om dagen. Styrelsen säger sig under hand hava inhäntat, att sjukgymnasternas angivna dagliga arbetstid om 6—6½ timmar i regel avsåge effektivt arbete. En sådan arbetstid syntes, när det gällde sjukgymnastiskt arbete, böra betraktas såsom rimlig. Det måste vidare framhållas, att arbetet vid en vanförestalt på grund av den nedsatta rörelseförmågan hos patienterna vanligen bleve särskilt tungt. Styrelsen ansåge sig därför icke kunna tillstyrka, att ifrågavarande sjukgymnaster ålades en utökning av arbetstiden.

Enligt vad styrelsen vidare erfarit, utfördes de i promemorian omförmälda behandlingarna av privatpatienterna vanligen icke under sjukgymnasternas tjänstgöringstid. Med hänsyn till vad styrelsen anført om rimlig arbetstid i fråga om sjukgymnastiskt arbete, syntes denna anordning mindre tillfredsställande. Riktigare vore, att behandlingen av privatpatienterna skedde under den ordinarie arbetstiden, i vilket fall medicinalstyrelsen tillstyrkte ett genomförande av de sakkunnigas förslag, att avgiften i sin helhet skulle tillfalla anstalten.

Med anledning av vad de sakkunniga föreslagit om täckningen av kostnaderna för poliklinikerna anför medicinalstyrelsen, att då det ankomme på staten att täcka uppkomna underskott i driften vid vanförestalterna, det syntes styrelsen vara skäligt, att styrelserna för vanförestalterna i Göteborg, Hälsingborg och Härnösand snarast till prövning upptoge frågan om en lämplig fördelning mellan anstalten och läkarna av poliklinikinkomsterna. Vidare har styrelsen i anledning av den förordade höjningen av polikliniktaxan vid vanförestalten i Stockholm meddelat, att styrelsen nyligen med ändring av sitt den 2 september 1937 fattade beslut angående dylik taxa godkänt ett av föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm fattat beslut att från och med den 1 juli 1942 bestämma poliklinikavgiften vid anstalten till 3 kronor per gång samt avgiften för röntgenfotografering av händer, armbågar, knän och fötter till 5 kronor och för röntgenfotografering i övrigt till 10 kronor.

Slutligen har medicinalstyrelsen förklarat, att styrelsen anslöte sig till de sakkunnigas uttalande, att försiktighet borde iakttagas vid bestämmande av antalet lärare och honoraret till dessa vid vanförestalternas yrkesskolor.

Svenska vanförestaltnernas centralkommitté har åberopat infordrade yttranden från de fyra vanförestaltnernas huvudmän, vilka i huvudsak anför följande.

Stockholmsföreningen har till en början erinrat om att den betydande ökningen av personalen vid Stockholmsanstalten sedan år 1934 till stor del vore beroende på att anstalten år 1936 flyttat från sina gamla, trånga och otidsenliga lokaler till ett för anstaltens räkning nyuppfört byggnadskomplex på Norrbackaområdet med betydligt större utrymmen samt större antal sjuk- och elevplatser. Detta vore jämväl orsaken till en hel del andra öknings, icke minst beträffande bränslekostnaden. Föreningen har vidare förklarat sig beredd att taga frågan om en utökning av sjukgymnasternas arbetstid under omprövning men framhåller samtidigt, att sjukgymnasternas arbete såväl fysiskt som psykiskt ansåges vara särskilt påfrestande.

I fråga om sjukgymnasternas behandling av privatpatienterna påpekar föreningen — med rättelse av de sakkunnigas uppgift härutinnan — att gymnasterna få behålla 1 krona 50 öre av den till 2 kronor uppgående avgiften. Under år 1941 erlades av privatpatienter tillhoppa 2,378 kronor för behandlingar av anstaltens sjukgymnaster. Av detta belopp erhöles dessa tillhoppa 1,783 kronor 50 öre, och återstoden 594 kronor 50 öre tillföll anstalten. Även i detta hänseende vore föreningen emellertid beredd att taga det framlagda förslaget under närmare övervägande.

Vad polikliniktaxan beträffar erinrar föreningen om att denna vid Stockholmsanstalten sedan den 1 juli 1942 är fastställd till 3 kronor per besök. För röntgenbehandlingar gällde i tillämpliga delar samma taxa som vid Karolinska sjukhuset.

Göteborgsföreningen upplyser i fråga om fördelningen av poliklinikinkomsterna mellan läkarna och anstalten, att denna sak diskuterats men att förslag till lämplig lösning ej framlagts. Lösningen av denna fråga borde dock helst ske gemensamt vid de anstalter, som berördes därav. Frågan följdes med oavlatlig uppmärksamhet från vanförestaltens i Göteborg sida.

Rörande förhållandena vid yrkesskolorna och elevhemmet anføres, att vid den omorganisation, som för några år sedan gjorts, personalen nedbringats till ett minimum, samtidigt som själva verksamheten effektiviserats. Jämfört med ungefär motsvarande befattningshavare hos Göteborgs stad vore de vid vanförestalten lägre betalda men hade likväl i vissa fall åsatts högre personliga fordringar.

Vad av sakkunniga i övrigt anförts rörande besparingar stode i full överensstämmelse med av föreningen vidtagna åtgärder.

Hälsingborgsanstaltens styrelse förklarar sig hava sin uppmärksamhet oavlatligt riktad på nödvändigheten att begränsa utgifterna. Denna även under normala förhållanden erforderliga sparsamhet hade givetvis skärpts under nu rådande dyrtid. Styrelsen uppfattade den nu tillämpade metoden med oförändrade normer för statsbidragen och ständigt växande underskott såsom en särskild press i riktning mot återhållsamhet med utgifterna, då styrelsen i möjligaste mån ville söka undvika att varje år ingå till Kungl. Maj:t med an-

hållan om anslag till täckande av de undan för undan växande driftunderskotten.

Norrlandsföreningen har beträffande poliklinikvården bestritt den i memorian förekommande uppgiften, att det numera skulle vara vanligare än förr, att de, som besökte poliklinikerna, vore betalande patienter och att detta berodde på den ökade anslutningen till sjukkassor. Enligt uppgift av överläkaren vid vanförestalten i Härnösand vore det ej alls sällsynt, att medlemmar av sjukkassor föredro medellöshetsintyg och därför erhöles fri vård. Med anledning av uppgiften i utredningen att läkarna icke under alla förhållanden kunde räkna med att under hela tjänstetiden vara tillförsäkrade hela inkomsten från polikliniken, enär, vad beträffade överläkarna, dessa vore tillsatta av vanföreföreningarna med viss uppsägningstid, erinrar föreningen om att så ej vore fallet med överläkaren vid vanförestalten i Härnösand, som vore utnämnd av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 10 juli 1942 har *svenska vanförestalternas centralkommitté* gjort framställning om ändrade grunder för bidrag till vanförestalternas för nästa budgetår. Framställningen avser beträffande klinikerna en höjning av vårdavgiften med 1 krona per underhållsdag under de 30 första dagarna, alternativt en höjning av statsbidraget med 1 krona per underhållsdag, samt i övrigt en höjning av statsbidraget per underhållsdag med 35 öre vid skolhem och 1 krona vid yrkesskolorna för såväl interner som externer. Härjämte hemställes om höjning av statsbidraget för det till Stockholmsanstalten anslutna vård- och arbetshemmet med 1 krona per underhållsdag.

I skrivelsen erinras till en början om att centralkommittén för budgetåret 1941/42 påkallat en höjning av patientavgiften vid klinikerna eller, därest detta ej kunde medgivas, en motsvarande höjning av statsbidraget till dessa kliniker. Såväl medicinalstyrelsen som statskontoret hade tillstyrkt höjning av patientavgiften, medan svenska landstingsförbundets styrelse i stället förordat kompensation genom höjt statsbidrag. Kungl. Maj:t och riksdagen hade valt den senare vägen och beslutat en höjning med 50 öre per underhållsdag vid klinikerna.

Vidare erinrar centralkommittén om att den för budgetåret 1942/43 ifrågasatt en höjning av statsbidraget till asylhemmen men att detta icke föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida.

Till stöd för den nu föreliggande framställningen hänvisas till en vid skrivelsen fogad tablå över dagkostnad och driftunderskott vid anstalterna under åren 1939—1941. Av tablåen inhämtas, att den genomsnittliga dagkostnaden från år 1939 till år 1941 stigit i kronor räknat vid sjukavdelning från 7.24 till 8.68, vid skolhem från 3.85 till 4.74 samt vid yrkesskola från 5.21 till 6.29 för intern elev samt från 2.83 till 3.57 för extern elev. De för ifrågavarande år uppkomna driftunderskotten vid de olika anstalterna framgå av följande sammanställning.

Vanförestalten i	Driftunderskott		
	1939	1940	1941
Stockholm	134,762	88,120	233,167
Göteborg	126,493	155,542	182,080
Hälsingborg	25,214	108,712	169,711
Härnösand	19,988	37,814	68,298
Summa kronor*	306,457	390,188	653,256

I anslutning härtill betonar centralkommittén, att driftunderskotten vid samtliga anstalter nu stigit till så avsevärda belopp, att en höjning av inkomsterna vore av behovet påkallad och ur flera synpunkter önskvärd, helst som driftkostnaderna vore i oavbrutet stigande. Då det syntes rimligt, att både den enskilde, respektive landstingen, och staten finge vidkännas sin del av de ökade utgifterna, hade kommittén ansett sig böra föreslå en höjning av såväl vårdavgiften (vid klinikerna) som statens bidrag (till vissa avdelningar).

Vad angår vårdavgiften vid klinikerna, har centralkommittén yttrat bland annat följande.

Den lägsta dagavgiften vid länslasaretten hade i medeltal för första vårdperioden stigit från 2 kronor 1 öre år 1940 till 2 kronor 46 öre och efter en vårdtid av 30 dagar från 1 krona 31 öre till 1 krona 35 öre. Vid Karolinska sjukhuset och Serafimerlasaretten utgjorde lägsta vårdavgiften å allmän sal för personer från Stockholms stad 4 kronor 50 öre för de 15 första dagarna och 3 kronor 50 öre för tiden därefter samt för personer från Stockholms län 3 kronor för de 15 första dagarna, 2 kronor för de 20 följande dagarna och 1 krona per dag för tiden därefter. Så låg dagavgift som 1 krona förekomme endast inom två landstingsområden under första perioden och inom åtta landstingsområden efter en vårdtid av 30 dagar. Då sålunda dagavgiften i allmänhet vore lägre vid vanförestalt än vid länslasarett, kunde detta ha till följd, att patienter hellre vände sig till vanförestalt än till länslasarett i sådana fall, där den erforderliga behandlingen möjligen kunde erhållas jämväl vid ett länslasarett, helst kostnaden för resa till vanförestalt utginge av statsmedel för mindre bemedlade och obemedlade patienter. Även detta vore en omständighet, som kunde anföras som stöd för en höjning av den enskilda avgiften.

Vissa undersökningar hade vidare gjorts för att få utrönt, huru stor del av den ökade patientkostnaden, som kunde beräknas stanna på landstingen. Därvid hade befunnits, att under år 1941 så hade blivit fallet med i genomsnitt 49.48 procent vid alla anstalterna. Dessa procenttal vore uträknade med hänsyn till antalet vård dagar med kommunal borgen för avgiften, men då det icke vore känt, i vad mån kommunerna lyckats utkräva sin fordran av den enskilde, och detta sannolikt varit förhållandet i ej så få fall, låge de angivna procentalen med säkerhet i överkant.

Beträffande yrkesskolorna och skolhemmen framhåller centralkommittén följande.

Vid yrkesskolorna, för vilkas elever enskild avgift icke utginge, hade dagkostnaden år 1941 överstigit statsbidraget för intern elev med lägst 1 krona 18 öre och högst 2 kronor 38 öre, för extern elev med lägst 1 krona 41 öre och högst 1 krona 83 öre. Dagkostnaden vid skolhemmen hade överstigit summan av statsbidraget och den enskilda avgiften med lägst 33 öre samt högst 1 krona 85 öre.

De anförda siffrorna motiverade en avsevärd höjning av statsbidragen, särskilt om man betänkte, att dagkostnaderna för år 1942 säkerligen komme att ej oväsentligt överstiga de för år 1941. Centralkommittén hade emellertid ansett sig böra stanna vid att föreslå en höjning av statsbidraget per dag med 1 krona för såväl intern som extern yrkesskoleelev samt med 35 öre för skolhemselev. Höjningarna hade därvid anpassats så, att statsbidraget jämte den enskilda avgiften ungefär skulle täcka 1941 års dagkostnad vid den anstalt, som haft att uppvisa den lägsta dagkostnaden.

Centralkommittén beräknar, att därest de nu ifrågasatta höjningarna av den enskilda avgiften och statsbidragen varit gällande under år 1941, skulle driftunderskotten för året, som uppgått till sammanlagt 653,256 kronor, hava stannat vid omkring 424,000 kronor.

Slutligen har centralkommittén som nämnts hemställt, att statsbidraget till det av föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm anordnade vård- och arbetshemmet måtte höjas från 3 till 4 kronor per dag och patient. Till stöd härför har anförts, att dagkostnaden vid hemmet med all sannolikhet komme att ej obetydligt överstiga summan av statsbidraget och den enskilda vårdavgiften, ehuru det vore omöjligt att nu förutse med huru stort belopp. Att dagkostnaden icke komme att understiga dagkostnaden vid ett skolhem funne centralkommittén sannolikt.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1941 utlåtit sig över centralkommitténs framställning. Styrelsen har härvid framhållit, att de skäl, som tidigare anförts mot bifall till kommitténs år 1940 gjorda framställning om höjning av vårdavgiften vid vanföreanstalternas kliniker, fortfarande syntes äga giltighet. Styrelsen har vidare påpekat, att även vid ett bifall till den nu föreliggande ansökningen måste man räkna med att stora driftunderskott årligen skola komma att uppstå. Då därjämte anstalterna numera i mån av behov erhöle icke endast de fastställda driftbidragen utan även underskotten å driften i förskott, borde ur anstalternas synpunkt ett bifall till ansökningen sakna större betydelse. Med hänsyn härtill hemställer styrelsen, att ifrågavarande ansökning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Styrelsen anser sig dock böra understryka önskvärdheten av att, så snart en verklig stabilisering av varuprisnivån synes hava kommit till stånd, statsbidragen till samt vård- respektive elevavgifterna vid anstalterna måtte fastställas till sådana belopp, att desamma försloge till bestridande av anstalternas verkliga driftkostnader och att sålunda något bidrag till täckande av eventuellt underskott icke längre skulle erfordras.

Medicinalstyrelsen har i sin nyssnämnda skrivelse jämväl framlagt förslag till beräknande av anslagsbehovet för bidrag till vanföreanstalterna under nästa budgetår. Styrelsen har därvid utgått från att bidragen komma att utgå efter oförändrade grunder. Det till kliniker erforderliga beloppet har beräknats på grundval av ett av styrelsen såsom normal beläggning å anstalternas kliniker fastställt antal platser av 427 mot 403 för innevarande budgetår. Ökning av antalet statsbidragsberättigade platser hade skett vid anstalterna i Stockholm och Göteborg med 6 respektive 18. Ökningen vid Göteborgsanstalten föranleddes av att pensionsstyrelsen, som

under en följd av år enligt avtal förfogat över 30 vårdplatser vid kliniken därstädes, numera ägde disponera endast 12 sådana platser. Medelsbehovet till bidrag till klinikerna kunde alltså beräknas uppgå till högst $(427 \times 5.50 \times 365)$ 857,202 kronor 50 öre. Den stora differensen under det senast förflutna budgetåret mellan det såsom erforderligt beräknade beloppet och nettoutgiften eller 68,487 kronor synes dock giva anledning att för nästkommande budgetår icke vidtaga någon höjning av ifrågavarande till 790,000 kronor upptagna post.

Till anstalternas polikliniker och skolhem har medicinalstyrelsen räknat med oförändrade belopp, 20,000 respektive 150,000 kronor.

Det till yrkesskolor erforderliga beloppet har i anslutning till belastningen under de fyra senaste budgetåren, utgörande 649,036, 661,700, 649,209 och 651,488 kronor, uppskattats till 650,000 kronor.

Till det i anslutning till vanföreanstalten i Stockholm anordnade asylhemmet har styrelsen räknat med ett lika stort bidrag som för innevarande budgetår eller 30,000 kronor.

Nettoutgiften å anslagsposten bandage och proteser har enligt medicinalstyrelsen för de tre senast förflutna budgetåren uppgått till 516,278, 580,269 och 606,355 kronor. Stegringen av nettoutgiften torde enligt styrelsen delvis hava föranletts av den starka prisstegringen särskilt å läder och metall, men det föreläge även anledning antaga, att den alltmer spridda kännedomen om möjligheten att komma i åtnjutande av statsbidrag till inköp av bandage och proteser inverkat. Medelsbehovet kunde därför beräknas uppgå till ungefär samma belopp som utbetalats under det senast förflutna budgetåret eller 610,000 kronor.

I fråga om det till täckande av eventuellt underskott erforderliga beloppet anför medicinalstyrelsen, att det givetvis vore svårt att beräkna detta med hänsyn till de under de senaste åren inträffade stora prisstegringarna och ovissheten rörande den fortsatta utvecklingen på det ekonomiska området. Centralkommittén hade i sin förenämnda skrivelse den 10 juli 1942 anført, att driftunderskottet för år 1942 kunde beräknas komma att snarare över- än understiga 700,000 kronor. I anslutning härtill och då driftunderskottet för år 1941 uppgått till ett sammanlagt belopp av cirka 655,000 kronor samt några nämnvärda besparingar i anledning av det utav besparingsberedningen avgivna förslaget knappast kunde åvägabringas, uppskattar styrelsen ifrågavarande underskott för nästkommande budgetår till i runt tal 700,000 kronor.

Det för budgetåret 1943/44 till bidrag till vanföreanstalter erforderliga förslagsanslaget skulle vid ett godtagande av dessa beräkningar uppgå till $(790,000 + 20,000 + 150,000 + 650,000 + 30,000 + 610,000 + 700,000)$ 2,950,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den av besparingsberedningens sakkunniga verkställda granskningen av vanföreanstalternas driftkostnader torde få anses ha givit vid handen, att några mera väsentliga anmärkningar icke kunna riktas mot anstalternas ekonomiska skötsel. De sakkunniga hava ock begränsat sig till att framlägga förslag till besparingsåtgärder endast i några hänseenden, nämligen dels beträffande

sjukgymnasternas arbetstid och inkomster av privatpatienter, dels ock i fråga om inkomsterna vid poliklinikerna.

Även om jag delar medicinalstyrelsens uppfattning, att sjukgymnasternas arbete vid vanförestalterna torde få anses vara relativt påfrestande, anser jag mig likväl böra tillstyrka, att en undersökning företoges rörande möjligheterna att bättre tillvarata sjukgymnasternas arbetskraft för anstalternas räkning än hittills synes hava varit fallet. I samband härmed torde lämpligheten av en sådan ordning böra övervägas, att behandlingen av de s. k. privatpatienterna kan äga rum inom ramen för den ordinarie arbetstiden, varvid inkomsterna därav i sin helhet böra tillfalla anstalten.

I fråga om taxeinkomsterna vid poliklinikerna torde med hänsyn till vad medicinalstyrelsen upplyst någon åtgärd beträffande Stockholmsanstalten icke vara påkallad. Vid övriga anstalter, där inkomsten av polikliniktaxan tillfaller de behandlande läkarna, torde i anslutning till de sakkunnigas, av medicinalstyrelsen biträdda förslag förhandlingar böra under medverkan av centralkommittén upptagas mellan anstaltens huvudmän och läkare i syfte att få till stånd en lämplig fördelning av inkomsterna mellan respektive anstalt och läkare. Resultatet av dessa förhandlingar torde böra i sinom tid anmälas för Kungl. Maj:t och riksdagen.

Vad de sakkunniga anfört rörande lärarnas antal och honorar vid yrkesskolorna föranleder icke något annat uttalande från min sida än att jag förutsätter, att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden vid sin granskning av vanförestalternas utgiftsstater.

Frågan om en höjning av vårdavgiften vid klinikerna var uppe till behandling senast i 1941 års statsverksproposition. Jag ansåg mig då icke kunna tillstyrka en dylik åtgärd, enär densamma till stor del skulle innebära en överflyttning av kostnaderna för vården från staten till landstingen och i övrigt skulle öka de menliga följderna för den enskildes ekonomi, som vanförestalternas i och för sig regelmässigt medförde. Vad som därefter inträffat har icke givit mig anledning att i denna del ändra ståndpunkt. Ej heller anser jag skäl föreligga att i nuvarande läge vidtaga en reglering av de fasta statsbidragen till vanförestalternas olika avdelningar. Jag vill i detta hänseende särskilt understryka medicinalstyrelsens uttalande, att ett bifall till framställningen härutinnan torde sakna större betydelse för anstaltarna, då desamma numera i mån av behov kunna erhålla icke blott de fasta bidragen utan även de beräknade underskotten i förskott. Jag är alltså i likhet med medicinalstyrelsen icke benägen att biträda någon del av centralkommitténs framställning i nu angivna avseenden.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår kan jag i allt väsentligt ansluta mig till medicinalstyrelsens uppskattning. Beträffande det beräknade underskottet synes mig dock — i betraktande av den onormalt stora bränsleåtgången under de två sistlidna vintrarna — en reducering vara motiverad, förslagsvis med 100,000 kronor till 600,000 kronor. Anslaget skulle då komma att beräknas enligt följande sammanställning:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	790,000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20,000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150,000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	650,000
» » asylhem, <i>förslagsvis</i>	»	30,000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	610,000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ...	»	600,000
Summa kronor		2,850,000

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförelanstalter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,850,000

[137.] 46. **Bidrag till resor för vanföra m. m., *förslagsanslag*.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1939/40	225,000	231,538
1940/41	240,000	235,010
1941/42	240,000	196,823
1942/43	240,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	240,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för det senast förflutna budgetåret är så tillvida missvisande, att ersättning till vissa vanförelanstalter för fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 icke hunnit utbetalas före budgetårets utgång. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget hava uppgått till i runt tal 250,000 kronor. Med hänsyn emellertid till de ovissa faktorer, som påverkade utgifterna under detta anslag, föreslår styrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp eller 240,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 240,000

[138.] 47. **Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförelanstalterna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	36,000	36,000
1942/43	36,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	36,000	—

Av anslaget utgår till envar av vanförelanstalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand statsbidrag med 9,000 kronor för avlönande av två kuratorer vid varje anstalt. Såsom villkor för statsbidraget gäller, att kuratorsverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i Kungl. Maj:ts brev till *medicinalstyrelsen* den 22 juni 1932 angivna grunder. Enligt dessa grunder har kurator i första hand till uppgift att förmedla arbete för yrkesutbildade vanföra och att även på annat sätt bistå

dem samt att så långt möjligt söka medverka vid ordnandet av utbildning utanför vanförelanstalt för personer, för vilka bidrag till sådan utbildning ifrågasatts från pensionsstyrelsens sida.

I skrivelse den 10 juli 1942 har *svenska vanförelanstalternas centralkommitté* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Centralkommittén har härvid anfört, bland annat, följande.

Genom kuratorernas bemedling erhöles årligen ett betydande antal vanföra fast anställning i olika yrken, varjämte tillfällig sysselsättning och arbete i hemmet beretts många. Av vanföra utförda alster försålles genom kuratorerna till avsevärda belopp. Kuratorerna medverkade jämväl vid anskaffande av erforderliga arbetsmaskiner och verktyg åt yrkesutbildade vanföra, varjämte kuratorerna även på annat sätt med råd och dåd bistode dem. Vid sina inspektionsresor uppsökte kuratorerna de vanföra i deras hem eller på deras arbetsplatser, gjorde sig underrättade om deras förhållanden och sökte hjälpa dem tillrätta i den mån så erfordrades. Kuratorerna sökte därvid jämväl intressera de kommunala myndigheterna och inflytelserika personer i orten för de där vistande vanföra. Vidare uppsökte kuratorerna yrkesutövare, industriidkare samt innehavare av verkstäder och fabriker för att söka förmå dem att mottaga vanföra till yrkesutbildning samt att bereda dem arbetsanställning.

Vid sin invaliditetsförebyggande verksamhet använde pensionsstyrelsen sig i stor utsträckning av vanförelanstalternas kuratorer. När en kurator skulle företaga en inspektionsresa, anmälde han detta hos pensionsstyrelsen, som då till honom överlämnade en förteckning över de personer, som pensionsstyrelsen önskade att kuratorn skulle besöka. Dessa personer, som i regel med bidrag från pensionsstyrelsen undergått eller underginge yrkesutbildning hos mästare i hemorten, vore vanligen vanföra, men bland dem funnes även sadana, som lede av annan åkomma, t. ex. hjärtfel eller astma.

I allmänhet uppstode underskott vid driften av kuratorsverksamheten, och då detta ej kunde täckas av statsmedel i likhet med övriga driftunderskott vid vanförelanstaltarna, måste dessa anlita sina egna medel för att täcka bristen. Detta kunde leda till att en eller annan anstalt av sparsamhetsskäl funne sig böra så mycket som möjligt begränsa resorna, vilket givetvis vore synnerligen beklagligt.

En av centralkommittén verkställd utredning hade givit vid handen, att kostnaderna för kuratorernas resor utgjort en ganska obetydlig del av utgifterna för kuratorsverksamheten i dess helhet samt att underskotten avsevärt överstigit samma års rese- och traktamentskostnader.

Då denna verksamhet uppenbarligen vore av stort allmänt intresse, syntes det oegentligt, att vanföreföreningarna skulle nödgas täcka uppkommande driftunderskott med sina egna tillgångar, och detta alldeles särskilt när det gällde personer, som icke vore vanföra och som således icke fölle inom vanföreföreningarnas verksamhetsområde. Föreningarna vore visserligen gärna villiga att låta sina kuratorer under resorna besöka jämväl pensionsstyrelsens skyddslingar, även om dessa icke vore vanföra. För att denna verksamhet i fortsättningen skulle kunna pågå i erforderlig omfattning, utan att föreningarna skulle behöva tillsläppa egna medel, erfordrades emellertid ökade statsbidrag.

Enklarest syntes denna fråga kunna lösas på det sättet, att vid kuratorsverksamheten uppkommande driftunderskott finge, i likhet med vad fallet vore i fråga om andra driftunderskott vid vanförelanstaltarna, på därom av vederbörande anstalt gjord framställning täckas av statsmedel. För sådant ändamål erfordrades för nästa budgetår ett förslagsanslag, som torde kunna bestämmas till 15,000 kronor.

Skulle emellertid denna ntväg icke anses lämplig, borde för att skaffa

ökade medel till bedrivande av kuratorsverksamheten statsbidraget till den samma höjas, därvid med hänsyn till dels storleken av de föregående årens underskott och dels den allmänna fördyringen höjningen torde fastställas till lägst 3,000 kronor per anstalt och år. Anslaget skulle då behöva höjas till 48,000 kronor att lika fördelas mellan de fyra vanföreanstalterna.

I anslutning till det anförda har centralkommittén hänvisat till en av kommittén införskaffad utredning rörande kuratorsverksamheten vid vanföreanstalterna under åren 1935—1941, varav inhämtas, att under nämnda tid kuratorerna avlagt sammanlagt 5,253 besök, av vilka 2,003 eller cirka 38 procent avsett pensionsstyrelsefall. Av de sistnämnda hade tillhoppa 252 eller ungefär 12 procent avsett icke vanföra personer. För sagda år redovisas underskott å ifrågavarande verksamhet med tillhoppa 142,677 kronor. För år 1941 utvisade anstalterna i Stockholm, Hälsingborg och Härnösand underskott med respektive 3,887, 4,380 och 4,352 kronor, medan Göteborgsanstalten utvisade ett överskott å 630 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts har centralkommittén hemställt, att för budgetåret 1943/44 måtte, utöver det nu utgående fasta anslaget till bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna av 36,000 kronor, anvisas ett förslagsanslag av 15,000 kronor till täckande av underskott å denna verksamhet. Därest detta icke läte sig göra, borde det fasta anslaget höjas till 48,000 kronor.

Över centralkommitténs förslag hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen och statskontoret.

Medicinalstyrelsen har anfört, bland annat, att, liksom statsmakterna redan beslutat att lägga det arbete, som förut handhåfts av dispensärsköterskorna, i distriktssköterskornas händer, de vanföra skulle erhålla den mest effektiva hjälpen, om distriktssköterskorna deltog i vanförearbetet på så sätt, att ledningen av hjälparbetet fortfarande utövades av kuratorerna men att den fortlöpande tillsynen av de i hemmen varande vanföra i huvudsak lades å distriktssköterskorna. Enär en distriktssköterska i regel, och för såvitt hennes distrikt ej vore av alltför stor omfattning, ägde ingående kännedom om sitt verksamhetsområde och detsamma inbyggare, borde distriktssköterskan hava större möjlighet än en kurator att utöva personlig tillsyn av och hjälp åt de vanföra. Styrelsen önskade framhålla, att de sjuksköterskor, som genomginge statens distriktssköterskeskola, därunder även finge särskild undervisning rörande vanförevårdens organisation och verksamhet. De stode därför icke främmande för ifrågavarande uppgifter, vid vilkas utövande de enligt en i gällande kungörelse angående statsbidrag till distriktsvård meddelad föreskrift torde vara skyldiga att biträda. Det hade från statsmakternas sida varit en genomgående önskan, att den sociala hjälpverksamheten ej skulle uppdelas på alltför många händer, så att de enskilda hemmen skulle behöva besökas av ett flertal å det sociala området verksamma befattningshavare. De kuratorer, som nu funnes å vanföreanstalterna, borde därför söka få till stånd ett samarbete med distriktssköterskorna samt koncentrera sina resor framför allt till sådana områden av landet, där distriktsskötersketjänster stode vakanta, eller till distrikt, där invånarantalet under övergångstiden vore mycket stort.

Styrelsen har vidare framhållit, att, då kuratorerna på begäran av pensionsstyrelsen hjälpte och besökte andra sjuka än vanföra — varemot styrelsen icke ville framställa erinran i den mån kuratorernas tid detta medgäve — det syntes böra ankomma på pensionsstyrelsen att för denna verksamhet ställa medel till förfogande. Även sjuka, som ej vore vanföra, borde av distriktssköterskorna kunna få erforderlig hjälp och omvårdnad.

Slutligen har styrelsen påpekat, att de i ärendet föreliggande handlingarna utvisade, att de för kuratorsverksamheten vid var och en av de fyra vanföreanstalterna förda räkenskaperna i förhållande till de för verksamheten beviljade statsbidragen avsåge mycket höga belopp. Anledningen härtill vore, att i dessa räkenskaper även redovisats inkomster för försålda arbeten samt utgifter för varor och material ävensom övriga med denna rörelse förbundna utgifter. En dylik bokföring, vilken syntes tillämpas vid samtliga vanföreanstalter, måste givetvis bliva i viss mån missvisande. Enligt styrelsens förmenande borde å kontot för kuratorsverksamheten icke föras inkomster och utgifter, som avsåge här ifrågavarande affärsrörelse, utan endast inkomster och utgifter för kuratorernas verksamhet i egentlig bemärkelse. Då emellertid kuratorerna numera i hög grad anlätades för den ekonomiska verksamheten, syntes det styrelsen å andra sidan vara rimligt, att denna verksamhet även skulle bära viss del av kostnaderna för kuratorernas avlönande.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen ansett sig böra avstyrka centralkommitténs hemställan, att staten skulle ikläda sig kostnaderna för det underskott å ifrågavarande verksamhet, som kunde komma att uppstå. Skäl syntes styrelsen icke heller föreligga att höja det fasta bidraget till kuratorsverksamheten för nästkommande budgetår. Skulle statsbidrag givas för underlättande av försäljning av de partiellt arbetsföra vanföras alster, borde för ändamålet upptagas ett särskilt anslag. Styrelsen funne sig dock i frågans nuvarande läge icke beredd att tillstyrka en sådan åtgärd.

Pensionsstyrelsen anför följande:

Enligt kungl. brev den 5 maj 1939 äger pensionsstyrelsen att i enskilda fall bereda sjukvård eller yrkesutbildning i syfte att i folkpensioneringens intresse förebygga eller, helt eller delvis, häva arbetsförmåga. Med stöd härav bedriver styrelsen å det område, varom här är fråga, en ganska omfattande verksamhet för yrkesutbildning, anskaffande av nödiga arbetsmaskiner och verktyg m. m. åt personer, som genom sjukdom eller lyte erhållit en bestående nedsättning i arbetsförmågan.

De vid vanföreanstalterna anställda kuratorerna tagas i stor utsträckning i anspråk för fullgörande av arbetsuppgifter, vilka i icke ringa grad äro ägnade att underlätta och främja syftet med den verksamhet, pensionsstyrelsen enligt vad förut sagts bedriver. Beträffande personer, vilka hänvisas till vanföreanstalt för undersökning av förutsättningarna för yrkesutbildning genom styrelsens försorg, verkställa kuratorerna eventuellt erforderliga utredningar för bedömande av frågan om val av lämpligt utbildningsyrke. De biträda även med avgivande av förslag i nämnda fråga. I vissa fall, där det icke lyckats att genom vederbörande pensionsnämndsordförande eller genom styrelsens ombud anskaffa lämplig läromästare för handhavande av yrkesutbildning åt vanföra, finner sig styrelsen föranlåten påkalla kuratorernas medverkan för ordnande av denna fråga. Beredande av arbetsanställning

eller förseende med lämpligt arbete i annan ordning åt personer, vilka med bidrag från pensionsstyrelsen avslutat yrkesutbildning, är en annan viktig uppgift, där styrelsen i mån av behov kan påräkna bistånd från vanförestalternas kuratorer. Även i åtskilliga andra fall av hithörande beskaffenhet lämna de styrelsen ett värdefullt bistånd i skilda hänseenden.

Vad angår de av styrelsen för svenska vanförestalternas centralkommitté omnämnda inspektionsresor, som kuratorerna vid olika tillfällen bruka företaga, vill pensionsstyrelsen särskilt betona vikten av att dessa beröra även sådana personer, vilka icke äro att betrakta såsom vanföra. För åtskilliga av dessa icke vanföra torde den möjlighet att erhålla råd och bistånd i skilda angelägenheter, som genom kuratorernas besök erbjödes dem, vara av största värde.

Den verksamhet, som av vanförestalternas kuratorer utövas, måste anses utgöra ett synnerligen viktigt led i vanförevården. Enligt styrelsens förmenande föreligger därför ett betydande intresse, att nämnda verksamhet i varje fall får fortgå i oförminskad omfattning och att sådana ekonomiska betingelser föreligga, att detta möjliggöres.

Under åberopande härav har pensionsstyrelsen tillstyrkt, att anslag av för ändamålet erforderlig storlek måtte anvisas till täckande av kostnaderna för ifrågavarande kuratorsverksamhet.

Statskontoret har avstyrkt, att staten — i varje fall under rådande statsfinansiella förhållanden — ikläder sig ökade kostnader för berörda ändamål.

Departements-
chefen.

Av handlingarna framgår, att kuratorernas arbetstid numera till avsevärd del tages i anspråk för inköp av arbetsmaterial m. m. åt de utom vanförestalterna boende vanföra samt försäljning av de vanföras alster. Uppenbarligen är det angeläget, att en dylik förmedlingsverksamhet även framdeles upprätthålles. Innan frågan om ökat bidrag till vanförestalternas kuratorsverksamhet upptages till prövning, torde emellertid böra utredas, dels om och i vad mån de redovisade underskotten sammanhånga med förenämnda inköps- och försäljningsverksamhet, dels i vad mån fondmedel stå till förfogande för täckande av dylika underskott, dels ock rörande det lämpligaste sättet för handhavande i fortsättningen av denna verksamhet. Jag vill i detta hänseende erinra om att motsvarande spörsmål för de blindas del lösts efter helt andra linjer än inom vanförevården.

På nu anförda skäl torde ifrågavarande anslag böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp eller 36,000 kronor.

Vad i ärendet i övrigt framhållits giver mig icke anledning till annat uttalande än att särskild uppmärksamhet synes böra ägnas åt den av medicinalstyrelsen berörda möjligheten av vidgat samarbete mellan vanförestalternas kuratorer och distriktssköterskorna i fråga om den lokala tillsynen av de vanföra.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 36,000

[139.] 48. Bidrag till Eugeniahemmet, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	120,000	121,311
1942/43	130,000	—
1943/44 (förslag)	135,000	—

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag *dels* för hemmets drift med 2 kronor för dag och patient, för vilken vårdavgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag, *dels ock* för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

I brev den 2 maj 1941 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter angående visst samarbete mellan vanförestalten i Stockholm och Eugeniahemmet. Enligt dessa föreskrifter kan, då brist på platser förefinnes vid den ena av dessa anstalter, inträdessökande till denna anstalt överföras till den andra anstalten.

Med skrivelse den 31 augusti 1942 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *Eugeniahemmets styrelse* gjord framställning om bidrag till hemmets verksamhet för nästa budgetår. Hemmets styrelse har däri hemställt om förhöjning för budgetåret 1943/44 av statsbidraget för de 35 vårdplatser, vilka utgöra hemmets sjukavdelning (motsvarande vanförestalternas klinikplatser), från 2 kronor till 5 kronor 50 öre för dag och patient, vilket beräknats innebära en ökning av det för innevarande budgetår för driften av hemmet beviljade förslagsanslaget från 130,000 kronor till 174,600 kronor.

Såsom motiv till den gjorda ansöknigen har bland annat anförts följande.

Å de egentliga vanförestalternas kliniker uppginge för närvarande för dag och patient statsbidraget till 5 kronor 50 öre samt vårdavgiften till 1 krona, varför sålunda dessa anstalter uppbure för varje patient 6 kronor 50 öre för dag. Då statsbidraget och vårdavgiften å Eugeniahemmet för dag och patient utgjorde 2 kronor respektive 1 krona, uppginge sålunda den vanförestalternas tillkommande gottgörelsen för å klinik vårdad patient till ett belopp, som med 3 kronor 50 öre överstege det belopp, vilket för underhållsdag räknat uppbars av Eugeniahemmet för å hemmet intagen patient. Då kostnaden för varje å hemmet intagen patient under år 1941 uppgått till 6 kronor 68 öre per dag, hade hemmet följaktligen haft att av egna medel täcka det till 3 kronor 68 öre för dag och patient uppgående underskottet.

Hemmets styrelse hänvisar i detta sammanhang till en framställningen bifogad redogörelse för hemmets verksamhet och räkenskaper för år 1941, varav inhämtas *dels* att hemmets överskott av räntor, som utgjorde år 1939 95,900 kronor och år 1940 49,000 kronor, år 1941 nedgått till 39,400 kronor, *dels* att dess kapitalöverskott under nämnda år utgjort respektive 231,000, 86,500 och 59,400 kronor och alltså under sagda tid minskat med 171,600 kronor, *dels ock* att för år 1941 redovisats ett underskott å hemmets verksamhet av 27,127 kronor.

Av redogörelsen torde framgå, fortsätter styrelsen, att hemmet för upprätthållande av sin nuvarande verksamhet vore i synnerligt behov av ökat bidrag av allmänna medel samt att på grund av omkostnadernas starka stegring det ekonomiska läget blivit i hög grad allvarligt för hemmet. Styrelsen har slutligen framhållit, att med hänsyn till den långa väntetid, som inträdesökande vid vanföreanstalten i Stockholm finge underkasta sig, det innebure en betydande fördel att även i fortsättningen mellan vanföreanstalten och Eugeniahemmet sådant samarbete kunde äga rum, som avsåges med föreskrifterna i kungl. brevet den 2 maj 1941. För Eugeniahemmet medförde emellertid denna anordning, att patient, som på grund av platsbrist icke mottoges å vanföreanstalten utan hänvisades till Eugeniahemmet, komme att där vårdas för en avgift, vilken med 3 kronor 50 öre understeg den, som skolat erläggas till vanföreanstalten. Sannolikt hade denna för Eugeniahemmet synnerligen oförmånliga konsekvens av samarbetet icke tillräckligt beaktats vid bestämmelsernas tillkomst.

Medicinalstyrelsen har i sin ovannämnda skrivelse anført i huvudsak följande rörande grunderna för statens bidrag till Eugeniahemmet.

Det av medicinalstyrelsen såsom motsvarande normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser utgör liksom under sistförflutna budgetår 175. Enligt vad under hand upplysts äro dessa platser från och med år 1942 fördelade å hemmets olika avdelningar på följande sätt, nämligen 35 å sjukavdelningen, 35 å asylavdelningen, 90 å skolavdelningarna samt 15 å småbarnsavdelningen.

1941 års riksdag medgav en höjning av statsbidraget för varje å hemmet intagen patient från 1 krona 50 öre till 2 kronor för dag. Till grund för det då fattade beslutet lågo driftkostnaderna vid hemmet under år 1939 jämförda med motsvarande kostnader under år 1938. Verkställes en jämförelse mellan driftkostnaderna för åren 1939 och 1941, framgår att den ökning av antalet vårdplatser å sjukavdelningen (från 24 till 35), som ägt rum 1940, framkallat en minskning av vårdkostnaden per underhållsdag å denna avdelning från år 1939 till 1940 med 1 krona 16 öre. Från 1940 till 1941 hava kostnaderna för underhållsdag å denna avdelning åter stigit med 1 krona 4 öre. En jämförelse av vårdkostnaderna för underhållsdag vid hemmet i dess helhet för åren 1939 och 1941 utvisar, att desamma stigit med 95 öre.

Den i hemmets räkenskaper redovisade minskningen av överskottet av räntor har, enligt vad styrelsen under hand inhämtat, till väsentlig del föranletts av vid hemmet under de senaste åren företagna större ombyggnadsarbeten, innefattande utvidgade lokaler för sjuk- och badavdelningarna samt för köket och tvättinrättningen. Tidigare har ny verkstadsbyggnad uppförts, vilken inrymmer bland annat lokaler för yrkesskola och bandageverkstad.

De meddelade uppgifterna rörande hemmets ekonomi giva vid handen, att nettot å hemmets förut stora inkomster av kapital högst väsentligt reducerats, samtidigt som kostnaderna för hemmets drift på grund av den allmänna prisstegringen avsevärt ökat. Styrelsen, som finner det vara önskvärt, att hemmets fonder icke i allt för stor utsträckning tagas i anspråk för löpande utgifter, anser sig under sådana förhållanden böra tillstyrka en viss höjning av statsbidraget till de nuvarande 35 vårdplatserna å hemmets sjukavdelning. I dylikt avseende vill styrelsen såsom skäligt föreslå ett belopp av 1 krona 50 för dag och patient eller sålunda från 2 kronor till 3 kronor

50 öre, motsvarande en årlig merkostnad av högst 20,000 kronor. Højningen av statsbidraget synes böra beviljas från och med budgetåret 1943/44.

Medicinalstyrelsen önskar tillika på förekommen anledning framhålla, att det i ansökningen återopade samarbetet mellan vanförestalten och Eugeniahemmet hittills icke medfört några nämnvärda merkostnader för hemmet. Medicinalstyrelsen har nämligen inhämtat, att under det senast förflutna året — trots att brist på platser förelegat vid vanförestalten i Stockholm och lediga platser funnits å Eugeniahemmet — inträdessökande till vanförestalten i Stockholm med stöd av föreskrifterna i brevet den 2 maj 1941 endast i ett par fall överflyttats från nämnda anstalt till Eugeniahemmet.

Rörande medelsbehovet för nästa budgetår yttrar styrelsen:

I fråga om belastningen å anslaget för budgetåret 1941/42 torde böra framhållas, att densamma uppgått till för den egentliga driften av hemmet 112,586 kronor samt för bandage och proteser 8,725 kronor.

Om man räknar med att hemmets samtliga ordinarie platser komma att vara belagda under varje dag av tiden 1 april 1943—31 mars 1944 skulle, under förutsättning att styrelsens nyss omförmälda förslag bifölles, för ändamålet komma att erfordras ett belopp av 142,135 kronor, vartill torde böra läggas ett belopp motsvarande det för sistförflutna budgetåret utbetalade bidraget för bandage och proteser, 8,725 kronor. Medelsbehovet för kommande budgetår skulle sålunda kunna beräknas uppgå till ett belopp av tillhoppa 150,860 kronor. Enär emellertid samtliga platser icke kunna förväntas bliva belagda under hela ifrågavarande tid, synes, i likhet med vad som skett för nu löpande budgetår, det sålunda beräknade maximibeloppet 150,860 kronor kunna reduceras med cirka 10,000 kronor eller sålunda till 140,000 kronor.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anført har styrelsen hemställt dels om sådan ändring av de för driften av Eugeniahemmet gällande grunderna att statsbidrag för högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning måtte på oförändrade villkor från och med budgetåret 1943/44 utgå med 3 kronor 50 öre för dag och patient, dels ock att till bidrag till Eugeniahemmet för nämnda budgetår måtte anvisas ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 21 oktober 1942 framhållit, att det visserligen skulle kunna tagas i övervägande att, innan frågan om ändring av grunderna för statsbidraget till Eugeniahemmet avgjordes, avvakta det ekonomiska utfallet av hemmets verksamhet under ännu ett eller ett par år, i synnerhet som det under år 1941 uppkomna driftunderskottet vore relativt obetydligt i förhållande till de kapitaltillgångar, över vilka hemmet förfogade. Då emellertid å andra sidan den å kapitalkontot redovisade kapitalbehållningen under åren 1938—1941 sjunkit med sammanlagt icke mindre än (542,000 — 59,000) 483,000 kronor och då — under förutsättning att varupriser och löner under budgetåret 1943/44 icke nedginge under sin nuvarande nivå — hemmets inkomster under nämnda budgetår, framför allt i betraktande av räntepostens minskning, med största sannolikhet komme att avsevärt understiga utgifterna för samma tid, ville statskontoret icke motsätta sig, att i enlighet med medicinalstyrelsens förslag statsbidraget till hemmets sjukavdelning höjdes till 3 kronor 50 öre för dag och patient.

Departement-
chefen.

Innan jag ingår på prövning av nu föreliggande framställning vill jag nämna, att den av besparingsberedningen föranstaltade undersökningen rörande vanförestalterna även omfattat Eugeniahemmet. Några speciella förslag rörande Eugeniahemmet ha därvid icke framkommit. Vad under punkten 136 anförts rörande vanförestalterna gäller därför i tillämpliga delar jämväl Eugeniahemmet, varvid dock är att märka, att varken enskilda rum eller poliklinisk mottagning icke finnas vid sistnämnda anstalt.

Vad härefter angår den av Eugeniahemmets styrelse gjorda framställningen om förhöjt bidrag till hemmets drift anser jag i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, att skäl tala för en dylik höjning. Å andra sidan påkallar rådande läge den största återhållsamhet, när det gäller åtagande från statens sida av ökade ekonomiska förpliktelser. Jag anser mig därför icke kunna förorda bifall till framställningen i vidare mån än att bidraget höjes med 1 krona till 3 kronor för underhållsdag, att utgå från och med den 1 juli 1943. Merkostnaden för statsverket skulle i så fall komma att stanna vid högst 13,000 kronor för år.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Vid ett bifall till vad jag nyss förordat torde emellertid anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 135,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna den ändring i grunderna för statsbidrag till Eugeniahemmet, som av mig förordats, att tillämpas från och med den 1 juli 1943;

dels ock till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 135,000

[140.] 49. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	16,000	6,149
1942/43	16,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	16,000	—

Anslag för ifrågavarande ändamål har utgått från och med budgetåret 1941/42.

Grunderna för anslagets användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941, punkt 105, samt innebära i huvudsak följande.

Till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning, vid vilken ortopedisk avdelning finnes anordnad, utgår statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som för vanförhet behandlas å sådan avdelning, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Dylikt statsbidrag må på enahanda villkor utgå jämväl

till anstalt för kirurgisk tuberkulos för patient, som därstädes polikliniskt behandlas för vanförhet.

Statsbidraget skall, efter granskning av rekvisition från vederbörande anstaltsledning, utbetalas av medicinalstyrelsen, vad angår av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, driven anstalt halvårsvis i efterskott samt beträffande av förening eller stiftelse driven anstalt kvartalsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 å de olika anstalterna fördelade sig på följande sätt:

S:t Görans sjukhus i Stockholm	kronor 1,106
Lasarettet i Lund	» 3,312
Malmö allmänna sjukhus	» 1,731
Solhems sjukhus i Borås	» —
Summa kronor 6,149	

Den låga belastningen å anslaget förklarar styrelsen bero väsentligen därpå, att bidragen till förstnämnda tre anstalter betalas halvårsvis i efterskott samt att någon rekvisition av statsbidrag för verksamheten vid Solhems sjukhus dittills icke ingivits. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att — i avbidan på ytterligare erfarenhet angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål — anslaget för nästa budgetår bör upptagas med samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 16,000 kronor.

Av skäl som medicinalstyrelsen antytt kan den för budgetåret 1941/42 konstaterade belastningen å ifrågavarande anslag ej läggas till grund för en uppskattning av storleken av det för nästa budgetår erforderliga anslaget. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att, till dess närmare erfarenhet vunnits rörande medelsbehovet, anslaget bör utgå med oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 16,000

Förlossningsanstalter.

[141.] 50. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 742).]

Statsbidrag kan utgå till landsting och stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av barnbördshus, av barnbördsavdelning vid lasarett, därmed jämställd sjukvårdsinrättning eller sjukstuga samt av förlossningshem.

Bidrag till barnbördshus och barnbördsavdelning utgår med högst hälften av kostnaderna, dock att bidraget icke må överstiga 2,500 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet, 1,750 kronor per vårdplats vid inköp av byggnad för samma ändamål samt 1,250 kronor per vårdplats vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål

uppförd eller inköpt byggnad. Bidrag till förlossningshem utgår med högst 1,000 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet. Beviljat bidrag utbetalas ej, förrän anstalten blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

Hittills hava för ifrågavarande ändamål anvisats sammanlagt 500,000 kronor, varav ett belopp av 200,000 kronor anvisats såsom beredskapsanslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41. Beträffande sistnämnda anslag medgav föregående års riksdag, att detsamma må under budgetåret 1942/43 tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna. För innevarande budgetår har intet anslag anvisats för ändamålet.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Av medicinalstyrelsens skrivelser framgår, att — förenämnda beredskapsanslag inberäknat — ett belopp av 295,717 kronor vore disponibelt för tillgodoseende av nya ansökningar. Tio ansökningar, avseende utbekommande av statsbidrag med tillhoppa 442,500 kronor för anordnande av sammanlagt 178 vårdplatser, vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I anledning av hos styrelsen ineliggande framställningar kunde statsbidrag komma att av styrelsen tillstyrkas med tillhoppa högst 28,750 kronor. Vidare hade medicinalstyrelsen från landstingens förvaltningsutskott och från de städer, som ej deltog i landsting, infordrat uppgifter om de framställningar, vilka 1942 års landsting eller stadsfullmäktige beslutat ingiva. De sålunda infordrade uppgifterna utvisade, att för nästa budgetår vore att förvänta sjutton ansökningar. Sammanlagda statsbidragsbeloppet för dessa ansökningar utgjorde 840,000 kronor.

Slutligen har medicinalstyrelsen beträffande en av de ansökningar, vilka vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning, anfört, att då vissa nya omständigheter tillkommit i ärendet styrelsen eventuellt komme att tillstyrka statsbidrag med ytterligare 5,000 kronor utöver tidigare tillstyrkt belopp. Man borde därför räkna med sagda belopp vid uppskattning av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Från nu angivna utgångspunkter har medicinalstyrelsen, som förutsatt att förenämnda beredskapsanslag må tagas i anspråk jämväl i fortsättningen, beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till (442,500 + 28,750 + 840,000 + 5,000 — 295,717) 1,020,533 kronor, vilket belopp avrundats till 1,020,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag vill till en början erinra om att sju av de hos Kungl. Maj:t ineliggande ansökningarna, avseende tillhoppa 305,000 kronor, den 4 december 1942 varit föremål för slutlig prövning, därvid fyra ansökningar om tillhoppa 107,500 kronor biföllos, medan övriga tre avslogos. Då det disponibla beloppet uppgick till omkring 295,700 kronor, är alltså för närvarande ett belopp av 188,200 kronor tillgängligt för återstående och väntade ansökningar, repre-

senterande ett sammanlagt belopp av i runt tal 1,015,000 kronor. För ett tillgodoseende av samtliga dessa ansökningar skulle sålunda erfordras ytterligare omkring 827,000 kronor.

Jag betraktar alltså en utbyggnad av den slutna barnbördsvården som en angelägenhet av vikt för det allmänna. Med hänsyn till de restriktiva grunderna för användningen av förevarande anslag torde emellertid ett flertal ansökningar om statsbidrag för hithörande ändamål icke kunna förordas till bifall. I vissa andra fall torde bristen på arbetskraft och övriga med nuvarande läge förknippade omständigheter komma att förskjuta tidpunkten för byggnadsarbetenas igångsättande. Jag anser mig därför kunna begränsa mitt anslagsyrkande för nästa budgetår till ett belopp av 100,000 kronor. Därvid utgår jag, i likhet med medicinalstyrelsen, från att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade beredskapsanslaget fortsättningsvis må tagas i anspråk, oberoende av de för detsamma eljest gällande förutsättningarna.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter må fortsättningsvis tagas i anspråk oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna;

dels ock till Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av kronor 100,000

[142.] 51. **Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till bidrag till driften av hithörande anstalter måtte för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 1,600,000 kronor, därvid styrelsen räknat med oförändrade statsbidragsgrunder.

I skrivelse den 18 november 1942 har *1941 års befolkningsutredning* framlagt förslag till vissa ändrade grunder för statens bidrag till förlossningsanstalterna. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling, varför jag icke varit i tillfälle att taga slutlig ställning till detsamma.

Härjämte vill jag nämna, att *1941 års barnmorskeutredning* i sitt den 23 mars 1942 avgivna betänkande framlagt ett förslag, som även berör grunderna för ifrågavarande anslags användning. Efter avslutad remissbehandling är betänkandet för närvarande föremål för övervägande inom departementet. Slutligen föreligger en av sakkunniga inom *besparingsberedningen* utarbetad promemoria rörande förevarande anslag. Även denna promemoria har undergått remissbehandling.

Med hänsyn till det anförda torde anslaget tills vidare bära upptagas med allenast preliminärt beräknat belopp. Jag förordar därvid, att anslaget upptages till det av medicinalstyrelsen äskade beloppet eller 1,600,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,600,000

[143.] 52. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund.** Under rubriken Viss ersättning till barnbördshuset i Lund är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1,400 kronor. Härav utgår ett belopp av 1,358 kronor som bidrag till uppehållande av barnbördshuset i Lund enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907.

Departements-
chefen.

För nästa budgetår torde bära beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 1,400

Hälsovård i allmänhet.

[144.] 53. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	255,000	278,955
1942/43	269,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	282,500	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* kronor 57,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 62,200
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, *förslagsvis* » 40,800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 88,200
5. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 20,800

Summa förslagsanslag kronor 269,000

Beträffande användningen av posterna 2 och 3 har Kungl. Maj:t meddelat särskilda bestämmelser (statsliggaren s. 274).

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *styrelsen för statens institut för folkhälsan* gjort framställning om anvisande av medel till institutets verksamhet under nästa budgetår.

Inledningsvis har styrelsen framhållit, att institutets verksamhet till följd av olika med rådande läge sammanhängande förhållanden kommit att väsentligt utvidgas utöver vad tidigare beräknats. Styrelsen har i sådant hänseende erinrat om att institutet dels på anmodan av arméförvaltningens intendenturdepartement och i samråd med livsmedelskommissionen åtagit sig en omfattande kontroll av livsmedel, som levereras till krigsmakten, dels ock enligt beslut av Kungl. Maj:t från bränslekommissionen övertagit ledningen av och kostnaderna för den kliniska forskningsverksamheten rörande förgiftningsfaran vid gengasdrift. Genom vissa författningsbestämmelser, som trätt i tillämpning under sistförflutna budgetår, hade ävenledes vidgade krav ställts på medverkan från institutets sida. I detta avseende nämnas förordningen den 19 juli 1941 (nr 654) angående kontroll av vattenledningsvatten, förordningen den 23 maj 1941 (nr 268) angående framställning och införsel av vitaminiserade livsmedel samt kungörelsen den 20 mars 1942 (nr 147) angående försäljning av ersättningsmedel för ransonerade livsmedel. Denna vidgade verksamhet hade jämsides med den fortgående prisstegringen medfört en icke oväsentlig merbelastning av vissa poster i såväl avlönings- som omkostnadsstaten. Såvitt nu kunde bedömas, komme någon minskning i institutets verksamhet icke att inträda under nästa budgetår; snarare finnes anledning att räkna med en ytterligare utvidgning av densamma.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen anfört i huvudsak följande:

I fråga om posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ville styrelsen erinra om att styrelsen såväl i sitt den 14 juli 1941 avgivna utlåtande över 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande angående revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen som i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår förordat dels uppflyttning av den å vitaminlaboratoriet tjänstgörande laboratorn från lönegraden A 26 till A 27, dels ock överförande till ordinarie stat av befattningarna såsom föreståndarinna för statens distriktssköterskeskola i lönegraden Eo 17 samt kassör och redogörare i lönegraden Eo 11. Då de skäl, som tidigare anförts till stöd för dessa yrkanden, alltjämt vore bärande, vidhölle styrelsen sitt förslag härutinnan. I anledning härav och med hänsyn till kommande löneklassuppflyttningar hade anslagsposten uppräknats till i avrundat tal 70,000 kronor.

Under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finnes för närvarande upptaget ett arvode av 5,900 kronor till en assistent å födoämneshygieniska avdelningen, vilken huvudsakligen vore sysselsatt med beräkning av koststater, hushållsundersökningar samt upplysningsverksamhet i näringshygieniska frågor. Denna befattning hade ursprungligen varit avsedd såsom en utbildningsplats, men erfarenheten hade givit vid handen, att täta ombyten å befattningen skulle medföra kännbara olägenheter för verksamheten. Ifrågavarande arvodesbefattning borde därför enligt styrelsens mening förändras till extra ordinarie befattning i 21:a lönegraden och förslagsvis benämnas byråassistent. Vid bifall härtill borde förevarande anslagspost nedräknas med 5,900 kronor. Å andra sidan visade belastningen för sistförflutna budgetår, att delposten till vikariatsersättningar, vilken för närvarande vore upptagen till 500 kronor, vore alltför lågt beräknad och borde höjas med lägst 500 kronor. Anslagsposten borde under sådana förhållanden uppföras med (62,200 — 5,900 + 500) 56,800 kronor.

Av posten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, som för innevarande budgetår upptagits till 40,800 kronor, vore 19,300 kronor avsedda för arvoden till speciallärare, 9,000 kronor till ersättning för hospitering av distriktssköterskeskolans elever samt 12,500 kronor för arvoden till experter och tillfälliga biträden. Därvid hade räknats med tre ordinarie distriktssköterskekurser, en kurs i socialhygien och socialmedicin för tjänsteläkare samt en kurs för utbildning av hälsovårdstillsyningsmän.

Kursverksamheten borde i huvudsak bedrivas i oförändrad omfattning. Med hänsyn till att kostnaden för distriktssköterskekurserna något ökat, borde emellertid posten till speciallärare höjas med omkring 700 kronor till 20,000 kronor. Att belastningen å denna delpost för sistförflutna budgetår stannat vid 16,100 kronor berodde på att den avsedda kursen för tjänsteläkare inställts på grund av otillräcklig anslutning. Styrelsen räknade emellertid med att en sådan kurs kunde komma till stånd under nästa budgetår.

Till hospitering av distriktssköterskeskolans elever borde likaledes upptagas ett något förhöjt belopp i syfte att möjliggöra viss ersättning jämväl till barnavårdscentralerna. Dessa hade hittills medgivit hospitering utan ersättning men vid upprepade tillfällen framställt krav på att i detta hänseende bli jämfärliga med andra institutioner, där hospitering av distriktssköterskeskolans elever ägde rum. Højningen borde kunna begränsas till 1,800 kronor och posten alltså upptagas med (9,000 + 1,800) 10,800 kronor.

Utgifterna för experter och tillfälliga biträden hade på grund av verksamhetens utvidgning under sistförflutna budgetår uppgått till i runt tal 50,000 kronor. Ungefär hälften av detta belopp belöpte på livsmedelskontrollen för krigsmaktens räkning samt gengasundersökningar. Av återstående belopp hade avlönats bland annat två biträden för verkställande av vattenanalyser enligt förordningen om kontroll av vattenledningsvatten samt ett biträde, som sysselsatts med sterilisering för institutets samtliga laboratorier. Ett av de förstnämnda biträdena hade under innevarande budgetår erhållit anställning såsom extra tjänsteman. Då behovet av de två övriga biträdena jämväl kunde förutses bli mera stadigvarande, borde medel till deras avlöningar likaledes beräknas under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Med beaktande härav borde till arvoden åt experter och tillfälliga biträden under nästa budgetår upptagas ett belopp av (50,000 — 25,000 — 5,000) 20,000 kronor. Därvid hade styrelsen förutsatt, att posten även i fortsättningen efter framställning till Kungl. Maj:t finge överskridas med det belopp, som kunde erfordras med hänsyn till då rådande försörjningsläge.

Anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden borde i enlighet med dessa beräkningar uppföras med (20,000 + 10,800 + 20,000) 50,800 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som för innevarande budgetår vore uppförd med 88,200 kronor, borde i första hand uppräknas med 11,800 kronor motsvarande avlöning åt de av styrelsen föreslagna befattningarna såsom extra ordinarie byråassistent och extra laboratoriebiträden. Härjämte hade styrelsen beräknat ett belopp av 5,800 kronor till avlöning åt ytterligare två biträden. Det ena vore avsett som laboratoriebiträde å den allmänhygieniska avdelningen, där för närvarande tjänstgjorde, förutom professorns tekniska biträde å karolinska institutets stat, allenast ett biträde i lönegraden Eo 4. Sedan undervisningen vid distriktssköterskeskolan utökats till tre ordinarie utbildningskurser årligen, hade detta biträde alltmärra kommit att tagas i anspråk för skolans behov, till följd varav svårigheter uppstått för laboratorn och överläraren samt dennes assistent att erhålla nödigt biträde i laboratoriearbetet. Det nya biträdet kunde tills vidare

placeras i lönegrad Ex 4. Det andra biträdet erfordrades för registrators- och kassakontoret. Arbetet därstädes, som för närvarande ombesörjdes av kassören och redogöraren jämte ett extra ordinarie kontorsbiträde, hade under det senaste året ökat i avsevärd grad. Sålunda hade antalet diarieförda handlingar stigit från 1,063 första halvåret 1941 till 3,596 första halvåret 1942 samt antalet verifikationsfolier för inkomster och utgifter från 1,283 för budgetåret 1940/41 till 3,380 för budgetåret 1941/42. Denna utveckling kunde förväntas bli icke blott tillfällig. Med hänsyn till göromålsens beskaffenhet borde biträdet icke placeras lägre än i lönegrad Eo 7.

Med utgångspunkt från vad sålunda förordats hade anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal av styrelsen uppskattats på följande sätt. Avlöningen till den nu anställda personalen uppginge till cirka 84,000 kronor. Om härtill lades kostnaden för den av styrelsen föreslagna extra ordinarie och extra personalen ävensom ett belopp av 4,000 kronor till vikarier under semester och sjukledighet, erhöles ett belopp av (84,000 + 11,800 + 5,800 + 4,000) 105,600 kronor. Härifrån borde emellertid, därest föreståndarinnan för distrikts-sköterskeskolan samt kassören och redogöraren överfördes å ordinarie stat, avgå cirka 9,600 kronor. Anslagsbeloppet skulle då bli (105,600 — 9,600) 96,000 kronor.

Slutligen borde posten till rörligt tillägg uppräknas till 24,400 kronor.

Enligt dessa beräkningar har styrelsen uppskattat medelsbehovet i dess helhet för nästa budgetår till (70,000 + 56,800 + 50,800 + 96,000 + 24,400) 298,000 kronor.

Över institutsstyrelsens framställning har *allmänna lönenämnden* yttrat sig.

Lönenämnden har därvid erinrat om att frågan om löneställningen vid övergång till nyreglerad tjänst för laboratorerna vid universiteten och karolinska institutet icke blivit föremål för ställningstagande vid genomförandet av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag utan ställts på framtiden i avvaktan på universitetsprofessorernas inordnande under civila avlöningsreglementet. Vid sådant förhållande ansåge lönenämnden, att uppflyttning av den nu ifrågavarande laboratorbefattningen från 26 till 27 lönegraden — för vilken uppflyttning för övrigt tillräckliga skäl icke kunde anses anförda — icke för närvarande borde företagas. Däremot hade lönenämnden för sin del intet att erinra mot att befattningarna såsom föreståndarinna för statens distriktssköterskeskola (Eo 17) samt såsom kassör och redogörare (Eo 11) överfördes till ordinarie stat.

Vad angår styrelsens förslag om utbytande av en assistenttjänst å födoämneshygieniska avdelningen, för närvarande avlönad medelst arvode å 5,900 kronor för år, mot en extra ordinarie byråassistenttjänst i 21 lönegraden har lönenämnden under hand inhämtat, att ifrågavarande assistentbefattning skilde sig från institutets övriga jämförliga assistentbefattningar därutinnan, att medan de senare vore att betrakta såsom passageplatser, i viss mån jämförbara med amanuensbefattningarna vid universitetens vetenskapliga institutioner, innehavaren av den nämnda assistentbefattningen å födoämneshygieniska avdelningen avsåges skola vara anställd mera stadigvarande. Med hänsyn härtill hade lönenämnden icke något att erinra mot att befattningen förändrades från arvodestjänst till extra ordinarie tjänst. Beträffande löne-

gradsplaceringen ansåge lönenämnden högre lönegrad än Eo 18 icke böra ifrågakomma.

Beträffande det föreslagna nya biträdet å registrators- och kassakontoret har lönenämnden anført, att då ansvällningen av arbetsmängden å nämnda kontor till väsentlig del syntes sammanhånga med rådande krisförhållanden, den erforderliga personalförstärkningen tills vidare borde åvägabringas genom anställande av befattningshavare med ställning såsom extra tjänsteman. Den föreslagna löneställningen, 7 lönegraden, förefölle lönenämnden väl hög.

I skrivelse den 1 december 1942 har *Fredrika-Bremerförbundet* understrukit behovet av den föreslagna byråassistentbefattningen.

Vidare har *besparingsberedningen* med skrivelse den 1 december 1942 överlämnat en av särskild sakkunnig utarbetad promemoria rörande statens institut för folkhälsan. Några utformade förslag till besparingsåtgärder hava däri icke framlagts.

Departements-
chefen.

Styrelsens förslag om uppflyttning av en laborator från lönegrad A 26 till A 27 samt överförande till ordinarie stat av två e. o. befattningar i 17 och 11 lönegraderna anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka. Detsamma gäller styrelsens framställning om förändring av en arvodesav-lönad assistentbefattning till extra ordinarie tjänst. Även om vissa skäl synas tala för en dylik förändring, läser dock en tids ytterligare erfarenhet om behovet av denna tjänst och omfattningen av de med densamma förenade göromålen böra avvaktas, innan ställning tages till förslaget i denna del.

Under sådana förhållanden torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra upptagas med oförändrat belopp eller 57,000 kronor, medan anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med hänsyn till utgifterna för vikariatser-sättningar under denna post sistförflutna budgetår torde böra uppräknas till (62,200 + 500) 62,700 kronor.

Mot styrelsens uppskattning av medelsbehovet för kursverksamheten under nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att jag i nuvarande läge anser mig förhindrad att förorda en höjning av det till hospiterings-ersättning avsedda beloppet. För experter och tillfälliga biträden torde i anslutning till styrelsens förslag böra upptagas ett belopp av 20,000 kronor, däri jag dock inräknar ersättningen till de två laboratoriebiträden, om vilkas förändring till extra befattningshavare styrelsen hemställt. Enligt min mening bör med en dylik förändring tills vidare anstå. I enlighet härmed bör posten till speciallärare, experter och tillfälliga biträden uppföras med (20,000 + 9,000 + 20,000) 49,000 kronor. På sätt styrelsen framhållit förutsätter denna beräkning, att posten må efter beslut av Kungl. Maj:t överskridas med det belopp, som kan erfordras för verkställande av särskilda, av rådande försörjningsläge betingade undersökningar.

Behovet av ett extra biträde å allmänhygieniska avdelningen synes mig styrkt. För registrators- och kassakontoret förefaller ävenledes en personal-förstärkning vara erforderlig, ehuru densamma på av lönenämnden anförda

skäl tills vidare torde böra tillgodoses genom anställande av en tillfällig befattningshavare. Medel för dessa båda befattningshavare torde böra beräknas under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken för ändamålet bör upptagas till (88,200 + 4,800) 93,000 kronor.

Till rörligt tillägg torde kunna beräknas oförändrat belopp, 20,800 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, skulle alltså institutets avlöningsanslag för nästa budgetår uppgå till (57,000 + 62,700 + 49,000 + 93,000 + 20,800) 282,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	57,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	62,700
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	49,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	93,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	20,800

Summa förslagsanslag kronor 282,500;

dels ock till Statens institut för folkhälsan: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 282,500

[145.] 54. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	120,000	128,836
1942/43	125,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	128,000	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt omkostnadsstat för institutet, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	50,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3,000
5. Stipendier, <i>högst</i>	»	28,000
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	38,000

Summa kronor 125,000

Av posten till expenser äro 30,000 kronor avsedda för bränsle, lyse och vatten samt 20,000 kronor för övriga expenser. Beträffande omkostnads-

statens närmare utseende hänvisas till statsliggaren för innevarande budgetår s. 275.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *styrelsen för institutet* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att posterna till sjukvård m. m. och reseersättningar upptagas med oförändrade belopp. Posten till expenser föreslås i anslutning till belastningen för sistförflutna budgetår höjd med 5,000 kronor till 55,000 kronor, varav 30,000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 25,000 kronor till övriga expenser. Posten till publikations-tryck upptages till samma belopp som hittills eller 3,000 kronor, medan däremot posten till stipendier, som för innevarande budgetår tillfälligt höjts till 28,000 kronor, åter sänkts till 24,000 kronor.

Härjämte finner styrelsen en höjning av posten till övriga utgifter påkallad med hänsyn såväl till den väsentligt utvidgade verksamheten som till den allmänna prisstegringen. Styrelsen föreslår sålunda en ökning av posten till inköp och underhåll av inventarier med 6,000 kronor, av posten till inköp och underhåll av djur likaledes med 6,000 kronor, av posten till förbrukningsartiklar med 5,000 kronor, av posten till undervisningsmateriel och böcker med 1,000 kronor samt av posten till diverse likaledes med 1,000 kronor. Delposten till yttre renhållning anses däremot kunna bibehållas oförändrad. Beträffande delposten till inventarier framhåller styrelsen, att tidigare anvisat reservationsanslag till utrustning av institutets nybyggnad ävensom av Rockefellerfonden donerade medel till samma ändamål numera praktiskt taget helt förbrukats. Posten till övriga utgifter skulle enligt dessa beräkningar uppgå till 57,000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat hela medelsbehovet för institutets omkostnader under nästa budgetår till (1,000 + 5,000 + 55,000 + 3,000 + 24,000 + 57,000) 145,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vid bedömningen av anslagsbehovet för hithörande ändamål torde böra beaktas, att åt institutet anförtrotts vissa uppgifter, som kunna anses vara av mera tillfällig natur. Jag syftar härvid närmast på den särskilda kontroll-verksamheten för krigsmaktens räkning och forskningsverksamheten rörande förgiftningsfaran vid gengasdrift. Bortser man, liksom vid beräkningen av avlöningsanslaget, från utgifterna för nu nämnda verksamhet, torde vissa anslagsposter kunna beräknas till något lägre belopp än vad styrelsens förslag innebär.

Från denna utgångspunkt har jag kommit till följande resultat beträffande anslagsbehovet för institutets omkostnader under nästa budgetår.

Posten till sjukvård m. m. torde i anslutning till belastningen under sistförflutna budgetår (514 kronor) kunna sänkas till 500 kronor. För reseersättningar torde böra räknas med oförändrat belopp eller 5,000 kronor.

Under posten till expenser torde för bränsle, lyse och vatten beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, 30,000 kronor, medan del-

posten till övriga expenser på grund av belastningen (24,983 kronor) synes böra höjas något. I anslutning till vad jag nyss anfört torde emellertid höjningen kunna begränsas till 2,000 kronor och posten i sin helhet alltså uppföras med (30,000 + 22,000) 52,000 kronor.

Posterna till publikationstryck och stipendier upptager jag i enlighet med styrelsens förslag till 3,000 respektive 24,000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till övriga utgifter anser jag mig förhindrad att i nuvarande läge tillstyrka en förhöjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier, för vilket ändamål alltså torde böra avses oförändrat belopp. Till inköp och underhåll av djur samt förbrukningsartiklar finner jag mig däremot böra förorda en höjning med respektive 2,000 och 3,000 kronor till 16,000 och 14,000 kronor. De verkliga utgifterna för dessa ändamål uppgingo under sistförflutna budgetår till 16,309 och 15,410 kronor. En mindre höjning av delposten till undervisningsmateriel synes även påkallad, förslagsvis med 500 kronor till 3,500 kronor. I övrigt räknar jag med oförändrade belopp. Posten till övriga utgifter skulle härigenom stiga till (38,000 + 2,000 + 3,000 + 500) 43,500 kronor.

Vid bifall härtill skulle institutets omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	52,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3,000
5. Stipendier, <i>högst</i>	»	24,000
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	43,500
Summa kronor		128,000

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 128,000

[146.] 55. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	55,800	52,932
1942/43	55,800	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	55,800	—

Barnmorskeläroanstalterna äro två till antalet, en i Stockholm och en i Göteborg. Beträffande för desamma gällande personalförteckning och avlöningsstat får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 275—276.

Besparingsberedningen har den 13 januari 1942 överlämnat en av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående barnmorskeläroan-

stalterna. De sakkunniga ha icke haft något att erinra beträffande barnmorskeläroanstalternas avlöningsstat.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till att elevantalet vid vardera anstalten fortfarande beräknades komma att uppgå till 24 samt att förhållandena även i övrigt förväntades bliva oförändrade — hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas samma belopp som det för innevarande budgetår utgående eller 55,800 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 55,800

[147.] 56. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	54,000	48,842
1942/43	54,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	56,000	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande omkostnadsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	22,400
Summa kronor		24,500

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	27,400
Summa kronor		29,500

Av anslagsposterna till övriga utgifter må bland annat bestridas utgifterna för kost och logi åt samtliga elever under tiden för den teoretiska undervisningens meddelande, uppdelad å fem månader vid första utbildningsårets början samt en månad vid andra årets slut. Under den tid eleverna deltaga i det praktiska arbetet å de till anstalterna anslutna barnbördshusen, hava respektive städer förutsatts skola bekosta motsvarande förmåner även som tilldela eleverna någon kontant ersättning för deras arbete.

Vidare må från posterna till övriga utgifter utgå understöd med tillhoppa högst 3,200 kronor, avsett som bidrag till kläder, böcker och instrument m. m. till 16 obemedlade eller mindre bemedlade elever vid vardera anstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid framhållit, att gällande avtal med sjukhusdirektionerna i Stockholm och Göteborg rörande bland annat ersättning för kost åt barnmorskeeleverna under tiden för den teoretiska undervisningen vore uppsägbara till den 1 juli 1943. Det kunde förväntas, att dylik uppsägning komme att äga rum på grund av de stegrade livsmedelskostnaderna. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat utgjorde Stockholms stads självkostnad för närvarande omkring 87 kronor per månad och elev, medan ersättning enligt avtalet utginge med allenast 75 kronor per månad och elev. För nästkommande budgetår torde man böra räkna med en motsvarande kostnad av minst 90 kronor, vilket skulle innebära en höjning med 15 kronor per månad och elev. Under förutsättning av enahanda kostnadsökning för barnmorskeläroanstalten i Göteborg skulle detta medföra ett ökat medelsbehov av omkring 4,500 kronor för vardera anstalten. Med hänsyn till den senaste belastningssiffran har styrelsen emellertid ansett anslagshöjningen kunna begränsas till 2,000 kronor för varje anstalt.

Medicinalstyrelsen, som i övrigt utgått från oförändrade grunder för anslaget beräkning, har i enlighet med det anförda hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas ett med 4,000 kronor till 58,000 kronor förhöjt anslag.

I den under nästföregående punkt omförmälda, inom *besparingsberedningen* utarbetade promemorian angående barnmorskeläroanstalterna hava de sakkunniga till övervägande upptagit frågan, huruvida eleverna i fortsättningen böra komma i åtnjutande av fri kost och logi under den teoretiska undervisningen. I detta avseende anför de sakkunniga följande.

Enligt före den 1 juli 1938 gällande bestämmelser erhöilo samtliga elever fri bostad i de anstalter, dit utbildningen var förlagd. Anledningen därtill var, att eleverna under utbildningstiden fullgjorde viss del av det å respektive anstalter förekommande vårdarbetet. Med undantag av mindre bemedlade eller medellösa s. k. frielever hade eleverna däremot att erlagga ersättning för dem av anstalten tillhandahållen kost.

Statskontoret anförde i yttrande den 8 november 1937 med anledning av förslaget till nya bestämmelser för barnmorskeundervisningen (1938 års statsverksproposition V s. 235) bl. a.: »För den händelse den teoretiska utbildningen i fortsättningen komme att meddelas, utan att eleverna samtidigt deltog i det praktiska vårdarbetet, ville statskontoret föreslå, att endast de av eleverna, som vore mindre bemedlade eller medellösa, av staten erhöille ersättning för kost och logi under tiden för ifrågavarande utbildning.»

Enligt de nya bestämmelserna betalar emellertid staten utgifterna för bostad och kost för *varje* elev under tiden för den teoretiska undervisningens pågående. Därjämte utgår ett understöd å 100 kronor till 16 obemedlade eller mindre bemedlade elever vid varje anstalt såsom bidrag till kläder, böcker, instrument m. m. Av samtliga 48 elever erhålla alltså 32 dylikt understöd. Kostersättningen utgår för närvarande vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm med 75 kronor per månad och elev men förväntas bliva höjd till 85 kronor.

Vid behandlingen av anslagen till statens sjuksköterskeskola hava de sakkunniga föreslagit, att viss avgift skulle upptagas av eleverna för förmånen av fri bostad och kost under den tid, den teoretiska undervisningen påginge.

Då de sakkunniga icke finna tillräckliga skäl föreligga för att statsverket i fråga om den första utbildningen av barnmorskor skall medverka i större utsträckning än beträffande undervisningen för de blivande sjuksköterskorna vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, hålla de sakkunniga före, att enahanda princip som den nyssnämnda bör tillämpas beträffande barnmorskeutbildningen. Eftersom de blivande barnmorskorna komma att efter examen åtnjuta i stort sett samma löneförmåner som sjuksköterskorna — i varje fall gäller detta de barnmorskor, som taga anställning i den slutna förlossningsvården — finna de sakkunniga skäligt, att även barnmorskeeleverna för sin utbildning erlägga en avgift av minst 500 kronor per elev. Antalet barnmorskeelever, som antagas varje år, utgör 48. Under förutsättning att hälften av dessa hava möjlighet att erlägga förenämnd avgift, att en fjärdedel erhåller nedsättning i avgiften till 250 kronor samt att övriga 12 äro frielever, skulle en besparing å omkostnadsstaten kunna ske med 15,000 kronor.

Beträffande det kontanta understöd å 100 kronor, som nu utdelas till 16 obemedlade och mindre bemedlade elever vid vardera anstalten, ha de sakkunniga inhämtat, att någon behovsprövning icke verkställes av medicinalstyrelsen. Förfaringssättet är nämligen, att vid anmälan hos medicinalstyrelsen av dem, som föreslås till erhållande av understöd, endast uppgives vederbörandes namn men icke de principer, efter vilka förslaget är upprättat. I fråga om begreppen obemedlad och mindre bemedlad hava de sakkunniga i annat sammanhang — med överlämnande av en promemoria i ämnet — föreslagit särskild utredning. De sakkunniga vilja uttala sig för att beträffande befrielse från eller nedsättning i kursavgift och tilldelandet av ifrågasvarande understöd åt barnmorskeelever samma principer tillämpas som vid behandlingen av framställningar om stipendier till elever vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna.

Över besparingsberedningens promemoria har medicinalstyrelsen, med överlämnande av yttranden från svenska barnmorskeförbundet, barnmorskeläroanstalten i Stockholm samt överläraren vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg, den 18 mars 1942 avgivit utlåtande.

Svenska barnmorskeförbundet anför bland annat:

Förbundet har ej något att erinra mot att eleverna påläggas en avgift av 500 kronor. Med denna summa jämte de utgifter eleven har för kläder och utrustning kommer ändå den totala omkostnaden icke upp till ett belopp, som kan anses vara mycket betungande; utan alltför stor svårighet torde också den erforderliga summan av medellösa personer kunna upplånas och efter fullgjord utbildning inom rimlig tid amorteras. Då därjämte nedsättning i eller befrielse från avgift skall kunna beredas mindre bemedlade respektive medellösa personer, synes dessas möjlighet till barnmorskeutbildning tillfredsställande ordnad. På dessa grunder vill förbundet tillstyrka förslaget men finner däremot den av de sakkunniga framlagda argumenteringen icke hållbar, då de sakkunniga framhålla, att de blivande barnmorskorna komme att efter examen åtnjuta i stort sett samma löneförmåner som sjuksköterskorna. För närvarande och sannolikt under lång tid framåt utgöra distriktsbarnmorskorna majoriteten av landets barnmorskor och befinna sig i avsevärt sämre löneförhållanden än motsvarande kategori sjuksköterskor. Vad anstaltsbarnmorskorna beträffar åtnjuta de visserligen som regel samma löneförmåner som anstaltsjuksköterskor men hava avsevärt sämre pensionsförhållanden. De sakkunnigas förslag om att kontant understöd till elever såsom bidrag till kläder, böcker, instrument och andra utgifter skall utgå till 8 elever vid vardera läroanstalten vid ett elevantal av 24 per kurs förleder ingen erinran från förbundet.

Barnmorskeläroanstalten i Stockholm har ej heller haft något att erinra mot förslaget om införande av en elevavgift å 500 kronor per elev. I detta sammanhang har anstalten emellertid anfört följande.

Under senare tid och med allt mer framträdande tendens hava sjuk-sköterskor respektive sjuksköterskeelever med två års utbildning vid sjuk-sköterskeskola sökt sig till barnmorskeutbildning. Detta innebär en utveckling i den riktning, att man erhåller sjukvårdsutbildade barnmorskor, »sjuk-sköterskebarnmorskor», varav finnes ett mycket stort behov och därtill ett behov, som dagligen ökar i proportion till utbyggandet av den slutna förlossningsvården. Denna utveckling förtjänar därför att stödjas och gynnas på alla sätt.

Med förslaget om en avgift av 500 kronor för utbildning, som avser träffa såväl eleverna vid sjuksköterskeskolor som eleverna vid barnmorskeläroanstalterna, kommer avgiften att drabba en sjuksköterskeelev, som specialutbildar sig vid barnmorskeläroanstalt, två gånger: hon får ett utlägg på 1,000 kronor därför att hon skaffar sig dubbel kompetens. Här om vore ingenting att säga, om sköterske-barnmorskan därefter i tjänst finge avlöning i någon proportion till sin dubbla kompetens och allsidiga användbarhet, men så är ingalunda fallet. För närvarande är det tvärtom så, att en sköterske-barnmorska, som tar tjänst i distrikt, har lägre lön än en distriktssköterska eller en anstaltbarnmorska och en sköterske-barnmorska, som tar tjänst å anstalt, får väl samma lön som en sköterska men i varje fall lägre pension.

Då en sådan dubbel avgift för en blivande sköterske-barnmorska måste verka avskräckande för sjuksköterskeelever och därmed hämmande på en ytterligt önskvärd utveckling, vill läroanstalten föreslå, att eventuella blivande bestämmelser om denna avgift taga hänsyn till detta, så att sjuksköterska respektive sjuksköterskeelev med två års sjukvårdsutbildning, som önskar barnmorskeutbildning, respektive barnmorska, som önskar sjuksköterskeutbildning, endast har att erlägga denna avgift en gång, t. ex. vid den undervisningsanstalt, där hon först inskrives.

Anstalten har vidare framhållit, att under de gynnsamma ekonomiska betingelser, som eleverna vid barnmorskeläroanstalterna nu bedreve sina studier, det icke vore av behovet påkallat, att på en kurs av högst 24 elever skulle utgå 16 stipendier. Enligt anstaltens mening syntes 8 stipendier vara tillräckligt. Med anledning av vad besparingsberedningen anmärkt i fråga om det nuvarande sättet för stipendiernas utdelande anför anstalten, att eleverna inlämnade de handlingar, med vilka de önskade styrka sin medellöshet, och att urvalet skedde med ledning av dessa handlingar. Som regel brukade ansökningarnas antal föga överstiga stipendiernas. Endast någon enstaka elev, som sökt stipendium, hade icke kunnat ifrågakomma. Anstalten har slutligen framhållit, att utdelningen av stipendier vid kursens början visat sig olämplig, enär det icke sällan förekomme, att en elev, som erhållit stipendium, efter någon tid visade sig oförmögen att följa undervisningen och avbröte kursen. Stipendiet kunde i sådant fall ha använts bättre. Utdelningen av stipendier borde därför hellre ske vid den första teoretiska kursens slut.

Överläraren vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg har förklarat sig tillstyrka de sakkunnigas förslag.

Medicinalstyrelsen har för egen del anfört, att styrelsen icke hade något

att erinra mot förslagen om införande av elevavgifter och begränsad utdelning av stipendier. I fråga om tiden för utdelande av stipendierna har styrelsen anslutit sig till det av barnmorskeläroanstalten i Stockholm framförda förslaget.

Departements-
chefen.

Från och med år 1938 genomfördes en omläggning av barnmorskeutbildningen, som innebar, att den teoretiska och praktiska utbildningen, som tidigare skett samtidigt, skildes åt och förlades till olika perioder av utbildningstiden. Nuvarande förmån av fri bostad och kost tillkom för att eleverna icke skulle genom omläggningen försättas i sämre ekonomiskt läge än tidigare. Eleverna voro nämligen före omläggningen tillförsäkrade fri bostad och, enär eleverna praktiskt taget alla rekryterades från obemedlade eller mindre bemedlade hem, jämväl fri kost under hela utbildningstiden. Det torde alltså förhålla sig så, att det stora flertalet barnmorskeelever tillhöra de obemedlades eller mindre bemedlades krets. Med hänsyn härtill och i betraktande av de blygsamma löneförmåner, som eleverna efter fullbordad utbildning kunna påräkna, är jag för min del icke benägen att förorda införande av en elevavgift på sätt besparingsberedningens sakkunniga ifrågasatt. I anledning av vad i ärendet upplysts anser jag mig däremot kunna tillstyrka, att vid utdelandet av kontanta understöd för bidrag till kläder, böcker och instrument en strängare behovsprövning tillämpas än vad som för närvarande är fallet.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår lär man, såsom medicinalstyrelsen framhållit, få räkna med en viss förhöjning av ersättningen till Stockholms och Göteborgs stad för tillhandahållande av kost åt eleverna. Enligt vad jag inhämtat har nämligen Stockholms stad numera uppsagt det med staten träffade avtalet, och enahanda åtgärd lär vara att förvänta från Göteborgs stad. Under sådana förhållanden har jag ingen annan erinran mot det av medicinalstyrelsen äskade anslagsbeloppet än att detsamma med hänsyn till den förordade begränsningen av antalet understöd torde böra nedsättas till i runt tal 56,000 kronor.

Anstalternas omkostnadsstat skulle vid bifall härtill komma att upptaga följande huvudposter.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	23,400
		Summa kronor 25,500

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	28,400
		Summa kronor 30,500

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 56,000

[148.] 57. **Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	12,500	6,600
1941/42	12,500	6,850
1942/43	7,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	7,000	—

[Stadga för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 (nr 191), ändrad genom kungörelse nr 535/1939.]

Enligt 21 § förenämnda stadga skola årligen två repetitionskurser för barnmorskor anordnas vid en var av de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Därjämte skola, efter medicinalstyrelsens beprövande, dylika kurser årligen anordnas jämväl vid andra lämpliga barnbördshus. För innevarande budgetår hava medel ej beräknats för kurser av sist angivet slag.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsen har härvid framhållit, att på grund av minskat antal repetitionspliktiga barnmorskor hade under de två senast förflutna budgetåren endast fyra repetitionskurser varit anordnade. Då förhållandena kunde beräknas i det närmaste bliva desamma jämväl under budgetåret 1943/44, har styrelsen under hänvisning till den senaste belastningssiffran ansett sig kunna begränsa sitt anslagsäskande till samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 7,000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7,000

[149.] 58. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	49,500	36,000
1942/43	74,500	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	72,000	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor	1,800
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	16,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	51,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
Summa förslagsanslag		kronor 74,500

Av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare — vilken icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — hava 4,000 kronor beräknats för två nybörjarkurser, 6,000 kronor för två mellankurser, 5,000 kronor för två avslutningskurser samt 1,500 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen.

I skrivelse den 21 augusti 1942 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att skolan, som sedan 1939 bedrivit sin verksamhet i provisoriska lokaler, från och med innevarande budgetår förflyttats till den för skolan uppförda nybyggnaden vid Tomtebodan.

Beträffande medelsbehovet har styrelsen i fråga om posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, räknat med samma belopp som för innevarande budgetår.

Jämväl posten till arvoden åt tillfälliga lärare har styrelsen ansett kunna uppföras med oförändrat belopp, varvid styrelsen förutsatt, att kursverksamheten vid skolan skulle bedrivas i oförändrad omfattning.

Beträffande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal erinrar styrelsen om att från posten avlönades dels skolans föreståndarinna, 4 instruktionssköterskor, 1 vaktmästare och 1 kvinnligt första biträde, vilka samtliga åtnjöt extra ordinarie anställning, dels ock viss betjäningpersonal, nämligen 2 sömmerskor, tillika telefonvakter, 4 städerskor samt 2 disk- och serveringsbiträden, vilka vore anställda mot av styrelsen fastställda arvoden. Styrelsen fortsätter härefter:

I fråga om sistnämnda personal anhöll styrelsen i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår, att densamma borde avlönas enligt samma grunder, som av Kungl. Maj:t föreskrivits i brev den 26 juli 1940 angående avlöningsföreskrifter för extra ordinarie befattningshavare tillhörande den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, alltså avlönas enligt den i samma brev fastställda löneplanen U. I utlåtande över styrelsens framställning i denna del framhöll statskontoret, att ifrågavarande personal icke, i varje fall icke omedelbart, borde erhålla extra ordinarie anställning. På av statskontoret anförda skäl ansåg föredragande departementschefen, att skolans nämnda personal tills vidare borde anställas mot arvode. Styrelsen vill ånyo framhålla önskvärdheten av att ifrågavarande personal efter styrelsens beprövande beredes extra ordinare anställning. Styrelsen vill till stöd härför framhålla, att endast en del av sagda personal är nyanställd. Av personalen hava nämligen en varit anställd vid skolan cirka 3 år och två cirka 2½ år. Så länge skolan ännu var inrymd i provisoriska lokaler, varigenom det framtida personalbehovet ej tillfredsställande kunde överblickas, kunde möjligen visst skäl föreligga mot att bereda personalen extra ordinarie anställning. Styrelsen kan ej finna, att skäl nu längre

förefinnas, som motivera, att skolans ifrågavarande personal erhåller sämre ställning än motsvarande personal vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, vid vilka sjukhus sagda personal vinner extra ordinarie anställning redan efter viss kortare tids provtjänstgöring.

Enligt styrelsens beräkningar bör ifrågavarande anslagspost, även vid bifall till vad sålunda föreslagits, kunna för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp eller 51,700 kronor. Styrelsen har därvid räknat med 2,000 kronor för avlönande av vikarier samt 3,000 kronor för anlitande av tillfällig personal för bland annat eldning ävensom för renskrivning.

Posten till rörligt tillägg har i anslutning till förslaget att bereda den lägre ekonomipersonalen extra ordinarie anställning höjts med 2,500 kronor till 7,000 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar skulle skolans avlöningsanslag för nästa budgetår upptagas med $(1,800 + 16,500 + 51,700 + 7,000)$ 77,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 16 september 1942 framhållit, att spörsmålet om beredande av extra ordinarie anställning åt betjäningsspersonalen vid statens sjuksköterskeskola varit föremål för prövning vid 1942 års riksdag, varvid ansetts, att ifrågavarande personal tills vidare borde vara anställd mot arvode. I betraktande av att denna fråga så nyligen upptagits till ingående behandling och då behovet av ekonomipersonal torde kunna slutligt fastställas först sedan någon tids erfarenhet vunnits rörande arbetet i de nya lokalerna, syntes det icke böra ifrågakomma, att extra ordinarie anställning nu bereddades här avsedd personal. Statskontoret funne sig fördenskull icke kunna förorda bifall till framställningen i denna del.

I enlighet med skolstyrelsens förslag böra posterna till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, samt arvoden åt tillfälliga lärare upptagas med oförändrade belopp, 1,800 respektive 16,500 kronor.

Departements-
chefen.

Vad angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anser jag mig icke heller nu kunna tillstyrka skolstyrelsens förslag om beredande av extra ordinarie anställning åt skolans städerskor, sömmerskor samt disk- och serveringsbiträden. Tillräcklig erfarenhet rörande behovet av nu nämnd personal efter det skolan flyttat in i den nya skolbyggnaden synes mig ännu icke hava vunnits. Till avlöningar åt ifrågavarande befattningshavare, vilka alltså tills vidare böra vara anställda mot arvoden, torde ett belopp av 18,500 kronor bliva tillfyllest. Då kostnaden för den extra ordinarie personalen kan beräknas till 28,200 kronor samt till vikarier, tillfälliga befattningshavare och renskrivning torde böra avses samma belopp som för innevarande budgetår eller 2,500 kronor, skulle medelsbehovet under denna post för nästa budgetår uppgå till 49,200 kronor.

Posten till rörligt tillägg uppskattar jag till oförändrat belopp eller 4,500 kronor.

Vid bifall till vad jag här föreslagit skulle för avlöningar vid skolan erfordras ett belopp av $(1,800 + 16,500 + 49,200 + 4,500)$ 72,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Femte huvudtiteln.

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor 1,800
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	» 16,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	» 49,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,500

Summa förslagsanslag kronor 72,000;

dels ock till Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 72,000

[150.] 59. Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	54,500	44,300
1942/43	73,400	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	73,900	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 med tillämpning under budgetåret 1942/43 fastställt omkostnadsstat för statens sjuksköterskeskola, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 300
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 22,100
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 50,500

Summa kronor 73,400

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 278.

I skrivelse den 21 augusti 1942 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid ansett posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, reseersättningar och expenser kunna upptagas med oförändrade belopp.

I fråga om posten till övriga utgifter har styrelsen föreslagit en höjning av det för inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. beräknade beloppet från 1,000 kronor till 2,500 kronor. Styrelsen hänvisar härvid till att belastningen å ifrågavarande delpost för budgetåret 1941/42 utgjorde 2,993 kronor. Styrelsen har vidare föreslagit, att delposten till kost åt elever samt för dietmatlagningskurser höjes med hänsyn till de ökade livsmedelskostnaderna. Styrelsen upplyser, att kost åt elever tillhandahölles från karolinska sjukhuset till ett pris motsvarande sjukhusets självkostnadspris, för närvarande 2 kronor 40 öre per portionsdag. För nästa budgetår räknade styrelsen med att priset per portionsdag ej komme att understiga 2 kronor 80 öre. Efter ett beräknat antal portionsdagar av 14,400 skulle till kost åt elever erfordras cirka 40,000 kronor. För diet-

matlagningskurser har styrelsen funnit ett belopp av 1,500 kronor behövt. Till kost åt elever samt för dietmatlagningskurser skulle sålunda erfordras ett belopp av 41,500 kronor, innebärande en höjning med 6,500 kronor.

Delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård har styrelsen föreslagit höjd från 5,000 kronor till 10,000 kronor. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att styrelsen vid framläggande av sina anslagsäskanden för budgetåret 1941/42 framhållit, att skolan i utbildningssyfte måste förfoga över minst tio elevplatser i den öppna vården, därest alla elever under cirka två månader skulle erhålla den utbildning, som borde ske genom hospitering hos distriktssköterskor eller sjuksköterskor med liknande arbete. Styrelsen ansåge sig dock på grund av ekonomiska skäl för det dåvarande böra begränsa detta antal till fem. Utgifterna för ifrågavarande fem elever uppskattade styrelsen till 5,000 kronor. Då styrelsen ansåge det vara synnerligen värdefullt, att i samtliga elevers utbildning inginge sådan tjänstgöring, föreslår styrelsen nu, att antalet elevplatser i den öppna vården ökas till tio.

Envar av delposterna till inre renhållning samt till yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. har styrelsen höjt med 500 kronor till 1,500 kronor. Slutligen har styrelsen — under framhållande att skolans utgifter för transporter förväntades komma att öka, sedan skolan förflyttats utanför Stockholms stad — föreslagit, att delposten till transporter och diverse utgifter höjes med 500 kronor till 1,500 kronor. I fråga om övriga delposter har styrelsen ej ifrågasatt några förändringar. Posten till övriga utgifter föreslås i enlighet härmed upptagen med (50,500 + 1,500 + 6,500 + 5,000 + 500 + 500 + 500) 65,000 kronor.

Skolans omkostnadsanslag skulle alltså enligt styrelsens beräkningar belöpa sig till (500 + 300 + 22,100 + 65,000) 87,900 kronor.

Statskontoret har den 16 september 1942 avgivit utlåtande över skolstyrelsens framställning.

Beträffande delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. har statskontoret därvid framhållit, att ämbetsverket i ett samma dag avgivet utlåtande funnit sig böra avstyrka en av styrelsen gjord framställning om rätt att för inköp av undervisningsmateriel disponera ett belopp av 2,513 kronor 22 öre, som reserverats av ett från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter tidigare anvisat medelsbelopp. Ämbetsverket ville därför icke motsätta sig en höjning för budgetåret 1943/44 av förevarande delpost med det av styrelsen begärda beloppet.

Rörande den föreslagna höjningen av delposten elevers tjänstgöring i öppen vård från 5,000 kronor till 10,000 kronor erinrar statskontoret om att föredragande departementschefen i samband med äskande av medel till ifrågavarande ändamål i 1941 års statsverksproposition (V ht. sid. 253 f.) uttalade, att han för att vinna erfarenhet om betydelsen av dylik tjänstgöring icke ville motsätta sig, att medel beräknades för bedrivande av viss försöksverksamhet på området. Enligt statskontorets mening kunde det ifrågasättas, huruvida tillräcklig erfarenhet redan nu hade vunnits för en utökning av denna försöksverksamhet. På grund härav och med hänsyn jämväl tagen till att ekonomiska skäl för närvarande med än större styrka talade för

en begränsning av dessa elevplatser, avstyrker statskontoret styrelsens framställning i denna del.

Vad slutligen angår delposterna inre renhållning, yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. samt transporter och diverse utgifter, hava enligt statskontorets mening tillräckliga skäl icke blivit anförda för de föreslagna höjningarna. Ämbetsverket finner sig därför böra förorda, att dessa delposter för budgetåret 1943/44 upptagas med oförändrade belopp.

I samband med behandlingen av skolans omkostnadsstat har statskontoret uppmärksammat, att i den mån ersättning utgår från sjukhus, där praktisk utbildning av skolans elever äger rum, densamma må av skolans styrelse disponeras för elevernas räkning i huvudsaklig anslutning till de grunder, som tillämpas vid av staten godkända sjuksköterskeskolor. Statskontoret ifrågasätter för sin del en ändring härutinnan och anför därom följande.

Enligt vad räkenskaperna utvisa, har dylik ersättning under budgetåret 1940/41 influtit med tillhoppa 24,548 kronor 29 öre (därav 14,387 kronor från serafimerlasarettet och 9,186 kronor 29 öre från karolinska sjukhuset). Dessa medel hava i räkenskaperna bokförts å »Elevfondens konto». Utgifterna från fonden hava under sagda budgetår uppgått till 6,660 kronor 88 öre. Bland utgifterna märkas inköp av symaskin för 276 kronor 30 öre, radiomottagare för 264 kronor, skrivmaskin för 275 kronor, tyg för 1,437 kronor 20 öre, inventarier för 1,568 kronor samt utbetald ersättning för förlorade föremål 955 kronor och ett stipendium å 300 kronor.

Fondens behållning uppgick vid utgången av budgetåret 1940/41 till 18,410 kronor 16 öre och, enligt under hand inhämtade upplysningar, vid utgången av budgetåret 1941/42 till 45,333 kronor 93 öre.

I betraktande av de högst betydande belopp, som sålunda huvudsakligen från statliga sjukhus influtit till sjuksköterskeskolan, måste statskontoret starkt ifrågasätta lämpligheten av här berörda anordning. Enligt statskontorets mening böra i omkostnadsstaten såsom särskilda uppbördsmedel upptagas de influtna ersättningsbeloppen och bland utgifterna de belopp, som skolans styrelse må disponera för elevernas räkning. En dylik redovisning synes så mycket mera påkallad, som vissa av omkostnadsstatens delposter redan nu avse förmåner åt eleverna t. ex. posten till elevers resor i undervisningssyfte, förströelse och rekreation.

I anledning av vad statskontoret sålunda anfört har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* den 28 oktober 1942 avgivit förnyat yttrande i ärendet.

Däri har styrelsen såsom ytterligare motivering för den föreslagna höjningen av delposten till yttre renhållning och underhåll av planteringar framhållit, att det av styrelsen äskade beloppet vore erforderligt med hänsyn till att tomten kring skolan, vilken ännu ej blivit iordningställd, utgjordes av förut ej brukad mark. Under den närmaste tiden efter det tomten blivit planterad måste därför betydande arbete nedläggas på att iordningställa tomten. Underhållet, inberäknat kostnader för snöskottning, av uppfartsvägen till skolan från allmänna landsvägen komme även att draga rätt stora årliga kostnader.

I fråga om elevfonden yttrar styrelsen bland annat följande.

Elevfondens inkomster utgöras huvudsakligen av de elevavgifter, som erläggas av de sjukhus, varest skolans elever tjänstgöra för erhållande av praktisk sjukvårdsutbildning vid sidan av den teoretiska utbildningen å skolan. Elevavgifterna hava vanligtvis bestämts genom avtal mellan skolans

styrelse och huvudmannen för respektive sjukhus. Avgiften utgör som regel 25 kronor i månaden för elev med upp till 1½ års vistelse vid skolan och 50 kronor för elev (provsyster) med längre skolvistelse. Arvode utgår emellertid ej för tjänstgöring vid alla sjukvårdsinrättningar. För tjänstgöring vid barnsjukhus, barnhem m. m. utgår vanligtvis ingen ersättning. Inkomsterna av elevarvodena uppgå normalt till 3,200 à 3,300 kronor i månaden. Utöver elevarvodena utgöras fondens inkomster av ersättningar för vikariat å sjukskötersketjänster, som eleverna förordnas uppehålla. Ersättning för dylik tjänstgöring utgår som regel med 4 kronor om dagen.

Inkomsterna av vikariatersättningar variera starkt och äro störst under sommarmånaderna.

Utgifterna från fonden utgöras huvudsakligen av arvoden till eleverna under sista studieåret. Enligt styrelsens beslut utgår arvode under denna tid med 50 kronor för elev och månad. Ifrågavarande elevarvoden uppgå till cirka 3,200 kronor i månaden eller ungefär samma belopp, som inflyter i eleversättningar från sjukhusen. Liknande arvoden till eleverna utgå vid flertalet av de av staten godkända sjuksköterskeskolorna med belopp, som variera mellan högst 1,140 kronor och lägst 360 kronor för hela elevtiden. Från elevfonden bestridas jämväl vissa, huvudsakligen smärre utgifter för elevernas gemensamma trevnad och förströelse.

Behållningen å elevfonden utgjorde den 1 oktober 1942 48,800 kronor. Anledningen till att behållningen blivit så stor sammanhänger dels med att några utbetalningar för elevarvoden ej behövt ske under de två första åren av skolans verksamhet, dels ock med att tillfällena till vikariatstjänstgöring varit mycket stora med anledning av den hittillsvarande bristen på sjuksköterskor. De nuvarande goda möjligheterna att erhålla vikariat måste därför beräknas snart upphöra, varefter fondens inkomster och utgifter komma att väga tämligen jämnt. Uteslutet är ej att utgifterna för elevarvoden vid vissa tillfällen kunna komma att överstiga inkomsterna. Fonden bör då vara i stånd att möta en sådan eventualitet, utan att de av styrelsen fastställda elevarvodena behöva minskas. Av det fonderade beloppet hava 30,000 kronor placerats i svenska statsobligationer.

Vad angår de av statskontoret anmärkta utgiftsposterna vill styrelsen framhålla, att utgifterna för inköp av tyg endast utgjort ett förskott från fonden för att möjliggöra inköp, medan ännu fredskvaliteter funnos att tillgå, av tyg för elevernas räkning till dräkter m. m. Då eleverna själva stå kostnaderna härför, har beloppet sedermera undan för undan åter tillförts fonden och hela det förskotterade beloppet har på så sätt blivit täckt. De inköpta inventarierna bestodo av bord och stolar m. m. till elevernas samlingsrum. Genom att kostnaderna härför bestritts av medel ur elevfonden, har en motsvarande besparing kunnat göras å anslaget till skolans utrustning. Med utgiften för förlorade föremål förhåller det sig så, att under det eleverna deltog i gymnastiklektion i gymnastiksalen vid en kommunal mellanskola i staden, där eleverna i brist på egen gymnastiklokal bruka hava sina gymnastikövningar förlagda, skedde inbrott i omklädningsrummet. Eleverna blevo härvid bestulna på såväl kläder som penningar, klockor och smycken. Enligt beslut av styrelsen erhöles de bestulna eleverna ersättning ur elevfonden för förlorade kläder och penningar samt klockor m. m. men däremot ej för smycken.

Styrelsen vill som sin mening uttala, att de belopp, som tillföras elevfonden och som utgöras av ersättningar för det gagn sjukhusen hava av eleverna under deras tjänstgöring å sjukhusen, liksom hittills böra komma eleverna helt till godo. Detta synes än mera motiverat, därest, såsom i annat sammanhang föreslagits, eleverna frandeles skola erlägga avgifter till skolan. Enligt styrelsens åsikt hade hinder ej förelegat mot att sjukhusen

utbetalat ersättning direkt till vederbörande elev. En sådan anordning skulle emellertid medföra en orättvisa, då arvoden ej utgå vid tjänstgöring å alla sjukhus och tillfällen till vikariat äro olika på skilda sjukhus. Den nuvarande anordningen med en fond, som tillföres de inflytande arvodena och ersättningarna, är därför lämpligare och medför en rättvis fördelning på eleverna.

Slutligen får jag anmäla, att *besparingsberedningen* med skrivelse den 15 januari 1942 överlämnat en av särskilda sakkunniga utarbetad promemoria rörande statens sjuksköterskeskola, däri till övervägande upptagits frågan, huruvida icke avgifter borde införas för undervisningen eller för de naturaförmåner, som nu avgiftsfritt tillkomma eleverna i samband med den teoretiska undervisningen. I promemorian anföres härutinnan följande:

Elevavgifterna vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna variera mellan 100 kronor och 600 kronor. Härtill kommer för kosten under provkursen på två månader viss avgift med 40 å 50 kronor per månad. Enligt kungörelsen den 26 april 1940, nr 380, må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola på vissa villkor som regel komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor. För närvarande torde cirka 900 elever årligen vinna inträde i de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. Antalet elever, som styrkt sig vara medellösa eller mindre bemedlade, utgjorde från och med den 1 juli 1938 intill utgången av budgetåret 1940/41 291. Utgående från angivna uppgifter kan man räkna med att minst 100 elever årligen äro i sådan ekonomisk situation, att de icke skulle kunna fullfölja sin utbildning, därest de icke beviljades nedsättning eller befrielse från avgifterna till skolan. Sannolikt är detta antal betydligt högre, enär sjuksköterskeskolorna bevilja nedsättning i avgifterna även i fall, där statsstipendium icke sökes.

Vid statens sjuksköterskeskola intagas för närvarande, bortsett från proveleverna, årligen sammanlagt 64 elever i två nybörjarkurser. Vad angår proveleverna anförde departementschefen vid granskningen av styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1940/41, att en av styrelsen beräknad post till kosthåll för provelever borde utgå, enär proveleverna vid flertalet andra sjuksköterskeskolor erlade betalning för kosten under den s. k. provtiden. Enligt de sakkunnigas uppfattning kunna ytterligare besparingar vinnas genom att även de antagna eleverna förpliktas erlägga viss avgift för de naturaförmåner de åtnjuta, i likhet med vad fallet är vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. De sakkunniga avse här i första hand de bemedlade eleverna. Beträffande de mindre bemedlade och medellösa bör viss nedsättning eller hel befrielse från avgiften kunna lämnas. Storleken av avgiften för bemedlade elever borde med hänsyn till det värde, som genomgåendet av statens sjuksköterskeskola får anses medföra i jämförelse med övriga skolor, kunna sättas till minst 500 kronor per elev. Under förutsättning att hälften av eleverna äro bemedlade, att en fjärdedel medges en nedsättning i avgiften med i genomsnitt halva beloppet och att den återstående fjärdedelen helt befrias från avgift samt med utgående från 64 nyantagna elever per år, skulle statens sjuksköterskeskola tillföras en inkomst av omkring 20,000 kronor per år. I fråga om tillämpningen av nedsättning i respektive befrielse från avgiften förutsätta de sakkunniga, att samma grunder tillämpas, som föreskrivits för tilldelande av statsstipendier till medellösa eller mindre bemedlade sjuksköterskeelever.

Över besparingsberedningens promemoria har styrelsen för statens sjuk-

sköterskeskola, efter hörande av svensk sjuksköterskeförenings centralstyrelse, avgivit yttrande.

Svensk sjuksköterskeförenings centralstyrelse har förklarat sig intet hava att erinra mot det i besparingsberedningens promemoria framförda förslaget.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola anför:

För egen del uppskattar styrelsen till fullo de fördelar, som äro förenade med en avgiftsfri undervisning, framförallt genom att den möjliggör ett friare urval av elevmaterialet. Då emellertid antagandet av elever i skolan icke kan ske enbart med beaktande av elevernas ekonomiska ställning, förekommer det ej sällan, att sökande, som är att anse såsom bemedlad, antages till elev. Det kan i och för sig icke anses obefogat, att sådan elev erlägger en avgift till skolan såsom bidrag till täckande av de med skolans verksamhet förenade utgifterna. Härigenom skulle också principiell likställighet i detta avseende erhållas med flertalet övriga sjuksköterskeskolor i landet.

På här anförda skäl anser sig styrelsen icke böra motsätta sig införandet av en elevavgift vid statens sjuksköterskeskola. Härvid förutsätter dock styrelsen, att styrelsen medges rätt att från avgift helt befria de elever, som visat sig vara obemedlade, samt nedsätta avgiften för mindre bemedlad elev, utan att antalet elever, som kunna beredas denna förmån, på förhand bestämmas. Avgiften bör enligt styrelsens mening bestämmas till högst 500 kronor.

Skolstyrelsens ordförande, riksdagsmannen Martin Andersson, har förklarat sig ej kunna instämma i vad styrelsen anført under framhållande som sin mening, att undervisningen vid skolan borde vara helt avgiftsfri.

Innan jag ingår på en närmare prövning av medelsbehovet för skolans omkostnader under nästa budgetår, torde ställning böra tagas till dels besparingsberedningens förslag om införande av elevavgifter vid skolan, dels ock statskontorets förslag att ersättningarna för elevernas praktiska utbildning å sjukhus, vilka nu tillgodoföras den s. k. elevfonden, böra såsom särskilda uppbördsmedel upptagas i skolans omkostnadsstat.

I besparingsberedningens promemoria föreslås införandet av en elevavgift av minst 500 kronor per elev. Avgiften är närmast avsedd att utgöra ersättning för de naturaförmåner i form av fri bostad och kost, som komma eleverna till del under den tid de bo på skolan, d. v. s. under den tid den i kursplanen för skolan ingående teoretiska undervisningen pågår. Sagda undervisning omfattar en tid av sammanlagt cirka fem månader. Återstoden av den till tre år uppgående utbildningstiden fullgöra eleverna praktisk tjänstgöring å företrädesvis statliga sjukvårdsinrättningar i Stockholm. Utbildningen å sjukhusen har givetvis till syftemål att göra eleverna förtrogna med praktiskt sjukvårdsarbete. Emellertid utföra eleverna under nämnda utbildning i ej ringa grad ett arbete, för vilket eljest särskild sjukvårdspersonal hade behövt anställas. I ersättning härför åtnjuta eleverna fritt uppehälle från sjukhuset, varjämte sjukhuset i flertalet fall till skolan inbetalar en mindre kontant ersättning, som tillgodoföres den s. k. elevfonden. Från denna erhåller eleven under sista utbildningsåret enligt skolstyrelsens beslut ett arvode av 50 kronor i månaden.

För bedömande av frågan om införande av elevavgifter vid statens sjuk-

Departements-
chefen.

sköterskeskola vill jag tillika erinra om att skolan tillkom i en tid, då bristen på utbildade sjuksköterskor var synnerligen kännbar och svårigheter framför allt mötte att trygga rekryteringen av sköterskor till den förebyggande vårdens olika former, främst distriktsvården. Det framstod då såsom naturligt, att statsmakterna genom att göra utbildningen vid skolan avgiftsfri sökte i möjligaste mån underlätta tillströmningen till skolan och samtidigt skapa förutsättningar för ett från ekonomiska hinder fritt urval bland de sökande. Det torde ha varit samma motiv som föranlett vissa landsting att tillämpa avgiftsfrihet eller ock en synnerligen låg avgift vid sina sjuksköterskeskolor. Jag kan sålunda nämna att, såvitt för mig uppgivits, Kristianstads, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landsting icke uttaga någon avgift vid av dem anordnade sjuksköterskeskolor, samtidigt som eleverna under sin praktiska tjänstgöring åtnjuta ett arvode, som betydligt överstiger motsvarande ersättning till eleverna vid statens sjuksköterskeskola. Sex landsting tillämpa vid sina skolor en avgift, som icke överstiger 150 kronor.

Enligt min mening torde det alltjämt få betraktas som en angelägenhet av vikt, att för sjuksköterskebanan lämpade personer icke avhållas från att söka inträde i skolan på grund av risken att få erlägga en relativt betungande avgift under den teoretiska utbildningstiden. Med hänsyn härtill och på grund av vad jag i övrigt anfört anser jag mig ej kunna tillstyrka besparingsberedningens förslag i förevarande avseende utan förordar, att undervisningen fortsättningsvis skall vara avgiftsfri.

I fråga om redovisningen av de från sjukhusen inflytande ersättningarna torde, därest dessa ersättningar även framdeles komma att med mera betydande belopp överstiga de till eleverna nu utgående arvoden, desamma i enlighet med vad statskontoret föreslagit böra inräknas i skolans omkostnadsstat. Enligt vad skolstyrelsen anfört synas emellertid ersättningarna från sjukhusen — bortsett från vikariatersättningarna, med vilka man i detta sammanhang icke torde böra räkna — och arvoden till eleverna komma att i fortsättningen väga tämligen jämnt, varför något nämnvärt överskott ej torde vara att påräkna. I avvaktan på ytterligare erfarenhet härutinnan anser jag någon ändring i fråga om redovisningen av berörda medel nu ej böra ske. Jag ämnar senare underställa Kungl. Maj:ts förslag till närmare grunder för elevfondens användning.

Från nämnda utgångspunkter anser jag skolans omkostnadsanslag kunna uppskattas sålunda.

Skolstyrelsens beräkning av posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, reseersättningar samt till expenser har icke givit mig anledning till erinran.

I fråga om posten till övriga utgifter torde en höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. vara erforderlig för att möjliggöra ytterligare anskaffning av för undervisningen erforderlig materiel. Höjningen bör emellertid kunna begränsas till 500 kronor och delposten sålunda upptagas med 1,500 kronor. Delposten till kost åt elever samt för dietmatlagningskurser synes i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande de verkliga utgifterna för hithörande ändamål böra upp-

tagas med oförändrat belopp, 35,000 kronor. Styrelsens framställning om höjning av delposterna till elevers tjänstgöring i öppen vård, till inre renhållning samt till yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. anser jag mig i nuvarande läge ej kunna biträda. Dessa delposter liksom övriga här ej nämnda delposter torde böra upptagas med oförändrade belopp. I enlighet härmed skulle till övriga utgifter behöva beräknas sammanlagt 51,000 kronor.

Till bestridande av skolans omkostnader skulle alltså för nästa budgetår behöva anvisas (500 + 300 + 22,100 + 51,000) 73,900 kronor.

Vid bifall härtill skulle alltså skolans omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	300
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	22,100
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	51,000
Summa kronor		73,900

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 73,900

[151.] 60. Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, *reservationsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	12,000	15,155
1942/43	12,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	12,000	—

[Kungörelse den 26 april 1940 (nr 380).]

Enligt gällande bestämmelser, vilka trätt i kraft den 1 juli 1940, må medelös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola som regel komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedsättning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljande stipendiet. Från denna regel medgivas vissa undantag i syfte att underlätta stipendiens utdelande.

Å anslaget förefanns vid utgången av budgetåret 1941/42 en reservation av 1,910 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har till en början erinrat om behandlingen av motsvarande anslagsfråga för innevarande budgetår och därvid anfört följande:

I promemoria den 28 augusti 1941 har *medicinalstyrelsen* bland annat meddelat, att — sedan andra utbetalningen av redan beviljade eller tillstyrkta sti-

pendier verkställt — av det för budgetåret 1941/42 för ifrågavarande ändamål till styrelsens förfogande ställda anslaget å 12,000 kronor allenast ett belopp av 5,200 kronor skulle stå till disposition för beviljande av nya stipendier under höstterminen 1941 och vårterminen 1942. Om stipendier i fortsättningen ansåges böra beviljas i ungefär samma utsträckning som hittills, måste därför till andra utbetalningen av desamma det följande årets anslag tagas i anspråk. På samma sätt skulle, därest icke ökade medel ställdes till förfogande under följande budgetår, utgifter beslutade under nämnda budgetår komma att belasta det därefter följande budgetårets anslag. Då ett sådant förfaringssätt innebure ett moment av osäkerhet, som om möjligt borde undvikas, ansåge styrelsen, att för budgetåret 1942/43 borde äskas förhöjt anslag med belopp, motsvarande dels vad som beräknats för budgetåret eller 12,000 kronor, dels ock vad som kunde erfordras för andra utbetalningen av under budgetåret 1941/42 beviljade stipendier, för vilket ändamål komme att erfordras omkring 6,000 kronor, eller sålunda tillsammans 18,000 kronor.

Med anledning härav anförde föredragande departementschefen i 1942 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 152, att, då behovet av statliga stipendier vid ifrågavarande skolor torde komma att vara lika stort under budgetåret 1942/43 som hittills, man för nämnda budgetår borde räkna med att stipendierna skulle utgå i ungefär samma utsträckning som förut. Då detta utan större olägenheter syntes kunna ske, även om anslaget bibehölls vid samma belopp som för innevarande budgetår, förordade departementschefen, att anslaget jämväl för nästa budgetår bestämdes till 12,000 kronor, vilket även blev riksdagens beslut.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår yttrar styrelsen följande.

Under budgetåret 1941/42 ha av medicinalstyrelsen beviljats stipendier för ett sammanlagt belopp av 10,900 kronor. Sedan första utbetalningen av nämnda stipendier ävensom andra utbetalningen av under föregående budgetår beviljade stipendier verkställt, kvarstå av för budgetåret 1941/42 disponibla medel allenast 10 kronor. Andra utbetalningen av de under ifrågavarande budgetår beviljade stipendierna kommer sålunda att med 5,440 kronor belasta anslaget för budgetåret 1942/43. Den divergens beträffande belastningen å nämnda anslag, som synes framgå av en jämförelse mellan de här lämnade uppgifterna och de angivna belastningssiffrorna för budgetåret 1941/42, beror därpå, att ännu icke samtliga elever, som under detta budgetår erhållit stipendier, lyft dem tillkommande belopp.

Då behovet av statliga stipendier under budgetåret 1943/44 torde bli minst lika stort som hittills och sålunda stipendier fortfarande synas böra utgå i den utsträckning som tidigare skett, finner medicinalstyrelsen, med hänsyn till departementschefens tidigare gjorda uttalande i ämnet, medelsbehovet för nämnda ändamål under nästa budgetår böra beräknas till 12,000 kronor.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departements- Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har
chefen. icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12,000

[152.] 61. Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	5,000	5,000
1942/43	5,000	—
1943/44 (förslag)	5,000	—

Ifrågavarande kurser, som anordnas av svensk sjuksköterskeförening, utgöra en påbyggnad å den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. Kurserna hava under senare år som regel varit två till antalet med 20—25 elever i vardera kursen och utbildningstiden 17 veckor. Som villkor för statsbidrag gäller, att minst tio elever i varje kurs, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1942 överlämnad framställning har *svensk sjuksköterskeförening* hemställt om oförändrat statsbidrag till ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår.

Föreningen har därvid upplyst, att kostnaderna för en våren 1942 anordnad kurs uppgått till 8,797 kronor 50 öre, varav föreningen av egna medel tillskjutit 5,547 kronor 50 öre. Genom de ökade omkostnaderna för kurserna, bland annat på grund av ökat timantal för den teoretiska undervisningen, hade föreningens centralstyrelse sett sig nödsakad att höja kursavgiften från 75 till 100 kronor per kurs och deltagare. Under budgetåret 1943/44 vore två kurser avsedda att anordnas.

Medicinalstyrelsen har i sin ovannämnda skrivelse framhållit, bland annat, att de för blivande husmödrar vid sjukhus och för instruktionssköterskor (lärarinnor) vid sjuksköterskeskolor av svensk sjuksköterskeförening sedan år 1917 anordnade kurserna fortfarande utgjorde de enda möjligheterna i vårt land för de sjuksköterskor, som ville ägna sig åt administrativa uppgifter och undervisning, att erhålla den härför erforderliga utbildningen. Då den av föreningen sålunda bedrivna kursverksamheten fyllde ett behov, som eljest hade måst tillgodoses genom det allmännas försorg, funne styrelsen det önskvärt, att ansökningen bifölles, varvid dock borde iakttagas, att, därest allenast en kurs skulle komma till stånd under nästa budgetår, statsbidrag utginge allenast med halva beloppet eller 2,500 kronor.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts anser jag mig böra tillstyrka, att statsbidrag till denna verksamhet utgår på oförändrade villkor jämväl under nästa budgetår. För ändamålet torde böra upptagas ett anslag med samma belopp som för innevarande budgetår, därvid jag dock i likhet med medicinalstyrelsen förutsätter, att endast halva beloppet utbetalas, därest allenast en kurs skulle komma att anordnas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 5,000

Departements-
chefen.

[153.] 62. **Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m., förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår upptagits ett förslagsanslag av 2,700,000 kronor.

Med skrivelse den 23 mars 1942 har 1941 års barnmorskeutredning framlagt betänkande med förslag rörande distrikts- och reservbarnmorskornas arbets- och löneförhållanden. Sedan betänkandet undergått sedvanlig remissbehandling, äro däri framlagda förslag föremål för överbäggande inom departementet.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har medicinalstyrelsen framlagt beräkningar angående anslagsbehovet under förestående punkt för nästa budgetår. Anslagsbehovet har av styrelsen uppskattats till 2,800,000 respektive 3,200,000 kronor, allteftersom nuvarande grunder eller 1941 års barnmorskeutrednings förslag läggas till grund för beräkningen.

Det är min avsikt att inom den närmaste tiden underställa barnmorskeutredningens förslag Kungl. Maj:ts prövning. I avbidan härå torde anslaget bära allenast preliminärt uppskattas, därvid jag förordar, att anslaget upptages till 2,800,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2,800,000

[154.] 63. **Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	800,000	985,661
1941/42	950,000	979,266
1942/43	1,100,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	1,200,000	—

[Kungörelse den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård, ändrad genom kungörelser nr 407/1938, 263/1939, 1051/1940 och 328/1941.]

Statsbidrag utgår med 1,000 kronor om året för varje distriktssköterskebefattning. Därjämte skola av statsmedel bestridas ålderstillägg åt distriktsköterskorna, vart och ett med 100 kronor efter tre, sex och nio års tjänstgöring.

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, vill jag anmäla en av medicinalstyrelsen den 4 juni 1942 gjord framställning i syfte att åvägabringa en tillfällig utökning av antalet distriktssköterskor.

Medicinalstyrelsens framställning grundar sig på en av *inspektrisen över sjuksköterskeväsendet* den 1 september 1941 upprättad promemoria. I denna promemoria framhålls, att antalet vakanta distriktsskötersketjänster under den närmaste framtiden kunde beräknas till cirka 550. Därest samtliga vid statens distriktssköterskeskola utbildade sköterskor kunde få disponeras för nämnda vakanta tjänster, skulle desamma med tre kurser årligen för samman-

lagt cirka 90 sjuksköterskor kunna vara tillsatta om 5 à 6 år. Man måste dock räkna med att ett visst antal, som för närvarande torde uppskattas till en tredjedel av de årligen utbildade, åtginge för att ersätta befattningshavare, som av en eller annan anledning (pension, giftermål, dödsfall) avginge från sina tjänster. Härtill komme, att distrikten inom vissa områden vore så stora till folkmängd och yttinnehåll, att delning av desamma kunde bliva nödvändig, varigenom de vakanta distriktsskötersketjänsternas antal ökades och tidpunkten, då distriktsvården bleve utbyggd, framsköttes åtskilliga år. Om de vakanta tjänsterna t. ex. ökades från 550 till 600 och endast 60 tjänster kunde nytillsättas per år, skulle utbyggnaden av distriktsvården taga en tid av 10 år i anspråk.

Med utgångspunkt härifrån betonas i promemorian önskvärdheten av att de ordinarie utbildningsmöjligheterna för distriktssköterskorna ökades. Därest detta i nuvarande läge icke läte sig göra, förordas, att tillfälliga åtgärder vidtagas för att fylla behovet av distriktssköterskor. I sådant syfte föreslås, att sjuksköterska, som icke genomgått statens distriktssköterskeskola men önskade vinna anställning som distriktssköterska, skulle efter några månaders elevtjänstgöring hos en erfaren distriktssköterska erhålla dispens under viss tid för anställning som distriktssköterska och därefter genomgå förkortad kurs i distriktssköterskeskolan. I fråga om förslagets närmare innebörd anföres i promemorian bland annat följande.

Det är icke tillrädligt att utan särskild förberedelse låta sjuksköterskor, som önska bliva distriktssköterskor, antaga dylika tjänster, även om de äga goda vitsord från sin utbildning och eventuellt därpå följande tjänstgöring. En förberedelse, som utan större anordningar kan tänkas genomförd, är hospitering hos en erfaren distriktssköterska, vars arbete omfattar olika grenar av förebyggande vård, såsom barnavård, skolbarnsvård, bostadsvård, social hjälpverksamhet, sjukvård och eventuellt dispensärbete. Elevtiden bör härvid icke vara alltför kort, om tjänstgöringen skall medföra åsyftat resultat. En tid av fyra månader torde emellertid vara tillfyllest. I de fall, då barnavårdsarbetet inom distriktet av någon anledning icke lämnar eleven tillräckligt utbyte i undervisningssyfte, bör tjänstgöringen kompletteras med en månads hospitering å en barnavårdscentral och elevtiden hos distriktssköterskan avkortas till tre månader. En distriktssköterska torde icke kunna mottaga flera än två elever per år. Förvärfvas till att börja med 50 elevplatser, kan sålunda under ett år dylik förutbildning meddelas av ett 100-tal sjuksköterskor. Därest vederbörande visar sig vara lämplig för distriktsvårdsarbetet, bör hon efter den praktiska elevtidens slut kunna erhålla tillfällig dispens för anställning inom distriktsvården i det län, där hennes elevtjänstgöring ägt rum.

Såsom villkor för sådan dispens bör bland annat uppställas fordran på tillräckliga kunskaper i barnavård samt utbildning å epidemisjukhus och å barnbördshus. Dispens bör endast givas för viss angiven tid — högst ett år — med möjlighet till förlängning och under villkor att vederbörande förklarar sig hava för avsikt att fortsätta sin utbildning vid statens distriktssköterskeskola, så snart möjlighet härtill erbjudes efter dispenstidens utgång. Kursen vid nämnda skola bör för den sålunda dispenserade sjuksköterskan kunna något förkortas. Särskilt gäller detta den praktiska utbildningen.

Genom förverkligande av det skisserade förslaget erhålles en *tillfällig* ökning av antalet sjuksköterskor, som kunna anställas som distriktssköterskor.

Anordningen medför också en fördel så tillvida, att ett antal av distriktssköterskeskolans blivande elever beredas möjlighet att före inträdet i skolan skaffa sig vissa erfarenheter av arbetet inom den öppna vården, varigenom undervisningen bör kunna bättre tillgodogöras än eljest.

Antagandet av sjuksköterskor till elevplatserna inom distriktsvården bör ske av medicinalstyrelsen i samråd med statens institut för folkhälsan. Utbildningsdistrikten böra noga utväljas i samråd med vederbörande distriktsvårdsstyrelse och endast sådana distrikt godtagas, där man kan förvänta, att fullgod och planmässig undervisning kommer att meddelas.

Förslagets genomförande förutsätter enligt promemorian, att eleverna beredas fritt uppehälle under tjänstgöringen hos distriktssköterskan.

I promemorian uttalas en förhoppning om att landstingen — med hänsyn till det intresse de böra hava av frågans lösning — skola visa sig villiga att lämna erforderligt ekonomiskt bidrag för detta ändamål. Detta bidrag borde ej utgå med lägre belopp än 100 kronor för månad.

Slutligen framhålles i promemorian, att förslagets realiserande möjligen komme att medföra, att ett större antal sjuksköterskor tillfälligt dispenserades än vad som kunde mottagas vid distriktssköterskeskolans ordinarie kurser samtidigt med andra elever. Därest så bleve fallet, förutsättes, att extra kurser anordnas för de dispenserade eleverna.

Över promemorian hava genom medicinalstyrelsens försorg inhämtats yttranden av styrelsen för statens institut för folkhälsan och svenska landstingsförbundet.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan har under nuvarande förhållanden intet att erinra mot det framlagda förslaget. Styrelsen har tillika förklarat sig beredd att — i den mån behov därav föreläge och provisoriska lokaler kunde anskaffas för ändamålet — medverka till anordnande av ett ökat antal kurser vid distriktssköterskeskolan.

Svenska landstingsförbundet har bifogat infordrade yttranden från landstingens förvaltningsutskott. Flertalet förvaltningsutskott hava förklarat sig vara intresserade av att den föreslagna utbildningen kommer till stånd och med vissa jämkningar tillstyrkt förslaget. De förvaltningsutskott, som ställt sig avvisande mot förslaget, hava såsom grund härför anført, antingen att det borde ankomma å staten att i tillräcklig utsträckning sörja för utbildningen av distriktssköterskor eller också att de icke vore i tillfälle att ordna den föreslagna elevutbildningen.

För egen del tillstyrker förbundet förslaget under vissa förutsättningar. Förbundet yttrar sålunda bland annat:

Den rådande bristen på distriktssköterskor har medfört, att distriktsvården icke kunnat utbyggas i den takt, som från början beräknats. Andra socialhygieniska grenar, främst den förebyggande barnvården, hava därigenom hindrats i sin utveckling. Önskvärt är därför, att åtgärder vidtagas för att få till stånd ett ökat antal distriktssköterskor. Det närmast till hands liggande och även bästa alternativet för åstadkommande av denna utökning vore att höja distriktssköterskeskolans kapacitet. Enligt vad som av de remitterade handlingarna framgår, är detta emellertid möjligt endast i begränsad omfattning.

Självfallet måste den föreslagna åtgärden betraktas som en nödfallsväg av rent tillfällig karaktär. I rådande läge anser sig förbundet emellertid

kunna lämna sin anslutning till det framlagda projektet under vissa förut sättningar.

Det synes sålunda nödvändigt, att dispensen icke begränsas till ett år utan till dess sjuksköterskan kan vinna inträde i distriktssköterskeskolan. Önskvärt är också, att dispensen skulle kunna utsträckas, till dess det distrikt, där dylik dispenserad sjuksköterska tjänstgör, kan erhålla ordinarie innehavare eller annan dispenserad sjuksköterska kan förordnas å tjänsten, enär i annat fall ett avbrott i den socialhygieniska verksamheten sker, som måste vara till stort förfång. Lämpligt synes vidare vara, att hospiteringen får ske hos distriktssköterska, som jämväl har ett närliggande vakant distrikt att sköta, och att den dispenserade sköterskan sedan förordnas som distriktssköterska i det vakanta distriktet.

Vad angår förslaget, att vederbörande landsting skulle svara för kostnaderna för kost åt den hospiterande sköterskan, hava, som av yttrandena framgår, flera landsting förklarat sig villiga härtill. Med hänsyn till landstingens stora kostnader för distriktsvården och till att utbildningen av distriktssköterskor hittills varit en statens uppgift, är det emellertid önskvärt, att staten svarar även för nyssnämnda kostnader. Därest landstingen påtaga sig sagda kostnader, synes det skäligt, att sjuksköterskan, efter att ha utexaminerats från distriktssköterskeskolan, förbinder sig att stanna viss tid hos det landsting, där hospiteringen skett. Det synes förbundet självfallet, att statsbidrag i vanlig ordning bör utgå till avlöning av distriktssköterska, som jämlikt förslaget erhåller dispens.

Under hänvisning till vad sålunda förekommit har *medicinalstyrelsen* ansett sig böra biträda det väckta förslaget. Styrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utfärda sådana bestämmelser, som göra det möjligt för styrelsen att förklara sjuksköterska behörig att innehava distriktsskötersketjänst, till vilken statsbidrag utgår, utan att vederbörande fullständigt genomgått statens distriktssköterskeskola. Dylik förklaring borde, med hänsyn till vikten av att kursen genomginges, så snart vederbörande kunna erhålla plats i distriktssköterskeskolan, utfärdas för högst ett år men borde, om särskilda skäl därtill föreläge, kunna förlängas. Härigenom borde de av svenska landstingsförbundet framförda önskemålen kunna vinna beaktande. Såsom villkor för erhållande av sådan dispens borde uppställas, att vederbörande ägde kunskaper och färdigheter motsvarande vad som erfordrades för vinnande av inträde i distriktssköterskeskolan samt att hon fullgjort tjänstgöring under minst sex månader å barnsjukhus ävensom minst fyra månader såsom elev hos erfaren distriktssköterska.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat om att det anslag, som kunde bli anvisat för hithörande ändamål under budgetåret 1943/44, avsåge kostnaderna för kalenderåret 1943. Vidare har styrelsen meddelat, att hela antalet distriktssköterskebefattningar inom riket uppginge till 1,486. Av dessa tjänster voro den 1 augusti 1942 903 tillsatta med sjuksköterskor, vilka innehade föreskriven behörighet. Dessutom räknade styrelsen med att 57 vakanta tjänster skulle bli tillsatta under senare delen av 1942. Därutöver hade olika distriktsvårdsstyrelser förklarat sig komma att hos vederbörande landsting

hemställa om anslag till ytterligare 42 distriktssköterskor. Styrelsen ansåge därför, att statsbidrag komme att erfordras för inemot 1,002 distriktsskötersketjänster. För statsbidrag till dessa distriktssköterskors grundavlöning åtginge ett belopp av $(1,002 \times 1,000)$ 1,002,000 kronor.

Styrelsen har tillika vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1943/44 utgått från att ifrågavarande 1,002 distriktssköterskor i genomsnitt vore berättigade till två ålderstillägg à 100 kronor vardera, varför till ålderstillägg borde beräknas $(1,002 \times 2 \times 100)$ 200,400 kronor.

I anslutning härtill har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till $(1,002,000 + 200,400)$ 1,202,400 kronor, vilket belopp avrundats nedåt till 1,200,000 kronor.

Styrelsen har slutligen framhållit, att, därest förutnämnda förslag rörande tillfällig utökning av antalet distriktssköterskor bifölles, man torde få räkna med att ett antal distriktsskötersketjänster utöver de nyss angivna komme att besättas. Den härav följande merbelastningen å anslaget kunde dock ej bliva av den storleksordning, att en uppräknig av anslaget på grund härav behövde företagas.

Departements-
chefen.

Av det anförda framgår, att tillgången på utbildade distriktssköterskor är otillräcklig för att möta den starkt ökade efterfrågan på ifrågavarande befattningshavare, som uppkommit genom utbyggnaden av distriktsvården. Med den nuvarande nyutbildningen av distriktssköterskor beräknas behovet vara fyllt först efter ett tiotal år. Svårigheter möta för närvarande att utan relativt dryga kostnader ytterligare öka antalet utbildningskurser vid statens distriktssköterskeskola. Medicinalstyrelsen har därför ansett andra utvägar böra prövas för att söka åstadkomma en åtminstone tillfällig förbättring av förhållandena. Styrelsen har i sådant hänseende förordat ett dispensförfarande, enligt vilket kompetens som distriktssköterska under vissa förutsättningar skulle för begränsad tid meddelas sjuksköterska, som ej genomgått distriktssköterskeskolan.

Med hänsyn till angelägenheten av att utbyggnaden av distriktsvården i görligaste mån underlättas anser jag det i rådande läge vara försvarbart att medgiva en tidsbegränsad lättnad i nu gällande kompetenskrav för innehav av statsbidragsberättigad distriktsskötersketjänst. Jag har härvid särskilt beaktat, att ett genomförande av det föreliggande förslaget skulle, på sätt sjuksköterskeinspektrisen framhållit, vara av värde även ur utbildningssynpunkt såtillvida, att eleverna erhöles en inblick i det praktiska fältarbetet före undervisningen i distriktssköterskeskolan. Härigenom torde det bliva möjligt att förkorta kurserna vid distriktssköterskeskolan, framför allt dessas praktiska del, vilket i sin tur bör vara ägnat att underlätta anordnandet framdeles av erforderliga extra kurser, så att en total utökning av elevantalet kan äga rum. Jag är därför benägen att tillstyrka medicinalstyrelsens förslag. Jag utgår från att landstingen, vilka i allmänhet ställt sig välvilliga till förslaget, skola medverka till genomförandet av detsamma genom att bereda sjuksköterskeeleven erforderligt bidrag till uppehållet under utbild-

ningen hos distriktssköterskan. Vidare förutsätter jag, att medicinalstyrelsen vid placeringen av eleverna i möjligaste mån beaktar de från landstingshåll framförda önskemålen härutinnan.

I den mån så är möjligt bör givetvis tiden för dispensen omedelbart avsluta sig till den fullgjorda hospiteringen. Dispensen synes som regel böra meddelas för ett år samt automatiskt förlängas, därest vederbörande vid den fastställda tidens utgång icke erhållit elevplats å distriktssköterskeskolan. Härutöver bör på framställning av vederbörande huvudman förlängning kunna av medicinalstyrelsen medgivas, då särskilda skäl därtill äro, exempelvis för att förebygga avbrott i en inom visst område pågående distriktsvårdsverksamhet.

Bemyndigandet för styrelsen att medgiva dispens torde tills vidare böra begränsas till tre år, räknat från och med den 1 juli 1943. Självfallet bör statsbidrag till avlönande av de sålunda dispenserade distriktssköterskorna utgå enligt samma grunder som gälla för övriga distriktssköterskor.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår giver mig icke anledning till erinran. För ändamålet torde alltså böra anvisas 1,200,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordad ändring i grunderna för statsbidrag till avlöningar åt distriktssköterskor, att tillämpas under en tid av tre år från och med den 1 juli 1943;

dels ock till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslags-*

anslag av kronor 1,200,000

[155.] 64. **Understödjande av dispensärverksamhet, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 1,100,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till samma ändamål måtte för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor, därvid styrelsen räknat med oförändrade bidragsgrunder.

Med skrivelse den 25 januari 1942 har *besparingsberedningen* överlämnat en av särskilda sakkunniga utarbetad promemoria med förslag till ändrade grunder för statens bidrag till dispensärverksamheten. Promemorian har sedermera undergått remissbehandling.

Härjämte har *styrelsen för svenska landstingsförbundet* i skrivelse den 11 december 1942 hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte överväga viss ändring av arvodesgrunderna för läkarna vid distriktsdispensärerna. Framställningen är för närvarande föremål för remissbehandling.

I avvaktan på denna remissbehandlings slutförande torde ifrågavarande anslag böra upptagas med preliminärt beräknat belopp. Därvid förordar jag, att anslaget upptages med det av medicinalstyrelsen beräknade beloppet, 1,300,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,300,000

[156.] 65. **Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 600,000 kronor.

I promemoria den 16 november 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till viss utvidgning och omläggning av den förebyggande mödra- och barnavården och i samband därmed förordat en genomgående ändring av grunderna för statens bidrag till verksamheten. På grundval härav har styrelsen uppskattat medelsbehovet under denna anslagspunkt för nästa budgetår till 1,677,000 kronor.

Promemorian är för närvarande föremål för remissbehandling. Med hänsyn härtill torde ifrågavarande anslag nu böra upptagas med allenast preliminärt beräknat belopp. Jag förordar härvid, att anslaget i avvaktan på ärendets slutliga prövning upptages till 800,000 kronor, motsvarande vad som kan beräknas åtgå under nästa budgetår vid utanordnande av statsbidrag efter i huvudsak oförändrade grunder.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 800,000

[157.] 66. **Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	300,000	133,199
1941/42	300,000	246,836
1942/43	250,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	350,000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 461), ändrad genom kungörelse nr 373/1942.]

Enligt kungörelsen må havande eller ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningsskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel ävensom skyddsfödoämne, som saluföres å apotek och som i avseende å sina verkningar är att likställa med läkemedel. Anvisning å erforderliga skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen skall i regel utfärdas av läkare. Skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen må kostnadsfritt tillhandahållas, allenast då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov härav föreligger. Även om dylikt behov föreligger, må dock icke skydds-

läkemedel och skyddsfödoämnen kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att en dylik förmån rimligen icke bör utgå till honom.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat om att de årliga kostnaderna för de fria skyddsläkemedlen vid fullt utbildad verksamhet uppskattats till sammanlagt 800,000 kronor, fördelade med 200,000 kronor på envar av grupperna mödrar och spädbarn samt med 400,000 kronor på återstående kategorier. Styrelsen påpekar vidare, att genom de ändrade bestämmelser för åtnjutande av kostnadsfria skyddsläkemedel, som införts genom kungörelsen nr 373/1942 och varigenom ekonomiskt välsituerade avstängts från sagda förmån, vissa besparingsmöjligheter tillskapats. Nämda förhållande ävensom belastningssiffran för budgetåret 1940/41 hade föranlett en sänkning av anslaget för budgetåret 1942/43 med 50,000 kronor. Den snabbt fortskridande utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården torde emellertid komma att mer än uppväga den minskning i utgifterna, som de nya bestämmelserna beräknades medföra. Under budgetåret 1943/44 kunde den förebyggande vården förväntas hava nått en sådan omfattning, att kostnaderna för skyddsläkemedel icke borde uppskattas till lägre belopp än 350,000 kronor. För ändamålet borde därför upptagas ett anslag å sistnämnda belopp.

Medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår synes mig kunna godtagas. Jag hemställer alltså, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementa-
chefen.

att till *Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 350,000

[158.] **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård, reservationsanslag.** För budgetåren 1938/39—1942/43 hava till ifrågavarande ändamål anvisats reservationsanslag om tillhopa 650,000 kronor, därav 100,000 kronor för innevarande budgetår. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1941/42 en reservation av i runt tal 360,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till ifrågavarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas 100,000 kronor. Styrelsen har därvid utgått från, bland annat, att åtgärder snarast möjligt komme att vidtagas till avhjälpande av nuvarande svårigheter att besätta lediga distriktstandläkartjänster, i vilket avseende styrelsen hänvisat till sina i skrivelser den 8 november 1941 och 7 mars 1942 framlagda förslag.

Med anledning av medicinalstyrelsens framställning vill jag till en början nämna, att utredning för närvarande pågår rörande möjligheterna att dels öka tandläkarinstitutets utbildningskapacitet, dels ock genom särskilda åtgärder, verkande på kortare sikt, trygga rekryteringen av tandläkare till folktandvården. Dessa spörsmål torde sedermera, när utredningsresultatet

Departementa-
chefen.

föreligger, få efter gemensam beredning inom social- och ecklesiastikdepartementen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bedömes medelsbehovet under förevarande anslagspunkt enbart med ledning av de faktiska förhållanden, som nu föreligga å folktandvårdens område, torde man icke ha anledning att räkna med en utbyggnad i snabbare takt än att de vid ingången av detta budgetår disponibla medlen, uppgående till omkring 460,000 kronor, komma att förslå jämväl för nästa budgetår. Uppenbart är även, att en ökning av tandläkarinstitutets utbildningskapacitet icke kan påverka anslagsbehovet för det ändamål, varom här är fråga, under nästa budgetår. Huruvida och i vad mån övriga åtgärder, som kunna komma att föreslås för att trygga tillgången på tandläkare för folktandvårdens behov, äro av beskaffenhet att böra medföra en ökning av medelsbehovet under förevarande anslagspunkt är jag för närvarande icke beredd att avgöra. Under sådana förhållanden anser jag mig tills vidare icke böra påkalla något anslag för utrustning av folktandvårdspolikliniker under nästa budgetår.

[159.] 67. **Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	450,000	165,756
1941/42	550,000	343,183
1942/43	750,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	800,000	—

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940 samt 422/1942.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård enligt bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3,000 kronor för varje distriktstandläkare och 1,000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid.

Till stad, som ej deltagar i landsting, må statsbidrag utgå, därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna medgiver det. Bidraget utgår därvid med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efterskott. Dock skola till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1943/44.

Styrelsen har till en början meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden utom Västernorrlands läns. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, torde framställning om godkännande av dylik plan för nämnda landstingsområde komma att ingivas till styrelsen inom den närmaste framtiden. Dittills hade vid rikets folktandvårdspolikliniker, enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter, anställts sammanlagt 135 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor.

Beträffande det antal befattningshavare, som kunde komma att därutöver anställas inom den närmaste tiden, anför styrelsen, bland annat, följande.

Med anledning av företagen begränsning av för innevarande budgetår anvisat reservationsanslag till bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård har medicinalstyrelsen ansett sig böra uppgöra plan för fördelning av nämnda medel, innebärande viss begränsning för landstingen av möjligheten att erhålla statsbidrag till utrustning av folktandvårdspolikliniker. Antalet befattningshavare vid de polikliniker, till vars utrustande statsbidrag enligt denna fördelningsplan kan påräknas, utgör enligt för respektive landstingsområden godkända folktandvårdsplaner 188 distriktstandläkare och 188 distriktstandsköterskor. Då emellertid därutav 56 tandläkartjänster redan äro tillsatta och således inräknats i nyss angivna antal av 135 distriktstandläkare, kunna högst (188 — 56) 132 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor förväntas bliva tillsatta under återstående del av budgetåret 1942/43.

Då å ena sidan alla de befattningshavare, som enligt förenämnda beräkning kunna bliva tillsatta under budgetåret 1942/43, icke torde komma att tjänstgöra redan från början av kalenderåret 1943 men å andra sidan ytterligare ett antal befattningshavare kan beräknas erhålla anställning under senare halvåret 1943, skulle man — under förutsättning att utbyggandet av folktandvårdsorganisationen under budgetåret 1943/44 kan fortskrida i den omfattning, som styrelsen räknat med i samband med äskande av anslag till utrustning av polikliniker för folktandvård — vara berättigad utgå från att i genomsnitt (135 + 132) 267 tandläkare och 267 tandsköterskor komme att tjänstgöra under hela kalenderåret 1943.

Hänsynen till föreliggande svårigheter att erhålla sökande till ledigförklarade distriktstandläkartjänster synes emellertid motivera att räkna med ett betydligt lägre antal befattningshavare, förslagsvis 200 av vartdera slaget. Även denna siffra förutsätter emellertid, att åtgärder snarast möjligt vidtagas i enlighet med styrelsens i annat sammanhang framlagda förslag till avhjälpande av nämnda svårigheter.

I anslutning härtill har styrelsen uppskattat medelsbehovet för grundavlöningsbidragen till $[200 \times (3,000 + 1,000)]$ 800,000 kronor.

För ålderstillägg åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor har styrelsen ansett sig kunna räkna med samma belopp som för innevarande budgetår eller 15,000 kronor.

Till bestridande av merkostnader under viss övergångstid för distriktstandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, har styrelsen, som hittills beviljat mycket små belopp för ändamålet, beräknat endast 10,000 kronor.

Vad slutligen angår kostnaden för folktandvården i städerna utanför landsting yttrar styrelsen bland annat:

Av de städer, vilka icke deltaga i landsting, har hittills endast Gävle anordnat folktandvård. Det antal barn, som kunde antagas komma under behandling, har för år 1942 beräknats uppgå till 4,063. Någon nämnvärd förändring av denna siffra torde icke vara att förvänta för år 1943. Då statsbidrag till folktandvård i stad utom landsting utgår med 4 kronor för varje behandlat barn, synes för ifrågavarande ändamål böra anslås ett belopp av ($4 \times 4,063$) 16,252 kronor, avrundat till 16,000 kronor.

Enligt kungörelse den 26 april 1940 (nr 351) må statsbidrag till folktandvård i stad, som ej deltagar i landsting, utgå allenast därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna det medgiver. Med skrivelser den 24 april och 21 maj 1942 har medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:t under tillstyrkan överlämnat ansökningar från Malmö stads sjukhusdirektion respektive stadsfullmäktige i Hälsingborg om statsbidrag till folktandvård. Med hänsyn därtill har styrelsen ansett sig böra beräkna medel till bidrag till folktandvård jämväl i dessa städer.

Statsbidrag till verksamheten i Malmö har av drätselkammaren därstädes, med hänsyn till tandvårdens omfattning under det första verksamhetsåret, beräknats under nämnda tid uppgå till omkring 53,000 kronor. En för utredande av folktandvårdsfrågan i Hälsingborg särskilt tillsatt kommitté har beräknat ifrågavarande statsbidrag för Hälsingborgs del under år 1943 till i runt tal 24,000 kronor.

I enlighet med det anförda har styrelsen — under förutsättning av bifall till sistnämnda båda framställningar — beräknat anslaget för budgetåret 1943/44 till (800,000 + 15,000 + 10,000 + 16,000 + 53,000 + 24,000) 918,000 kronor, vilket belopp avrundats till 900,000 kronor.

Departements-
chefen.

Medicinalstyrelsens beräkning vilar delvis på förutsättningen, att åtgärder snarast komma att vidtagas för att avhjälpa nuvarande svårigheter att besätta lediga distriktstandläkartjänster. Såsom jag under föregående punkt omnämnt, pågår för närvarande utredning rörande möjligheterna att på olika sätt åvägbringa en lättnad i nu berörda hänseende. Även om man utgår från att åtgärder i sådant syfte komma att vidtagas, lär man dock knappast kunna räkna med att de skola få någon nämnvärd effekt på rekryteringen till distriktstandläkartjänsterna under nästa budgetår.

Med hänsyn härtill och i betraktande av belastningssiffran för sistförflutna budgetår torde det vara tillfyllest att för grundavlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor under nästa budgetår avse ett belopp av förslagsvis 700,000 kronor.

Mot de av medicinalstyrelsen beräknade beloppen av 15,000 kronor till ålderstillägg och 10,000 kronor till vissa merkostnader i samband med distriktstandvårdens införande har jag intet att erinra.

Beträffande städerna utanför landsting vill jag erinra om att Kungl. Maj:t numera medgivit, att statsbidrag må utgå till anordnande av folktandvård i, förutom Gävle stad, Hälsingborgs stad. Med beslut i anledning av Malmö stads framställning i ämnet torde tills vidare böra anstå. Det oaktat anser jag mig icke böra för folktandvård i städerna utanför landsting under nästa budgetår räkna med lägre belopp än 75,000 kronor.

Med beaktande härav skulle anslagsbehovet för nästa budgetår uppgå till (700,000 + 10,000 + 15,000 + 75,000) 800,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-
tandsköterskor m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslags-
anslag* av kronor 800,000

[160.] 68. **Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	50,000	13,521
1942/43	10,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	20,000	—

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m., ändrad genom förordning nr 423/1942.]

Kommun kan från förevarande anslag erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor.

Bidrag utbetalas av länsstyrelse årsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet till ifrågakarande ändamål under nästa budgetår. Efter erinran om Malmö stads och Hälsingborgs stads framställningar om statsbidrag till folktandvård i dessa städer, anför styrelsen följande.

Enligt det år 1937 av sakkunniga inom socialdepartementet avgivna förslaget till folktandvård uppskattas det årliga bidraget från statens sida till lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader till i fråga om landstingsområdena 820,000 kronor samt i fråga om städer, som ej deltaga i landsting, 128,000 kronor.

Om hänsyn tages allenast till den omfattning, i vilken folktandvården synes komma att bedrivas under år 1943, borde för ifrågakarande ändamål anslås omkring en fjärdedel av dessa belopp. Emellertid kan förväntas, att kommunerna under nu rådande ekonomiska förhållanden skola väsentligt begränsa sina anslag för ifrågakarande ändamål, varför man bör räkna med ett väsentligt lägre belopp.

Vid uppskattningen av detta belopp må beaktas, att drätselkammaren i Malmö, under förmlan att hittills ur fattigvårdsstyrelsens sjukvårdsanslag årligen utbetalats cirka 7,500 kronor per år till tandvård åt obemedlade, beräknat, att denna tandvård efter folktandvårdens införande skulle draga en årlig kostnad av 10,000 kronor, till vilken staten skulle bidraga med 5,000 kronor. Med hänsyn till den beräknade omfattningen av tandvården åt mindre bemedlade kan vidare statens bidrag därtill uppskattas till 2,000 kronor.

Jämväl Hälsingborgs stad har redan påtagit sig skyldigheter beträffande ifrågavarande tandvård. Sälunda har den kommitté, som utarbetat förslag till folktandvårdens genomförande i staden, anfört, att fattigvårdsstyrelsen i Hälsingborg för tandvård utbetalat 2,631 kronor under år 1940 och 2,200 kronor under de första 10 månaderna av år 1941.

Beaktas härjämte, att nettoutgiften å anslaget under budgetåret 1941/42 uppgått till 13,521 kronor, torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas till lägst 25,000 kronor.

Under återopande härav har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av ett förslagsanslag av 25,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till den begränsade utbyggnad av folktandvården under nästa budgetår, varmed jag under föregående punkt räknat, torde dock ett belopp av 20,000 kronor kunna antagas bliva tillfyllest.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,000

[161.] 69. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	400,000	402,002
1942/43	370,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	460,000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 907/1937 och 360/1942; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelse nr 908/1937.]

Från ifrågavarande anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20,000 eller däröver, *dels* ersättning för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äger rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra som sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för köns-sjuks införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Innan jag ingår på beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, vill jag anmäla en av medicinalstyrelsen i skrivelse den 3 augusti 1942 gjord fram-

ställning om medel för möjliggörande av undersökningar efter en ny metod för diagnostiserande av gonorré, nämligen genom odlingsförfarande. Styrelsens framställning härom är närmast föranledd av en skrivelse i ämnet från *föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium, professorn C. Kling*, vari anföres, bland annat, följande.

Redan i september 1941 hade laboratoriet igångsatt prov med odlingsförfarande för diagnostiserande av gonorré. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 7 november 1941 medgivit, att för ändamålet ett extra laboratoriebiträde finge anställas vid laboratoriet, kunde undersökningsmetoden drivas på rutinmässigt sätt. Intill den 28 februari 1942 hade sammanlagt cirka 3,000 prov undersökts, huvudsakligen från S:t Görans sjukhus i Stockholm. Från den ena kvinnliga könspolikliniken i Malmö hade ett mindre antal prov blivit undersökta i syfte att pröva möjligheterna för försändning av sådana prov från avlägset belägna orter. Ehuru denna prövning ännu icke slutförts, kunde redan nu sägas, att renodling av gonokocker många gånger kunde verkställas, men att man måste räkna med att ett flertal annars positiva prov gäve ett negativt resultat efter en transporttid, som uppginge till cirka 16 timmar. Det framstode därför som önskvärt, att försändningstiden nedpressades så långt det vore möjligt helst till några få timmar. Det torde sålunda vara nödvändigt att genomföra den ordningen, att prov, som tagits på kvällsmottagningar på de olika poliklinikerna, kunde tagas i arbete redan samma kväll. Under laboratoriets prövning av odlingsförfarandet vid gonorré, särskilt i samarbete med S:t Görans sjukhus, hade vunnits otvetydiga bevis för metodens betydelse. Odlingsförfarandet hade befunnits möjliggöra en diagnos av kvinnlig gonorré i 6.5 gånger så många fall som en samtidig undersökning av utstrykspreparat från sekretprov. Beträffande män vore odlingsmetodens överlägsenhet icke så stor, men utbytet vore ändå 1.3 gånger större än vid direktmikroskoperingen. Odlingsmetodens praktiska betydelse låge framförallt däruti, att den skänkte ökade möjligheter till diagnos av kronisk gonorré hos kvinna. Sådana fall bleve ofta förbisedda, om blott direktmikroskopering användes. Det vore emellertid av särskild vikt att just dessa fall diagnostiserades, ty gonorréns spridning vore väsentligen beroende av desamma. Med i vårt land gällande lagbestämmelser vore det synnerligen betydelsefullt, att som smittkällor anmälda personer undersöktes med en metod, som garanterade största möjliga säkerhet, så att även kroniska fall bleve avslöjade.

Odlingsförfarandet ägde därjämte stor praktisk betydelse, när det gällde att avgöra om smittfrihet inträtt efter genomgången behandling. Särskilt sedan den moderna kemoterapien införts och möjliggjort snabba behandlingsresultat, vore en bakteriologisk kontroll av stort värde, enär inträdd symtomfrihet icke alltid vore liktydig med definitiv läkning.

Från flera håll hade framförts önskemål om att tillämpningen av odlingsförfarandet måtte utvidgas i största möjliga utsträckning. Den uppfattningen hade ock framförts, att man inom kort torde komma att anse, att underlåtenhet att utnyttja denna metod medförde ett stort ansvar för vederbörande läkare.

Då odlingsmetoden blott kunde tillämpas å välrustade laboratorier, borde undersökningarna lämpligen samlas till några större sådana. På bakteriologiska institutionen i Lund hade metoden redan införts, likaså å statens bakteriologiska laboratorium. För närvarande vore man i färd med att börja tillämpa metoden vid hälsovårdsnämndens bakteriologiska laboratorium i Göteborg. Det torde till en början vara klokt att endast räkna med dessa tre institutioner såsom undersökningscentraler. Härigenom finge man åt-

minstone i södra och mellersta Sverige överallt möjlighet att insända prov för undersökning, utan att den längsta transporttiden, 12 timmar, behöfve överskridas.

Jämlikt lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, § 6, utginge ersättning för serologisk, bakteriologisk eller annan dylik undersökning, som den behandlande läkaren ansåge erforderlig, av statsmedel. Ersättningen utginge enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa [K. K. den 19 maj 1933, (nr 239)], i vilken odling för påvisande av gonokocker dock icke funnes upptagen. Dylik undersökning måste emellertid utan tvekan anses tillhöra vad i lagen avses.

För finansieringen av gonokockodlingarna i Göteborg och Lund torde det vara nödvändigt att viss ersättning utginge per prov. Efter konferens med föreståndarna för respektive institutioner, medicine doktor A. Wassén och professor A. Lindau, hade ersättningen icke ansetts kunna sättas lägre än fem kronor per prov. Däri inginge, förutom arbetskostnaderna, ersättning för erforderligt provtagningsmaterial och substrat. Prov insända till statens bakteriologiska laboratorium torde böra utföras kostnadsfritt i likhet med vad som vore fallet beträffande Wassermann-prov, tagna jämlikt könslagen.

Det kunde ifrågasättas, om icke ersättning borde utgå även till den provtagande läkaren. För närvarande ersattes läkaren med tre kronor för bakteriologisk undersökning rörande syfilis. Provtagningen för gonokockodling medförde också viss tidsutdräkt och borde därför ersättas med minst en krona per odlingsprov.

I en till medicinalstyrelsen sedermera ingiven promemoria har Kling föreslagit, att ersättningen till bakteriologiska institutionen i Lund och Göteborgs stads laboratorium vid odling av ett stort antal prov borde kunna reduceras sålunda, att ersättning skulle utgå med 5 kronor för de första 3,000 proven för år, 4 kronor för nästföljande tusentalet prov och 3 kronor för därutöver inkommande prov.

De sammanlagda årliga kostnaderna för statsverket har Kling från sagda utgångspunkter uppskattat för laboratorierna i Lund och Göteborg till respektive 22,000 och 25,000 kronor, varvid räknats med att särskilda läkare skulle behöva anlitas för undersökningsarbetet vid nämnda laboratorier. I fråga om statens bakteriologiska laboratorium har föreståndaren ej räknat med några särskilda provavgifter men däremot ansett en viss ökning av laboratoriets avlönings- och omkostnadsanslag erforderlig. Dessa merkostnader ha ansetts komma att uppgå till högst 25,000 kronor för år, varav 12,900 kronor för avlöningar och 12,100 kronor för omkostnader. Det med undersökningarna förenade laboratoriearbetet skulle alltså draga en kostnad av cirka 72,000 kronor per år. Ersättningarna till provtagande läkare har Kling, efter en ersättning av högst en krona per prov, beräknat till cirka 20,000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för odlingsförfarandet skulle alltså enligt dessa beräkningar uppgå till ungefär 92,000 kronor per år.

Kling framhåller till sist, att om resultatet av undersökningarna bleve vad man hade anledning förvänta, skulle vinnas inte bara minskade utgifter för staten för gonorréns bekämpande utan jämväl en minskning av antalet förlorade arbetsdagar på denna sjukdoms konto.

Medicinalstyrelsen har inhämtat yttranden i ärendet från t. f. medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn Sven Hellerström, universitetskanslern samt Göteborgs sjukhusdirektion.

Professorn Sven Hellerström har framhållit, att den föreslagna undersökningsmetoden bland annat skänker möjlighet till upptäckande av s. k. kemoterapiresistenta gonokockstammar, vilket vore av stor betydelse för behandlingen av gonorré. *Hellerström* har vidare med skärpa förklarat, att, därest man icke använde odlingsförfarandet vid bekämpande av gonorrén, man påtog sig ett stort ansvar icke minst ur social-medicinsk synpunkt, samt ifrågasatt, huruvida icke odlingsförfarandet efter hand måste bli obligatoriskt i gonorrédiagnostiken.

Universitetskanslern har förklarat sig intet hava att erinra mot förslaget.

Göteborgs sjukhusdirektion har medgivit, att odlingsprov för påvisande av gonokocker finge under ett år utföras vid Göteborgs stads laboratoriums bakteriologiska avdelning mot den av föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium föreslagna ersättningen.

Medicinalstyrelsen har för egen del i det väsentliga anslutit sig till vad professorerna *Kling* och *Hellerström* anfört i fråga om odlingsförfarandets betydelse för diagnostiserande av gonorré. Styrelsen har förklarat sig i den nya metoden se en möjlighet att nå avsevärda framsteg i kampen mot denna vår mest spridda könssjukdom, vars frekvens till skillnad från de båda andra könssjukdomarna, syfilis och det enkla veneriska såret, under de senare åren föga påverkats av de genom lagstiftningen på området vidtagna åtgärderna. I fråga om ersättningarna för odlingsförfarandet hänvisar styrelsen till vad professorn *Kling* härutinnan anfört. Styrelsen framhåller, att kostnaderna helt berodde på det antal prov, som komme till undersökning, vilket åter avhänge av de anvisningar styrelsen komme att utfärda i fråga om provtagningen. Styrelsen har räknat med en årlig kostnad av 92,000 kronor enligt följande fördelning:

Bakteriologiska institutionen i Lund (5,000 prov)	kronor 22,000
Bakteriologiska laboratoriet i Göteborg (6,000 prov)	» 25,000
Statens bakteriologiska laboratorium (avlöningar och omkostnader)	» 25,000
Provtagning (minst 20,000 prov)	» 20,000
Summa kronor 92,000	

Under återopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt *dels* om sådan ändring av kungörelsen den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, att ersättning måtte utgå jämväl för provtagning i och för påvisande av gonokocker genom odling samt för bakteriologisk undersökning av nämnda prov i överensstämmelse med förut återgivna förslag, *dels ock* om medgivande att överskrida statens bakteriologiska laboratoriums avlönings- och omkostnadsanslag för budgetåret 1942/43 med respektive 12,900 och 12,100 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 9 september 1942 över medicinalstyrelsens framställning anfört i huvudsak följande:

Själva frågan om lämpligheten av det föreslagna odlingsförfarandet undandrag sig givetvis statskontorets bedömande. Därest emellertid denna diag-

nostiseringsmetod skulle befinnas vara så överlägsen hittills använda metoder, som vid ärendets handläggning gjorts gällande, vill det dock synas statskontoret, som om det ur det allmännas synpunkt skulle vara fördelaktigt, om odlingsförfarandet mera allmänt kunde komma till användning. Ämbetsverket har därför intet att erinra mot att ersättning för undersökningarna utgår av allmänna medel. Därest ifrågavarande verksamhet skulle komma att motsvara förväntningarna, förutsätter statskontoret, att lämpliga åtgärder vidtagas för dess utsträckande även till de norra delarna av landet.

Beträffande nu föreliggande förslag om höjning för budgetåret 1942/43 av avlönings- och omkostnadsanslagen för statens bakteriologiska laboratorium med 12,900 kronor respektive 12,100 kronor kan statskontoret icke bilda sig någon säker uppfattning angående behövligheten av de sålunda begärda medelsbeloppen. Det vill dock förefalla ämbetsverket, som om en närmare utredning angående de verkliga kostnaderna för odlingarna vore önskvärd. Särskilt gäller detta i fråga om de kalkyler, som ligga till grund för bestämmandet av de avgifter, som föreslagits skola utgå till Göteborgs stads laboratorium och till bakteriologiska institutionen i Lund. Redan storleken av de läkararvoden, som ingå i dessa kalkyler, föranleder statskontoret att förorda en närmare granskning av förslaget i denna del, innan detsamma genomföres.

I varje fall anser statskontoret, att den föreslagna ersättningen till nämnda laboratorium och institution icke bör fastställas annat än försöksvis för viss kortare tid, exempelvis sex månader. Med ledning av då vunnen erfarenhet torde det böra tagas under omprövning, om avgifterna kunna sägas vara lämpligt avvägda mot de faktiska omkostnaderna.

För bakteriologiska institutionens i Lund vidkommande kan det möjligen övervägas, om icke ifrågavarande odlingar bort liksom vid statens bakteriologiska laboratorium omhändervhas av denna statliga institution utan ersättning. I varje fall synes så böra ske, därest det skulle visa sig, att avgifterna inbringa större belopp än de med verksamheten förenade direkta kostnaderna.

De skäl, som anförts för förslaget att ersättning bör utgå till den provtagande läkaren, hava emellertid icke övertygat statskontoret om behovet av en dylik ersättning. Ämbetsverket avstyrker därför förslaget i denna del.

Med anledning av vad statskontoret sålunda anfört har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 28 oktober 1942 ånyo yttrat sig i ärendet. Vid skrivelsen finnas fogade yttranden av professorerna Kling och Hellerström ävensom en av professorn A. Lindau och avdelningsföreståndaren vid statens bakteriologiska laboratorium G. Olin i ämnet utarbetad promemoria.

Professor Hellerström har bland annat anfört, att vid S:t Görans sjukhus' poliklinik för könssjukdomar vore dagligen tvenne assistentläkare så gott som helt sysselsatta med provtagning för gonokockodlingar. Det merarbete, som läkarna åsamkades genom denna undersökningsmetod, kunde beräknas beträffande manliga patienter till det dubbla och beträffande kvinnliga till minst det dubbla jämfört med fall, där provtagning icke förekomme. Detta gällde endast själva provtagningen. Härtill komme det merarbete, som rekvisition av speciellt provtagningsmaterial, insändandet av proven, protokollföring och bedömning av erhållna resultaten innebure. Fullgoda skäl syntes därför föreligga för den ifrågasatta ersättningen åt den provtagande läkaren.

I den av professorn Lindau och avdelningsföreståndaren Olin avgivna promemorian betonas även, att de provtagande läkarna komme att få ett icke

obetydligt merarbete genom ifrågavarande undersökningsmetod. Dessutom framhålles att i det föreliggande förslaget förutsatts, att ersättning med 1 krona icke skulle utgå till könspoliklinikerna, från vilka det ojämförligt största antalet prov komme att inflyta. För dessa läkare tänktes i stället en höjning av årsarvodet skänka viss kompensation, vilken dock icke kunde beräknas motsvara 1 krona per prov utan ett betydligt lägre belopp. Vidare understrykes angelägenheten av att de för verksamhetens bedrivande erforderliga medlen utan dröjsmål ställdes till förfogande, då ett uppskov härmed kunde bliva ödesdigert.

Medicinalstyrelsen förklarar sig för egen del biträda statskontorets uppfattning, att ifrågavarande verksamhet borde utsträckas även till de norra delarna av landet. Styrelsen hade för avsikt att framdeles, sedan erfarenhet vunnits särskilt angående provens hållbarhet, upptaga till behandling frågan om inrättande av ytterligare undersökningscentraler, i den mån detta med hänsyn till provens begränsade hållbarhet kunde befinnas möjligt.

Med anledning av statskontorets uttalande, att en närmare utredning angående de verkliga kostnaderna för odlingarna vore önskvärd, har styrelsen framhållit, att en utredning utöver den medicinalstyrelsen lämnat i sin föregående skrivelse svårligen kunde verkställas. Styrelsen ville härvid särskilt understryka, att kostnaderna vore helt beroende av det antal prov, som komme till undersökning, vilket i sin tur vore avhängigt av så variabla faktorer som å ena sidan frekvensen av gonorréfallen och å andra sidan antalet odlingsprov, som erfordrades för varje särskilt sjukdomsfall för att konstatera smittfrihet. Styrelsen hade emellertid intet att erinra mot statskontorets förslag, att ersättningsfrågan för så vitt anginge Göteborgs stads laboratorium och bakteriologiska institutionen i Lund upptoges till omprövning efter exempelvis sex månader.

Slutligen har styrelsen — under hänvisning till vad professorn Hellerström anfört angående den behandlande läkarens merarbete vid detta undersökningsförfarande — förklarat sig bestämt vidhålla sitt förslag, att särskild ersättning borde utgå till den provtagande läkaren.

Vad anslagsbehovet för åtgärder mot utbredning av könssjukdomar under nästa budgetår beträffar har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1942 anfört, att någon ökning av antalet sjukdomsfall i gonorré under det sistförflutna budgetåret icke kunnat förmärkas. Under nästkommande budgetår kunde sjukdomen antagas komma att hålla sig vid ungefärligen samma frekvens. Med beaktande härav och under i övrigt oförändrade förhållanden syntes anslagsbehovet för nästa budgetår kunna uppskattas till samma belopp som föregående budgetår eller 370,000 kronor.

Därest emellertid styrelsens förslag om införande av odlingsförfarande för diagnostisera av gonorré komme att bifallas, erfordrades ytterligare ett belopp av 67,000 kronor under förevarande anslagspunkt. Anslaget för nästa budgetår borde i så fall upptagas med $(370.000 + 67.000)$ 437,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den nya metod för diagnostisering av gonorré genom odlingsförfarande, som sedan någon tid tillämpats vid vissa sjukhus inom landet, synes, därest metoden håller vad den lovat, kunna bliva ett verksamt medel vid bekämpandet av den mest spridda av våra könssjukdomar. De värdefulla resultat, som hittills vunnits av metodens tillämpning, hava övertygat mig om angelägenheten av att metoden kommer till mera allmän användning. Härför erfordras dock enligt vad utredningen i ärendet givit vid handen, att särskilda medel ställas till förfogande.

De svårigheter, som äro förenade med metodens genomförande, äro huvudsakligen betingade av å ena sidan att odlingsförfarandet kan med full tillförlitlighet verkställas endast å välutrustade laboratorier, å andra sidan att odlingsförfarandet bör påbörjas snarast möjligt efter provtagningen på patienten och i varje fall ej senare än tolv timmar därefter. Odlingsförfarandet har därför föreslagits tills vidare böra koncentreras till statens bakteriologiska laboratorium, Göteborgs stads laboratorium och bakteriologiska institutionen i Lund.

Med metodens anlitande beräknas följa utgifter dels för själva odlingsförfarandet, som kommer att åvila nämnda laboratorier, dels ock för provtagningen genom läkarna ute i landet. Enligt medicinalstyrelsens förslag skulle till Göteborgs stads laboratorium och bakteriologiska institutionen i Lund utgå särskild ersättning efter 5 kronor för varje prov dock med viss reducering, i den mån antalet prov överstiger 3,000 per år. Då anställandet av särskild personal vid dessa båda laboratorier anses bli nödvändigt, finner jag mig böra godtaga den föreslagna ersättningens storlek. Innan tillräcklig erfarenhet vunnits rörande de med odlingsförfarandet förenade utgifterna torde dock ersättningen böra bestämmas för allenast 6 månader åt gången med befogenhet för Kungl. Maj:t att, därest så skulle befinnas påkallat, besluta om ändrad ersättning. Av odlingsförfarandet föranledda merkostnader vid statens bakteriologiska laboratorium hava i medicinalstyrelsens förslag avsetts skola bestridas från laboratoriets avlönings- respektive omkostnadsanslag. Emellertid synes det mig lämpligast, att samtliga med odlingsförfarandet förenade kostnader tills vidare bestridas från ett anslag, i avbidan på närmare erfarenhet angående metodens praktiska utformning. De ökade utgifter, som odlingsförfarandet medför för sistnämnda laboratorium, torde därför jämväl böra bestridas från förevarande anslag.

Vad angår frågan om ersättning till provtagande läkaren anser jag, med hänsyn till det med provtagningen förenade ganska betydande merarbetet, intet vara att erinra mot medicinalstyrelsens förslag härutinnan. Detta innebär, att ersättning till läkare, som icke är anställd vid könspoliklinik, skulle utgå med 1 krona per provtagning, vilken ersättning dock skulle vara underkastad reducering jämligt de närmare bestämmelser härom, som angivas i 1 § kungörelsen den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Till läkare, som är anställd vid könspoliklinik, förutsattes ersättning skola utgå genom en motsvarande förhöjning av de

arvoden, vilka enligt 2 § nyssnämnda kungörelse fastställas av Kungl. Maj:t efter framställning av vederbörande hälsovårdsnämnd.

Beträffande slutligen medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet i och för sig att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar, enligt vilka ett belopp av 437,000 kronor skulle erfordras under förevarande anslagspunkt. Därtill torde emellertid i anslutning till vad jag nyss förordat läggas ett belopp motsvarande de av odlingsförfarandet vid gonorré föranledda merkostnaderna för statens bakteriologiska laboratorium, vilka beräknats till inalles 25,000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas med (437,000 + 25,000) 462,000 kronor eller i avrundat tal 460,000 kronor.

Ett bifall till vad jag sålunda föreslagit förutsätter vissa ändringar i förenämnda kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Med hänsyn till angelägenheten av att den nya diagnostiseringsmetoden snarast möjligt kommer till mera allmän användning torde dessa ändringar böra sättas i kraft, så fort riksdagens beslut i ärendet kommit Kungl. Maj:t till handa.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de ändrade grunder för ersättning av statsmedel för läkarundersökning m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, som av mig förordats;

dels ock till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 460,000

[162.] 70. **Skyddskoppym্পningen, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	90,000	295,255
1941/42	90,000	88,845
1942/43	90,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	90,000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* erinrat om att styrelsen i samband med äskande av anslag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1941/42 uttalat, att flera samverkande omständigheter, bland annat besluten vid 1939 års riksdag om bibehållande av vaccinationstvänget och den med hänsyn till det oroliga tidsläget bedrivna propagandan för ökad skyddskoppym্পningsfrekvens, kunde antagas medföra en väsentlig ökning av anslagsbehovet under budgetåren 1939/40 och 1940/41, vilket också belastningen av anslaget särskilt under sistnämnda budgetår utvisade. Då en återgång till mera normala förhållanden i berörda avseende förutsetts skola inträda under budgetåret 1941/42, hade anslaget för sagda budgetår upptagits till ett belopp av 90,000 kronor, vilket även väl överensstämde med netto-

utgifterna för samma budgetår. Jämväl för budgetåret 1943/44 torde motsvarande skyddskoppypningsfrekvens kunna förväntas. I likhet med föregående år hade styrelsen, för att med hänsyn till det statsfinansiella läget minska kostnaderna för resor för ympnings- och besiktningsmöten, den 27 februari 1942 utfärdat cirkulärskrivelse till samtliga förste provinsialläkare angående upprättande av plan för dessa möten under år 1942. Några ytterligare besparingar torde knappast kunna ernås med avseende på resorna för ifrågavarande möten.

I anslutning till vad styrelsen sålunda anfört har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp eller 90,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypningen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 90,000

[163.] 71. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	25,000	43,711
1941/42	22,000	14,106
1942/43	20,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	20,000	—

Från ifrågavarande anslag bestridas kostnader för understöd till spetälskas familjer m. m., för arvode samt rese- och traktamentsersättning åt inspektör av spetälskesjukvården, för beredande av vård åt å Järvsö sjukhus intagna spetälskepatienter och vård åt spetälskesjuka på annan sjukvårdsanstalt än Järvsö sjukhus, för understöd åt s. k. bacillbärare, för införande till läkare av person, som misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, för åtgärder till förekommande av pestens, kolerans, fläckfebern och återfallsfebern införande och utbredning i riket, för vid statens bakteriologiska laboratorium anordnade kurser i viktigare epidemiska sjukdomars bakteriologi och epidemiologi, för konferenser och utredningar i allmän hälso- och sjukvård samt för resor, som på medicinalstyrelsens förordnande vid uppkomna epidemier eller eljest företagas av i hälso- och sjukvård särskilt sakkunniga personer, ävensom för andra smärre utgifter i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel i annan ordning ej äro tillgängliga. Anslaget disponeras jämväl, ehuru numera i mycket ringa omfattning, för bestridande av utgifter för sådana besök, som enligt stadgan den 19 september 1929 (nr 328) angående sinnessjukvården i riket företagas av stads-, stadsdistrikts-, köpings- och municipalläkare, i de fall där dessa kostnader gäldas av statsmedel.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid anfört, att för budgetåret 1943/44 medel ej erfordrades

för spetälskesjukvården vid Järvsö sjukhus, enär sagda vård dessförinnan kunde beräknas vara avvecklade. Den besparing, som härigenom vunnes, inskränkte sig till ett belopp av omkring 2,000 kronor, utgörande kostnad för en särskild sköterska. Den till omkring samma belopp, 2,000 kronor, uppgående kostnaden för underhåll av de intagna spetälskepatienterna torde nämligen komma att belasta anslaget, även sedan Järvsö sjukhus avvecklats och spetälskepatienterna förflyttats. För ifrågavarande utgiftsändamål hade anslaget under budgetåret 1941/42 belastats allenast med den ena posten (kostnaden för sköterska) av omkring 2,000 kronor. Belastningssiffran för sistnämnda budgetår kunde således beräknas utvisa anslagsbehovet för nästa budgetår i berörda avseende. Vid beräkning av anslagsbehovet borde hänsyn tagas till nedsättning från och med budgetåret 1942/43 av arvudet till inspektören av spetälskesjukvården från 1,000 kronor till 500 kronor. Å andra sidan kunde tvenne omständigheter beräknas inverka höjande på anslagets belastning under nästa budgetår. Dels låte rådande förhållanden icke antaga, att det epidemiologiska läget skulle kunna bli lika gynnsamt som under budgetåret 1941/42, dels torde ett förste provinsialläkarmöte ej längre böra uppskjutas, då det senaste mötet ägt rum år 1936. Med beaktande härav föreslår styrelsen, att anslaget bibehålles vid oförändrat belopp, 20,000 kronor.

Avvecklingen av spetälskesjukvården vid Järvsjö sjukhus har tidigare förutsetts kunna ske redan före ingången av nu löpande budgetår. Av skilda anledningar har detta ej varit möjligt. Medicinalstyrelsen har emellertid räknat med att en avveckling av denna vård skall komma till stånd under innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Med utgångspunkt härifrån och från belastningen å ifrågavarande anslag för budgetåret 1941/42 synes en sänkning av anslaget vara möjlig. Å andra sidan tala, på sätt medicinalstyrelsen framhållit, vissa skäl mot en dylik åtgärd. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

I anslutning härtill vill jag nämna, att efter framställning av socialstyrelsen och medicinalstyrelsen vissa åtgärder vidtagits i syfte att förhindra smittoöverföring till Sverige genom flyktingar från Norge. Det torde vara lämpligt, att kostnaderna för dessa åtgärder bestridas från förevarande anslag. Därest riksdagen intet har att erinra däremot, torde bestämmelser i sådant syfte senare böra meddelas. Med hänsyn till ovissheten angående medelsåtgången för detta ändamål under nästa budgetår torde någon uppskattning av anslaget av nu nämnd anledning icke böra ske.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,000

[164.] 72. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	130,000	234,670
1942/43	250,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	250,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 257).]

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnader för sjukbesök, som av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företages hos mindre bemedlad patient å landsbygden. Bidraget utgår med dels hälften av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, dels ock hela den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor.

Mindre bemedlad, som äger åtnjuta statsbidrag enligt denna kungörelse, är oförhindrad att, om han är medlem av erkänd sjukkasse, hos denna göra framställning om sjukvårdsersättning jämligt för kassan gällande grunder för det belopp, han enligt kvitto utbetalat till läkare i ersättning för erhållen läkarvård.

Besparingsberedningen har med skrivelse den 6 november 1941 överlämnat en av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, däri till särskild granskning upptages de sjukkasseförsäkrades rätt till ersättning från förevarande anslag.

De sakkunniga erinra till en början om att statsbidrag för ifrågavarande ändamål utgått sedan den 1 januari 1919 enligt bestämmelser i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 843), vilken ersatts av kungörelsen den 29 juni 1926 (nr 293). Sistnämnda kungörelse hade upphört att gälla genom ikraftträdande av den nu gällande kungörelsen.

I promemorian har vidare verkställt en sammanställning av statens anslag och nettoutgifter för ifrågavarande ändamål från och med budgetåret 1932/33. Av sammanställningen framgår, att utgifterna från och med budgetåret 1934/35 undergått en fortlöpande stegring och att denna är särskilt markerad under budgetåren 1939/40 och 1940/41. De sakkunniga uttala som sin mening, att den väsentliga orsaken till detta förhållande vore, att de erkända sjukkassorna underrättat sina medlemmar om föreliggande möjligheter att erhålla statsbidraget i fråga. De sakkunniga hade genom en rundfråga till provinsialläkarna i Östergötlands, Kronobergs och Västerbottens län — valda såsom typlän — bland annat sökt utröna, huruvida det inom provinsialläkardistriktet därstädes vore allmänt känt bland befolkningen, att statsbidrag utginge till det ändamål, varom här vore fråga. De från 49 av i sagda län förefintliga 53 distrikt ingångna svaren utvisade, att dylik allmän kännedom finge anses vara för handen hos befolkningen inom omkring 60 procent av distriktet i Östergötlands, omkring 90 procent av distriktet i Kronobergs och omkring 70 procent av distriktet i Västerbottens län. Det syntes således i varje fall icke vara uteslutet, att en ytterligare stegring

i utgifterna komme att inträda på grund av vidgad kännedom om möjligheten att komma i åtnjutande av bidraget.

I fråga om de belopp, varmed statsbidrag under olika omständigheter utgår, hänvisa de sakkunniga till en vid promemorian fogad tabell, i vilken jämväl införts den sjukas kostnader för läkarbesöket, därest han är medlem av erkänd sjukkasse. I anslutning härtill anföra de sakkunniga följande:

Enligt förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassar skall dylik kassa utgiva bland annat två tredjedelar av det belopp, vartill den sjukas utgifter för läkarvård, kostnaderna för läkares resa häri inräknade, uppgått, dock med begränsning till två tredjedelar av det belopp, vartill utgifterna för vården bort uppgå enligt en av Konungen fastställd taxa för sådan vård, som kan meddelas av envar legitimerad läkare. Nämda förmåner tillkomma ej blott sjukkasmedlemmen utan även sjukvårdsförsäkrad medlems barn under 15 år, därest respektive erkänd sjukkasse infört barnförsäkring, vilket så gott som samtliga kassar gjort.

I den utredning, som föregick nuvarande kungörelse om statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden, framlade medicinalstyrelsen förslag, att mindre bemedlad, som är delaktig i erkänd sjukkasse, ej borde erhålla statsbidrag med mera än det belopp, varmed sjukvårdsersättningen från kassan understege det beräknade statsbidraget (vilket inträffar först då patient bor minst 6 mil från läkarstationen). Föredragande departementschefen kunde emellertid icke biträda detta förslag, enär en sådan bestämmelse i övervägande antalet fall skulle ställa sjukkasmedlemmen i ett försämrat läge i förhållande till dåvarande möjligheter. Departementschefen förklarade sig tvärtom vilja godtaga det dittills i praktiken tillämpade systemet att först utanordna det belopp, som tillkommer medlemmen som mindre bemedlad, och sedan överlåta åt medlemmen att i fråga om överskjutande delen av läkares ersättning hos kassan göra framställning om sjukvårdsersättning enligt gällande grunder.

Förenämnda tabell visar, att mindre bemedlad person å landsbygden, som är medlem av erkänd sjukkasse, har möjlighet att erhålla sjukbesök i hemmet för en synnerligen reducerad avgift. Av svaren å en av beredningen verkställd rundfråga till provinsialläkarna i tre olika län framgår också, att en del provinsialläkare anse, att sjukkasmedlemmarna äro avsevärt gynnade i förevarande avseende. Några hava gjort gällande, att statsbidrag ej bör få förekomma, när patienten tillhör sjukkasse. De sakkunniga få för egen del framhålla, att det med nuvarande ordning ofta blir billigare för mindre bemedlade personer, tillhörande erkänd sjukkasse, att taga hem läkaren på sjukbesök än att med buss eller tåg resa till läkares mottagning. En ändring i detta förhållande synes därför påkallad.

Under hänvisning härtill förorda de sakkunniga en sådan klausul, att statsbidraget ej må utgå med högre belopp än att patientens nettokostnader för läkares besök överstiga vad patienten skulle hava behövt vidkännas, därest han själv besökt läkaren å dennes mottagning. I vad mån en dylik klausul skulle komma att inverka på det för nu ifrågavarande ändamål erforderliga statsbidragets storlek kan för närvarande icke angivas. Enligt de sakkunnigas uppfattning skulle emellertid klausulen vara ägnad att hejda den stegring i statens nettoutgifter för berörda ändamål, som pågått sedan några år tillbaka.

Över besparingsberedningens promemoria hava utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen och socialvårdskommittén.

Medicinalstyrelsen har intet annat att erinra i anledning av ifrågavarande promemoria än att den däri föreslagna klausulen enligt styrelsens mening borde gälla endast för det fall, att patientens sjukdom icke skulle hava hindrat hans transporterande till läkaren.

Pensionsstyrelsen säger sig icke vilja bestrida, att statens ökade utgifter för ifrågavarande bidrag till väsentlig del berott på att de erkända sjuk-kassorna underrättat sina medlemmar om föreliggande möjligheter att erhålla statsbidrag. Kännedomen om bidragen hade dock med säkerhet icke stannat inom sjukkassemedlemmarnas krets utan spritts även till befolkningen utanför sjukkasorna. Detta bekräftades även av den av de sakkunniga företagna undersökningen, som utvisade, att kännedom om berörda bidrag kunde anses förefinnas hos respektive 60, 70 och 90 procent av befolkningen inom de utvalda typlänen. Till jämförelse kunde nämnas, att i genomsnitt mindre än 30 procent av den vuxna befolkningen på landsbygden tillhörde erkänd sjukkassa. Ett känt förhållande, som nyligen bestrykts i en utredning av socialvårdskommittén, vore dessutom, att de lägsta inkomsttagarna — d. v. s. de som främst ifrågakomme till erhållande av lindringsbidrag — i förhållandevis liten omfattning vore sjukkassemedlemmar. Den omständigheten, att lindringsbidrag kunde utgå även till sjukkassemedlemmar, behövde sålunda icke tillmätas den betydelse för stegringen av bidragskostnaderna, som de sakkunniga gjort gällande.

Beträffande förhållandet mellan kostnaderna för sjukbesök av läkare och resa till läkarens mottagning anför pensionsstyrelsen:

Under nuvarande förhållanden torde i vissa fall kunna inträffa, i synnerhet inom områden med mindre goda reguljära trafikmöjligheter, att besök av läkaren i hemmet ställer sig billigare än besök hos läkaren även för andra än sjukkassemedlemmar. Vidare torde inträffa att även i fall, då besök hos läkaren framstår som det billigare alternativet, patienten ändock, särskilt där kostnadsskillnaden är jämförelsevis liten, föredrager att hemkalla läkaren för att på detta sätt undvika tidsspillan och besvär, som kunna vara förenade med en resa till läkaren. Över huvud torde vara klart, såsom bidragsbestämmelserna äro avfattade, att det alltid måste finnas en viss risk för att den sjuke påkallar hembesök även i fall, då han själv i stället skulle ha kunnat göra resan till läkaren. Det enklaste sättet att förebygga ett dylikt obehörigt utnyttjande av bidragsbestämmelserna vore väl att göra medgivandet av kostnadslindring beroende av vederbörande läkares utsago, huruvida fog funnits för den sjuke att påkalla hembesök av läkaren eller icke. Ansåge läkaren uppenbart, att sådant fog icke förefunnits, skulle den sjuke få nöja sig med ett nedsatt lindringsbidrag, till storleken motsvarande kostnaden för ett besök på läkarens mottagning. Denna inskränkning borde emellertid i så fall gälla alla patienter, oberoende av om de vore medlemmar i erkända sjukkassor eller icke.

Eventuella farhågor för att läkarna, om dylik befogenhet tillerkändes dem, skulle på subjektiva grunder fränkanna en patient rätt till lindringsbidrag för hembesök, där sådant bidrag bort utgå, synas knappast behöva tillmätas större betydelse. Snarare kunde befaras att motsatsen bleve fallet.

Å andra sidan borde kunna påräknas att uppenbart missbruk av lindringsbidragen på detta sätt skulle förebyggas.

Pensionsstyrelsen förklarar sig i fortsättningen icke kunna biträda den av de sakkunniga föreslagna klausulen, vilken skulle medföra en försämring av sjukkassemedlemmarnas förmåner, i vart fall icke såvida det icke klart påvisats, att missbruk av här åsyftat slag i någon mer betydande omfattning förekommit bland sjukkassemedlemmarna. Styrelsen fortsätter:

Om den av de sakkunniga föreslagna reduktionsregeln skulle införas, borde densamma givas tillämpning icke endast beträffande sjukkassemedlemmarna utan i alla fall, då den sjuke på grund av försäkring eller utfästelse erhåller ersättning helt eller delvis för den del av sjukvårdskostnaden, som ej täckes av lindringsbidraget. Även ersättning från icke erkänd sjukkassa eller försäkringsbolag eller från arbetsgivare borde alltså inbegripas. Härav torde följa att reduktionen skulle ske genom nedsättning av lindringsbidragets belopp och att således för sjukkassornas vidkommande någon ändring av kassornas ersättningsbestämmelser icke skulle ifrågakomma. På detta sätt skulle undvikas att det av reduktionsregeln nödvändiggjorda avräkningsförfarandet åläge lokalsjukkassorna på landsbygden, vilka ej torde vara lämpade för en sådan arbetsuppgift.

Socialvårdskommittén framhåller, att det av de sakkunnigas förslag ej framginge, huruvida den föreslagna bestämmelsen skulle äga tillämpning å envar person, vare sig han vore medlem av sjukkassa eller ej. Enligt kommitténs mening vore det synnerligen olämpligt att försätta sjukkassemedlemmarna i något slags undantagsställning i det avseende, varom nu vore fråga, särskilt som detta skulle innebära, att statsutgifter skulle övervältas på sjukkassorna. Men kommittén kunde ej heller förorda förslaget, därest det skulle givas den tydning, att det skulle avse alla medborgare, oavsett medlemskap i sjukkassa. Även om — såsom de sakkunniga förmodade — en dylik bestämmelse skulle vara ägnad att hejda stegringen av statens nettoutgifter för berörda ändamål, så kunde man dock icke bortse ifrån att den måste bli ohanterlig i tillämpningen. Den förutsatte bland annat, att vederbörande läkare själv skulle räkna ut, vilka resekostnader patienten skolat vidkännas, därest han besökt läkarens mottagning, en räkneoperation som icke alltid vore så lätt.

Pensionsstyrelsens och medicinalstyrelsens förslag att göra kostnadslindrings storlek beroende av läkarens prövning vore enligt kommittén ägnat att medföra ytterligare nackdelar. Sålunda kunde det icke undvikas, att tillämpningen av det föreslagna stadgandet bleve synnerligen ojämn, och patienten skulle mången gång ställas inför svåra prov, då det gällde att avgöra, huruvida han kunde påkalla hembesök eller ej. Å andra sidan bleve läkarens prövning mången gång av ytterst grannliga natur. Trots angivna svårigheter, förbundna med en revision av ifrågavarande statsbidragsbestämmelser, säger sig kommittén icke skola hava tvekat att förorda en förändring av bestämmelserna i fråga, därest kommittén känt sig övertygad om att missbruk förekommit. Den förebragta utredningen vore emellertid icke ägnad att belysa, huruvida så varit fallet. Kommittén har av nu anförda skäl av

styrkt, att de sakkunnigas förslag lägges till grund för ändringar av statsbidragsbestämmelserna.

Fyra ledamöter av kommittén hava anmält avvikande mening och ansett, att kommittén bort uttala, bland annat, följande:

Kommittén ville icke motsätta sig, att åtgärder vidtoges i syfte att hejda stegringen av statens nettoutgifter för ifrågavarande ändamål. De sakkunnigas förslag torde dock därvidlag gå alltför långt. Det förefölle kommittén naturligare, att man låte begränsningen inträda allenast, när ett direkt missbruk av rätten till lindringsersättning förekommit. Enligt kommitténs förmenande borde i sådant syfte förändrade bidragsbestämmelser — i anslutning till medicinalstyrelsens förslag — givas det innehåll, att visserligen huvudgrunderna för nuvarande ordning bibehölles men att en reducerad kostnadslindring skulle utgå för det fall, att patientens sjukdom enligt läkarens ut-sago uppenbarligen icke skulle hava hindrat hans besök hos eller transporterande till läkaren. I nu nämnt fall borde lindringsbidraget icke få överstiga kostnaden för ett patientens besök på läkarens mottagning.

Vad slutligen angår anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1942 anført, att styrelsen icke ansåge sig kunna räkna med någon minskning av anslaget i anledning av det av besparingsberedningen framlagda förslaget. På grund av belastningen för budgetåret 1941/42 och då under rådande förhållanden en ytterligare ökning av ifrågavarande utgifter kunde förväntas, har styrelsen föreslagit, att anslaget för budgetåret 1943/44 upptages med 250,000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Enligt gällande bestämmelser angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter på landsbygden kan det, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, i vissa fall ställa sig billigare för sådan patient, därest han tillhör erkänd sjukkasse, att taga hem läkaren på sjukbesök än att besöka läkaren på dennes mottagning. Besparingsberedningen har ansett en ändring i nämnda förhållande påkallad och föreslagit införandet av en bestämmelse av innebörd, att statsbidraget ej må utgå med högre belopp än att patientens nettokostnader för läkarens besök överstiga vad patienten skulle hava behövt vidkännas, därest han själv besökt läkaren å dennes mottagning.

Mot besparingsberedningens förslag har i de afgivna yttrandena invänts, att detsamma skulle medföra en försämring av sjukkassemédlemmarnas förmåner och att statsutgifter komme att övervältras på sjukkassorna. Den föreslagna bestämmelsen har vidare ansetts komma att bliva ohanterlig i tillämpningen.

I vissa yttranden hava framförts andra förslag i syfte att förebygga ett obehörigt utnyttjande av ifrågavarande bidragsbestämmelser. Pensionsstyrelsen har sålunda ansett detta enklast kunna ske genom att göra medgivandet av kostnadslindring beroende av vederbörande läkares prövning, huruvida fog funnits för den sjuke att påkalla hembesök av läkaren eller icke. En minoritet inom socialvårdskommittén har föreslagit, att en reducerad kost-

nadslindring bör utgå för det fall, att patientens sjukdom enligt läkarens prövning uppenbarligen icke skulle hava hindrat hans besök hos eller transporterande till läkaren.

Med hänsyn till de olägenheter, som enligt vad förut framhållits äro förenade med besparingsberedningens förslag, finner jag mig ej kunna biträda detsamma. De alternativa förslag, som framkommit i yttrandena, synas mig icke heller ägnade att på ett objektivt och praktiskt sätt lösa förevarande spörsmål. Skall en ändring i gällande bestämmelser vidtagas, anser jag den av medicinalstyrelsen ursprungligen förordade linjen vara att föredraga. Denna innebär, att mindre bemedlad, som är medlem av erkänd sjukförsäkringskassa, icke skulle erhålla lindringsbidrag med högre belopp än det, varmed sjukvårdssättningen från sjukförsäkringskassan understöddes statsbidrag, som eljest skolat utgå. I likhet med socialvårdskommittén vill jag dock understryka, att den verkställda utredningen icke ådagalagt, att missbruk förekommit i fråga om anlitande av läkare för sjukbesök i hemmet. Vid sådant förhållande är jag, liksom socialvårdskommitténs majoritet, obenägen att nu förorda en begränsning av gällande bidragsmöjligheter. Jag förutsätter emellertid, att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål och, därest missbruk konstateras föreligga, framlägger frågan för förnyad prövning.

Vad angår anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår, har jag intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag att uppföra anslaget till oförändrat belopp eller 250,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250,000

[165.] 73. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	60,000	36,018
1941/42	45,000	37,992
1942/43	—	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	15,000	—

[Kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227), ändrad genom kungörelser nr 158/1924, 248/1926, 147/1927, 146/1932 och 266/1939; kungörelse den 14 juni 1928 (nr 208).]

Från anslaget kan statsbidrag beviljas dels till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, dels ock till vissa andra ändamål, såsom förhyrande av lokaler för provisoriska sjukhärbärgen, ödemarkstillägg till distriktssköterskor, anställande av samariter, anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar för sjukvårdsändamål, ödemarkstillägg till distrikts- och reserv-

barnmorskor samt flyttningskostnader till distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikt. Det högsta belopp, som för ett budgetår kan sammanlagt utgå till nu angivna ändamål, utgör för närvarande 71,000 kronor.

Vid sidan härav har de tre senaste budgetåren, för vilka medel till ifrågasvarande ändamål anvisats, jämlikt riksdagens särskilda medgivande, beräknats ett belopp av 500 kronor för anskaffande av skidbårar i rikets ödemarksområden, att disponeras i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) angående statsbidrag till sjuktransportautomobiler m. m. Enligt denna kungörelse må statsbidrag utgå till anskaffande av skidbårar med $\frac{2}{3}$ av kostnaden, dock högst 50 kronor för varje bår.

För innevarande budgetår har något anslag för ifrågasvarande ändamål icke anvisats, enär å anslaget reserverade medel den 30 juni 1942 beräknats vara tillräckliga för täckande av med anslaget avsedda utgifter under budgetåret 1942/43.

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet under denna anslagspunkt för nästa budgetår, torde jag få anmäla en av *besparingsberedningen* med skrivelse den 6 november 1941 överlämnad, av sakkunniga inom beredningen utarbetad promemoria angående förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden. De sakkunniga hava däri till behandling upptagit de skilda ändamål, till vilka bidrag utgå från förevarande anslag.

Beträffande uppförande eller inrättande av sjukstugor vid läkarstationerna anföra de sakkunniga, att statsbidrag numera utbetalats för samtliga de sjukstugor, för vilkas upprättande statsbidrag beviljats. Enligt från vederbörande landsting inhämtade uppgifter vore nybyggnadsplanerna för sjukstugor inom ödemarksområdena numera till större delen genomförda. De sakkunniga förmena, att under nu rådande ekonomiska förhållanden starka skäl talade för ett övervägande, huruvida icke statsbidragen till uppförande eller inrättande av sjukstugor vid ödemarksområdenas läkarstationer borde tills vidare upphöra att utgå.

Vad angår flyttningsbidraget åt distriktsbarnmorskor erinra de sakkunniga om att detsamma utginge med högst 300 kronor per tjänstetillträdande barnmorska, dock att det sammanlagda bidragsbeloppet ej finge överstiga 1,000 kronor för budgetår. Belastningen hade under budgetåret 1938/39 utgjort endast 38 kronor, medan under det därpå följande budgetåret ingen utbetalning ägt rum. De sakkunniga framhålla, att med hänsyn till det sålunda konstaterade ringa behovet bidrag till ifrågasvarande ändamål kunde upphöra att utgå i likhet med vad tidigare skett beträffande motsvarande bidrag till provinsialläkare och extra provinsialläkare.

Till övriga ändamål, varom här är fråga, anse de sakkunniga bidrag alltjämt böra utgå enligt nu gällande grunder.

Medicinalstyrelsen, som den 17 november 1941 yttrat sig över besparingsberedningens promemoria, har förklarat sig intet hava att erinra med anledning av vad i promemorian föreslagits.

Sedermera har styrelsen i skrivelse den 31 augusti 1942 gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att reservationen å anslaget den 30 juni 1942 utgjorde 70,878 kronor. Styrelsen har vidare framhållit, att styrelsen för innevarande budgetår icke räknat med något statsbidrag till uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation. Då belastningssiffrorna för de senaste budgetåren utvisade, att för övriga med anslaget avsedda ändamål erfordrats icke fullt 40,000 kronor per år, syntes man kunna utgå från att vid början av budgetåret 1943/44 skulle förefinnas en reservation av omkring 30,000 kronor. Ej heller för nästa budgetår ansåge sig styrelsen ha anledning räkna med att statsbidrag komme att utgå för någon ödemarks-sjukstuga. För budgetåret 1943/44 skulle sålunda med hänsyn till beräknad reservation erfordras ett anslag av endast omkring (40,000 — 30,000) 10,000 kronor. För att erhålla någon säkerhetsmarginal borde dock anslaget upptagas med 15,000 kronor.

Vad angår besparingsberedningens förslag, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av sjukstugor vid läkarstationer tills vidare borde upphöra att utgå, är jag ense med beredningen därom, att i nuvarande statsfinansiella läge stor återhållsamhet bör iakttagas vid beviljande av dylika bidrag. Emellertid anser jag anledning knappast föreligga att helt avskära nuvarande möjlighet att erhålla statsbidrag till detta ändamål utan torde det vara tillfyllest, att riksdagen i samband med att Kungl. Maj:t äskar medel för hithörande ändamål sättes i tillfälle att pröva de ansökningar om statsbidrag, som kunna inneligga. Ej heller anser jag mig böra tillstyrka besparingsberedningens förslag att slopa de flyttningsbidrag, som för närvarande kunna utgå till distriktsbarnmorska. Den besparing för statsverket, som härigenom skulle kunna vinnas, är enligt min uppfattning icke av den storleksordning, att den motiverar indragande av en förmån, som sannolikt i vissa fall är av väsentlig betydelse för rekryteringen av hithörande befattningar.

Departements-
chefen.

Medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Av det föreslagna beloppet, 15,000 kronor, torde med riksdagens särskilda medgivande högst 500 kronor få disponeras för anskaffande av skidbåtar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att under budgetåret 1943/44 må för anskaffande av skidbåtar i rikets ödemarksområden utgå statsbidrag jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) med högst 500 kronor;

dels ock till Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av kronor 15,000

[166.] 74. Sjuktransporter med flygplan, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	100,000	94,610
1942/43	98,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	98,000	—

Från förevarande anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. Flygningarna från Frösön utföras sedan juni 1940 av ett nytt, med statsmedel inköpt flygplan. I Boden utföras flygningarna med ett för donationsmedel inköpt flygplan. I reserv finnes därjämte ett röda korset tillhörigt ambulansplan. Underhålls- och driftkostnaderna för dessa flygplan bestridas i sin helhet från detta anslag. Det vid Hägernäs stationerade flygplanet har anskaffats för statens räkning med anlitanade av arbetslöshetsmedel och lotteri-medel. Enligt överenskommelse skola driftkostnaderna för detta flygplan bestridas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande. Underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels ock genom bidrag från Stockholms läns landsting.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt följande

Stat.

Drift- och underhållskostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor 97,000
Flygtraktamenten m. m. åt personal, avsedd för signaltjänst	
för sjuktransportverksamheten i Boden, <i>förslagsvis</i>	» 1,000
Summa kronor	98,000

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *flygförvaltningen*, efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset, gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Flygförvaltningen har härvid meddelat, att kostnaderna för drift och underhåll av flygplan för civila sjuktransporter under budgetåret 1941/42 uppgått till 94,610 kronor. I nämnda kostnad inginge dels underhållskostnader till ett belopp av 2,500 kronor, motsvarande det antal flygtimmar, vilka uttagits å de krigsflygplan, som använts för sjuktransporter vid Hägernäs, dels ock ett belopp av 3,000 kronor, vilket enligt av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande använts för bestridande av kostnaderna för omändring av ett krigsflygplan till sjuktransportflygplan i reserv med stationering vid Hägernäs. Det ordinarie sjuktransportflygplanet vid Hägernäs samt reservflygplanet vid Frösön hade under budgetåret 1941/42 genomgått översyn. Flygtraktamenten m. m. åt personal för signaltjänst för sjuktransportverksamheten i Boden hade under budgetåret utgått med 240 kronor.

Kostnaderna för nästa budgetår för ifrågavarande verksamhet uppskattar flygförvaltningen till 111,000 kronor, varav för driftkostnader 54,000 kronor, för underhållskostnader 56,000 kronor samt för flygtraktamenten åt personal för signaltjänst för sjuktransportverksamheten i Boden 1,000 kronor. Flygförvaltningen räknar med att såsom bidrag från Stockholms läns landsting

komme att inflyta 3,000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras ett belopp av (111,000 - 3,000) 108,000 kronor. Vid sin uppskattning har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för sjuktransporter, vilka för budgetåret 1941/42 utgjorde 273, skulle för nästa budgetår öka till 410 samt att vissa översyner skulle utföras å samtliga ordinarie sjuktransport-flygplan.

Utgifterna under detta anslag äro främst beroende av antalet gångtimmar för sjuktransporter. Med hänsyn till den ovisshet, som måste vidlåda en uppskattning av antalet gångtimmar för nästa budgetår, anser jag anledning saknas att föreslå höjning av anslaget. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp eller 98,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 98,000

[167.] 75. **Bidrag till centralt sjukhusarkiv.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett anslag av 19,800 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till samma ändamål måtte för nästa budgetår anvisas 20,500 kronor.

Genom beslut den 17 januari 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att genom sin materielnämnd verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel samt i samband därmed stående frågor, varvid spörsmålen om sjukhusens standardiseringskommittés och det centrala sjukhusarkivets ställning skulle upptagas till särskild prövning. Denna utredning skulle ske i samråd med arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, marinförvaltningen, flygförvaltningen, direktionerna för karolinska sjukhuset och akademiska sjukhuset i Uppsala, sjukhusens standardiseringskommitté, styrelsen för centrala sjukhusarkivet, statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Med skrivelse den 28 december 1942 har *medicinalstyrelsen* överlämnat ett av styrelsens materielnämnd utarbetat förslag i nu berörda hänseende, innebärande en sammanslagning av det centrala sjukhusarkivet och sjukhusens standardiseringskommitté till ett organ, benämnt centrala sjukvårdsberedningen. Kostnaderna för detsamma beräknas till 84,800 kronor för år. Förslaget har i dagarna utsänts på remiss. Det är min avsikt att, sedan denna remissbehandling avslutats, underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. I avvaktan härå torde ifrågavarande anslag böra upptagas med allenast preliminärt beräknat belopp, därvid jag föreslår samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 19,800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till centralt sjukhusarkiv* för budgetåret 1943/44
beräkna ett anslag av kronor 19,800

[168.] 76. **Bidrag till Ericastiftelsen.** Under budgetåren 1938/39 — 1941/42 hava under åttonde huvudtiteln anvisats anslag med belopp varierande mellan 7,000 och 3,000 kronor såsom bidrag till Ericastiftelsen för lärarutbildning. För innevarande budgetår har under femte huvudtiteln anvisats ett anslag av 10,000 kronor såsom bidrag till stiftelsen, vilket bidrag emellertid ej knutits till någon viss del av stiftelsens verksamhet. Beträffande stiftelsens ändamål och verksamhet torde jag få hänvisa till föregående års statsverksproposition (femte huvudtiteln, s. 274 ff.).

Stiftelsens styrelse har i augusti 1942 gjort framställning om förhöjt anslag för nästa budgetår.

Vid skrivelsen hava fogats dels redogörelse för verksamhetsåret 1941/42, dels ock preliminär inkomst- och utgiftsstat för verksamhetsåret 1943/44. I staten hava såväl inkomster som utgifter beräknats till 52,000 kronor. Bland inkomsterna har räknats med 5,000 kronor i kommunalt anslag, 25,000 kronor i statsanslag och 11,000 kronor i gåvor och bidrag. Styrelsen har framhållit, att ett förhöjt statsbidrag utgjorde en nödvändig förutsättning för att verksamheten skulle kunna upprätthållas. De för arbetsåret 1943/44 beräknade utgifterna kunde nämligen icke ytterligare beskäras, och ej heller kunde ökade inkomster påräknas från andra håll.

Styrelsen har vidare anfört, att erfarenheten från det gångna arbetsåret, då seminarieverksamheten varit inställd, visat, att någon väsentlig utgiftsminskning genom seminariets nedläggande icke kunde påräknas. Det hade nämligen visat sig omöjligt att nu erhålla andra och billigare lokaler. Övriga omkostnader för seminariet — med undantag för rektorsarvodet — kunde beräknas täckta av elevavgifterna. Tidigare hade stiftelsens grundarinna utan kontant erkänsla tjänstgjort som föreståndarinna och rektor. Hon hade emellertid numera av åldersskäl trätt tillbaka. Svårigheten att i längden erhålla kompetent kraft för rektorstjänsten, om denna icke kunde hållas besatt under en löpande följd av år, vore uppenbar. En vid 1942 års riksdag framförd motion om att utanordna medel för en pensionsreglerad tjänst såsom rektor, tillika biträdande föreståndarinna, hade icke föranlett någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts har stiftelsens styrelse anhållit om bidrag av statsmedel med 25,000 kronor för budgetåret 1943/44.

Över styrelsens framställning hava utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen och ungdomsvårdskommittén.

Skolöverstyrelsen har framhållit, att även för budgetåret 1943/44 syntes gälla, att stiftelsens verksamhet knappast torde kunna uppehållas i full omfattning, såvida icke ett statsbidrag av ungefär den storlek, som av stiftelsen begärts, ställdes till förfogande. Överstyrelsen har emellertid under hänvisning till det statsfinansiella läget ansett sig icke kunna förorda någon höjning av anslaget. Överstyrelsen tillägger, att det torde vara ovisst, huruvida den del av stiftelsens verksamhet, som omfattade utbildning av lärare — det läkepedagogiska seminariet — kunde uppehållas i avsedd omfattning, enär de lärare, som ville utbilda sig vid detta seminarium, numera icke

syntes kunna påräkna att få behålla sina löneförmåner under utbildningen. I följd härav komme måhända rekryteringen till seminariet att bliva otillfredsställande.

Under återopande härav har överstyrelsen tillstyrkt, att Ericastiftelsen för nästa budgetår beviljas ett oförändrat anslag av 10,000 kronor.

Ungdomsvårdskommittén anför bland annat:

I ungdomsvårdskommitténs uppgift ingår att utreda, i vad mån staten kan vidtaga förebyggande åtgärder till de psykiskt och socialt missanpassade barnens fromma. Dessa åtgärder måste bland annat gå ut på att tillföra samhället erforderligt antal välskolade krafter bland pedagoger, läkare och socialarbetare, som skola bära upp nydaningsarbetet inom den sociala ungdomsvården. En förbättrad lärarutbildning i de avseenden varom här talats är alltså nödvändig.

Det kommer emellertid att dröja, innan en utbildning av det antydda slaget kan komma till stånd. Till dess att så kan ske synes det ungdomsvårdskommittén både riktigt och viktigt, att staten på ett effektivt sätt stödjer Ericastiftelsens seminarieverksamhet, varigenom åtminstone ett begränsat antal lärare och även socialarbetare kunna erhålla de nödiga kunskaperna om huru »problembarnen» skola behandlas.

Ungdomsvårdskommittén förordar i enlighet härmed, att statsanslag beviljas Ericastiftelsen av den storlek, att stiftelsens seminarieverksamhet blir tryggad.

Vid anmälan i 1942 års statsverksproposition av frågan om anslag till Ericastiftelsen för innevarande budgetår framhöll jag, att den samlade insats stiftelsen i mån av sina resurser gjort genom sin barnafostrande och pedagogiska verksamhet syntes mig vara av den betydelse, att skäl föreläge för statligt bidrag till verksamhetens fortsatta uppehållande. Jag anförde vidare, att det vore i och för sig önskvärt, om stiftelsens arbete under budgetåret kunde bedrivas i den omfattning stiftelsen planerat, vilket emellertid ej syntes vara möjligt, utan att stiftelsen erhöle statsbidrag med av stiftelsen äskat belopp eller 20,000 kronor. Det oaktat fann jag mig av statsfinansiella skäl förhindrad tillstyrka statsbidrag till stiftelsen med högre belopp än 10,000 kronor.

Ehuru jag är väl medveten om stiftelsens svåra ekonomiska ställning, måste jag tyvärr konstatera, att det statsfinansiella läget numera med än större styrka lägger hinder i vägen för ett ökat bidrag till stiftelsens verksamhet. Jag kan därför icke sträcka mig längre än att förorda oförändrat anslag för nästa budgetår. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör bidraget ej anknytas till viss del av stiftelsens verksamhet, utan bör stiftelsen äga fria händer att anpassa arten av sin verksamhet efter föreliggande ekonomiska resurser.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 10,000

Departements-
chefen.

[169.] 77. **Bidrag till aktiebolaget Zanders medico-mekaniska gymnastik.** Den av aktiebolaget Zanders medico-mekaniska gymnastik bedrivna verksamheten, vilken är förlagd till det s. k. Zanderinstitutet i Stockholm, äsyftar att genom användning av vissa speciellt konstruerade mekaniska gymnastikapparater underlätta och påskynda i synnerhet led- och muskelskadade personers tillfrisknande.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande verksamhet anvisats ett anslag av 6,500 kronor. Tidigare har för ändamålet lämnats bidrag av lotteri-medel.

I skrivelse den 26 augusti 1942 har *förenämnda bolag* gjort framställning om bidrag med 11,500 kronor för nästa budgetår. Som motiv för den begärda förhöjningen av bidraget har bolaget framhållit, att den allmänna prisstegringen avsevärt ökat bolagets driftkostnader. Gällande regler för beskattningen hade även medfört, att bolaget numera ålagts skatteskyldighet för uppburet statsbidrag.

Vid skrivelsen var fogad en översikt av behandlingarna vid danska röda korsets »Folkekuranstalt ved Hald», varav framgår, att de av Zanderinstitutet använda metoderna i stor utsträckning anlitats vid nämnda kuranstalt under verksamhetsåren 1939/40—1941/42.

Departements-
chefen.

Såsom jag vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga föregående år framhöll, är det med hänsyn till rådande tidsläge av stor betydelse, att den vid Zanderinstitutet bedrivna verksamheten icke nedlägges. Jag tillstyrker därför fortsatt bidrag till verksamheten under nästa budgetår. Någon höjning av anslaget anser jag mig dock icke kunna förorda.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till aktiebolaget Zanders medico-mekaniska gymnastik* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 6,500

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[170.] 1. **Överståthållarämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.** Intill den 1 januari 1943 bestod överståthållarämbetet av tre huvudavdelningar, överståthållarämbetets kansli, överståthållarämbetet för skatteärenden och överståthållarämbetet för polisärenden, till vilken sistnämnda huvudavdelning hörde dels överståthållarens avdelning för polisärenden, dels ock övriga delar av överståthållarämbetet för polisärenden med polismästaren som närmaste chef. Av dessa huvudavdelningar var överståthållarämbetets kansli uppfört på riksstaten, medan de båda andra voro uppförda på Stockholms stads stat. Jämlikt beslut av 1942 års riksdag har överståthållarämbetet från och med nämnda dag sålunda omorganiserats, att överståthållarens avdelning för polisärenden såsom en särskild avdelning överförs till riksstaten och i samband därmed vissa grupper av s. k. länsstyrelseärenden, som tidigare handlagts inom återstående delar av polisavdelningen och skatteavdelningen, överflyttats antingen till överståthållarämbetets kansli, numera benämnt överståthållarämbetets första kansliavdelning, eller ock till den nya statliga avdelningen, vilken erhållit benämningen överståthållarämbetets andra kansliavdelning. Omorganisationen har vidare inneburit, att de båda kansliavdelningarna i anledning av arbetsbördans ökning erhållit viss personalförstärkning, varjämte ett flertal tjänster lönereglerats.

För budgetåret 1942/43 har till överståthållarämbetet: avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 264,000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av statens avlöningskostnader för överståthållarämbetet dels under tiden 1 juli—31 december 1942 enligt den hittillsvarande organisationen, dels ock under tiden 1 januari—30 juni 1943 jämlikt den nya organisationen. Från anslaget bestridas ock av statsmedel utgående avlöningar till överståthållaren och underståthållaren.

Kungl. Maj:t har den 18 september 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för ämbetet, att gälla från och med den 1 januari 1943. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för budgetåret 1942/43 s. 284.

Kungl. Maj:t har samtidigt fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1943:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren kronor 5,840: 72

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Överståthållaren	2,340: 72	—	2,340: 72
Underståthållaren	2,500: —	1,000 —	3,500: —
Summa	—	—	5,840: 72

2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	104,000: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	1,500: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	47,500: —
5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:		
a. Taffelpenningar till överståthållaren	kronor	1,000: 50
b. Lönetillökning till överståthållaren	»	1,158: 78
c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren	»	3,800: —
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22,000: —
		Summa kronor 186,800: —

I skrivelse den 1 september 1942 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anvisande av anslag till *överståthållarämbetet*: avlöningar för budgetåret 1943/44.

Överståthållarämbetet framhåller därvid, att ämbetet vid beräkningen av avlöningskostnaderna icke haft någon erfarenhet om verkningarna av den förut berörda omorganisationen att bygga på utan måst lita till de grunder, som anlitats vid beräkandet av avlöningsstaten för första halvåret 1943. Emellertid hade beaktats, att å ett flertal nya statliga befattningar kunde förutses bli placerade tjänstemän, som hade tjänsteår till antal att berättiga till avlöning i högre löneklass än den första i vederbörande lönegrad. Med hänsyn därtill syntes vissa anslagsposter för nästa budgetår få beräknas till något mer än två gånger de belopp, som upptagits i berörda avlöningsstat.

Ämbetet föreslår, att de olika anslagsposterna upptagas med följande belopp, nämligen posten till avlöningar till överståthållaren och underståthållaren med 11,681 kronor 45 öre, posten till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän med 210,127 kronor, posten till arvoden och särskilda ersättningar med 3,000 kronor, posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 100,186 kronor, posten till särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren med 11,918 kronor 55 öre samt posten till rörligt tillägg med 47,000 kronor.

Enligt *överståthållarämbetets* förslag skulle alltså anslaget i sin helhet böra beräknas till 383,913 kronor.

Departements-
chefen.

Mot *överståthållarämbetets* förslag har jag ingen annan erinran än att anslagsposterna till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt till rörligt tillägg lämpligen böra avrundas till respektive 210,000, 100,000 och 45,000 kronor. Det totala medelsbehovet blir enligt dessa beräkningar 381,600 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för *överståthållarämbetet*,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren kronor 11,681: 45

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Överståthållaren	4,681: 45	—	4,681: 45
Underståthållaren	5,000: —	2,000: —	7,000: —
Summa	—	—	11,681: 45

2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* kronor 210,000: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 3,000: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..... » 100,000: —
5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
- a. Taffelpenningar till överståthållaren kronor 2,001: —
- b. Lönetillökning till överståthållaren » 2,317: 55
- c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren » 7,600: — » 11,918: 55
6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 45,000: —

Summa kronor 381,600: —;

dels ock till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 381,600

[171.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 anvisats ett förslagsanslag av 42,000 kronor. Därvid hava 8,800 kronor avsetts för utgifter enligt den äldre organisationen under tiden 1 juli—31 december 1942 och 33,200 kronor för utgifter under tiden 1 januari—30 juni 1943 enligt den organisation, som skulle gälla från och med 1943 års ingång.

För tiden från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t den 18 september 1942 fastställt omkostnadsstat för ämbetet, upptagande följande anslagsposter:

1. Sjukvård m. m., *förslagsvis* kronor 1,000
2. Expenser, *förslagsvis* » 31,000
3. Publikationstryck, *förslagsvis* » 1,200
- Summa kronor 33,200

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till expenser finge för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
Anskaffning av möbler och inventarier, <i>högst</i>	»	8,000
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	22,000

I skrivelse den 1 september 1942 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anslag för ämbetets omkostnader för budgetåret 1943/44.

Ämbetet upplyser, att framställningen grundade sig å beräkningarna av anslagsbehovet för första halvåret 1943, därvid ämbetet, där ej anledning till annan beräkning föreläge, i stort sett dubblerat de för nämnda halvår avsedda beloppen. Sålunda uppskattar ämbetet kostnaderna för sjukvård m. m. till ett belopp av 2,000 kronor.

Vad angår kostnaderna för expenser beräknar ämbetet för bränsle, lyse och vatten ett belopp av 2,000 kronor och för övriga expenser ett belopp av 46,000 kronor, tillhopa 48,000 kronor. Ämbetets förslag upptager icke särskilda medel för anskaffning av möbler och inventarier. Beträffande uppräkningen av kostnaderna för övriga expenser med 2,000 kronor anför ämbetet, att därmed avsåges att täcka inträdda prisstegringar i fråga om papper och trycksaker.

Kostnaderna för publikationstryck beräknar ämbetet till 3,000 kronor.

Ämbetet föreslår sålunda, att förevarande anslag skulle för budgetåret 1943/44 beräknas till (2,000 + 48,000 + 3,000) 53,000 kronor.

Departements-
chefen.

Utgifterna för sjukvård m. m. uppskattar jag liksom *överståthållarämbetet* till 2,000 kronor.

Beträffande posten till expenser finner jag, att densamma bör för nästa budgetår beräknas efter enahanda grunder som för senare hälften av innevarande budgetår, därvid emellertid kan bortses från utgifterna för anskaffning av möbler och inventarier, vilka utgifter för tiden 1 januari—30 juni 1943 beräknats vara av engångsnatur. Posten torde sålunda få uppföras med 46,000 kronor, varav 2,000 kronor avses för bränsle, lyse och vatten samt 44,000 kronor för övriga expenser.

För publikationstryck beräknar jag ett belopp av 2,500 kronor.

Omkostnaderna för *överståthållarämbetet* skulle alltså enligt mitt förslag uppskattas på följande sätt:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	46,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2,500
		Summa kronor 50,500

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 50,500

[172.] 3. **Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.** Ifrågavarande anslag har för budgetåret 1942/43 upptagits till 24,500 kronor, därvid 12,646 kronor avsetts för tiden 1 juli—31 december 1942 och 11,836 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1943, varefter avrundning av anslagsbeloppet ägt rum. Kungl. Maj:t har den 18 september 1942 för sistnämnda tid av ifrågavarande anslag ställt ett belopp av 11,836 kronor till överståthållarämbetets förfogande, att av ämbetet disponeras i enlighet med följande uppställning:

Ä n d a m å l	Belopp kronor
Ersättning till Stockholms stad för avlöning åt stadens exekutionsbetjäning enligt Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1885	6,100
Ersättning till Stockholms stad för kronouppbördsverket i staden enligt Kungl. Maj:ts brev den 17 januari 1816.....	5,736
Summa kronor	11,836

I skrivelse den 1 september 1942 har *överståthållarämbetet* föreslagit, att för nästa budgetår skulle anvisas ett belopp, som vore dubbelt så stort som det för senare hälften av löpande budgetår till ämbetets förfogande ställda beloppet eller sålunda 23,672 kronor.

Då jag icke har annat att erinra mot detta förslag än att beloppet bör avrundas till 23,700 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 23,700

[173.] 4. **Länsstyrelserna: Avlöningar, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till länsstyrelserna: avlöningar är för budgetåret 1942/43 upptaget till 8,637,000 kronor.

I särskilda framställningar hava *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål. Därvid hava länsstyrelserna uppskattat medelsbehovet till sammanlagt 8,567,500 kronor.

Beskattningsorganisationssakkunniga hava den 25 november 1942 avgivit betänkande med förslag till ändrad organisation av beskattningsnämnderna och förstärkning av landskontorens arbetskraft m. m. (statens off. utredn. 1942: 49). Däri föreslås, bland annat, avsevärd förstärkning av landskontorens personal. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling.

Departements-
chefen.

Vidare har Kungl. Maj:t den 9 oktober 1942 uppdragit åt två särskilda sakkunniga inom socialdepartementet att verkställa utredning rörande lönegradsplaceringen för landskanslisterna och landskontorister samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet. Detta utredningsuppdrag beräknas bli avslutat inom den närmaste framtiden.

Med hänsyn till det anförda synes det mig icke möjligt att nu taga definitiv ställning till spørgsmålet om medelsbehovet för avlöningar till per-

sonalen vid länsstyrelserna. Jag tillstyrker, att anslaget i riksstatsförslaget preliminärt upptages till samma belopp som för innevarande budgetår eller alltså till 8,637,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 8,637,000

[174.] 5. **Länsstyrelserna: Sjukvård m. m., förslagsanslag.** För budgetåret 1942/43 hava — förutom det under nästföregående punkt behandlade anslaget — för länsstyrelsernas del anvisats de anslag, som angivas i följande sammanställning:

Anslag	Belopp kronor
Länsstyrelserna: sjukvård m. m., <i>förslagsanslag</i>	35,000
Länsstyrelserna: reseersättningar, <i>förslagsanslag</i>	110,000
Länsstyrelserna: expenser, <i>förslagsanslag</i>	1,400,000
Länsstyrelserna: publikationstryck, <i>förslagsanslag</i>	110,000

Länsstyrelserna hava i avgivna förslag beräknat utgifterna för nästa budgetår för sjukvård m. m. till 51,200 kronor, för reseersättningar till 179,400 kronor, för expenser till 1,739,200 kronor och för publikationstryck till 129,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad jag förut anfört under punkt 173 torde nu ifrågasvara fyra anslag för närvarande blott böra upptagas med tills vidare beräknade belopp. Härvid torde utgifterna kunna uppskattas till samma belopp som för innevarande budgetår.

Beträffande de tre sistnämnda anslagen gör jag hemställa i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 35,000

[175.] 6. **Länsstyrelserna: Reseersättningar, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 110,000

[176.] 7. **Länsstyrelserna: Expenser, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkt 174, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna*: *Expenser* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,400,000

[177.] 8. **Länsstyrelserna: Publikationstryck, förslagsanslag.** I anslutning till vad jag förut yttrat under punkt 174, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna*: *Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 110,000

[178.] 9. **Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	347,000	344,275
1942/43	347,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	347,000	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 230,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 72,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 45,000
Summa förslagsanslag kronor 347,000	

De olika anslagsposterna i avlöningsstaten torde för budgetåret 1943/44 få beräknas till oförändrade belopp. Vid sådant förhållande bör anslaget även för nämnda budgetår upptagas till 347,000 kronor.

Under nuvarande extraordinära förhållanden har behov flerstädes visat sig föreligga av ökade arbetskrafter för fullgörande av de uppgifter, som åvila landsfogdarna. Därvid har det stundom visat sig lämpligt att tidvis dubblara landsfogdetjänsterna, medan det ibland befunnits mera ändamålsenligt att temporärt anställa landsfogdeassistenter. För att tillskapa möjlighet för Kungl. Maj:t att efter omständigheterna anlita än den ena än den andra av dessa utvägar har 1942 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t medgivit, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle få överskridas för budgetåret 1942/43. Då Kungl. Maj:t under budgetåret 1943/44 bör äga motsvarande rörelsefrihet, föreslår jag, att sagda post nu i staten upptages med ett förslagsvis beräknat belopp, därvid överskridande av posten förutsättes få ske endast för tillgodoseende av nyss angivna ändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl.,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 230,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 72,000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 45,000

Summa förslagsanslag kronor 347,000;

dels ock till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 347,000

[179.] 10. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	50,000	82,762
1942/43	50,000	—
1943/44 (förslag)	75,000	—

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	kronor 1,000
2. Reseersättningar, förslagsvis	» 34,000
3. Expenser, förslagsvis	» 15,000

Summa kronor 50,000

För nästföljande budgetår beräknar jag anslagsposten till sjukvård m. m. till samma belopp som för löpande budgetår eller sålunda till 1,000 kronor

Den intensiva verksamhet, som under nuvarande förhållanden måste utvecklas av landsfogdar och landsfogdeassistenter, har medfört, att utgifterna för deras resor blivit mycket höga. Belastningen å posten till reseersättningar har för sistförflutna budgetår uppgått till omkring 51,200 kronor. Med hänsyn till de ökade biljettkostnaderna torde posten för nästa budgetår böra upptagas till 54,000 kronor.

Även beträffande posten till expenser föreslår jag en höjning. Ehuru här den senaste belastningssiffran utgjorde omkring 31,300 kronor, synes mig dock posten icke behöva upptagas till högre belopp än 20,000 kronor.

Sammanlagda anslagsbeloppet skulle enligt dessa kalkyler bliva (1,000 + 54,000 + 20,000) 75,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 75,000

[180.] 11. Häradsskrivarna: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	797,000	685,538
1942/43	797,000	—
1943/44 (förslag)	760,000	—

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande avlöningsstat för häradsskrivarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:	
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	kronor 570,000
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	» 65,000
c. Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 60,000
	kronor 695,000
2. Särskilda löneförmåner:	
Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	» 102,000
	<u>Summa förslagsanslag kronor 797,000</u>

Delposterna till lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, till ålderstillägg samt till tillfällig löneförbättring torde för näst-följande budgetår kunna upptagas] med oförändrade belopp eller sålunda med respektive 570,000, 65,000 och 102,000 kronor. Vidkommande delposten till vikariatsersättningar synes densamma bära i anslutning till belastnings-siffran för budgetåret 1941/42 — 22,211 kronor — uppskattas till 23,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till (570,000 + 65,000 + 102,000 + 23,000) 760,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:	
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	kronor 570,000
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i> ..	» 65,000
c. Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 23,000
	kronor 658,000
2. Särskilda löneförmåner:	
Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	» 102,000
	<u>Summa förslagsanslag kronor 760,000;</u>

dels ock till Häradsskrivarna: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 760,000

[181.] 12. **Häradsskrivarna: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	20,000	33,351
1942/43	20,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	20,000	—

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för häradsskrivarna, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 2,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	» 18,000
Summa kronor 20,000	

Anslagsposten till reseersättningar beräknar jag till oförändrat belopp, 2,000 kronor.

Vad angår posten till expenser torde jämväl denna — ehuru senaste belastningssiffran utgjorde inemot 31,200 kronor — kunna uppskattas till samma belopp som för innevarande budgetår eller sålunda till 18,000 kronor.

Vid sådant förhållande kan anslaget också för nästa budgetår upptagas till 20,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna: Omkostnader* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,000

[182.] 13. **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.** För löpande budgetår hava för landsfiskalerna m. fl. anvisats två anslag av förslagsanslags natur, därav ett till landsfiskalerna m. fl.: avlöningar å 5,746,000 kronor och ett till landsfiskalerna m. fl.: omkostnader å 1,400,000 kronor.

Ett flertal förslag och framställningar, avseende, bland annat, ändring av rikets indelning i landsfiskalsdistrikt och därav föranledd ändring av personalbeståndet i vederbörande distrikt, distriktsåklagarkursers anordnande, arvoden eller stipendier åt landsfiskalsaspiranter samt åtgärder för erhållande i tillräckligt antal av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst, äro föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då jag för närvarande icke är beredd att taga ställning till samtliga de förslag och framställningar, som kunna påverka beräkningen av ifrågavarande båda anslag, får jag förorda, att anslagen i riksstatförslaget blott upptagas till preliminärt beräknade belopp. Det synes mig därvid lämpligt, att anslagen upptagas till de belopp, vartill desamma beräknats för innevarande budgetår.

Med avseende å omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 5,746,000

[183.] 14. **Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,400,000

E. Polisväsendet.

[184.] 1. **Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	23,800	21,860
1942/43	25,700	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	27,500	—

De utgifter, vilka bestridas från anslaget, framgå av följande stat, som fastställts av Kungl. Maj:t den 24 april 1942:

Stat.

Avlöning till statspolisintendenten enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1938 m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 18,200
Kostnader för statspolisintendentens pensionering, <i>förslagsvis</i>	» 1,000
Arvode till en statspolisassistent	» 6,500
Summa kronor 25,700	

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statspolisintendenten* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår för hithörande ändamål.

Beträffande utgifterna för avlöning och pensionering till statspolisintendenten anför intendenten följande.

Statspolisintendentens avlöning utginge enligt det av Kungl. Maj:t den 29 april 1938 fastställda avlöningsreglementet för ordinarie tjänstemän vid vissa av överståthållarämbetets avdelningar och ämbetet underlydande institutioner m. m. ävensom den av Kungl. Maj:t samma dag fastställda ordinarie löne-
staten för överståthållarämbetet samt Stockholms magistrat och rådhusrätt. Enligt avlöningsreglementet ägde statspolisintendenten uppbära lön efter lönegrad A 30, varjämte utginge viss avlöningsförstärkning. På grund härav och med hänsyn tagen jämväl till å lönen utgående rörligt tillägg och provisoriskt dyrortstillägg hade för nu löpande budgetår lönen beräknats till 18,200 kronor. Statsverkets kostnader för statspolisintendentens pensionering hade för samma tid uppskattats till 1,000 kronor.

Avlönings- och pensioneringskostnaderna för statspolisintendenten hade alltså för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt 19,200 kronor. För budgetåret 1943/44 torde dessa kostnader komma att något ökas med hänsyn till de höjningar av det rörliga tillägget, vilka redan skett och med vilka man måste räkna även för framtiden

På grund härav hava utgifterna för statspolisintendentens avlöning och pensionering uppskattats till 21,000 kronor.

Statspolisintendenten erinrar härefter om sitt under hösten 1941 framförda förslag, att befattningen såsom statspolisassistent skulle uppföras å Stockholms stads lönestat och därvid till en för budgetåret 1942/43 beräknad kostnad av 7,300 kronor placeras i lönegrad motsvarande landsfogdeassistent, vilket förslag icke föranledde annan åtgärd än att arvodet till statspolisassistenten för innevarande budgetår höjdes till 6,500 kronor, samt framhåller

beträffande statspolisassistentens avlöningsförmåner ytterligare följande.

Under budgetåret 1941/42 hade arvudet utgjort 6,100 kronor och under budgetåren 1940/41 och 1939/40 5,800 kronor. Från tiden före den innevarande krisens inträde och till nu hade alltså arvudet höjts med i runt tal 12 procent. Enligt inhämtade upplysningar hade avlöningsförmånerna för de statliga arvodestjänsterna i allmänhet höjts med 14 procent under nämnda tid. Arvudet till statspolisassistenten torde således redan nu vara beräknat 2 procent eller omkring 100 kronor för lågt i jämförelse med andra motsvarande tjänster. Om man sedan toge i beräkning den stegring i levnadskostnaderna, som kunde förväntas inträda redan under innevarande budgetår och jämväl under budgetåret 1943/44, torde en ökning av arvudet med ytterligare 5 procent utöver de förut nämnda 2 procenten vara att anse såsom väl motiverad.

Statspolisintendenten föreslår därför, att arvudet åt statspolisassistenten för budgetåret 1943/44 skulle upptagas till 5,800 kronor + 19 procent därå = 6,900 kronor.

Ifrågorävarande anslag har sålunda av statspolisintendenten beräknats till sammanlagt (21,000 + 6,900) 27,900 kronor.

Departements-
chefen.

Mot statspolisintendentens uppskattning av kostnaderna för hans avlöning — vilken för närvarande uppgår till i runt tal 20,000 kronor — och hans pensionering har jag icke något att invända. Jag beräknar alltså dessa kostnader till 21,000 kronor, varav 20,000 kronor för avlöningen och 1,000 kronor för pensioneringen.

Vad angår arvudet till statspolisassistenten, vilket för löpande budgetår utgör 6,500 kronor, finner jag mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detsamma.

De sammanlagda kostnaderna under anslaget kunna alltså för nästa budgetår beräknas till (21,000 + 6,500) 27,500 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 27,500

[185.] 2. **Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	111,000	117,603
1942/43	130,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	10,000	—

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget är ett belopp av 120,000 kronor avsett för inköp av motorfordon och gengasaggregat, medan återstoden, 10,000 kronor, avses för inköp av ridhästar och dessas transporterande till stationsorten. Av anslaget skall ett belopp av 120,000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

I fråga om det för inköp av motorfordon och gengasaggregat erforderliga beloppet anför intendenten väsentligen följande.

Under budgetåret 1943/44 torde någon utökning av motorfordonsbeståndet icke behöva ifrågakomma.

Vad åter anginge kostnaderna för förnyelse av motorfordonsbeståndet vore dessa med hänsyn till rådande säregna förhållanden svåra att så långt i förväg bedöma. Övergången till drift med ersättningsbränslen hade under det närmast förflutna budgetåret fortgått och fortginge även under innevarande budgetår. Antalet bilar vid statspolisens samtliga avdelningar utgjorde för närvarande 89, varav 47 inrättats för gengasdrift. Med statspolisens 9 motorcyklar syntes i detta sammanhang icke behöva räknas. Statspolisintendenten hade avsett, att under innevarande budgetår de gengasdrivna bilarnas antal skulle utökas till 60 och att en ytterligare övergång skulle ske under budgetåret 1943/44, om tidsläget så skulle kräva. Om man räknade med en livslängd av omkring 4 år per bil vid normal användning i polisverksamhet och att vid nu ifrågavarande budgetårs ingång 60 bilar komme att vara i full drift med gengas och ytterligare ett 30-tal i ringa utsträckning med andra drivmedel, torde man för budgetåret 1943/44 få räkna med att omkring 20 bilar behöfve utbytas. Kostnaden härför torde med nuvarande priser komma att överstiga 140,000 kronor. Därtill komme nyanskaffning av gengasaggregat och utbyte av förslitna dylika. Ett aggregat hade tidigare beräknats hålla i två år. Erfarenheten torde möjligen tyda på en något längre livslängd. Under sistförflutna budgetår hade till statspolisen anskaffats 19 nya aggregat, varav 17 i ersättning för förbrukade. Med ett 60-tal aggregat i gång torde man få räkna med ett utbyte av omkring 25 aggregat per år. Kostnaden härför utgjorde med nuvarande priser (omkring 1,300 kronor per aggregat, i vilket belopp inräknats inmonterings- och fraktkostnader) 32,500 kronor. Lade man härtill nyanskaffning av omkring 20 aggregat under budgetåret 1943/44 till en kostnad av 26,000 kronor, nådde man en beräknad kostnad för inköp av motorfordon och gengasaggregat under ifrågavarande budgetår av omkring 198,000 kronor. Därvid hade emellertid eventuella prisstegringar icke medtagits i beräkningen.

Statspolisintendenten föreslår emellertid med hänsyn till beräknade reservationer, att anslagsposten för budgetåret 1943/44 upptages till 150,000 kronor. Statspolisintendenten förutsätter, att från posten skola få gäldas även eventuella kostnader för nyanskaffning av velocipeder.

I fråga om kostnaderna för inköp av ridhästar m. m. har statspolisintendenten anført, att under de senast förflutna fyra budgetåren i medeltal 8 hästar inköpts varje år och att detta torde vara det genomsnittliga behov man hade att räkna med. Emellertid hade priset på hästar å sistone stigit avsevärt. En god häst betingade hösten 1942 ett pris av omkring 1,700 kronor, och ytterligare fördyring kunde väntas. På sakkunnigt håll beräknades en remont under budgetåret 1943/44 komma att kosta cirka 2,000 kronor. Statspolisintendenten hemställer därför, att för ifrågavarande ändamål måtte beräknas ett belopp av 16,000 kronor.

Hela anslagsbehovet för nästa budgetår har sålunda av statspolisintendenten uppskattats till $(150,000 + 16,000)$ 166,000 kronor.

Statskontoret, som den 11 november 1942 avgivit utlåtande över statspolisintendentens förslag, ifrågasätter — med hänsyn till den återhållsamhet vid användandet av statens medel, som det statsfinansiella läget påfordrade, och

då det torde kunna förutsättas, att vid slutet av innevarande budgetår en viss reservation komme att kvarstå å anslaget — huruvida tillräckliga skäl föreläge att under nuvarande förhållanden vidtaga en höjning av anslaget.

Departements-
chefen.

Kostnaderna för inköp av motorfordon och gengasaggregat torde för nästa budgetår icke behöva beräknas till högre belopp än 50,000 kronor. Av sparsamhetsskäl utgår jag därvid från att med av statspolisintendenten föreslaget utbyte av motorfordon bör anstå till ett senare budgetår. Utgifterna för inköp av ridhästar m. m. uppskattar jag till samma belopp som för innevarande budgetår eller alltså till 10,000 kronor.

Vid uppskattningen av det erforderliga anslagsbeloppet bör vidare beaktas, att vid utgången av sistförflutna budgetår förelåg en jämförelsevis betydande reservation och att det finnes skäl förmoda, att en viss reservation — sannolikt uppgående till minst 50,000 kronor — skall kvarstå även vid slutet av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill får jag förorda, att anslaget för nästa budgetår upptages till $(50,000 + 10,000 - 50,000)$ 10,000 kronor. Därest så skulle visa sig erforderligt, torde hinder icke böra möta mot att av tillgängliga medel något mindre belopp får användas för inköp av velocipeder. Av anslaget för nästa budgetår bör icke någon del avräknas mot automobilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10,000

[186.] 3. **Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditions-kostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	350,000	356,494
1942/43	425,000	—
1943/44 (förslag)	469,500	—

Av anslaget för löpande budgetår skola 165,000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av nämnda anslag må under budgetåret 1942/43 användas följande belopp, nämligen:

1) till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar samt till de särskilda utgifter, som kunna bliva erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen, ävensom till anskaffande av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 54,000 kronor,

2) till underhåll och drift av motorfordon samt till underhåll och vård av velocipeder, högst 330,000 kronor samt

3) till expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, högst 41,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för de ändamål, som tillgodoses från ifrågavarande anslag.

Det belopp, som statspolisintendenten äger använda till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m., avser kostnader, som direkt gäldas av statspolisintendenten. Under nästföljande anslag åter upptagas de kostnader för samma ändamål, som i första hand bestridas av polisdistrikten men därefter gottgöras desamma av statsmedel. Statspolisintendenten upplyser, att de kostnader av berörda slag, som gäldas av nu förevarande anslag, till större delen avsåge löner för hästskötare och utgifter för furage med i genomsnitt tämligen lika fördelning mellan dessa två utgiftsposter, samt anför vidare följande.

Beträffande furagepriserna torde man måhända kunna räkna med att dessa efter den kraftiga stegringen under budgetåret 1940/41 komme att hålla sig vid nuvarande nivå. Priset på fodercellulosa väntades visserligen stiga, men en bättre skörd kunde måhända medföra något sänkta priser på övriga foderenheter. Vad åter hästskötarelönerna anginge hade dessa stigit med sammanlagt i runt tal 1,000 kronor per år räknat, sedan förslaget till stat för innevarande budgetår uppgjordes, och kunde för budgetåret 1943/44 beräknas stiga med ytterligare omkring 1,000 kronor. För anskaffning av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana måste beräknas åtgå omkring 4,000 kronor. Anslagsposten skulle alltså med nuvarande hästbestånd kunna beräknas till $(54,000 + 1,000 + 1,000 + 4,000)$ 60,000 kronor. Emellertid borde härifrån visst avdrag göras med anledning av inrättandet från och med den 1 oktober 1942 av den statliga poliskåren i Boden. Det vore avsett, att statspolisens hästar i Luleå skulle överflyttas till denna kår, varför vissa av kostnaderna härför borde frånräknas. Utrustnings- och furagekostnader samt kostnader för spilthyra för de hästar, som skulle överflyttas till den statliga poliskåren i Boden, skulle fortfarande gäldas av de anslag, som stode till statspolisintendentens förfogande (Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1942 till länsstyrelsen i Norrbottens län angående inrättande av statlig poliskår i Boden). Däremot skulle kostnaderna för hästskötare och extra hästskötare överflyttas från statspolisens stat till den stat, som skulle upprättas för den statliga poliskåren i Boden. Avdrag kunde i detta hänseende alltså göras med omkring 6,500 kronor. Sammanlagda kostnaderna syntes böra uppskattas till $(60,000 - 6,500)$ 53,500 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll och drift av motorfordon m. m. framhåller statspolisintendenten i huvudsak följande.

Det överskott, som under budgetåret 1940/41 uppkommit å de för berörda ändamål anvisade medlen, hade under nästföregående budgetår förbyttis i underskott, vilket fört med sig, att räkningar för utgifter på i runt tal 20,000 kronor, som rätteligen belöpte å budgetåret 1941/42, kunnat betalas först i juli 1942, därvid de gäldats från anslaget för innevarande budgetår. Orsaken till underskottet finge främst sökas i ökade priser å drivmedel och ökade reparationskostnader. Ytterligare stegring av dessa priser och kostnader vore att vänta, vartill komme, att körningarna otvivelaktigt skulle få ökad omfattning i den mån övergången till gengasdrift fortlöpte. Att uppgöra tillförlitliga kalkyler i förevarande avseende för budgetåret 1943/44 ställde sig mycket svårt. På grund därav nödgades statspolisintendenten inskränka sig till att föreslå, att anslagsposten höjdes med dels 20,000 kronor för att möta balansen från budgetåret 1941/42, vilken troligen komme att medföra balans jämväl för

budgetåret 1942/43, dels ock 30,000 kronor för att möta stegrade kostnader på grund av ökade körningar och prisstegringar å drivmedel och reparationer eller således med tillhoppa 50,000 kronor. Härtill komme kostnader för trafikförsäkring av statspolisens motorfordon, vilka skäligen kunde beräknas till 6,000 kronor. Kostnaderna för ifrågavarande ändamål torde sålunda böra uppskattas till sammanlagt (330,000 + 50,000 + 6,000) 386,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt uttalar sig statspolisintendenten sålunda.

För bestridande av löpande utgifter i egentlig mening hade statspolisintendenten i sitt förslag till beräkning av anslaget för innevarande budgetår upptagit 34,200 kronor. Sedan dess hade den ojämförligt största posten, papperskostnaden, stigit med omkring 10 procent i mars 1942 och beräknades av leverantörerna stiga med ytterligare omkring 10 procent under våren 1943. Med hänsyn härtill torde för ändamålet böra beräknas 37,000 kronor.

Från de olika statspolisavdelningarna hade anmälts ett trängande behov av nya skrivmaskiner. Dels vore de maskiner, som anskaffats vid statspolisorganisationens inrättande, numera förslitna, och dels hade ökat behov av skrivmaskiner anmälts. Sistnämnda ökade behov berodde delvis på ifrågasatt inrättande av skrivbiträdesbefattningar vid en del avdelningar. Efter genomgång av avdelningarnas önskemål beträffande skrivmaskiner syntes det som om närmare 25 maskiner måste bytas eller nyanskaffas, vilket torde draga en kostnad av omkring 9,000 kronor.

Justerings- och reparationskostnader för statspolisens bilvagnar upptoges till samma belopp som för nu löpande budgetår eller 3,000 kronor. Kostnaden för hållande av polishundar torde oförändrat kunna beräknas till sammanlagt 1,200 kronor. För att bereda statspolisen möjlighet att pröva nya uppslag och utexperimentera förbättringar inom polisens verksamhetsområde hade för innevarande budgetår anvisats ett belopp å 1,000 kronor. Då behov av medel för detta ändamål alltjämt föreläge, torde härför böra upptagas oförändrat belopp.

Avlöning till kvinnligt skrivbiträde å statspolisintendentens expedition hade under de senaste budgetåren utgått med 3,300 kronor. Denna kostnad borde upptagas till samma belopp.

Med anledning av statspolisens i mycket hög grad ökade arbetsbörda, särskilt vid kriminalavdelningarna, hade frågan om anställande av kvinnliga skrivbiträden vid vissa avdelningar alltmer aktualiserats. En utökning av polispersonalen vid vissa avdelningar bleve i många fall nödvändig, men denna utökning skulle kunna begränsas genom inrättandet av skrivbiträdesbefattningar. Anställande av skrivbiträden skulle medföra en synnerligen önskvärd avlastning av polispersonalens arbete. Ofta förekomme det nu, att kriminalkonstaplarnas arbetstid upptoges exempelvis av utskrivande av polisrapporter, som i långa stycken bleve rena avskrifter av förhørsprotokollen. Ett skrivbiträde kunde även anlitas till registreringsarbete såväl på kriminalavdelning som på ordningsavdelning. Det syntes således synnerligen önskvärt, att kvinnliga skrivbiträden anlätades vid statspolisens avdelningar. Till en början ville statspolisintendenten dock inskränka sig till att föreslå, att kvinnliga skrivbiträden anställdes å statspolisens kriminalavdelning i Stockholm samt å avdelningarna i centralstäderna Jönköping, Malmö, Göteborg, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå samt, på grund av en från avdelningen framförd stark motivering, i Norrköping. Statspolisintendenten förutsatte, att endast ett biträde behövde anställas vid envar av dessa avdelningar. Kostnaden för avlöning av dessa nio skrivbiträden syntes för budgetåret 1943/44 böra be-

räknas till 24,800 kronor. Posten syntes böra uppföras under förevarande anslag.

Nya möbler till avdelningarna, vilka skulle behöva anskaffas dels till de nya skrivbiträdena, dels på grund av utökning av lokalerna på vissa håll, dels ock till komplettering i övrigt, beräknades draga en kostnad av omkring 10,000 kronor.

Ifrågasatta utökningar av vissa avdelningar, till vilka statspolisintendenten under nästföljande anslag återkomme, skulle medföra kostnader för den nya personalens personliga utrustning. Dessa kostnader beräknades med nuvarande priser uppgå till 1,800 kronor.

I november 1941 beviljade Kungl. Maj:t ett extra anslag å högst 5,000 kronor till anskaffande av sex högtalaranordningar för bilar vid avdelningarna i några av centralstäderna. Försök hade då tidigare gjorts med dylika högtalaranordningar, vilka försök utfallit lyckligt. De erfarenheter, som nu ytterligare kunnat göras, bestyrkte, att anordningarna vore till stor nytta. Det hade således t. ex. visat sig, att svårigheter, som polisen hade att på ett tillfredsställande sätt övervaka den i avsevärd utsträckning ökade cykeltrafiken, till stor del kunnat övervinnas, där högtalaranordningar funnits att tillgå. Genom dessa hade polisen lätt kunnat komma i kontakt med den cyklande allmänheten och giva densamma anvisningar. Dessutom hade det framkommit, att högtalaranordningarna med fördel kunde användas vid större kommanderingar. Vid sådana kunde det ofta vara av stor betydelse, att polismyndigheten hade möjlighet att meddela på långt håll hörbara föreskrifter till allmänheten. Även order till de olika polisstyrkorna kunde ibland vid större kommanderingar med fördel givas genom högtalaren. Slutligen förtjänade framhållas, att dylika högtalaranordningar kunde fylla en mycket viktig uppgift inom hemortsförsvaret. Det vore av behovet påkallat, att under de närmaste åren ytterligare ett antal högtalare anskaffades, och för budgetåret 1943/44 finge statspolisintendenten anhålla, att medel måtte beviljas för anskaffande av fem dylika. Kostnaderna härför inklusive montering skulle med nuvarande priser belöpa sig till i runt tal 4,400 kronor. Med hänsyn till prisstegringar, som troligen kunde förväntas, hemställdes att 5,000 kronor måtte anslås för ändamålet ifråga.

Medelsbehovet under ifrågavarande post har i enlighet härmed uppskattats till sammanlagt (37,000 + 9,000 + 3,000 + 1,200 + 1,000 + 3,300 + 24,800 + 10,000 + 1,800 + 5,000) 96,100 kronor.

Anslaget i sin helhet har av statspolisintendenten beräknats till (53,500 + 386,000 + 96,100) 535,600 kronor.

Statskontoret har den 11 november 1942 avgivit utlåtande över statspolisintendentens förslag. Beträffande intendentens beräkning av posten till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. — vilken beräkning slutar å 53,500 kronor — anför statskontoret, att med hänsyn till pågående förhandlingar om stabilisering av prisläget anledning icke torde föreligga att — såsom statspolisintendenten gjort — räkna med fortsatt stegring av lönerna under nästa budgetår, varför en minskning med det härför beräknade beloppet, 1,000 kronor, syntes möjlig. Därjämte framhåller statskontoret, att i anslagsposten tidigare inräknats kostnader för anskaffning av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana. Då några skäl för anvisande av ytterligare medel för sistnämnda ändamål icke anförts, ville statskontoret föreslå, att det begärda anslagsbeloppet minskades med ytterligare 4,000 kronor till (53,500 — 1,000 — 4,000) 48,500 kronor.

Vidkommande härefter den av statspolisintendenten föreslagna höjningen av posten till underhåll och drift av motorfordon m. m. från 330,000 kronor för innevarande budgetår till 386,000 kronor uttalar statskontoret följande.

Av anslagshöjningen avsåge 20,000 kronor täckande av brist å anslagsposten för budgetåret 1941/42, vilken brist beräknades vara förhanden jämväl vid utgången av nu löpande budgetår. Att med anledning härav vidtaga höjning av anslaget syntes icke böra komma i fråga. För den händelse de för sistnämnda budgetår anvisade medlen icke skulle visa sig tillräckliga, torde Kungl. Maj:ts tillstånd till överskridande av anslagsposten böra inhämtas. Av återstående anslagshöjning hade ett belopp av 30,000 kronor motiverats med ökade kostnader för körningar m. m. och 6,000 kronor avsetts till bestridande av kostnaderna för trafikförsäkring av statspolisens motorfordon. I vilken utsträckning en ökning av medelstildelningen för förstnämnda ändamål kunde anses vara motiverad, undandroge sig statskontorets bedömande. Med hänsyn till de åtgärder, som igångsatts för åstadkommande av prisstopp beträffande vissa förnödenheter m. m., ansåge emellertid ämbetsverket det icke vara behöfligt att räkna med en ökning av sådan omfattning, som statspolisintendenten föreslagit. Beträffande kostnaderna för trafikförsäkringen, vilka hittills, alltsedan år 1934, genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t bestritts av förevarande anslag, ifrågasatte statskontoret, huruvida tillräckliga skäl kunde anses föreligga att fortsättningsvis bibehålla denna försäkring. Statskontoret ville erinra, att utredning påginge rörande frågan om försäkring av statens egendom.

Beträffande posten till expeditionskostnader m. m. finner statskontoret, att för löpande utgifter borde beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, 34,200 kronor. Statskontoret förklarar vidare, att frågan, huruvida det ur arbetssynpunkt kunde vara befogat att i föreslagen omfattning vid statspolisens avdelningar anställa skrivbiträden, undandroge sig statskontorets bedömande men att om så befunnnes vara fallet kostnaderna för biträdenas avlöning icke borde beräknas till högre belopp än 20,000 kronor. För anskaffande av skrivmaskiner syntes ett belopp av 5,000 kronor kunna vara tillfyllest. Det av statspolisintendenten beräknade beloppet för nya möbler, 10,000 kronor, borde väsentligt nedsättas. Då statskontoret — såsom framgår av redogörelsen under nästföljande punkt — icke ansett sig kunna tillstyrka hela den av statspolisintendenten föreslagna utökningen av polispersonalen, har ämbetsverket ej heller funnit erforderligt att räkna med behov av medel för kostnader för utrustning av den nya personalen i den utsträckning, varom framställning gjorts. Förslaget om anvisande av medel för anskaffande av högtalaranordningar för bilar har statskontoret ej velat motsätta sig.

Departements-
chefen.

Mot statspolisintendentens beräkning av kostnaderna för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. har statskontoret i sitt utlåtande anfört vissa erinringar, vilka jag finner befogade. Då beräkningen i övrigt icke giver anledning till anmärkning uppskattar jag dessa kostnader till 48,500 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till underhåll och drift av motorfordon m. m. anser jag liksom statskontoret, att vid beräkningen av posten hänsyn icke bör tagas till den brist, som förutses komma att förefinnas vid

utgången av löpande budgetår, utan att, därest överskridande av posten kommer att visa sig ofrånkomligt, frågan härom skall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Ej heller synes höjning av posten böra ske med ett belopp, motsvarande den beräknade kostnaden för trafikförsäkring av statspolisens motorfordon. Sagda kostnad avser nämligen icke något nytt ändamål, utan Kungl. Maj:t har för senare år genom särskilda beslut bemyndigat statspolisintendenten att i erforderlig omfattning teckna sådan försäkring och förordnat, att försäkringspremierna skulle gäldas från ifrågavarande anslagspost. Till den av statskontoret väckta frågan, huruvida tillräckliga skäl kunde anses föreligga att bibehålla denna försäkring, torde ställning böra tagas först sedan den i statskontorets utlåtande omförmälda utredningen i denna del slutförts. Däremot finner jag viss höjning av anslagsposten erforderlig med hänsyn till dels redan inträdd stegring av drivmedelspriser och reparationskostnader och dels ökad omfattning av körningarna. Jag uppskattar denna höjning till 20,000 kronor och samtliga utgifter för ifrågavarande ändamål till 350,000 kronor.

För de ändamål, som för närvarande tillgodoses från anslagsposten till expeditjonskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, beräknar jag kostnaderna till samma belopp som för innevarande budgetår eller 41,000 kronor. Härav avses ett belopp av 3,300 kronor för avlöning till ett kvinnligt skrivbiträde å statspolisintendentens expedition. Intendentens motivering till förslaget om anställande vid vissa statspolisavdelningar av kvinnliga skrivbiträden är enligt min mening övertygande. Jag biträder därför förslaget men finner liksom statskontoret, att för kostnader för biträdenas avlöning icke bör avses högre belopp än 20,000 kronor. Ifrågavarande avlöningskostnader, utgörande tillhopa $(3,300 + 20,000)$ 23,300 kronor, synas böra bestridas från en särskild anslagspost till avlöning åt kvinnliga skrivbiträden vid statspolisintendentens expedition och vissa statspolisavdelningar.

Vid sådant förhållande bör anslagsposten till expeditjonskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt — därest hänsyn tages allenast till de utgifter, som redan nu bestridas från posten — för nästföljande budgetår uppskattas till $(41,000 - 3,300)$ 37,700 kronor. För de relativt obetydliga kostnaderna för personlig utrustning åt den personal, varmed vid bifall till mitt under nästföljande punkt framlagda förslag vissa statspolisavdelningar skulle komma att utökas, synas särskilda medel icke behöva beräknas. Däremot bör för utbyte och nyanskaffning av skrivmaskiner avses ett belopp av 5,000 kronor och för nyanskaffning av möbler ett lika stort belopp. I den mån anskaffande av ytterligare ett antal högtalaranordningar för statspolisens bilar kan ske inom ramen av de under ifrågavarande anslagspost eljest anvisade medlen bör hinder för sådan anskaffning icke föreligga. Beräknande av särskilda medel för ändamålet anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka. Anslagsposten synes sålunda böra upptagas med $(37,700 + 5,000 + 5,000)$ 47,700 kronor.

Sammanlagt skulle enligt dessa beräkningar erfordras ett anslagsbelopp av $(48,500 + 350,000 + 23,300 + 47,700)$ 469,500 kronor. Härav böra enligt gällande principer 175,000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Den provisoriska förstärkning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, som beslöts för större delen av budgetåret 1939/40, har därefter av Kungl. Maj:t förklarats skola bestå tills vidare under budgetåren 1940/41 och 1941/42 samt under innevarande budgetår. Skulle förhållandena påkalla, att provisoriet bibehålles även nästa budgetår eller del därav, böra kostnaderna för anordningen liksom hittills bestridas från vederbörande anslag under statspolisorganisationen. Enligt vad jag erfarit skulle nu ifrågavarande anslag vid bibehållande av provisoriet under hela nästa budgetår komma att belastas med en ytterligare utgift av omkring 8,000 kronor. På grund av ovissheten rörande det fortsatta behovet av förstärkningen torde emellertid hänsyn till denna kostnad ej böra tagas vid anslagsberäkningen för nästa budgetår.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 469,500, därav 175,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[187.] 4. **Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	2,900,000	3,024,864
1942/43	3,000,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	3,100,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936 och 532/1936; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Statspolisavdelningar finnas för närvarande i 20 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstatspolis* tillhandahålla 8 kommissarier, 26 överkonstaplar och 238 konstaplar eller tillhopa 272 man. För tjänstgöring såsom *kriminalstatspolis* åter skola städerna tillhandahålla 3 kommissarier, 1 biträdande kommissarie, 27 överkonstaplar och 73 konstaplar eller sammanlagt 104 man. Av dessa äro 1 kommissarie, 4 överkonstaplar och 25 konstaplar avsedda att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Härvid har icke medräknats personalen vid den kriminalavdelning, varmed statspolisen i Stockholm under de senaste åren provisoriskt varit utökad.

Rörande de slag av utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V. s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Beträffande det för avlöning åt ordningsstatspolisen erforderliga beloppet har statspolisintendenten meddelat, att kostnaderna för år 1941 enligt preliminära uppgifter uppgått till omkring 1,403,000 kronor. Emellertid

föreslår statspolisintendenten vissa förändringar i ordningsstatspolisens styrka och sammansättning. Förändringarna avse dels utökning av ordningsstatspolisens avdelning i Karlskrona med två konstapelsbefattningar, dels utbyte vid motsvarande avdelning i Stockholm av en konstapelsbefattning mot en tjänst som biträdande överkonstapel, dels ock utökning av vissa ordningsstatspolisavdelningar med personal, i främsta rummet avsedd att verka såsom jaktvårdspolismän.

I fråga om ordningsavdelningen i Karlskrona anför statspolisintendenten följande.

Avdelningen hade alltsedan statspolisens tillkomst den 1 januari 1933 bestått av en överkonstapel såsom föreståndare och tre konstaplar, vilken styrka redan från början måste anses ha varit för liten. Ingen annan ordningsstatspolisavdelning i landet hade förutom befälet mindre styrka än fem konstaplar. Det vore att märka, att en avdelnings styrka icke kunde bestämmas enbart efter länets areal och invånarantal och anställda jämförelser därvidlag med andra län. En av ordningsstatspolisens främsta uppgifter vore att utgöra en ständig beredskapsstyrka. Denna uppgift kunde icke fyllas av en avdelning, om icke styrkan uppginge till en numerär, som tilläte, att det löpande arbetet med t. ex. patrullering av vägarna fortlöpte, medan en viss styrka funnes i reserv. Den invändningen skulle måhända kunna göras, att ordningsstatspolisens arbete blivit lindrigare genom minskad biltrafik. Dock hade biltrafiken genom gengasdriften åter kommit i gång i avsevärd utsträckning. Verksamheten vid ordningsstatspolisen hade från och med år 1937 utökats med s. k. flygande besiktning. Handläggningen av dessa ärenden krävde betydligt mera tid än av ärenden rörande vanliga trafikförseelser. Ytterligare en viktig uppgift hade genom krisen kommit att åvila avdelningen, liksom övriga avdelningar i riket, nämligen kontrollen av handeln med ransonerade varor. Man kunde alltså icke tala om någon minskning i arbetsbördan vid avdelningen, utan kvar stode det förhållandet, att avdelningens styrka varit och alltjämt vore för liten. Landsfogden i länet hade påtalat, att överkonstapeln finge ägna nästan hela sin tid åt expeditionsarbete och icke kunde deltaga i avdelningens yttre arbete i den omfattning, som vore erforderligt, samt hemställt, att avdelningen snarast måtte utökas med två konstapelsbefattningar. I samband härmed hade landsfogden påpekat, att han vid bedömandet av personalbehovet icke tagit hänsyn till sådana exceptionella arbetsuppgifter, som på grund av tidsläget tillförts polisen, utan att den av honom föreslagna personalstyrkan väl behövdes för fullgörande av polisuppgifter under normala förhållanden.

Statspolisintendenten hade tidigare beaktat de otillfredsställande förhållandena vid avdelningen i Karlskrona men i avvaktan på ytterligare erfarenheter och med hänsyn till kostnaderna hittills icke velat föreslå ett belastande av anslagen med en utökning av avdelningen. Nu ansågo han sig emellertid icke kunna dröja längre med framläggande av detta förslag utan finge med hänvisning till anförda synpunkter hemställa, att avdelningen måtte utökas med två konstapelsbefattningar. Avlöningskostnaderna härför skulle, efter 1941 års medellöner, uppgå till cirka ($2 \times 4,550$) 9,100 kronor.

Vidkommande ordningsavdelningen i Stockholm upplyser statspolisintendenten, att vid avdelningen funnes 20 hästar och bland personalen 17 beridna konstaplar, vilka stode under närmaste ledning av en överkonstapel. Denne hade under många år haft så stor arbetsbörda, att en av konstaplarna avdelats såsom hjälp åt honom med arbetsuppgifter, som helt motsvarade en biträdande överkonstapels. För vinnande av ytterligare erfarenheter hade statspolis-

intendenten icke förut velat väcka något förslag i saken. Då intendenten emellertid nu insett, att förhållandet måste bliva bestående, ansåge han det vara med rätt och billighet överensstämmande, att ifrågavarande konstapel, vilken uträttade samma arbete som en biträdande överkonstapel, jämväl borde erhålla ekonomisk ersättning härför. Den ökade kostnaden skulle belöpa sig till skillnaden mellan lönen för en biträdande överkonstapel och en konstapel eller, beräknat efter 1941 års medellöner, till i runt tal (7,400 — 6,150) 1,250 kronor.

Vad angår förslaget om utökning av vissa ordningspolisavdelningar med personal, i främsta rummet avsedd som jaktvårdspolis, anför statspolisintendenten i huvudsak följande.

Sedan början av år 1942 hade försök gjorts i Norrbottens och Västerbottens län med s. k. jaktvårdspolismän, som tillfälligt förordnats av länsstyrelserna men avlönats med medel från jaktvårdsfonden. Ehuru verksamheten bedrivits endast kort tid, hade resultatet visat sig synnerligen gynnsamt. Behovet av jaktvårdspolis inom nämnda båda län syntes ställt utom allt tvivel, och fråga hade uppstått, om icke dylik polis borde inrättas över hela landet och i så fall inlemmas med statspolisavdelningarna eller vissa av dem. En rundfråga till länsstyrelserna hade givit vid handen, att ett dylikt behov i ett flertal fall syntes föreligga, och de allmänna synpunkter på frågan, som framlagts i vissa av svaren, överensstämde med statspolisintendentens egna. Följande förtydligade i detta sammanhang framhållas. I och med den ökade betydelse, som avkastningen av jakten fått för folkförsörjningen, hade också kraven på övervakningen av jakten skärpts. Denna övervakning måste ytterligare skäpas, åtminstone under några år framåt, om icke vårt värdefulla villebrådsbestånd skulle äventyras. Tjuvskyttet hade ökat i avsevärd omfattning och väntades öka ytterligare i samma mån som svårigheterna med köttförsörjningen tilltoge. Även då normala tider en gång åter inträdde, stode enligt den allmänna meningen i jaktvårdskretsar det kravet kvar, att åtgärder alltför måste vidtagas för stävjandet av det ohägn, som bedreves i markerna. Jaktvårdsföreningarna och de krafter, som verkade i deras tjänst, hade härvidlag åstadkommit mycket men kunde likväl i allmänhet icke till alla delar övervaka jaktlagarnas efterlevnad.

Därest särskild polis avdelades för kontroll av jaktlagarnas efterlevnad, borde nämnda kontroll utsträckas att avse jämväl lagstiftningen angående fiske samt natur- och kulturminnesskydd.

Statspolisintendenten hade kommit till den uppfattningen, att nu ifrågavarande uppgifter utan särskild personalförstärkning kunde ombesörjas av statspolisavdelningarna i åtskilliga län. Däremot borde utökning för nu ifrågavarande ändamål ske med en konstapel vid envar av avdelningarna i Stockholm, Göteborg, Karlstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå. Avlöningskostnaderna för de föreslagna jaktvårdspolismännen belöpte sig enligt 1941 års medellöner till sammanlagt 35,480 kronor.

Statspolisintendenten framhåller härefter, att mot de kostnadsökningar, som skulle uppkomma genom ifrågasatta utökningar och förändringar, finge ställas den minskning av kostnaderna för ordningsstatspolisens avdelning i Luleå, som uppkomme genom inrättandet från och med den 1 oktober 1942 av den statliga poliskåren i Boden. Statspolisens avdelning i Luleå minskades härigenom med två konstapelsbefattningar, vilka efter 1941 års medellöner dragit en avlöningskostnad av ungefär ($2 \times 5,145$) 10,290 kronor.

Enligt statspolisintendentens beräkningar skulle således avlöningskostnaderna för ordningsstatspolisen, beräknade efter 1941 års medellöner, komma

att belöpa sig till (1,403,000 + 9,100 + 1,250 + 35,480 — 10,290) 1,438,540 kronor eller, i runt tal, 1,439,000 kronor.

Intendenten anför emellertid, att man vid uppskattning av medelsbehovet för avlöningsförmånerna även måste taga hänsyn till inträdda och väntade löneförhöjningar, samt framlägger härom följande beräkningar.

En rundfråga till de olika polisdistrikten hade givit vid handen, att man för år 1942 räknat med en sammanlagd summa av 1,516,253 kronor och för år 1943 med en sammanlagd summa av 1,607,425 kronor, allt enligt medellönsberäkning. Härvid vore emellertid att märka, att avlöningsreglementet i Norrköping för närvarande vore föremål för omprövning, varför vederbörande myndighet icke vågat göra något uttalande för år 1943. 1942 års medellöner hade därför använts även för år 1943 vad Norrköping anginge. Jämförde man nu angivna siffror med kostnaderna för år 1941 (exklusive vikariatsersättning 1,400,836 kronor) funne man, att hittills en genomsnittlig stegring med 8.2 procent inträtt och att stegringen till nästa budgetår väntades uppgå till 14.75 procent. Använde man denna sistnämnda procentsats å den summa, som erhållits med 1941 års medellöner, samt med iakttagande av ifrågasatta förändringar i avdelningarnas sammansättning, erhöles en summa av i runt tal (1,439,000 + 212,000) 1,651,000 kronor.

Beträffande kostnaderna för avlöning åt kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att de faktiska kostnaderna för år 1941 uppgått till 650,483 kronor. Sagda belopp borde — framhåller intendenten — ökas med kostnaderna för en den 1 mars 1942 skedd utökning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm med en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar, vilka kostnader utgjorde 23,595 kronor. Summan bleve alltså i runt tal 674,100 kronor.

Statspolisintendenten uttalar, att han nödgades framhålla behovet av vissa ytterligare personalökningar, och andrager härutinnan följande.

Brottsligheten i landet hade ökat i avsevärd omfattning under senaste år. Detta gällde framför allt förmögenhetsbrotten. Så t. ex. kunde anföras, att under år 1940 omkring 15,000 brott anmälts i Stockholm, medan under 1941 antalet anmälningar ökat till omkring 35,000. Även ute i landet torde brottsligheten ha ökat i motsvarande omfattning. Den stegring av brottsligheten, som nu kunnat konstateras, torde säkerligen icke omedelbart gå tillbaka i och med ett framtida slut på kriget, utan man torde kunna förutse, att den något eller några år därefter skulle fortgå. Så hade skett under den depressionsperiod, som följt efter det förra världskriget. Den grövre brottsligheten hade då tilltagit avsevärt. Särskilt kunde nämnas den markanta ökningen av t. ex. mordbrandsbrott och konkursförbrytelser, i båda fallen brottstyper, som fordrade omfattande utredning och sakkunnig kriminalpolispersonal.

Visserligen stode samhället nu med hänsyn till de under det sista tiotalet år genomförda reformerna på polisväsendets område avsevärt mycket bättre rustat för brottslighetens bekämpande än för 25 år sedan. Då hade ute i landet, om man fränsåge städerna, förutom den lokala polismyndigheten funnits tillgång endast till den s. k. länspolisen, som varit fåtalig och under stundom mindre väl utbildad. Inrättandet av kriminalstatspolisen torde ha inneburit ett stort framsteg i kampen mot brottsligheten, men under de sista åren gjorda erfarenheter hade visat, att kriminalstatspolisens personal vid några avdelningar vore otillräcklig till sin numerär. Det syntes vara av stor vikt, att samhället så rustade sig, att i samma mån brottsligheten ökade, hjälpmedlen för densammas bekämpande erhöles en häremot svarande anpassning.

I samband med en hösten 1941 framställd begäran om utökning av stats-

polisens kriminalavdelning i Stockholm hade anförts, att kommissarien vid avdelningen varit nödsakad avslå rekvisitioner från landsfogdarna till ett antal av i genomsnitt två per månad. En utökning av avdelningen med 1 kriminalöverkonstapel och 2 kriminalkonstaplar hade skett den 1 mars 1942. Trots detta och trots att landsfogdarna inom stockholmsavdelningens verksamhetsområde på statspolisintendentens anmodan kraftigt sovrat rekvisitioner, hade under år 1942 i genomsnitt 10 rekvisitioner per månad måst avvisas. Beträffande stockholmsavdelningen erinrade statspolisintendenten om följande synpunkter, som anförts vid nyssnämnda hösten 1941 gjorda hemställan. Då grövre brott inträffat i landsorten utom området för avdelningens verksamhet, borde det finnas möjlighet att efter rekvisition lämna förstärkning med specialutbildad personal från kriminalavdelningen i Stockholm, emedan vissa statspolisavdelningars numerär vore så liten, att specialisering i egentlig mening därstädes icke förekomme. I de fall, då sådan förstärkning kunnat lämnas, hade det varit till stor bättnad för utredningsarbetet. På grund av personalbrist hade emellertid dylikt bistånd endast i undantagsfall kunnat lämnas. Vad sålunda anförts gällde fortfarande.

Vad åter anginge avdelningarna i allmänhet kunde särskilt framhållas, att det ofta inträffat, att personal från statspolisavdelning, som varit sysselsatt med någon brådsakad utredning, måst lämna denna till förmån för någon hastigt påkommen ännu mer brådsakad uppgift. På så sätt hade samma statspolispersonal ibland varit sysselsatt med flera oavslutade utredningar. Härav hade arbetet blivit lidande och stora olägenheter uppstått såväl för kriminalstatspolisen som för polischeferna, för vilkas räkning utredningen skolat ske.

Framställningar om utökning av personalen hade inkommit från flertalet avdelningar. Med hänsyn till kostnaderna samt en önskan att avbida ytterligare erfarenheter hade statspolisintendenten emellertid tills vidare velat inskränka sig till att framställa de önskemål, som kunde anses ägnade att fylla de mest trängande och oundgängliga behoven. I detta hänseende föresloges följande utökningar och förändringar.

Beträffande avdelningen i Stockholm borde utökning ske med en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar. Kommissarien vid avdelningen hade redan vid uppgörandet av närmast föregående statföreslag föreslagit en utökning med två kriminalöverkonstaplar och fem kriminalkonstaplar. I avvaktan på ytterligare erfarenheter och med tanke på kostnaderna hade statspolisintendenten då icke ansett sig kunna förorda en större ökning än med en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar. Den sålunda förordade ökningen hade också kommit till stånd men hade, såsom tidigare framhållits, visat sig vara otillräcklig. Intendenten hade därför ansett sig icke kunna dröja med förslag om ytterligare förstärkning. Den nu föreslagna ökningen skulle efter 1941 års medellöner draga en merkostnad av ungefär $(8,800 + 2 \times 7,400)$ 23,600 kronor.

Beträffande avdelningen i Göteborg föreslog statspolisintendenten, efter samråd med länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, en omändring av två kriminalkonstapelsbefattningar till överkonstapelstjänster och en utökning av personalen med en kriminalkonstapelsbefattning. Den arbetsbörda, som åvilade avdelningen, vore av den omfattning, att en utökning vore ofrånkomlig, särskilt i fråga om kvalificerad personal. Landsfogden i länet framhölle, att personal från ordningsavdelningen måst kommenderas till tjänstgöring vid kriminalavdelningen, vilket medfört en icke ringa olägenhet. Sålunda hade under sista året en ordningskonstapel permanent tjänstgjort vid kriminalavdelningen, och tidvis hade ytterligare en eller två konstaplar haft motsvarande kommandering. Förändringarna skulle draga en merkostnad av löneskillnaden mellan två kriminalöverkonstapelstjänster och två kriminalkonstapelsbefattningar + en kriminalkonstapelslön, vilket, räknat efter 1941 års medellöner, utgjorde $2 (7,530 - 6,500) + 6,500 = 8,560$ kronor.

Ytterligare föresloges, att avdelningarna i Gävle, Umeå och Luleå skulle utökas med vardera en kriminalkonstapel. Landsfogden i Gävleborgs län hade begärt en utökning med två kriminalkonstaplar. Landsfogden i Västerbottens län hade såsom sin uppfattning framhållit, att arbetet i länet nått en sådan omfattning, att inrättandet av en kommissarietjänst, gemensam för ordnings- och kriminalavdelningarna, och kriminalavdelningens utökning med två konstaplar vore icke blott önskvärd utan nödvändig för att avdelningen skulle vara rustad att på ett tillfredsställande sätt genomföra det arbete, för vilket den vore avsedd. Ehuru dessa önskemål måste anses ha stort fog för sig, hade statspolisintendenten av kostnadsskäl tills vidare icke velat sträcka sina äskanden längre än som nu skett. De ifrågasatta förstärkningarna skulle efter 1941 års medellöner draga en merkostnad av cirka (4,750 + 5,440 + 5,310) 15,500 kronor.

Med iakttagande av samtliga ifrågasatta förändringar i avdelningarnas sammansättning uppskattar statspolisintendenten således avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen till (674,100 + 23,600 + 8,560 + 15,500) 721,760 kronor. Intendenten framhåller emellertid, att även här hänsyn måste tagas till motsvarande höjningar som beträffande ordningsstatspolisens löner samt anför härom följande.

Förut nämnda förfrågan hos statspolisavdelningarnas föreståndare hade jämväl avsett kriminalstatspolisens löner. Svaren hade givit vid handen, att man beträffande dessa för år 1942 räknat med en sammanlagd summa av 676,240 kronor och för år 1943 med en sammanlagd summa av 719,286 kronor, allt efter medellönsberäkning. Vad förut sagts om ordningsstatspolisens löner i Norrköping gällde även här. Jämförde man nu angivna siffror med kostnaderna för år 1941 (exklusive vikariatsersättning 648,268 kronor), funne man, att hittills en genomsnittlig stegring med ungefär 4,3 procent inträtt men att stegringen till nästa budgetår väntades uppgå till nära 11 procent. Användes sistnämnda procentsats å den summa, som erhållits efter 1941 års medellöner, samt med iakttagande av ifrågasatta förändringar i avdelningarnas sammansättning, erhöles ett belopp av i runt tal (721,760 + 79,340) 801,100 kronor.

Kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen hava, enligt vad statspolisintendenten upplyser, för år 1941 belöpt sig till 240,316 kronor. Intendenten framhåller emellertid, att de av honom föreslagna förändringarna i vissa ordningsavdelningars sammansättning skulle medföra kostnadsstegringar även i detta hänseende, vilka efter 1941 års nivå uppginge till sammanlagt 7,455 kronor. Å andra sidan borde för avdelningen i Luleå, som genom inrättandet av den statliga poliskåren i Boden skulle minskas med två ordningskonstaplar, avdrag ske med pensioneringskostnaden för dessa, 1,096 kronor. Statspolisintendenten har sålunda uppskattat medelsbehovet, beräknat efter 1941 års nivå, till (240,316 + 7,455 — 1,096) 246,675 eller i runt tal 246,700 kronor. Härefter fortsätter statspolisintendenten.

Emellertid måste man även vid beräkningen av pensioneringskostnaderna taga hänsyn till de förhöjningar, som redan inträtt sedan 1941, och även till de höjningar, som på grund av tidsläget kunde väntas inträda till nästa budgetår. Förutnämnda rundfråga till föreståndarna hade även berört pensioneringskostnaden, och svaren hade givit vid handen, att man för år 1943 räknat med en sammanlagd summa av 259,774 kronor. Jämförde man nu angivna siffror med kostnaderna för år 1941 (240,316 kronor), funne man, att stegringen till nästa budgetår väntades uppgå till

ungefär 8.1 procent. Användes denna procentsats å den summa, som med iakttagande av ifrågasatta förändringar i avdelningarnas sammansättning erhållits med beaktande av 1941 års medellöner, måste man räkna med ett avrundat belopp av $(246,700 + 20,000)$ 266,700 kronor.

I fråga om kostnaderna för pensionering av kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att dessa för år 1941 uppgått till 106,907 kronor. Då som tidigare nämnts kriminalavdelningen i Stockholm den 1 mars 1942 utökats med en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar, skulle pensioneringskostnaden för dessa befattningshavare, 4,801 kronor, tilläggas, varvid summan bleve i runt tal 111,700 kronor. De föreslagna förändringarna i vissa kriminalavdelningars sammansättning skulle emellertid — framhåller statspolisintendenten — medföra ytterligare ökning även av pensioneringskostnaderna, vilken ökning, beräknad efter 1941 års nivå, uppginge till 8,170 kronor. Ifrågavarande kostnader, på nyssnämnt sätt beräknade, komme sålunda att sammanlagt utgöra $(111,700 + 8,170)$ 119,870 kronor. Härvid hade hänsyn icke tagits till sedan år 1941 inträdda eller till nästa budgetår väntade förhöjningar. Svaren å förutnämnda rundfråga till föreståndarna gäve vid handen, att man för år 1943 räknade med en kostnadsstegring av 10.8 procent. Toges denna stegring med i beräkningen, nåddes en slutsumma av i runt tal $(119,870 + 12,930)$ 132,800 kronor.

I gottgörelse för uniformeringskostnad och beklädnadsersättning hava — upplyser statspolisintendenten — under 1941 utgivits 106,319 kronor. Genom att den 1 mars 1942 en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar tillkommit i Stockholm, borde tillägg göras med 780 kronor jämte 34.25 procent rörligt tillägg därå, tillhopa 1,047 kronor, för att kostnaden för den nuvarande organisationen efter 1941 års nivå skulle ernås. Toges därefter hänsyn till föreslagna ändringar beträffande avdelningarnas sammansättning, skulle tillkomma ytterligare 3,451 kronor. Posten kunde alltså beräknas till $(106,319 + 1,047 + 3,451)$ 110,817 kronor. Då ifrågavarande kostnader i ett flertal städer vore indexberäknade, borde emellertid med hänsyn till inträdda och förutsedda prisstegringar viss uppräknings ske. Statspolisintendenten föreslår, att posten för budgetåret 1943/44 beräknas till 120,000 kronor.

Såsom ersättning för andra förmåner åt personalen hava — anför statspolisintendenten — under 1941 utgivits 33,873 kronor. Den ökning av kriminalstatspolisen i Stockholm, som genomförts den 1 mars 1942, kunde beräknas medföra en höjning av ifrågavarande kostnader med ungefär 800 kronor och den nu föreslagna utökningen av samma avdelning en lika stor höjning. De övriga nu föreslagna utökningarna av de olika avdelningarna torde medföra endast obetydliga kostnadsökningar i detta hänseende. Med hänsyn till nämnda utökningar och vissa sedan 1941 inträdda prisstegringar föreslår statspolisintendenten, att anslagsposten beräknas till 37,000 kronor.

Med förmålan att i hyresersättning för rum åt statspolisens hästar och motorfordon under 1941 utgivits 43,913 kronor samt att ökningen i anslagsbehovet kunde uppskattas till 500 kronor, har statspolisintendenten beräknat ifrågavarande utgifter till $(43,900 + 500)$ 44,400 kronor.

Kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar bestridas, såsom under föregående punkt nämnts, delvis från nu ifrågavarande anslag. Enligt vad statspolisintendenten uppger, har till polisdistrikten för år 1941 utgått ersättning för nämnda kostnader med tillhoppa ungefär 112,500 kronor. Motsvarande kostnader kunde — anför intendenten — för nästa budgetår beräknas till 118,000 kronor.

Vad slutligen angår kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon m. m. hava dessa, enligt vad statspolisintendenten upplyser, för år 1941 uppgått till 169,798 kronor. Då för budgetåret 1943/44 anmälts kostnadsökningar å i runt tal 16,300 kronor, anser sig statspolisintendenten böra beräkna hithörande utgifter till $(169,800 + 16,300)$ 186,100 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts, har statspolisintendenten beräknat hela det nu ifrågavarande anslaget till $(1,651,000 + 801,100 + 266,700 + 132,800 + 120,000 + 37,000 + 44,400 + 118,000 + 186,100)$ 3,357,100 kronor.

Över statspolisintendentens förslag om anställande av särskilda jaktvårdspolismän har *svenska jägareförbundet* den 8 oktober 1942 avgivit yttrande och däri tillstyrkt förslaget. Förbundet har därvid framhållit, att jaktlagarnas efterlevnad icke kunde effektivt övervakas av länsjaktvårdsföreningarna, vilka för sådant ändamål saknade såväl erforderligt utbildad personal som nödiga medel, samt att de erfarenheter, som vunnits under den korta tid jaktvårdspoliserna i Norrbottens och Västerbottens län varit i verksamhet, tydligt visade nyttan därav och talade för önskvärdheten av att jaktvårdspoliser anställdes även inom andra län, till en början på de platser, som statspolisintendenten föreslagit.

Statskontoret har den 11 november 1942 avgivit utlåtande över huvudpunkterna i statspolisintendentens förslag. I utlåtandet anför statskontoret följande.

Enligt statskontorets mening hade tillräckliga skäl ej anförts för ökning av ordningsstatspolisens avdelningar i Karlskrona och Stockholm, varför framställningen i denna del avstyrktes. Ej heller ansåge sig statskontoret i nuvarande statsfinansiella läge böra tillstyrka en utvidgning av statspolis-kåren för anställande av jaktvårdspolismän. För den händelse behov av dylika polismän skulle finnas föreligga, torde erforderligt belopp jämväl i fortsättningen böra ställas till förfogande av medel, som kunde finnas tillgängliga å jaktvårdsfonden. Beträffande ökningen av kriminalstatspolisen saknade statskontoret möjlighet att närmare bedöma, i vilken utsträckning en sådan borde medgivas i nuvarande statsfinansiella läge. Ämbetsverket ville emellertid understryka nödvändigheten av att personalökning vidtoges endast i den utsträckning ofrånkomligt behov ansåges föreligga.

Beträffande de gjorda beräkningarna av avlönings- och pensioneringskostnaderna för den till statspoliskåren hörande personalen ansåge sig statskontoret böra ifrågasätta, huruvida icke dessa kostnader kunde upptagas till lägre belopp, än vad som av statspolisintendenten beräknats. Med hänsyn till de förhandlingar om stabilisering av pris- och lönenivån, som påginge, torde nämligen någon förhöjning i förhållande till gällande prisläge icke böra förutsättas vid anslagsberäkningar för nästkommande budgetår. Jämväl övriga uti anslaget ingående poster torde med hänsyn till det sålunda anförda kunna beräknas till lägre belopp än de av statspolisintendenten an-

givna. Anslaget för budgetåret 1943/44 syntes fördenskuil kunna upptagas till ett i förhållande till föreliggande förslag reducerat belopp.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar statspolisintendentens förslag om utökning eller ändrad sammansättning av vissa ordningsstatspolisavdelningar anser jag mig under rådande förhållanden icke kunna till någon del biträda detsamma. Avlöningskostnaderna för ordningsstatspolisens personal med undantag av de två konstaplar, som från och med den 1 oktober 1942 överflyttats från statspolisavdelningen i Luleå till den statliga poliskåren i Boden, uppgingo för år 1941 till 1,392,700 kronor. Enligt av statspolisintendenten inhämtade uppgifter från polisdistrikten hava sagda kostnader för år 1942 ökats med cirka 8 procent. Med någon ytterligare kostnadsstegring synes icke böra räknas. Jag uppskattar sålunda kostnaderna för ordningsstatspolisens avlöning till 1,505,000 kronor.

Den av statspolisintendenten förebragta utredningen har övertygat mig om behovet av att vissa kriminalstatspolisavdelningar förstärkas. Jag föreslår i sådant hänseende, att avdelningen i Stockholm utökas med 1 kriminalöverkonstapel och 2 kriminalkonstaplar samt att envar av avdelningarna i Göteborg, Gävle, Umeå och Luleå tilldelas ytterligare 1 kriminalkonstapel. Härav föranledd ökning av kostnaderna för avlöning av kriminalstatspolisen torde kunna, beräknad efter 1941 års nivå, uppskattas till 45,600 kronor och hela sagda kostnad, på enahanda sätt beräknad, till 720,000 kronor. Med hänsyn till den lönestegring, som inträtt under år 1942 — enligt inhämtade uppgifter utgörande drygt 4 procent — torde därför avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen böra uppskattas till 750,000 kronor.

De övriga utgifter, som skola bestridas från förevarande anslag, torde kunna beräknas med utgångspunkt från de belopp, vartill utgifterna uppgått under år 1941. Vederbörlig hänsyn bör emellertid tagas till att 2 konstaplar från och med den 1 oktober 1942 överflyttats från ordningspolisavdelningen i Luleå till poliskåren i Boden samt till redan skedd eller av mig föreslagen utökning av personalen vid vissa kriminalavdelningar. Vidare bör viss uppräkning företagas av kostnaderna för statspolisens pensionering. Jag uppskattar ifrågavarande utgifter till följande belopp, nämligen kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen till 250,000 kronor, kostnaderna för pensionering av kriminalstatspolisen till 125,000 kronor, gottgörelsen för uniformeringskostnad och beklädnadsersättning till 110,000 kronor, ersättningen för andra förmåner åt personalen till 35,000 kronor, hyresersättningen för rum åt statspolisens hästar och motorfordon till 43,000 kronor, kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar till 112,000 kronor samt kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon m. m. till 170,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till (1,505,000 + 750,000 + 250,000 + 125,000 + 110,000 + 35,000 + 43,000 + 112,000 + 170,000) 3,100,000 kronor.

Enligt de principer, som godkänts av statsmakterna, skall mot automobilskattemedlen avräknas kostnaden för den i anledning av automobilbesikt-

ningsväsendets omläggning från och med den 1 januari 1937 utökade ordningsstatspolisen, i den mån denna kostnad överstiger nettoinkomsten av besiktningsväsendet. Då kostnaden för nämnda utökning av ordningsstatspolisen uppgår till omkring 423,000 kronor och nettoinkomsten av besiktningsväsendet för nästa budgetår beräknats uppgå till samma belopp, bör av anslaget icke någon del avräknas mot automobilskattemedlen.

Skulle den under nästföregående punkt omförmälda tillfälliga utökningen av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm med hänsyn till förhållandena anses böra bestå även under nästa budgetår eller del därav, synas uppkommande kostnader för ifrågavarande utökning lämpligen böra belasta förevarande anslag. Enligt statspolisintendenten kunna utgifterna härför för helt budgetår beräknas till omkring 205,000 kronor. Emellertid bör enligt min mening någon uppräknings av anslaget i anledning härav ej ske.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 3,100,000

[188.] 5. **Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	4,000	3,745
1942/43	4,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	4,000	—

Det beslut om utökning av statspolisen, som fattades vid 1936 års riksdag i samband med frågan angående omläggning av automobilbesiktningsväsendet, innebar bland annat, att statspolisen skulle erhålla utbildning i motorfordonskunskap. Utbildningen beräknades draga en kostnad av 10,000 kronor under första budgetåret och därefter av 4,000 kronor för varje budgetår. Anslagen hava avräknats mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statspolisintendenten* hemställt, att anslaget måtte för nästkommande budgetår upptagas till oförändrat 4,000 kronor.

I likhet med statspolisintendenten anser jag, att anslaget bör uppföras med 4,000 kronor, vilket belopp, såsom hittills skett, torde böra avräknas mot automobilskattemedlen. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 4,000, att
avräknas mot automobilskattemedlen.

[189.] 6. **Poliskåren i Boden: Avlöningar, förslagsanslag.** Jämlikt beslut vid 1942 års riksdag har polisväsendet inom Bodens fästnings skyddsområde från och med den 1 oktober 1942 underkastats en genomgripande omorganisation. Den förutvarande, under militär myndighet lydande fästningspoliskåren har samorganiserats med Bodens stads poliskår till en gemensam poliskår, å vilken lagts de arbetsuppgifter, som tidigare åvilat de båda skilda polisorganisationerna. Den nybildade poliskåren har ställts under ledning av stadsfiskalen i Bodens stad och i övrigt inordnats i den allmänna civila polisorganisationen med länsstyrelsen som högsta lokala polismyndighet. Såsom en följd av omorganisationen har fästningspolisen avförts från försvarsdepartementets stat, under det poliskåren i Boden upptagits å socialdepartementets stat.

För budgetåret 1942/43 har till poliskåren i Boden: avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 121,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för poliskåren i Boden, att gälla tills vidare från och med den 1 oktober 1942. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för budgetåret 1942/43 s. 307.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för poliskåren i Boden att tillämpas under tiden från och med den 1 oktober 1942 till och med den 30 juni 1943:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 117,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 10,800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 148,000	

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Bodens stad	kronor 27,000
Summa förslagsanslag kronor 121,000	

Med skrivelse den 24 oktober 1942 har *polischefen i Boden* överlämnat förslag till beräkning av kostnaderna för avlöningar till poliskåren i Boden för budgetåret 1943/44.

Polischefen beräknar däri anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän efter samma grunder, som tillämpats för tiden 1 oktober 1942 — 30 juni 1943 enligt omnämnda avlöningsstat. Beträffande posten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslår polischefen en höjning från ($\frac{4}{3} \times 10,800$) 14,400 kronor enligt nu gällande grunder till 32,400 kronor. Kostnadsökningen, 18,000 kronor, beror på att polischefen ansett nödvändigt, att poliskåren utökas med 5 extra konstaplar. Polischefen anför, att den nu tillgängliga kriminalpersonalen ej på långt när försloge för behörigt fullgörande av ålagda uppgifter, att två polismän ständigt måste vara avdelade till chaufförstjänst samt att visst rekryteringsbehov föreläge.

Statspolisintendenten, som den 26 november 1942 avgivit utlåtande över polischefens förslag, förklarar, att verksamheten vid poliskåren efter den nya organisationens genomförande ännu pågått alltför kort tid för att man av de vunna erfarenheterna skulle kunna draga bestämda slutsatser angående eventuella bristfälligheter i organisationen. Med hänsyn till nu rådande särskilda förhållanden syntes emellertid organisationen vara något för snävt tilltagen. Intendenten ansåge, att man tills vidare skulle kunna stanna vid en utökning med 2 extra konstuplar. Då polischefen beräknat lönen till de extra konstuplarna efter 3,600 kronor per år — vilket belopp syntes skäligt — syntes anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vid bifall till den sålunda förordade utökningen böra beräknas till 21,600 kronor.

Enär under den korta tid, som förflutit sedan poliskåren i Boden inrättades, tillräcklig erfarenhet beträffande poliskårens organisation icke kan hava vunnits, finner jag mig böra avstyrka polischefens förslag om ändring av denna organisation.

Departements-
chefen.

För nästa budgetår torde hithörande utgifter såväl som inkomster kunna uppskattas till ungefär $\frac{4}{3}$ av de belopp, som för ändamålet beräknats för tiden 1 oktober 1942 — 30 juni 1943.

I enlighet härmed torde anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän, till avlöningar till icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg kunna upptagas till respektive 156,100 kronor, 14,400 kronor och 26,500 kronor.

Under särskilda uppbördsmedel bör såsom ersättning från Bodens stad räknas med ett belopp av 36,000 kronor.

Medelsbehovet kan alltså beräknas till (156,100 + 14,400 + 26,500 — 36,000) 161,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis.. .. .	kronor 156,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 14,400
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 26,500
Summa kronor 197,000	

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Bodens stad	kronor 36,000
Summa förslagsanslag kronor 161,000;	

dels ock till Poliskåren i Boden: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av

kronor 161,000

[190.] 7. **Poliskåren i Boden: Omkostnader, förslagsanslag.** Under rubriken poliskåren i Boden: omkostnader har för budgetåret 1942/43 anvisats ett förslagsanslag av 18,000 kronor.

För tiden från och med den 1 oktober 1942, då poliskåren i Boden inrättades, till och med den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för denna poliskår upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	350
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	450
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	6,400
4. Övriga utgifter, <i>högst</i>	»	10,800
		Summa kronor 18,000

Av det för expenser upptagna beloppet hava 1,000 kronor avsetts för lyse och vatten samt 5,400 kronor för övriga expenser.

Posten till övriga utgifter har uppdelats å två delposter, nämligen en å 3,000 kronor till underhåll av och drivmedel för motorfordon samt en å 7,800 kronor till inköp och underhåll av uniformer.

I en av *polischefen i Boden* med skrivelse den 24 oktober 1942 överlämnad promemoria beräknar denne samtliga i omförmälda omkostnadsstat upptagna anslagsposter med undantag av expensposten efter de för tiden 1 oktober 1942—30 juni 1943 tillämpade grunder. I enlighet med en av polischefen verkställd detaljberäkning av sistnämnda post föreslår han densamma höjd från ($\frac{4}{3} \times 6,400$) 8,500 kronor till 11,500 kronor.

Statspolisintendenten förklarar i av honom den 26 november 1942 avgivet utlåtande, att han icke hade något att erinra mot polischefens beräkning av anslagsposten till expenser.

Departements-
chefen. Utgifterna under anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till expenser torde böra för nästa budgetår beräknas till ungefär $\frac{4}{3}$ av de belopp, som för dessa ändamål anvisats för tiden 1 oktober 1942—30 juni 1943. Jag uppskattar därför dessa utgifter till respektive 500, 600 och 8,500 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter är att märka, att frågan rörande de normer, enligt vilka kostnaderna för inköp och underhåll av uniformer åt ifrågavarande personal skola bestridas, icke är slutgiltigt reglerad. I avvaktan härpå kan den härför avsedda delposten beräknas enligt samma grunder, som tillämpats för tiden 1 oktober 1942—30 juni 1943. För ändamålet bör därför avses ett belopp av 10,400 kronor. Då för underhåll av och drivmedel för motorfordon torde böra beräknas ett belopp av 4,000 kronor, kan posten till övriga utgifter upptagas till 14,400 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle enligt dessa kalkyler bliva 24,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 24,000

[191.] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1939/40	200,000	216,848
1940/41	190,000	239,128
1941/42	215,000	296,731
1942/43	240,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	300,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till en i 1935 års statsverksproposition i ämnet lämnad redogörelse (V s. 297).

Med hänsyn till den senaste belastningssiffran samt arten av de utgifter, som bestridas från förestående anslag, synes en höjning av nu utgående anslagsbelopp böra ske. Jag förordar, att för nästa budgetår för ändamålet beviljas ett anslag å 300,000 kronor, samt hemställer i anslutning härtill, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,000

[192.] 9. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1939/40	1,750,000	2,103,767
1940/41	1,800,000	2,339,070
1941/42	2,100,000	2,342,256
1942/43	2,300,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	2,300,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen å landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 299).

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,300,000

[193.] 10. **Statens polisskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42.....	118,000	98,205
1942/43.....	135,200	—
1943/44 (<i>förslag</i>).....	134,000	—

[Stadga den 30 juni 1938 (nr 521) för statens polisskola, ändrad genom kungörelser nr 89/1940 och 318/1941.]

Kungl. Maj:t har den 2 maj 1941 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för polisskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42. Förteckningen upptager 2 befattningshavare, nämligen 1 rektor placerad i lönegraden A 30 och 1 lärare i juridiska ämnen med placering i lönegraden Eo 27.

Vidare har Kungl. Maj:t den 5 juni 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	13,700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	99,100
3. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal.....	»	19,100
4. Särskilda löneförmåner till en icke-ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	»	700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,600
Summa förslagsanslag kronor		135,200

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare från och med budgetåret 1942/43 disponeras på följande sätt:

Årsarvoden till två heltidsanställda lärare à 10,300 kronor, tillhopa	kronor	20,600
Ersättningar till timlärare, <i>högst</i>	»	73,500
Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov	»	5,000
Summa kronor		99,100

I skrivelse den 2 september 1942 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen beräknar härvid kostnaden för avlöning till en ordinarie tjänsteman — skolans rektor — till oförändrat belopp, 13,615 kronor. Emellertid föreslår styrelsen, att den extra ordinarie kanslibiträdestjänsten vid skolan i lönegrad Eo 7 skulle förändras till ordinarie kontoristtjänst i lönegrad A 9, samt anför härom följande.

Skolans kanslibiträde hade till åliggande att närmast under rektor svara för skolans medelsförvaltning och räkenskapsföring, att uppgöra avlöningslistor ävensom att utbetala löner till skolans olika befattningshavare och timlärare. Till befattningen hörde jämväl självständigt registreringsarbete och diariieföring. Vidare åvilade det kanslibiträdet att verkställa förbere-

dande granskning av alla ansökningshandlingar till skolans olika kurser, att infordra kompletterande uppgifter, där dessa ansökningshandlingar icke vore fullständiga, samt att uppsätta koncept till de sammandrag, som utarbetades till ledning för styrelsen vid uttagning av elever till skolans klasser; antalet ansökningar till skolans olika klasser hade under läsåret 1941—1942 uppgått till 864. Härutöver biträdde denna befattningshavare skolans rektor vid utarbetandet av schemata för skolans olika kurser och hade dessutom att övervaka utskrifter av betyg och kompendier. De arbetsuppgifter, som sålunda tillhörde kanslibiträdet, hade syntes styrelsen så ansvarsfulla och kvalificerade, att en förhöjning av lönegraden för tjänsten vore påkallad. Enligt styrelsens mening motiverade arbetsuppgifterna att tjänsten hänfördes till 9:e lönegraden. Då befattningen jämväl borde överflyttas till ordinarie stat, syntes den böra placeras i lönegraden A 9. Vid bifall härtill komme årslönen till kontoristen att efter avdrag av tjänste- och familjepensionsavgifter utgå med 3,816 kronor.

Styrelsen beräknar sålunda ifrågavarande anslagspost till sammanlagt (13,615 + 3,816) 17,431 kronor.

Under posten arvoden och särskilda ersättningar har styrelsen för årsarvoden till två heltidsanställda lärare samt för ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov upptagit samma belopp, som för ändamålet beräknats för löpande budgetår, eller 20,600 respektive 5,000 kronor.

För beräkning av medelsbehovet för ersättningar till timlärare anför styrelsen till en början följande.

Styrelsen utginge från att vid skolan under budgetåret 1943/44 — utöver två konstapelsklasser med sammanlagt 12 avdelningar och en överkonstapelsklass med 6 avdelningar — skulle anordnas en kommissarieklass, fyra förkortade polischefskurser och en kurs för kvinnliga poliser.

Konstapelsklassen omfattade 12 avdelningar för läsåret 1942/43 med ungefärligen 25 elever i varje avdelning. Någon anledning till förändring i detta hänseende föreläge icke.

Överkonstapelsklassen omfattade 5 avdelningar för läsåret 1942/43 med något över 20 elever i varje avdelning. Styrelsen föreslog nu, att antalet avdelningar skulle ökas från 5 till 6, och finge till stöd för denna framställning anföra följande.

På uppdrag av styrelsen hade skolans rektor infordrat uppgifter från de olika länsstyrelserna angående det antal elevplatser i överkonstapelsklassen, som kunde anses nödvändigt under läsåret 1943/44. Dessa uppgifter utvisade, att 118 platser skulle vara erforderliga. Härtill komme 25 platser för sökande från Stockholms stads polisdistrikt. Sammanlagda antalet platser som erfordrades utginge sålunda till (118 + 25) 143. Till överkonstapelsklassen för läsåret 1942/43 hade anmält sig 354 sökande. Av dessa hade 112 antagits till elever. Även om — oberoende av platsutrymmet — skäl icke förelegat antaga samtliga dessa sökande, syntes dock med hänsyn till behovet ett betydligt större antal än 112 böra ha beretts tillfälle att delta i kursen. Man måste sålunda räkna med att vid prövning av inträdesansökningarna till 1943/44 års överkonstapelsklass jämväl komme att förefinnas ett stort antal sökande, vilka icke vunnit inträde i 1942/43 års överkonstapelsklass.

Under läsåret 1942/43 komme fyra förkortade polischefskurser med sammanlagt 80 elever att hållas vid skolan. Dessa kurser anordnades i överensstämmelse med det förslag, som framlagts i proposition nr 146 till 1942 års riksdag. I denna proposition hade chefen för socialdepartementet framhållit, att ytterligare fem sådana kurser lämpligen borde anordnas vid statens polisskola. Styrelsen finge i anslutning härtill föreslå, att fyra sådana kurser skulle anordnas vid skolan under budgetåret 1943/44.

Vid skolan hade anordnats undervisning i kommissarieklassen under ett vart av läsåren 1940/41 och 1941/42. Under innevarande budgetår hade Kungl. Maj:t ställt medel till förfogande för anordnande av undervisning i denna klass. Vid ansökningstidens utgång hade anmält sig 80 sökande, av vilka 25 uttagits till elever. Åtskilliga av de sökande, som bort beredas tillträde till denna kurs, hade måst avvisas på grund av platsbrist. Då behov alltjämt syntes förefinnas att utbilda aspiranter till poliskommissariebefattningar, ansåge styrelsen, att en kurs i kommissarieklassen borde anordnas jämväl under läsåret 1943/44.

För kvinnliga poliser hade någon undervisning hitintills icke meddelats vid skolan. Styrelsen finge därför föreslå, att en dylik kurs skulle anordnas under läsåret 1943/44.

Timlärarearvodena hade efter tidpunkten för skolans förstatligande den 1 juli 1938 icke undergått någon förhöjning. En justering uppåt av vissa arvoden syntes styrelsen numera påkallad. Styrelsen ville i detta sammanhang erinra därom, att timlärarearvodena för lärare vid allmänna läroverken och vissa andra statliga undervisningsanstalter, vilka icke åtnjutit rörligt tillägg eller annan dyrtidskompensation, genom riksdagens beslut av år 1942 höjts med i runt tal 9 procent. Styrelsen hade ansett en förhöjning åtminstone icke för närvarande böra ifrågakomma för andra timlärare än dem, som åtnjöt ett arvode med högst 10 kronor i timmen, därvid styrelsen approximativt beräknat ökningen med en krona per timme.

Kostnaderna för timlärarna i konstapels-, överkonstapels- och kommissarieklasserna, i de fyra förkortade polischefskurserna samt i kursen för kvinnliga poliser framginge av följande tablå.

	Timarvoden enligt hittills- varande normer	Föreslagen ökning	Summa
Konstapelsklassen, 12 avdelningar	33,500	3,700	37,200
Överkonstapelsklassen, 6 avdelningar	24,500	2,500	27,000
Kommissarieklassen, 1 avdelning	4,900	200	5,100
Förkortade polischefskurser, 4 stycken	13,600	400	14,000
Kursen för kvinnliga poliser	2,000	200	2,200
Kronor	78,500	7,000	85,500

Den nu föreslagna sjätte avdelningen i överkonstapelsklassen beräknades medföra en ökning av kostnaderna för denna klass med 6,500 kronor, vilken ökning inginge i den i tablåen upptagna kostnaden 27,000 kronor. Att ökningen bleve så förhållandevis stor hade sin grund i att den rektor och skolans övriga heltidslärare åvilande undervisningsskyldigheten redan i de övriga klasserna eller kurserna tagits i anspråk i sådan omfattning, att de icke komme att undervisa i denna avdelning, varför i deras ställe timlärare måste förordnas.

Den i tablåen angivna kostnaden 85,500 kronor hade avrundats uppåt till 86,000 kronor.

Hittills hade beräkningen — framhåller styrelsen vidare — skett med utgångspunkt från att undervisningen skulle i samma omfattning som förut bestridas av timlärare. Emellertid föreslår styrelsen inrättandet av ytterligare en heltidsläraretjänst i juridiska ämnen, vars innehavare skulle övertaga en del av den undervisning, som handhades av timlärare, samt anföra härmed följande.

Under tiden 1 juli 1938—30 juni 1941 hade, utöver skolans rektor och de två som arvodister anställda heltidslärarna, icke funnits någon till skolan fast knuten lärare. Den 1 juli 1941 hade inrättats en lärarebefattning i juridiska ämnen i lönegrad Eo 27. Denna lärarebefattnings tillkomst hade möjliggjort en avsevärd förbättring i fråga om undervisningsschemat för de olika kurserna. Anställdes ännu en heltidslärare i juridiska ämnen, skulle upprättandet av ett ändamålsenligt schema ytterligare underlättas, bland annat därigenom att hänsyn icke såsom nu skulle behöva tagas till de tider, över vilka timlärarna måste disponera för fullgörande av sina ordinarie arbetsuppgifter. Vidare skulle härigenom större kontinuitet i fråga om undervisningen vara möjlig att ernå och den nuvarande anordningen med två à tre timlärare i de olika avdelningarna av en och samma klass i samma ämne kunna undvikas. Till slut förtjänade framhållas, att inrättandet av en dylik heltidsläraretjänst skulle tillåta ett mera effektivt utnyttjande av skolans lokaler än vad nu vore fallet, då en del timlärares undervisning måste koncentreras till vissa snävt avgränsade tidsperioder under dagen.

Undervisningsskyldigheten för en sådan heltidslärare borde — i likhet med vad fallet vore i fråga om den redan anställda läraren — omfatta 32 undervisningstimmar per vecka för läsår räknat. Då läsåret omfattade 42 veckor, skulle detta innebära en årlig undervisningsskyldighet av (42×32) 1,344 timmar. Denne lärares undervisning vore närmast avsedd att förläggas till konstupels- och överkonstupelsklasserna och torde, såvitt för närvarande kunde bedömas, böra huvudsakligen avse ämnena polisförfattningar och civilrätt. Därest ersättningen åt de timlärare, vilkas undervisning denne lärare skulle övertaga, genomsnittligt beräknades till 9 kronor per undervisningstimme, skulle heltidslärares övertagande av nämnda lärares undervisningsskyldighet medföra en minskning av kostnaderna för ersättningar till timlärare med $(1,344 \times 9)$ 12,096 kronor.

I likhet med den förut anställda heltidsläraren i juridiska ämnen torde den nu föreslagna läraren böra placeras såsom extra ordinarie befattningshavare i 27 lönegraden av löneplanen Eo i civila icke-ordinarie reglementet. De årliga löneförmånerna i denna lönegrad uppginge för närvarande till 10,020 kronor jämte 3,106 kronor i rörligt tillägg och kristillägg. Tjänste- och familjepensionsavgifter utgjorde tillhoppa 693 kronor. De sammanlagda årliga löneförmånerna utgjorde sålunda $(10,020 + 3,106 - 693)$ 12,433 kronor. Den merkostnad som, bortsett från pensioneringskostnaderna, härigenom uppstode eller $(12,433 - 12,096)$ 337 kronor, syntes vara ringa i förhållande till de fördelar, som uppstode för skolan, därest denna kunde påräkna ytterligare en fast anställd lärares arbetskraft.

Styrelsen förklarar härefter, att beräkningen av kostnaden för timlärares undervisning rönt påverkan även i annat hänseende än det nu behandlade. Enligt styrelsens mening borde nämligen från och med nästa budgetår räknas med en minskning av den polisskolans rektor åliggande undervisnings-

skyldigheten och en motsvarande ökning av timlärarnas undervisning. I denna del uttalar sig styrelsen sålunda.

Enligt 9 § i skolstadgan ålåg det rektor bland annat »att meddela undervisning i den omfattning styrelsen bestämmer, dock minst 20 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat». Då skolans läsår omfattade 42 arbetsveckor, innebure detta, att rektor vore skyldig att varje läsår meddela undervisning i minst (20×42) 840 timmar. Härutöver skulle rektor fullgöra de åligganden, som 9 § i övrigt föreskreve, bland annat föredragningsskyldighet i styrelsen och omhänderthavande av skolans medelsförvaltning.

Styrelsen ansåge starka skäl tala för att antalet undervisningstimmar för skolans rektor reducerades. Styrelsen ville därvid till en början framlåta, att skolans elevantal under de sista läsåren visat en ständig ökning. Sålunda hade från skolan utexaminerats 330 elever under läsåret 1939—1940, 412 elever under läsåret 1940—1941 och 475 elever under läsåret 1941—1942. Under läsåret 1942—1943 beräknades antalet elever komma att uppgå till 535. Någon minskning av antalet elever för kommande läsår syntes icke vara att antaga; snarast torde man kunna utgå därifrån, att en ytterligare ökning komme att uppstå.

Den undervisningsskyldighet, som enligt läroverksstadgan åvilade rektor vid högre allmänna läroverk, utgjorde 12—18 timmar per vecka eller 456—598 timmar för läsår, därvid läsåret beräknades omfatta 38 veckor. Undervisningsskyldigheten för rektor vid statens polisskola överstege sålunda väsentligt den undervisningsskyldighet, som åvilade rektor vid ett högre allmänt läroverk.

Styrelsen ansåge därför, att minimitiden för rektors undervisningsskyldighet icke borde fastställas till högre timantal än 14 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat eller sålunda sammanlagt till (42×14) 588 timmar för läsår. Liksom hittills skulle det tillkomma styrelsen att om så funnes lämpligt utsträcka den å rektor ankommande undervisningen. Därest ytterligare en heltidsläraretjänst i juridiska ämnen inrättades, kunde det sålunda visa sig befogat att ålägga rektor större undervisningsskyldighet än den nu angivna. För skolan borde emellertid medel finnas tillgängliga, på det att, om styrelsen funne skolarbetet det fordra, rektors undervisningsskyldighet skulle kunna av styrelsen begränsas på sätt här nämnts.

En minskning av rektors undervisningsskyldighet medförde en motsvarande ökning av undervisningen genom andra lärare. Beräknades timarvudet för dessa lärare till 10 kronor, skulle sålunda anslaget till timlärarelöner ökas med (252×10) 2,520 kronor.

Styrelsen beräknar sålunda medelsbehovet för ersättningar till timlärare — under förutsättning att styrelsens förslag om inrättande av en heltidsläraretjänst och dess hemställan om minskning av rektors undervisningsskyldighet komme att bifallas — till $(86,000 - 12,096 + 2,520)$ 76,424 kronor, avrundat uppåt till 77,000 kronor, samt hela medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost till $(20,600 + 5,000 + 77,000)$ 102,600 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal upplyser styrelsen, att å skolans stat funnes för närvarande upptagna bland andra en heltidslärare i juridiska ämnen i lönegrad Eo 27, ett kanslibiträde i lönegrad Eo 7 och ett laboratoriebiträde i lönegrad Eo 5.

Härutöver hade anvisats 1,500 kronor för att möta behov av extra skrivhjälp samt, för budgetåret 1942/43, ytterligare 1,600 kronor för täckande av de kostnader för anskaffande av ytterligare extra skrivhjälp, vilka kunde uppkomma till följd av de vid skolan anordnade polischefskurserna. I fråga om beräkningen av medelsbehovet för nästkommande budgetår anför styrelsen följande.

Beträffande kanslibiträdestjänsten hade styrelsen föreslagit, att densamma skulle utbytas mot en ordinarie kontoristbefattning i lönegraden A 9. Utgiften för vikariat i anledning av semester för kontoristen beräknades till 150 kronor.

Styrelsen hade i det föregående framlagt förslag om inrättande av ännu en heltidsläraretjänst i juridiska ämnen i lönegraden Eo 27. Kostnaden för denna tjänst uppginge till (10,020 — 693) 9,327 kronor förutom sedvanliga tillägg.

Befattningen som e. o. laboratoriebiträde, vilken den 15 oktober 1939 blivit vakant, hade icke besatts med ny innehavare. Anledningen härtill vore den, att detta biträdes arbetsuppgifter delvis varit knutna till specialkurser. Då sådana specialkurser — i större omfattning än eljest — komme att anordnas redan under innevarande budgetår, torde postens besättande med ny innehavare icke längre kunna anstå, varför medel nästa budgetår borde finnas tillgängliga för avlöning av sådant biträde.

Utöver kanslibiträdet funnes för närvarande å skolans kansli anställda två extra skrivbiträden, vilka i regel förordnades för två månader i sänder. Ett av dessa biträden hade övertagit vissa av de arbetsuppgifter, som skolat åvila laboratoriebiträdet, därest denna befattning varit tillsatt, och hade delvis avlönats från de medel, som beräknats för nämnda biträde. Då laboratoriebiträdesbefattningen såsom nyss nämnts under innevarande budgetår torde komma att tillsättas, måste erforderlig skrivhjälp helt avlönas av härför avsedda medel. Det hade förut framhållits, att från skolan årligen utexaminerades omkring 500 elever, åt vilka kompendier i de flesta ämnen skulle iordningställas. För samtliga dessa elever skulle vidare betyg utskrivas. Med hänsyn därtill att sifferbetyg med vissa koefficientberäkningar användes, vore betygsutskrivningen och kontrollen därav en tidsödande procedur. Fullgörandet av detta arbete ställde stora krav på vederbörandes noggrannhet och omdöme och kunde endast anförtros åt person, som förut sysslat med sådant detaljarbete. Så länge endast tillfälliga förordnanden för extra skrivhjälp meddelades, ställde sig möjligheterna synnerligen små att för detta arbete erhålla en väl kvalificerad arbetskraft. Styrelsen ansåge därför, att en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4 borde finnas vid skolan, och hade i statförslaget beräknat härför erforderliga medel, 2,781 kronor. Det vore emellertid icke möjligt att fullgöra allt erforderligt skrivarbete vid skolan och annat biträdena åliggande arbete med mindre ytterligare medel anvisades för ändamålet. Styrelsen hade härför i förslaget upptagit 2,500 kronor.

Från anslagsposten hade sålunda ersättning beräknats till två vid skolan anställda heltidslärare i juridiska ämnen i lönegraden Eo 27 med vardera 9,327 kronor, till ett laboratoriebiträde i lönegraden Eo 5 med 2,955 kronor, till ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 med 2,781 kronor, till extra skrivhjälp med 2,500 kronor och till vikariatersättning för kontoristen under semester med 150 kronor. Det sammanlagda beloppet uppginge sålunda till (9,327 + 9,327 + 2,955 + 2,781 + 2,500 + 150) 27,040 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till en icke-ordinarie tjänsteman har styrelsen upptagit med oförändrat belopp, 700 kronor.

Slutligen har styrelsen beräknat rörligt tillägg för skolans rektor, vilken den 1 juli 1942 övergått till civila avlöningsreglementet, till 1,620 kronor, för envar av två heltidsanställda lärare i juridiska ämnen i Eo 27 till 1,503 kronor, för en kontorist i A 9 till 603 kronor, för ett laboratoriebiträde i Eo 5 till 465 kronor och för ett kontorsbiträde i Eo 4 till 438 kronor. Det sammanlagda beloppet utgjorde sålunda (1,620 + 1,503 + 1,503 + 603 + 465 + 438) 6,132 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för skolans avlöningar under nästa budgetår skulle enligt styrelsens förslag sålunda uppgå till (17,431 + 102,600 + 27,040 + 700 + 6,132) 153,903 kronor.

Styrelsens vice ordförande, justitiekanslern Alsén har anmält *avvikande mening* beträffande styrelsens förslag om minskning av rektorns undervisnings-skyldighet. Reservanten föreslår, att denna undervisningsskyldighet ned-sättes till att omfatta i medeltal minst 17 timmar varje vecka.

Statskontoret har i utlåtande den 29 september 1942 anfört i huvudsak följande.

Spörsmålet angående lönegradsplaceringen av befattningen som rektors-biträde vid skolan hade varit föremål för ingående överväganden vid befattningens inrättande år 1938. Någon väsentlig förändring beträffande arten av de på befattningshavaren ankommande göromålen syntes därefter icke hava inträtt. På grund härav kunde statskontoret icke tillstyrka, att befattningen ombildades till kontoristtjänst. Ämbetsverket ansåge sig ej heller i nuvarande läge kunna förorda, att befattningen överfördes på ordinarie stat. Rektors-biträdet borde alltså enligt statskontorets mening alltjämt vara placerat i lönegrad Eo 7.

Vad anginge styrelsens förslag om utökning av antalet undervisningskurser ställde det sig givetvis vanskligt för statskontoret att ingå i bedömande av frågan om undervisningens lämpliga omfattning. Ämbetsverket ville emellertid erinra, att konstapels- och överkonstapelsklasserna, vilka enligt styrelsens förslag under läsåret 1943/44 skulle uppdelas på 12, respektive 6 avdelningar, vid skolans förstatligande år 1938 förutsatts skola omfatta högst 10 respektive 5 avdelningar, att undervisning i kommissarieklassen, för vilken undervisning medel hittills blivit anvisade för tre läsår i följd, nämligen 1940/41, 1941/42 och 1942/43, enligt 1938 års plan skulle ske med vissa mellanrum samt att kurser för polissystrar med hänsyn till det ringa antalet polis-systerbefattningar av de sakkunniga för polis-skolans omorganisation ansetts bliva blott sällan behövliga och hittills — oaktat framställningar därom från polis-skolan — icke heller någon gång anordnats (jfr prop. 219/1938 s. 17, 49 och 50). Statskontoret ville därjämte anföra, att någon mera avsevärd ökning av det totala antalet polismän i riket knappast torde hava ägt rum sedan år 1938. I betraktande av nu angivna förhållanden och då den teoretiska utbildningen av polismän icke torde böra bedrivas i större utsträckning, än som med hänsyn till polismanskapets arbetsuppgifter och för säkerställande av rekryteringen till befälsposter vore oundgängligen nödvändigt, ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke styrelsens kursplaner för nästa läsår skulle kunna nedskäras.

Beträffande förslaget om höjning av timlärararvodena ville statskontoret framhålla, att riksdagen visserligen — såsom i framställningen anförts — medgivit uppräknig av vissa timlärararvoden vid de allmänna läroverken och vissa andra undervisningsanstalter men att denna uppräknig kommit allenast sådana lärare till del, för vilka läraranställningen vore huvudsaklig sysselsättning eller förvärvskälla. Någon reglering av arvoden till de timlärare, för vilka lärartjänsten vore bisyssla, hade däremot icke ansetts böra genomföras. För att lärartjänsten skulle betraktas såsom huvudsaklig sysselsättning eller förvärvskälla, hade fordrats, bland annat, att vederbörandes undervisningsskyldighet vid en eller flera läroanstalter uppginge till sammanlagt minst 20 veckotimmar (jfr prop. 65/U 1940 s. 16, 17 och 19 samt prop. 176/1942 s. 58). Under sådana omständigheter och då, enligt vad som under hand inhämtats, timlärarna vid statens polis-skola hade en betydligt mindre undervisningsskyldighet än 20 veckotimmar, måste statskontoret ställa sig avvisande mot framställningen i denna del.

Enligt statskontorets mening vore föreståndaren för statens polis-skola med avseende å sin tjänsteställning närmast jämförbar med rektor vid statlig realskola. Undervisningsskyldigheten för sådan rektor omfattade nu liksom vid tiden för statens övertagande av polis-skolan i Stockholm 18–20 timmar i veckan, om realskolan vore 5-årig, och 18–22 veckotimmar, om skolan vore 4-årig. Polis-skolans rektor borde sålunda icke befrias från någon del av honom nu åvilande undervisningsskyldighet.

Styrelsen hade vidare hemställt, att förutom den nu befintliga extra ordinarie lärartjänsten i juridiska ämnen ytterligare en sådan lärartjänst måtte inrättas. Statskontoret ville fästa uppmärksamheten vid att förutnämnda sakkunniga rörande spörsmålet om anställningsformen för lärarna vid statens polis-skola uttalat, bland annat, att vid bedömandet av detta spörsmål borde beaktas, att skolans normala verksamhet komme att omfatta lägre och mellersta klasserna, att av de ämnen, som i dessa klasser förekomme, de flesta ehuru till omfattningen de minsta måste förbehållas timlärare, att de ämnen, däri heltidslärare syntes kunna komma i fråga, vore ordningspolis-tjänst, kriminalpolitistjänst, polisförfattningar, straffrätt med straffprocessrätt, svensk stats- och kommunalkunskap samt civilrätt, att undervisningen i dessa ämnen — under förutsättning att klasserna vore uppdelade på 10 respektive 5 avdelningar — skulle uppgå till 6,920 timmar om året, varav 1,535 timmar i ordningspolitistjänst, 1,820 timmar i kriminalpolitistjänst och 3,565 timmar i de nämnda juridiska ämnena, samt att av de angivna siffrorna framginge, att undervisningen vore av sådan omfattning, att den, om undervisningsskyldigheten för rektor beräknades till 900 timmar och för heltidslärare till 1,200 timmar om året, skulle förslå för en heltidslärare i ett vart av ämnena ordningspolitistjänst och kriminalpolitistjänst samt för föreståndaren och en heltidslärare i juridiska ämnen men icke vara tillräcklig för flera heltidslärare än dessa fyra (prop. 219/1938 s. 17–18). Undervisningen vid polis-skolan vore för närvarande av något större omfattning än enligt de sakkunnigas plan. För framtiden måste räknas med att distriktsåklagarundervisningen komme att medföra en utökning av undervisningsverksamheten, vilken icke förutsetts av de sakkunniga. Å andra sidan torde försiktigheten bjuda, att man vid uppskattningen av personalbehovet icke utginge från att skolans verksamhet på det lägre stadiet i framtiden skulle hava samma omfattning som för närvarande. Fastmera torde man böra förutsätta möjligheten av att den intensifierade polisutbildning, som bedrivits alltsedan polis-skolans förstatligande, efter en viss övergångsperiod skulle kunna begränsas. Ävenledes syntes antagligt, att de önskemål i fråga om elevantagning, vilka framförts av länsstyrelserna, i någon mån vore betingade av de tillfälligtvis

skärpta krav på polismakten, vilka sammanhänge med den i anledning av krigs- och krisförhållandena stegrade brottsligheten. Då vid polis-skolan redan nu funnes 4 heltidsanställda lärare, kunde statskontoret fördenskull — även om systemet med undervisning av heltidslärare i och för sig ur undervisningssynpunkt skulle kunna anses innefatta vissa fördelar framför undervisningens omhänderhavande av timlärare — knappast finna det tillrådligt, att ytterligare en heltidsläraryrkebefattning inrättades. I allt fall måste statskontoret, för den händelse att en ny heltidslärare skulle knytas till skolan, avstyrka, att denne erhöles annan anställning än såsom arvodist.

Vidkommande slutligen styrelsens hemställan om anvisande av medel till avlöande av skrivbiträden ville statskontoret erinra om att styrelsen redan i sin anslagsframställning beträffande budgetåret 1940/41 framfört förslag om inrättande av en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst men att detta förslag då icke vunnit gillande. Vidare ville statskontoret uttala, dels att ämbetsverket, såsom förut anförts, icke vore övertygat om att skolans undervisning för framtiden komme att uppehållas i samma omfattning som för närvarande, dels ock att det ville förefalla statskontoret, som om i händelse av bifall till styrelsens begäran om tillstånd till återbesättande av en vakant laboratoriebiträdesbefattning om viss minskning skulle inträda av den arbetsbörda, som under de senaste åren åvilat skolans tillfälliga skrivbiträden. Med hänsyn till vad som sålunda anförts ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att för utförande av skrivgöromål vid skolan inrättades en ny extra ordinarie biträdestjänst. För mötande av det behov av ökad skrivhjälp, som eventuellt kunde komma att göra sig gällande under nästa budgetår, torde icke böra vidtagas annan åtgärd, än att det för budgetåret 1942/43 till extra skrivhjälp anvisade beloppet något höjdes.

Departements-
chefen.

Vad först angår skolstyrelsens förslag om utbytande av den nuvarande i lönegraden Eo 7 placerade kanslibiträdestjänsten mot en kontoristtjänst i lönegraden A 9 finner jag mig i rådande läge nödsakad avstyrka det samma. Vid sådant förhållande uppskattar jag anslagsposten till avlöning till en ordinarie tjänsteman till oförändrat belopp, 13,700 kronor.

Vidkommande härefter posten arvoden och särskilda ersättningar torde till envar av de *heltidsanställda lärarna* böra utgå samma årsarvode som för innevarande budgetår eller 10,300 kronor. För dessa arvoden erfordras alltså ett belopp av 20,600 kronor.

Beträffande kostnaderna för *ersättningar till timlärare* må följande anföras.

Avlönings- och omkostnadsanslagen till statens polis-skola äro för innevarande budgetår beräknade med utgångspunkt från att vid skolan skola anordnas två konstapelsklasser, vardera med sex avdelningar, en överkonstapelsklass med fem avdelningar, en kommissarietklass och fyra förkortade polischefskurser för landsfiskalsaspiranter. Styrelsens förslag för nästföljande budgetår att antalet avdelningar i överkonstapelsklassen skulle ökas med en samt att jämväl en kurs för kvinnliga poliser skulle anordnas, kan jag av sparsamhetsskäl icke biträda. Jag utgår därför i det följande från att undervisningen under budgetåret 1943/44 får samma omfattning som under innevarande budgetår.

Styrelsens hemställan om förhöjning av vissa timlärares arvoden anser jag mig icke kunna förorda.

Styrelsen har vidare föreslagit, att ytterligare en heltidslärartjänst i juridiska ämnen skulle inrättas. Utöver vad styrelsen till stöd för detta förslag anfört må framhållas, att — enligt inhämtade upplysningar — antalet timlärare vid skolan för närvarande är omkring 50. Fördelarna av att vissa timlärare ersättas med en till skolan fast knuten, heltidsanställd lärare äro enligt min mening så påfallande, att jag finner mig böra biträda styrelsens förslag i denna del. Styrelsens uttalande om ifrågavarande heltidslärares normala arbetsuppgifter föranleder ingen erinran från min sida. Emellertid synas båda heltidslärarna i juridik jämväl böra åläggas att, efter skolstyrelsens beprövande, biträda rektor med expeditionella göromål eller, om rektor för andra göromål under kortare tid är i behov av lätnad i undervisningsskyldigheten, övertaga någon del av denna. — Någon längre gående minskning i rektors undervisningsskyldighet kan jag ej förorda. — Då behovet av den föreslagna heltidsläraren synes vara permanent, torde anledning saknas att beträffande anställningsvillkoren göra skillnad mellan denne lärare och den tidigare anställde med i huvudsak samma tjänstgöringsuppgifter. Jag föreslår därför, att även den nya befattningen placeras i lönegraden Eo 27.

Därest för den nu föreslagna heltidslärartjänsten icke kan erhållas lämplig person, bör hinder icke möta för Kungl. Maj:t att medgiva, att nuvarande anordning med timlärarundervisning bibehålles. Kungl. Maj:t torde därvid få vidtaga härför erforderliga jämkningar i avlöningsstaten för polisskolan.

Styrelsen har beräknat kostnaderna för timlärare — därest undervisningen finge den av styrelsen föreslagna omfattningen, men hänsyn icke toges till styrelsens förslag om höjning av vissa timlärares arvoden, om inrättande av ytterligare en heltidslärartjänst i juridiska ämnen och om minskning av rektors undervisningsskyldighet — till 78,500 kronor. Från detta belopp böra med av mig angivna utgångspunkter dragas kostnaderna för en sjätte avdelning i överkonstapelsklassen och en kurs för kvinnliga poliser, uppskattade till sammanlagt 7,900 kronor, samt den besparing i förevarande avseende, som anställande av en heltidslärare i juridik kommer att innebära, 12,100 kronor. Utgifterna för ersättningar till timlärare torde sålunda kunna beräknas till (78,500 — 7,900 — 12,100) 58,500 kronor.

För *ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov* torde liksom för löpande budgetår få avses 5,000 kronor.

Hela anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle alltså kunna upptagas till (20,600 + 58,500 + 5,000) 84,100 kronor.

Vid beräkning av posten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal bör hänsyn först tagas till kostnaden för inrättande av ytterligare en lärartjänst i lönegraden Eo 27 — omkring 9,330 kronor. De skäl, styrelsen anfört för sin hemställan om beredande av möjlighet för styrelsen att vid skolan inrätta en lönegradsplacerad kontorsbiträdesbefattning, äro enligt min mening

övertygande. Emellertid anser jag, att ifrågavarande kontorsbiträde bör tills vidare placeras i lönegraden Ex 4. Jag hemställer sålunda, att härför erforderliga medel — omkring 2,570 kronor — beräknas. Däremot anser jag mig icke kunna i annan mån biträda styrelsens anhållan om ytterligare 2,500 kronor för extra skrivhjälp än att jag förordar, att för envar av de fyra förkortade polischefskurserna i sådant avseende upptages ett belopp av 400 kronor. Med utgångspunkt från för löpande budgetår under förevarande anslagspost anvisade medel, 19,100 kronor, minskade med den del därav som avsetts för extra skrivhjälp — 3,100 kronor — torde posten för nästföljande budgetår böra uppföras med (19,100 — 3,100 + 9,330 + 2,570 + 1,600) 29,500 kronor.

Posten till särskilda löneförmåner till en icke-ordinarie tjänsteman bör liksom för löpande budgetår upptagas till 700 kronor.

Posten till rörligt tillägg kan uppskattas till 6,000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle till avlöningar vid statens polis-skola för nästa budgetår åtgå (13,700 + 84,100 + 29,500 + 700 + 6,000) 134,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens polis-skola:

Personalförteckning.	
Befattning	Lönegrad
Tjänsteman å ordinarie stat.	
1 rektor	A 30

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

2 lärare i juridiska ämnen	Eo 27;
----------------------------------	--------

dels godkänna följande avlöningsstat för statens polis-skola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förlagsvis</i>	kronor 13,700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 84,100
3. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal..	» 29,500
4. Särskilda löneförmåner till en icke-ordinarie tjänsteman, <i>förlagsvis</i>	» 700
5. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	» 6,000
Summa förlagsanslag kronor 134,000;	

dels ock till Statens polis-skola: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 134,000

[194.] 11. Statens polisskola: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	40,000	36,744
1942/43	42,000	—
1943/44 (förslag)	42,000	—

Den 5 juni 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens polisskola, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	15,000
3. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan undervisningsmateriel, studiebesök m. m.), <i>högst</i>	»	26,900
Summa kronor		42,000

Av anslagsposten till expenser hava till bränsle, lyse och vatten avsetts 2,000 kronor samt till övriga expenser högst 13,000 kronor.

I skrivelse den 2 september 1942 har styrelsen för statens polisskola gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen upplyser därvid, att belastningen å posterna till sjukvård m. m. och till expenser under budgetåret 1941/42 uppgått till 150 respektive 15,275 kronor, samt beräknar medelsbehovet för nästkommande budgetår för sjukvård m. m. till 200 kronor och för expenser till 16,000 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter anför styrelsen, att belastningen under budgetåret 1941/42 utgjort 23,900 kronor och att för de fyra förkortade polischefskurser, som anordnas vid skolan under innevarande budgetår, avsetts ett belopp av 3,000 kronor. Styrelsen framhåller vidare, att, därest — på sätt styrelsen föreslagit — ytterligare en avdelning i överkonstapelsklassen skulle inrättas, detta skulle föranleda utgiftsökning under ifrågavarande post av 2,500 kronor. Posten har därför av styrelsen beräknats till (23,900 + 3,000 + 2,500) 29,400 kronor, vilket belopp med hänsyn till ökade kostnader på grund av dyrtiden avrundats uppåt till 30,000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att till skolans omkostnader under budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett anslag av (200 + 16,000 + 30,000) 46,200 kronor.

Med hänsyn till de av styrelsen angivna belastningssiffrorna och till det förhållandet, att jag — såsom framgår av vad jag anfört under nästföregående punkt — icke ansett mig kunna tillstyrka någon utökning av antalet avdelningar i överkonstapelsklassen, torde för de ändamål, som skola tillgodoses från förevarande anslag, böra beräknas enahanda belopp som för löpande budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens polisskola: Omkostnader för budgetåret 1943/44
anvisa ett förslagsanslag av kronor 42,000

Departements-
chefen.

[195.] 12. Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	185,900	185,064
1942/43	202,500	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	221,800	—

Gällande personalförteckning för statens kriminaltekniska anstalt, som faststälts den 2 maj 1941, återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår, s. 310.

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	43,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	107,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	41,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,500
Summa förslagsanslag		kronor 202,500

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare från och med budgetåret 1942/43 disponeras på följande sätt:

Arvoden till tre förste assistenter à 9,600 kronor, sju assistenter à 8,000 kronor och tre laboratorieassistenter à 5,900 kronor, allt för år räknat	kronor	102,500
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500
Arvoden till av anstalten anlitade experter, <i>högst</i>	»	4,000
Summa		kronor 107,000

Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 17 juli respektive den 30 oktober 1942 medgivit, att vid anstalten finge anställas dels under tiden räknat från och med den 1 juli 1942 tills vidare till och med den 30 juni 1943 fyra kontorsbiträden med ett arvode av 275 kronor för månad och dels under tiden från och med den 1 november 1942 tills vidare till och med den 30 juni 1943 ett kanslibiträde med ett arvode av 375 kronor för månad, samt föreskrivit, att ifrågakommande arvodesbelopp, tillhopa högst 13,200 respektive 3,000 kronor, skulle utgå från den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till avlöningar för anstaltsens personal under budgetåret 1943/44.

Till en början erinrar styrelsen om sin under hösten 1941 gjorda framställning, att då föreståndarebefattningen vid anstalten genom placering i lönegraden C 6 förändrats till verkschefstjänst, innehavaren av befattningen borde i personalförteckningen uppföras under beteckningen chef. Styrelsen hemställer nu ånyo om ändring av ifrågavarande tjänstebeteckning men finner det

lämpligt, att den tidigare föreslagna beteckningen chef kompletterades därhän, att tjänsteinnehavaren benämndes överdirektör och chef eller professor och chef.

Styrelsen förnyar härefter ett hösten 1941 framfört förslag, att den till anstaltens laboratorieavdelning knutna befattningen som verkstadsbiträde i lönegraden Eo 7 skulle utbytas mot en ordinarie verkmästartjänst i lönegraden A 10. Till stöd för sitt tidigare förslag anförde styrelsen, att det utan ändring av lönegradsplaceringen icke vore möjligt att i konkurrens med enskilda företag och andra statsinstitutioner hålla denna för anstaltens verksamhet viktiga tjänst besatt med en befattningshavare, som fyllde tjänstens krav. Gentemot vad statskontoret i utlåtande över det tidigare förslaget framhållit därom, att erforderlig hänsyn redan vid tjänstens tillkomst tagits till att dess innehavare måste besitta nödiga tekniska kvalifikationer, påpekar styrelsen, att de krav, som ställts på tjänstens innehavare vid anstaltens inrättande, givetvis icke nu vore tillfyllest, sedan anstalten fungerat i tre år och därunder utvecklats på ett sätt, som knappast varit väntat vid nämnda tidpunkt. Styrelsen hänvisar även till att jämförliga tjänster i statsförvaltningen, såsom befattningarna som instrumentmakare vid Uppsala universitet och verkmästare vid tekniska högskolan, placerats i lönegraden A 10.

Med hänsyn härtill och till det förhållandet, att den ordinarie expeditions-vakttjänsten visserligen kvarstode i anstaltens personalförteckning men icke skulle tillsättas, så länge arvodestjänsterna som expeditionsvakt respektive vaktmästarebiträde upprätthölles, har styrelsen beräknat utgifterna under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till i runt tal 47,500 kronor.

Vad härefter angår posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, framhåller styrelsen, att behov av utökning av antalet assistenter å registraturavdelningen föreläge icke endast med hänsyn till — såsom redan i tidigare framställningar anförts — nödvändigheten av att inrätta skifttjänst vid avdelningen, så att dess registraturer hela dygnet kunde vara tillgängliga för landets polismyndigheter, utan även ur synpunkten av de alltmer växande registrens och det i allt större mängd inkommande materialets bearbetning. Härom anför styrelsen följande.

Registraturavdelningen vore numera uppdelad i tre huvudregister, nämligen personregistret, godsregistret och fingeravtrycksregistret. Vart och ett av dessa huvudregister omfattade ett stort antal kartotek. Å personregistret tjänstgjorde en förste assistent, en assistent och fyra kontorsbiträden. Godsregistret förestodes av en assistent, som hade tre kontorsbiträden till hjälp, varjämte till detta register hörde centralregistret för stulna och tillvaratagna cyklar, vilket omhändertogs av en assistent och ett kontorsbiträde. Å fingeravtrycksregistret tjänstgjorde en förste assistent, två assistenter och två kontorsbiträden. Å avdelningen redigerades tidningen »Polisunderrättelser», som numera icke vore en självständig publikation utan snarare kunde betraktas som ett publiceringsorgan för person- och godsregistren. För tidningens räkning vore ett kanslibiträde och två kontorsbiträden sysselsatta med utskrivning av manuskript och korrekturläsning.

Å de olika huvudregistren utarbetades vidare diverse publikationer, vilka såsom bilagor till tidningen »Polisunderrättelser» tillställdes rikets polis-

myndigheter. Vissa av publikationerna hade betydande omfattning. Sålunda förekomme exempelvis i den månatligen utkommande spärllistan för delgivnings-, utrednings- och verkställighetsärenden uppgifter angående omkring 1,550 personer samt i den i sammanhang med godsregistret utkommande s. k. månadsgodsbilagan genomsnittligen uppgifter om cirka 1,400 stulna cyklar samt 400 förkomna personkort och andra legitimationshandlingar. Kravet på uppgifternas exakthet samt den kontroll och de förfrågningar hos olika myndigheter, vartill ofullständiga uppgifter kunde föranleda, ställde stora krav på personalen. Till godsregistret inkomme dagligen minst ett femtiotal uppgifter om stulet gods från landets olika delar, vilka skulle granskas och jämföras med tidigare uppgifter, utskrivas på kort till de olika specialregistren samt till lämpliga delar utdragas och omredigeras för de så gott som dagligen utkommande speciallistorna över stulet gods, vilka sändes till pantlänare, uppköpare av begagnade föremål m. fl.

Det vore givet att den kvinnliga arbetskraften på registraturavdelningen icke självständigt kunde utföra något mera kvalificerat arbete av polisnatur. För bearbetandet av de till de olika registren inkommande uppgifterna fordrades nämligen en ingående kännedom om kriminalpolisarbete och administrativa förhållanden i övrigt. Särskilt beträffande person- och godsregistren vore det med nuvarande antal assistenter icke möjligt att tillräckligt grundligt genomarbeta inkommande uppgifter eller att upplägga nya, i tider med stegrad brottslighet betydelsefulla register. Styrelsen föreslog därför, att vid registraturavdelningen skulle inrättas ytterligare en förste assistenttjänst och två assistenttjänster, varvid förste assistenten och den ene assistenten skulle placeras å godsregistret samt den andre assistenten å personregistret.

Styrelsen erinrar härefter om att för innevarande budgetår beviljats medel till avlönande av tre laboratorieassistenter ävensom att chefen för socialdepartementet i 1942 års statsverksproposition anfört, att den tredje laboratorieassistenten icke skulle anställas för längre tid än som vore oundgängligen nödvändigt samt att det i varje fall borde undersökas om icke efter utgången av budgetåret 1942/43 antalet laboratorieassistenter åter skulle kunna minskas till två. Beträffande behovet av den tredje laboratorieassistenten efter utgången av löpande budgetår uttalar sig styrelsen sålunda.

Den tredje laboratorieassistenten vore uteslutande sysselsatt med utförande av skriftexpertiser. I den framställning av styrelsen, som legat till grund för denna arvodestjänsts inrättande, hade framhållits, att antalet till anstalten inkomna skriftexpertisärenden visat en avsevärd ökning. Bland annat hade anförts, att under tiden augusti—oktober 1940 till anstalten inkommit 57 sådana ärenden, under det att motsvarande siffra för tiden augusti—oktober 1941 varit 102. Det kunde nu upplysas, att medan sammanlagda antalet skriftexpertisärenden under budgetåret 1940/41 varit 306, samma ärendens antal under budgetåret 1941/42 stigit till 419. Det funnes alltså inga möjligheter att för närvarande indraga nämnda tjänst, och efter all erfarenhet att döma komme behovet därav att kvarstå under de närmaste åren. Med hänsyn till det specialiserade arbetet och den särskilda utbildning denne tredje laboratorieassistent fått undergå på anstalten, syntes det även vara skäligen bereda honom den trygghet, som det för assistenter vid anstalten vanliga treårsförordnandet medförde.

Styrelsen beräknar utgifterna för arvoden till fyra förste assistenter, nio assistenter och tre laboratorieassistenter, därest arvodena skulle utgå med samma belopp som för löpande budgetår, till 128,100 kronor.

Styrelsen uppskattar kostnaderna för vikariatsersättningar och för arvoden till av anstalten anlitade experter till 1,000 respektive 4,000 kronor.

På grund härav upptager styrelsen ifrågavarande anslagspost till (128,100 + 1,000 + 4,000) 133,100 kronor.

Vidkommande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller styrelsen, att utöver de fem kontorsbiträden i lönegrad Eo 4, för vilka medel beräknats i avlöningsstaten, anställt ytterligare fyra kontorsbiträden med stöd av Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 17 juli 1942. Med hänsyn till att personalökningen på grund av registraturavdelningens hastiga tillväxt vore oundgänglig, föreslår styrelsen, att nämnda anordning icke skulle erhålla allenast provisorisk karaktär utan att antalet kontorsbiträden i lönegrad Eo 4 skulle ökas från fem till nio. Till bestridande av kostnaderna för avlöningar till en avdelningsföreståndare i lönegrad Eo 26, ett kansli-bitråde i lönegrad Eo 7 och nio kontorsbiträden i lönegrad Eo 4 avser styrelsen ett belopp av (9,004 + 3,858 + 25,029) 37,891 kronor. Vidare beräknar styrelsen arvodeskostnaderna för en expeditivsvakt, ett vaktmästarbitråde och ett extra verkstadsbitråde till respektive 3,000, 2,160 och 2,160 kronor. Härvid vore att märka — påpekar styrelsen — att de båda sistnämnda befattningshavarnas arvoden föresloges höjda från för närvarande 150 kronor till 180 kronor per månad, vilket motiverades med dyrtiden och svårigheten att med nuvarande stora efterfrågan på arbetskraft erhålla fullgod sådan. Till utbetalande av oundgänglig övertid ersättning föreslås oförändrat belopp, 500 kronor. Styrelsen beräknar sålunda ifrågavarande anslagspost till (37,891 + 3,000 + 2,160 + 2,160 + 500) 45,711 kronor eller i runt tal 46,000 kronor.

För rörligt tillägg har upptagits en post å 12,850 kronor.

Sammanlagda kostnaden för avlöningar uppskattar alltså styrelsen för nästa budgetår till (47,500 + 133,100 + 46,000 + 12,850) 239,450 kronor.

I ärendet har *statskontoret* den 12 september 1942 avgivit utlåtande och därvid i anledning av styrelsens framställning om utbyte av den till laboratorieavdelningen knutna befattningen såsom verkstadsbitråde i lönegrad Eo 7 mot en befattning såsom verkmästare i lönegrad A 10 föreslagit, att prövningen av spörsmålet om ifrågavarande tjänstemans lönegradsplacering skulle hänskjutas till den pågående institutionsvaktmästarutredningen.

Statskontoret anser sig icke kunna tillstyrka den av styrelsen föreslagna personalförstärkningen å anstaltens registraturavdelning med en förste assistent och två assistenter under annan förutsättning, än att densamma prövades vara behövlig med hänsyn till den för närvarande ökade brottsligheten. Ämbetsverket har tillika, för den händelse en personalutökning skulle befinnas ofrånkomlig, ifrågasatt, om icke befattningarna kunde besättas med personer med lägre kvalifikationer och följaktligen mindre gynnsam löneställning än styrelsen tänkt sig.

Vidare anför statskontoret, att frågan, huruvida den senast inrättade befattningen som laboratorieassistent alltjämt vore behövlig, undandroge sig statskontorets bedömande. Ämbetsverket anser dock, att, även om med hänsyn till antalet skriftexpertsärenden under de två senaste budgetåren assistentens

anställningstid ansåges böra förlängas utöver nu löpande budgetår, behovet av denna tjänst likväl borde tagas under förnyat övervägande i samband med prövningen av anstaltens anslagsframställning beträffande budgetåret 1944/45.

Styrelsens förslag om höjning av den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar uppförda delposten till vikariatsersättningar från för närvarande 500 kronor till 1,000 kronor finner sig statskontoret vid det förhållandet, att belastningen å sagda delpost under budgetåret 1941/42 enligt inhämtade upplysningar uppgått till allenast 275 kronor, icke kunna tillstyrka.

Vidkommande slutligen styrelsens förslag, att de fyra biträden, som anstalten medgivits anställa under innevarande budgetår, skulle definitivt knytas till anstalten såsom kontorsbiträden i lönegrad Eo 4, framhåller statskontoret, att det för ämbetsverket icke vore möjligt avgöra, huruvida kontorsgöromålen kunde beräknas under nästa budgetår bliva av sådan omfattning, att ett fortsatt anlitande av ifrågavarande tillfälliga personal vore oundgängligt. Därest så skulle befinnas vara fallet, borde emellertid enligt statskontorets mening befattningshavarna bibehållas i sin nuvarande anställningsform med arvoden till oförändrat belopp eller åtminstone icke erhålla förmånligare ställning än såsom extra tjänstemän i andra lönegraden.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 28 september 1942 funnit vissa skäl tala för att anstaltsföreståndaren benämndes överdirektör men ansett, att definitiv ställning till denna fråga borde tagas först i samband med prövningen av det förslag rörande tjänstebenämningar m. m., som vore att förvänta från 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga.

Beträffande den av styrelsen föreslagna förändringen av det å laboratorieavdelningen placerade verkstadsbitrådets löneställning framhåller lönenämnden, att denne befattningshavare utförde åtskilligt arbete av kvalificerad och för anstaltens verksamhet betydelsefull art, såsom reparationer av anstaltens apparater och instrument. Enligt lönenämndens mening måste verkstadsbitrådets nuvarande löneställning anses väl låg, detta jämväl med hänsyn till den konkurrens om mera dugande arbetskraft av detta slag, som för närvarande gjorde sig gällande. Lönenämnden, som ansåge, att med ett definitivt ställningstagande till frågan om verkstadsbitrådesbefattningens löneställning borde anstå, till dess resultatet av pågående utredning angående löneställningen för institutionsvaktmästare m. fl. vid universitet och högskolor föreläge, funne sig för närvarande endast kunna tillstyrka, att verkstadsbitrådet — utan ändrad tjänstebenämning — uppflyttades till lönegraden Eo 9.

I anledning av styrelsens förslag om ökning av anstaltens assistent- och bitrådespersonal anför lönenämnden följande.

Av de till registraturavdelningen hörande särskilda registren förestodes vartdera av personregistret och fingeravtrycksregistret av en förste assistent (arvode 9,600 kronor), medan godsregistrets föreståndare vore en assistent (arvode 8,000 kronor). Förslag föreläge nu, att även godsregistret skulle tilldelas en förste assistent såsom föreståndare. Med avseende å detta förslag finge lönenämnden framhålla, att tillräcklig anledning numera icke syntes föreligga att bibehålla hittills rådande särställning med avseende å före-

ståndarskapet för godsregistret, vilket — såsom ock av den föreliggande framställningen framginge — nått en betydande omfattning. Lönenämnden finge därför tillstyrka, att den nuvarande assistenttjänsten å godsregistret omändrades till förste assistenttjänst.

Den föreliggande framställningen avsåge vidare, att två assistenttjänster (nuvarande arvode 8,000 kronor) skulle nyinrättas samt att fyra nu med arvode å 3,300 kronor förenade kontorsbiträdesbefattningar skulle förändras till extra ordinarie tjänster. Med utgångspunkt från vad som föreslagits i nu berörda avseenden ävensom på grundvalen av vid besök å anstalten gjorda iakttagelser funne sig lönenämnden böra ifrågasätta, huruvida icke tiden nu vore inne att företaga en översyn över anstaltens personalorganisation, särskilt beträffande assistent- och biträdespersonalen. Syftet härmed skulle beträffande assistenterna i första hand vara att få fram en klar gräns mellan sådana arbetsuppgifter, för vilkas riktiga handhavande polisutbildning vore oundgängligen nödvändig, och sådana, som kunde fullgöras av personal utan dylik utbildning. En sådan gränsdragning syntes i och för sig motiverad redan av det förhållandet, att assistentarvodena vore relativt höga, alldenstund de hittills ansetts böra avpassas under visst hänsynstagande till de förmånliga avlöningsvillkor, som på sina håll, bland annat i Stockholm, gällde för kommunalt anställda polismän. Vidare syntes vid en eventuell översyn av assistentbefattningarna böra övervägas, huruvida dessa fortfarande borde vara arvodesavlönade eller om icke, åtminstone till en del, en inplacering i lönegrader allt efter befattningarnas art vore motiverad. Vad slutligen kontorsbiträdesorganisationen beträffade, syntes böra övervägas, i vad mån en uppdelning på skrivbiträdes- och kontorsbiträdestjänster lämpligen kunde genomföras.

Med hänsyn till det nu anförda funne sig lönenämnden för närvarande allenast kunna tillstyrka, att en av de föreslagna nya assistenttjänsterna inrättades och att två av de fyra nu anställda arvodesavlönade kontorsbiträdena erhöles anställning som extra ordinarie kontorsbiträden.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av *svenska polisförbundets lokalavdelning vid statens kriminaltekniska anstalt* i skrivelse den 1 oktober 1942 gjord framställning om lönereglering för förste assistenter och assistenter vid anstalten. Avdelningen erinrar därvid om att föredragande departementschefen i propositionen nr 60 till 1939 års lagtima riksdag angående anstaltens inrättande anställt viss jämförelse mellan de av honom föreslagna arvoden till förste assistenter och assistenter, å ena sidan, samt överkonstaplars och kriminalkonstaplars i Stockholm totala löneförmåner, å den andra. Vidare uppger avdelningen, att det vid uppsättningen av anstaltens personal förklarats, att förste assistent och assistent skulle åtnjuta lägst samma inkomst som överkonstapel respektive kriminalkonstapel i högsta löneklass vid Stockholms poliskår. Emellertid hade — fortsätter avdelningen — när stockholmspolisens löner på grund av dyrtiden undan för undan höjts, en allt större skillnad mellan assistenternas arvoden och polisens löner uppstått, en skillnad, som icke på långt när utjämnats genom de vid ett par tillfällen vidtagna arvodeshöjningarna. Avdelningen finner detta förhållande innebära en orättvisa mot ifrågavarande befattningshavare vid anstalten samt hemställer, att dessa retroaktivt genom höjning av arvoden eller genom fastställande av rörliga tillägg måtte bliva i lönehänseende likställda med åberopade polismän i Stockholm.

Anstaltsstyrelsen, som överlämnat sist berörda skrivelse med eget utlåtande den 17 oktober 1942, har däri förklarat sig anse, att nuvarande organisation av förste assistent- och assistenttjänsterna vid anstalten krävde, att avlöningarna anpassades efter löneförmånerna för överkonstaplar och kriminalkonstaplar vid Stockholms poliskår, samt tillstyrkt avdelningens framställning, i vad den avsåge en förhöjning av avlöningarna för framtiden. Styrelsen ville emellertid begagna tillfället framhålla, att systemet med arvodestjänster visat sig medföra åtskilliga olägenheter och att en utredning därför syntes böra snarast möjligt igångsättas i syfte att lönegradsplacera dessa tjänster.

I skrivelse den 17 november 1942 erinrar anstaltsstyrelsen om att Kungl. Maj:ts medgivande för styrelsen att vid anstalten under tiden 1 november 1942—30 juni 1943 anställa ett kanslibiträde med ett månadsarvode av 375 kronor lämnats i samband med att vissa nya uppgifter genom kungörelsen den 9 oktober 1942 (nr 840) angående hämtning av värnpliktiga, som uteblivit från inskrivningsförrättning eller tjänstgöring, m. m. anförtratts anstalten. Styrelsen hemställer, att, då dessa uppgifter vore av permanent natur, i anstaltens personalförteckning måtte från och med budgetåret 1943/44 upptagas ett kanslibiträde i lönegrad A 7.

Departements-
chefen.

Vad först angår anstaltsstyrelsens hemställan om ändring av benämningen å föreståndartjänstens innehavare ha 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunniga i sitt den 21 november 1942 avgivna betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen, del III, omfattande tjänstebenämningarna och tjänsteförteckningens uppställning, föreslagit, att den nuvarande benämningen skulle bibehållas oförändrad. För min del anser jag knappast sagda benämning tillfredsställande. Då emellertid frågan om denna tjänstetitel bör upptagas till prövning i samband med de sakkunnigas övriga förslag beträffande tjänstebenämningarna inom den allmänna civilförvaltningen, finner jag mig icke för närvarande kunna ifrågasätta någon ändring i berörda hänseende.

De uppgifter, som fullgöras av det vid anstalten anställda verkstadsbiträdet, synas mig vara av den art, att en viss förbättrad löneställning för detta biträde i och för sig skulle vara motiverad. Med hänsyn till rådande förhållanden anser jag mig emellertid nödsakad räkna med att biträdet även under nästa budgetår får kvarstå i lönegraden Eo 7.

Anstaltsstyrelsens förslag att det kanslibiträde, som jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande under innevarande budgetår anställts mot ett månadsarvode av 375 kronor, skulle erhålla ordinarie anställning med placering i lönegraden A 7, anser jag mig icke kunna tillstyrka. Detta biträde torde även under nästa budgetår böra uppbära det arvode, som för närvarande utgår.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till vad jag anført böra upptagas med oförändrat belopp eller 43,000 kronor.

Vidkommande härefter posten till arvoden och särskilda ersätt-

ningar föreslår jag, att en assistentbefattning från och med nästföljande budgetår förändras till förste assistenttjänst. Däremot kan jag icke förorda någon utökning av assistentorganisationen.

Svenska polisförbundets lokalavdelning vid anstalten har hemställt, att arvoden till assistenter och förste assistenter måtte höjas till belopp, som motsvarade till vissa befattningshavare vid Stockholms poliskår utgående avlöningsförmåner. Någon höjning av ifrågavarande arvoden anser jag mig icke under nuvarande förhållanden kunna tillstyrka. Emellertid kan ifrågasättas, om icke ifrågavarande tjänster böra lönegradsplaceras. Jag har för avsikt att föreslå igångsättandet av en närmare utredning av denna fråga ävensom av det av allmänna lönenämnden väckta spörsmålet om gränsdragning mellan sådana arbetsuppgifter vid anstalten, för vilkas riktiga handhavande polisutbildning är oundgängligen nödvändig, och sådana, som kunna fullgöras av personal utan dylik utbildning.

Behovet av en tredje laboratorieassistent även under nästa budgetår finner jag styrkt. Jag utgår emellertid från att denne assistent icke skall anställas för längre tid än som befinnes oundgängligen nödvändigt samt att det i varje fall bör undersökas, om man icke efter utgången av nästa budgetår skall kunna minska antalet laboratorieassistenter till två. Något treårsförordnande för tredje laboratorieassistenten bör sålunda icke förekomma.

Vid bifall till mitt förslag skulle vid anstalten under nästa budgetår finnas anställda 4 förste assistenter, 6 assistenter och 3 laboratorieassistenter. Årsarvoden böra utgå med respektive 9,600, 8,000 och 5,900 kronor. För dessa arvoden erfordras därför ett sammanlagt belopp av $(4 \times 9,600 + 6 \times 8,000 + 3 \times 5,900)$ 104,100 kronor.

Vidare anser jag mig böra avstyrka anstaltsstyrelsens förslag att de 4 kontorsbiträden, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts beslut under innevarande budgetår anställdes mot månadsarvoden av 275 kronor, skulle från och med nästa budgetår erhålla extra ordinarie anställning. Jag räknar visserligen med att dessa biträden skola bliva behöfliga även under budgetåret 1943/44 men anser icke anledning föreligga att tills vidare bereda dem anställning i annan form än den hittills tillämpade.

För månadsarvoden till dessa biträden ävensom till det förut omförmälda kanslibiträdet torde få beräknas ett belopp av $(4 \times 12 \times 275 + 12 \times 375)$ 17,700 kronor.

För vikariatsersättningar och för arvoden till av anstalten anlitade experter torde kunna beräknas samma belopp som för löpande budgetår, nämligen 500 respektive 4,000 kronor.

Arvodesposten kan sålunda upptagas till $(104,100 + 17,700 + 500 + 4,000)$ 126,300 kronor.

Styrelsens förslag om viss höjning av månadsarvoden till ett vaktmästarbiträde och ett extra verkstadsbiträde finner jag mig nödsakad avstyrka. Vid sådant förhållande bör posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal liksom för löpande budgetår upptagas till 41,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde kunna beräknas till oförändrat belopp eller sålunda till 11,500 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet till avlöningar vid anstalten för nästa budgetår uppskattar jag alltså till (43,000 + 126,300 + 41,000 + 11,500) 221,800 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	43,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	126,300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	41,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,500
Summa förslagsanslag		kronor 221,800;

dels ock till Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 221,800

[196.] 13. **Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	107,700	153,687
1942/43	114,900	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	126,900	—

Den 24 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	44,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	57,000
5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt av böcker och tidskrifter ävensom nyanskaffning av apparatur), <i>förslagsvis</i>	»	16,000
Summa		kronor 121,400

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättning för försålda passformulär m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1,500
2. Ersättning för utförda undersökningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5,000
Summa		kronor 6,500
Nettoutgift		kronor 114,900

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44.

Posten till sjukvård m. m. föreslås av styrelsen höjd till 600 kronor. Styrelsen hänvisar till att hithörande utgifter för budgetåret 1941/42 uppgått till 579 kronor.

För reseersättningar hava under det senaste budgetåret utbetalats 5,124 kronor. Styrelsen föreslår, att posten för dylika ersättningar skulle för budgetåret 1943/44 upptagas med ett belopp av 5,000 kronor.

Av det för löpande budgetår för expenser upptagna beloppet har ett belopp av 19,000 kronor beräknats för expenser för eget behov, därav 2,500 kronor för lyse, gas och vatten och 16,500 kronor för övriga expenser, medan för expenser för annat än eget behov beräknats 25,000 kronor. Sistnämnda belopp har avsetts för bestridande av kostnader för tryckning genom anstaltens försorg av sådana passformulär jämte ansökningsformulär, som omförmålas i passkungörelsen den 31 maj 1940 (nr 471).

För lyse, gas och vatten upptager styrelsen för nästa budgetår oförändrat belopp, 2,500 kronor. Motsvarande utgifter hava för nästföregående budgetår uppgått till 2,190 kronor.

Utgifterna för övriga expenser för eget behov hava för budgetåret 1941/42 utgjort 30,097 kronor. På grund av registraturavdelningens allt hastigare utveckling och de nyinköp av möbler och skrivmaskiner, som bleve en följd av bifall till styrelsens förslag om viss utökning av personalen vid anstalten, beräknar styrelsen, att ifrågavarande utgifter skulle under nästkommande budgetår stiga till 32,500 kronor.

Det för expenser för annat än eget behov erforderliga beloppet anser styrelsen — med angivande av att belastningen för budgetåret 1941/42 utgjort 23,731 kronor — böra på sätt för löpande budgetår skett uppskattas till 25,000 kronor.

Sammanlagt hava alltså för expenser beräknats (2,500 + 32,500 + 25,000) 60,000 kronor.

För publikationstryck hade — upplyser styrelsen — under budgetåret 1941/42 utbetalats 57,287 kronor mot för ändamålet anvisade 62,000 kronor. Den besparing, som sålunda uppstått, vore emellertid av tillfällig natur, emedan manuskriptet till en av anstalten redigerad handbok för polismyndigheterna icke kunnat färdigställas å sådan tid, att tryckningskostnaden kunnat belasta ifrågavarande anslagspost under sistförflutna budgetår. Om så varit fallet, skulle sannolikt ingen besparing uppnåtts. Behovet av en effektiviserad kriminalpolisverksamhet hade medfört, att anstalten numera utgäve ett flertal bilagor till tidningen »Polisunderrättelser». Styrelsen anser därför, att posten till publikationstryck för budgetåret 1943/44 icke borde beräknas till lägre belopp än 74,000 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter framhåller styrelsen, att dessa, som för innevarande budgetår upptagits till 16,000 kronor, för nästföregående budgetår uppgått till 22,800 kronor. Styrelsen, som påpekar svårigheten att i förväg beräkna denna av frekvensen av grova brott helt avhängiga post, hemställer, att för ändamålet måtte upptagas ett belopp av 25,000 kronor.

Styrelsen upplyser härefter, att i ersättning för försålda passformulär m. m. under budgetåret 1941/42 influtit i runt tal 2,500 kronor, varav omkring 2,450 kronor från överståthållarämbetet. Enär överståthållarämbetets passutgivande verksamhet från den 1 januari 1943 förstatligats, anser emellertid styrelsen, att de för budgetåret 1943/44 inflytande ersättningarna icke kunde beräknas till högre belopp än 500 kronor.

Ersättningarna för utförda undersökningar m. m. har styrelsen — med förmälan att i sådana ersättningar under nästföregående budgetår influtit cirka 8,700 kronor — uppskattat till oförändrat belopp eller alltså 5,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle medelsbehovet för nästa budgetår bliva (600 + 5,000 + 60,000 + 74,000 + 25,000 — 500 — 5,000) 159,100 kronor.

Över framställningen har *statskontoret* den 12 september 1942 avgivit utlåtande. Däri har *statskontoret* med anledning av styrelsens förslag till uppräkning av posterna till övriga expenser för eget behov än lyse, gas och vatten, till publikationstryck och till övriga utgifter uttalat, att ämbetsverket ansåge sig böra betona nödvändigheten av att anstalten under nuvarande statsekonomiska läge iakttog större återhållsamhet ifråga om här berörda utgiftsändamål än som hittills syntes hava skett. Så borde exempelvis anskaffning av möbler och andra inventarier äga rum endast om sådan anskaffning icke vore möjlig att uppskjuta samt publikationstrycket begränsas till vad som oundgängligen erfordrades för bekämpandet av den aktuella brottsligheten i landet. På grund härav och då, för den händelse angiven kostnadsram icke skulle kunna hållas, Kungl. Maj:t ägde möjlighet att medgiva överskridande av ifrågavarande anslagsposter, förordade *statskontoret*, att dessa för nästa budgetår bestämdes till väsentligt lägre belopp än de av styrelsen angivna, förslagsvis respektive 20,000, 65,000 och 16,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vidkommande till en början anslagsposten till sjukvård m. m. finner jag densamma böra upptagas till oförändrat belopp eller sålunda till 400 kronor.

Anstaltsstyrelsens hemställan om höjning av posten till reseersättningar synes böra i viss mån tillmötesgå. Jag förordar, att posten beräknas till 4,500 kronor.

Utgifterna för lyse, gas och vatten uppskattar jag liksom anstaltsstyrelsen till 2,500 kronor. Det för övriga expenser för eget behov avsedda beloppet torde få höjas till 20,000 kronor, medan för expenser för annat än eget behov synes böra, i anslutning till senaste belastningssiffran, anvisas ett belopp av 24,000 kronor. Posten till expenser skulle enligt dessa kalkyler upptagas till 46,500 kronor.

Beträffande posten till publikationstryck kan jag icke tillstyrka ökning av den omfattning anstaltsstyrelsen föreslagit. I enlighet med *statskontorets* förslag förordar jag, att posten upptages till 65,000 kronor.

Posten till övriga utgifter synes böra upptagas till samma belopp som för löpande budgetår eller sålunda till 16,000 kronor.

Ersättningarna för försålda passformulär m. m. torde med hänsyn till vad anstaltsstyrelsen härom anfört icke böra uppskattas till högre belopp än 500 kronor. Ersättningarna för utförda undersökningar m. m. beräknar jag till oförändrat belopp, 5,000 kronor.

Anstaltens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår kunna beräknas enligt följande sammanställning:

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	46,500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	65,000
5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt av böcker och tidskrifter ävensom nyanskaffning av apparatur)	»	16,000
Summa kronor		132,400

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättning för försålda passformulär m. m.	kronor	500
2. Ersättning för utförda undersökningar m. m.	»	5,000
Summa kronor		5,500

Nettoutgift kronor 126,900

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 126,900

[197.] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., *förslagsanslag*.** Ifrågasvarande anslag är för budgetåret 1942/43 upptaget till 125,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 föreskrivit, att från anslaget skulle under budgetåret 1942/43 bestridas utgifterna för följande ändamål.

A. Gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensionskostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor	31,000
B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov m. m.:		
1. Till Eda sockens polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,500
2. Till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>	»	2,200
3. Till Brunnby polisdistrikt för anordnande av avspärrning av visst område vid hamnen i Mölle, <i>högst</i>	»	200
4. Till Stockholms, Malmö, Trälleborgs, Landskrona, Helsingborgs, Brunnby och Göteborgs polisdistrikt, <i>högst</i>	»	81,090
Summa kronor		85,990

C. Bidrag till polisskolan i Göteborg kronor 7,000

Anslaget torde för nästa budgetår bära upptagas med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 100,000

[199.] 16. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	520,000	713,731
1941/42	520,000	710,833
1942/43	600,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	700,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder, ändrad genom lag nr 710/1942; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelse nr 230/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941 och 542/1942.]

Från förevarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avräknas 70,000 kronor mot automobilskattemedlen.

Med hänsyn till belastningssiffrorna för budgetåren 1940/41 och 1941/42 samt till arten av de utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, synes anslaget för nästa budgetår bära upptagas till 700,000 kronor. Härav torde 80,000 kronor bära avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslags-*

anslag av kronor 700,000, därav 80,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[200.] 17. **Poliskollegierna, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	1,500	2,998
1942/43	2,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	2,000	—

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941 och 542/1942.]

Från ifrågavarande anslag bestridas dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,000

[201.] 18. **Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten, *förslagsanslag*.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	1,000	229
1942/43	1,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	1,000	—

[Förordning den 15 juni 1935 (nr 330) om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 15 juni 1935 (nr 331) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.]

Ifrågavarande anslag synes för nästa budgetår lämpligen böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.... kronor 1,000

F. Civila luftskyddet.

[202.] 1. **Luftskyddsinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.** I skrivelse den 31 augusti 1942 har *luftskyddsinspektionen* gjort framställning om följande anslag för civila luftskyddets behov under nästa budgetår.

A n s l a g	Å riksstaten	Av luftskydds-
	för budgetåret 1942/43 anvisat belopp	inspektionen för budgetåret 1943/44 äskat belopp
Luftskyddsinspektionen:		
Avlöningar, förslagsanslag	353,000	437,500
Omkostnader, förslagsanslag	159,000	131,000
Civilt luftskydd:		
Alarmeringsanordningar, reservationsanslag	405,000	449,100
Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för för- brukningsändamål m. m., förslagsanslag	435,000	280,000
Luftskyddsövningar, förslagsanslag	100,000	100,000
Försöksverksamhet, förslagsanslag	45,000	45,000
Statens luftskyddsskola, förslagsanslag	50,000	65,000
Bidrag till enskilda sammanslutningar för ut- bildning av luftskyddspersonal m. m.	480,000	480,000
Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag	2,000,000	2,500,000
Arvoden till vissa luftskyddschefer m. m., för- slagsanslag	50,000	50,000
Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition, förslagsanslag	300,000	300,000
Källarmursgenombrott i sammanhängande kvar- tersbebyggelse	—	6,000,000
Röjningsmateriel	—	350,000
Bidrag till vissa kommuner för anordnande av branddammar m. m.	—	3,475,000
Bidrag till vissa kommuner för inköp av brand- slang	—	850,000

Över luftskyddsinspektionens framställning har *statskontoret* den 9 september 1942 avgivit utlåtande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juni 1941 hava inom socialdepartementet tillkallats sakkunniga (1941 års hemortsförsvars-sakkunniga) för biträde med fortsatt utredning av frågorna om samordning av hemortsförsvarets olika grenar samt om revision av gällande luftskyddslagstiftning. Enligt direktiven för de sakkunnigas arbete skulle dessa undersöka, bland annat, frågan om gränsdragningen mellan statens och kommunernas skyldig-

Departements-
chefen.

heter i fråga om luftskyddet. Vidare skulle frågan om de centrala luftskydds- och utrymningsorganens framtida organisatoriska ställning upptagas till behandling.

Hemortsförsvarssakkunnigas utredningsuppdrag torde, enligt vad jag inhämtat, komma att slutföras inom sådan tid, att därav föranledda förslag kunna föreläggas 1943 års riksdag. Då dessa förslag kunna påverka beräkningen av samtliga till avdelningen civila luftskyddet hörande anslag, är det för närvarande icke möjligt att taga definitiv ställning till nämnda anslag.

Luftskyddsinspektionens framställning avser anslag till följande ändamål, för vilka medel icke anvisats å riksstaten för innevarande budgetår, nämligen källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse, röjningsmateriel, bidrag till vissa kommuner för anordnande av branddammar m. m. samt bidrag till vissa kommuner för inköp av brandslang. Jag har i närvarande stund ännu icke tagit ställning till dessa anslagsäskanden. Skulle det befinnas erforderligt, att medel ställas till förfogande för ett eller flera av nämnda ändamål, torde emellertid detta böra ske snarast möjligt, därvid anslag torde böra begäras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Vid uppgörande av förslag till riksstat för budgetåret 1943/44 torde sålunda kunna bortses från inspektionens framställning i dessa delar.

Vad angår övriga av luftskyddsinspektionen äskade anslag torde desamma med hänsyn till vad tidigare anförts nu endast böra uppskattas preliminärt. Därvid torde anslagen i allmänhet få upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, dock att de anslag, vilka av luftskyddsinspektionen uppskattats till lägre belopp än de för löpande budgetår anvisade, böra beräknas i enlighet med luftskyddsinspektionens framställning. I enlighet härmed räknar jag tills vidare med följande anslag för nästa budgetår:

A n s l a g	Belopp kronor
Luftskyddsinspektionen:	
Avlöningar, förslagsanslag	353,000
Omkostnader, förslagsanslag	131,000
Civilt luftskydd:	
Alarmeringsanordningar, reservationsanslag	405,000
Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för förbrukningsändamål m. m., förslagsanslag	280,000
Luftskyddsövningar, förslagsanslag	100,000
Försöksverksamhet, förslagsanslag	45,000
Statens luftskyddsskola, förslagsanslag	50,000
Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luft- skyddspersonal m. m.	480,000
Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag	2,000,000
Arvoden till vissa luftskyddschefer m. m., förslagsanslag	50,000
Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition, förslagsanslag	300,000

Beträffande de tio sistnämnda anslagen gör jag framställning i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Luftskyddsinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 353,000

[203.] 2. **Luftskyddsinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Luftskyddsinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 131,000

[204.] 3. **Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar, reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 202, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 405,000

[205.] 4. **Civilt luftskydd: Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för förbrukningsändamål m. m., förslagsanslag.** På grund av vad jag anfört under punkten 202 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för förbrukningsändamål m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 280,000

[206.] 5. **Civilt luftskydd: Luftskyddsövningar, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag under punkten 202 uttalat, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Luftskyddsövningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[207.] 6. **Civilt luftskydd: Försöksverksamhet, förslagsanslag.** I det jag hänvisar till mina under punkten 202 gjorda uttalanden, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Försöksverksamhet* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 45,000

[208.] 7. **Civilt luftskydd: Statens luftskyddsskola, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 202 anför, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Statens luftskyddsskola* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 50,000

[209.] 8. **Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.** Åberopande vad jag förut anför under punkten 202, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *anslag* av kronor 480,000

[210.] 9. **Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anför under punkten 202, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 2,000,000

[211.] 10. **Civilt luftskydd: Arvoden till vissa luftskyddschefer m. m., förslagsanslag.** På grund av vad jag under punkten 202 anför hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Arvoden till vissa luftskyddschefer m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 50,000

[212.] 11. **Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anför under punkten 202 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 300,000

[213.] 12. **Statens utrymningskommission: Avlöningar, förslagsanslag.** Till avlöningar till statens utrymningskommission har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 240,000 kronor. Till omkostnader för kommissionen har för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 90,000

kronor. Vidare har till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. för löpande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 270,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *statens utrymningskommission* gjort framställning om anvisande av anslag till kommissionen för nästa budgetår. Kommissionen har föreslagit, att avlöningsanslaget måtte upptagas till 331,000 kronor samt omkostnadsanslaget till 110,000 kronor. Därjämte har kommissionen hemställt, att till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

Av skäl, som angivits under punkt 202, torde här ifrågavarande tre anslag — liksom övriga anslag tillhörande avdelningen civila luftskyddet — tills vidare endast böra uppskattas preliminärt. Därvid torde utrymningskommissionens avlönings- och omkostnadsanslag böra upptagas till respektive 240,000 kronor och 90,000 kronor samt anslaget till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. till 140,000 kronor.

Beträffande sistnämnda två anslag gör jag hemställan i det följande.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utrymningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 240,000

[214.] 13. **Statens utrymningskommission: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utrymningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 90,000

[215.] 14. **Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m., reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anfört under punkt 213, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 140,000

G. Diverse.

[216.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond, förslagsanslag.** På sätt chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført rörande ersättningar till statens allmänna fastighetsfond, böra för nästa budgetår de två förslagsanslagen till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: medicinalstyrelsens delfond och ersättning till statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond tills vidare allenast beräknas preliminärt, därvid det förra anslaget bör upptagas till 2,965,000 kronor och det senare till 2,322,000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag hemställan under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 2,965,000

[217.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anført under näst-föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2,322,000

[218.] 3. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 8,000

[219.] 4. **Statens hyresråd, förslagsanslag.** Den 19 juni 1942 har Kungl. Maj:t utfärdat lag om hyresreglering m. m., att gälla för tiden till och med den 30 september 1943. Enligt denna lag skall finnas ett särskilt organ, benämnt statens hyresråd, med uppgift att centralt pröva vissa frågor, som äga samband med hyresregleringen, främst klagomål över de beslut, som meddelas av de hyresnämnder, vilka skola finnas i varje kommun, där lagen

äger tillämpning. Närmare bestämmelser rörande rådets verksamhet och organisation m. m. hava meddelats i en den 19 juni 1942 (nr 432) för rådet utfärdad instruktion.

För bestridande av de med statens hyresråds verksamhet förenade kostnaderna har för budgetåret 1942/43 under rubriken statens hyresråd anvisats ett förslagsanslag av 85,000 kronor.

I skrivelse den 23 oktober 1942 har *statens hyresråd* preliminärt uppskattat kostnaderna för rådets verksamhet under nästa budgetår till 249,000 kronor. Därvid har rådet utgått från att rådet skall vara i verksamhet under hela nästa budgetår och därunder fullgöra väsentligen samma uppgifter, som för närvarande åvila detsamma.

Hyresrådets verksamhet har blivit långt mera omfattande än från början beräknats. I följd därav hava också kostnaderna för rådet blivit vida högre än ursprungligen antagits. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t för bestridande av rådets verksamhet under löpande budgetår ställt till rådets förfogande ett belopp av tillhoppa 251,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vad beträffar kostnaderna för hyresrådet under budgetåret 1943/44 kunna desamma, med hänsyn därtill att lagen om hyresreglering m. m. — såsom nämnts — blott gäller till och med den 30 september 1943, tills vidare endast beräknas. Vid den preliminära uppskattningen anser jag mig, i likhet med rådet, kunna förutsätta, att detsamma skall vara i verksamhet hela budgetåret med i stort sett oförändrade arbetsuppgifter. Under dessa förutsättningar torde anslaget till rådet lämpligen böra, på sätt rådet föreslagit, upptagas till 249,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Staten s hyresråd* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 249,000

[220.] 5. **Internationellt socialpolitiskt samarbete, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	1,000	337
1942/43	1,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	1,000	—

Från anslaget bestridas kostnaderna för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Det har därjämte förutsatts, att från anslaget skulle få bestridas bland annat eventuellt uppkommande utgifter för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000

[221.] 6. **Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** För ifrågavarande ändamål har för vart och ett av de senaste budgetåren anvisats ett anslag av 20,000 kronor. Såsom villkor för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 föreskrivit, att institutets verksamhet skulle bedrivas i huvudsak efter samma plan som hittills ävensom att av bidraget ett belopp av minst 5,000 kronor skulle användas för beredande av friplatser åt elever eller nedsättning av undervisningsavgifter.

I skrivelse den 28 juli 1942 har *styrelsen för förenämnda institut* anhållit, att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag å 20,000 kronor såsom bidrag till institutets verksamhet, att utgå under oförändrade villkor. Vid framställningen hava fogats program för institutets verksamhet för läsåret 1942—1943 ävensom vissa uppgifter rörande institutets ekonomiska förhållanden, utvisande att för räkenskapsåret 1941—1942 institutets utgifter uppgått till 93,233 kronor och dess inkomster till 91,431 kronor, medan institutet för räkenskapsåret 1942—1943 räknat med ett underskott av omkring 8,500 kronor.

Departements-
chefen.

För verksamheten vid ifrågavarande institut torde jämväl för nästa budgetår böra utgå ett understöd av statsmedel å 20,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att ett belopp av minst 5,000 kronor skall användas för beredande av friplatser åt elever eller nedsättning av undervisningsavgifter.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 20,000

[222.] 7. **Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	1,045,000	1,063,688
1942/43	1,000,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	1,000,000	—

I kungörelse den 12 september 1941 (nr 753) om statlig och statsunderstödd flyktingshjälp, vilken kungörelse trädde i kraft den 1 oktober 1941, stadgas, att för handläggning av ärenden om bidrag av statsmedel till enskilda sammanslutningar (flyktingskommittéer), vilka meddela flyktingshjälp, samt om direkt understöd av statsmedel åt utlännings, som icke erhåller hjälp genom flyktingskommitté, skall finnas en nämnd kallad statens flyktingsnämnd. Nämnden skall bestå av fem av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Anses flyktingshjälpen böra utgå i form av beredande av vistelse å för flyktingar anordnat läger, skall däremot enligt kungörelsen verksamheten handhavas av socialstyrelsen.

Jämlikt bestämmelserna i kungörelsen utgår statsbidrag till flyktingskommitté med högst 40 procent av kommitténs kostnader för individuella understöd åt flyktingar, därvid dock skall iakttagas, att statsbidrag må beräknas endast å sådan del av understödet, som ungefärligen motsvarar vad i liknande fall skulle hava utgivits såsom arbetslöshetshjälp eller fattigvård. Då särskilda skäl därtill äro, må nämnden medgiva högre statsbidrag än nu nämnts.

Statens andel i kostnaderna för flyktingshjälpen bestrides från och med budgetåret 1941/42 från nu ifrågavarande anslag. Av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget hava 700,000 kronor avsetts för den verksamhet, som utövas av statens flyktingsnämnd, och 300,000 kronor för socialstyrelsens lägerverksamhet.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *statens flyktingsnämnd* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår för den verksamhet, som omhänderhaves av nämnden. Nämnden anför i huvudsak följande.

För bidrag till flyktingskommittéerna hade nämnden dittills i genomsnitt för varje månad utbetalat ett belopp av 39,135 kronor. Motsvarande kostnader kunde därför för ett budgetår uppskattas till omkring 470,000 kronor. Därvid hade emellertid icke medräknats det bidragsbelopp av 25,000 kronor, som för närvarande enligt beslut av Kungl. Maj:t för år räknat utginge till kommittén för insamlingen för landsflyktiga intellektuella. Vidare vore numera att räkna med ett bidrag till polska hjälpkommittén, vilket bidrag under de senaste månaderna uppgått till i genomsnitt 6,200 kronor och vilket icke heller inräknats i nyssnämnda belopp av 470,000 kronor. För bidrag till polska hjälpkommittén syntes i fortsättningen vara att räkna med en årlig kostnad av 75,000 kronor. Statens sammanlagda kostnader för bidrag till flyktingskommittéerna syntes alltså för nästa budgetår kunna uppskattas till $(470,000 + 25,000 + 75,000)$ 570,000 kronor.

För direkta understöd åt flyktingar hade av nämnden för tiden 1 oktober 1941—30 juni 1942 utbetalats omkring 70,000 kronor, vilket för budgetår räknat motsvarade ett belopp av omkring 95,000 kronor. Då utgifterna för ifrågavarande ändamål bland annat på grund av stegringen i prisläget kunde beräknas bliva avsevärt högre, ansåge sig nämnden för ändamålet böra för nästa budgetår beräkna ett belopp av 150,000 kronor, eller samma belopp, som nämnden beräknat för innevarande budgetår.

För diverse omkostnader hade av nämnden för budgetåret 1942/43 avsetts ett belopp av 100,000 kronor, medan för tiden 1 oktober 1941—30 juni 1942 för ändamålet allenast utbetalats något mera än 17,000 kronor. Då emellertid de utgifter, som vore att hänföra till dessa omkostnader, lätt kunde bliva av betydande storlek, vore det icke möjligt att vid medelsuppskattningen utgå från sistberörda siffra. Nämnden ansåge sig — bland annat av det skäl att av ifrågavarande medel kunde komma att bestridas vissa utgifter för understöd i form av bidrag till yrkesutbildning av flyktingar — böra även för nästa budgetår för diverse omkostnader räkna med ett belopp av 100,000 kronor.

Nämnden har alltså uppskattat medelsbehovet för den av nämnden bedrivna verksamheten till sammanlagt $(570,000 + 150,000 + 100,000)$ 820,000 kronor.

Till sist meddelar nämnden, att socialstyrelsen beretts tillfälle att taga del av nämndens anslagsberäkningar samt att styrelsen i skrivelse till nämnden förklarat sig icke hava anledning till erinran mot desamma.

Vidare har *socialstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1942 framlagt förslag rörande kostnaderna för styrelsens verksamhet med flyktingshjälp i form av vistelse i härför anordnade läger.

Styrelsen har till en början redogjort för de förändringar med avseende å lägerverksamheten, som ägt rum sedan hösten 1941, ävensom för den nuvarande omfattningen av denna verksamhet. Styrelsen har i sådant hänseende anfört i huvudsak följande.

Vid avgivande den 20 november 1941 av förslag till anslag för budgetåret 1942/43 hade styrelsen förfogat över ett tiotal ursprungligen från statens utrymningskommission övertagna läger, nämligen Baggå i Skinnskattebergs socken, Mo i Hälsingmo socken, Tolarp i Ödestugu socken, Österviks bruk i Lenhovda socken, Öreryd och Mossebo i Öreryds socken, Hammarby i Nora socken samt Lillsjönäs och Traneberg i Stockholm. Dessutom hade funnits två av styrelsen nyöppnade läger, nämligen Kalhyttan i Färnebo socken och Voxna i socknen med samma namn.

Under det gångna budgetåret hade vissa förändringar vidtagits. Sålunda hade lägren Hammarby, Lillsjönäs och Kalhyttan nedlagts. Antalet interner i dessa läger hade kraftigt reducerats merendels därigenom, att internerna kunnat överföras till arbete i fria marknaden, framförallt till skogsarbete. Av de i Kalhyttan intagna hade några beretts inackordering i trakten. Lillsjönäs hade evakuerats, när det icke befunnits lämpligt som förläggningssort. Förutom de nämnda hade ytterligare tre läger avvecklats, nämligen Tolarp, Östervik och Traneberg. De utläningar i dessa läger, som ej själva kunnat skaffa sig försörjning, hade övertagits av statens flyktingsnämnd respektive polska hjälpkommittén såsom understödsfall.

På grund av stark tillströmning av vissa flyktingar hade å andra sidan två större läger måst upprättas i olika delar av landet, nämligen dels Vägershult i Lenhovda socken och Kjesäter i V. Vingåkers socken.

Antalet personer omhändertagna i läger hade den 15 augusti 1942 utgjort 630. Oaktat den tidvis mycket starka tillströmningen hade genomsnittliga antalet interner kunnat hållas jämförelsevis lågt, tack vare en synnerligen kraftig omsättning av klientelet. Från lägerledningarnas sida gjordes allt för att så snabbt som möjligt utplacera de omhändertagna i arbete. Då större delen av de flyktingar, som nu inkomme i landet, befunno sig i de arbetsföra åldrarna, hade utplaceringen av dem icke stött på några svårigheter åtminstone under den varmare årstiden.

Rörande den kommande utvecklingen på detta område och de anslagsmedel, som kunde antagas bliva behöfliga för lägerverksamheten, har styrelsen härefter uttalat sig sålunda.

Trots att två nya läger inrättats, funnes för tillfället icke någon platsreserv. Det stötte tvärtom oupphörligt på svårigheter att placera dem, som behövde omhändertagas. Det torde därför vara ofrånkomligt, att nya platser snarast tillskapades genom utvidgning av befintliga läger och eventuellt också genom inrättande av nya läger.

Oavsett den utifrån kommande flyktingsströmmen kunde det antagas att behovet av lägerplatser framdeles komme att öka. Åtskilliga av de flyktingar, som under sommaren försörjde sig själva, måste, på grund av bristande fysiska förutsättningar för mera påfrestande kroppsarbete, under vinterhalvåret återgå till lägren. Huruvida dessutom förändringar i läget på arbetsmarknaden kunde på längre sikt komma att öka understödsbehovet undandroge sig för närvarande styrelsens bedömande.

Det vore angeläget att lägren, trots det betydande slitage, för vilket de vore utsatta, vid varje tidpunkt befunne sig i fullt användbart skick. Vissa läger, som ursprungligen inrättats för andra ändamål än de nuvarande, torde åtminstone delvis böra underhållas av särskilda medel, anslagna för lägrens upprättande. Omkostnaderna för de övrigas underhåll komma däremot att belasta här ifrågavarande anslag med belopp som steger allt eftersom lägren bleve mera förslitna och priserna på underhållsmaterial höjdes.

Själva driften av lägren ersattes till stor del i form av dagavgifter eller hyra av utländska beskickningar. Sålunda bestredes driftkostnaderna vid Baggå av sovjetryska legationen, Mo bekostades av brittiska konsulatet samt Öreryd, Mossebo, Vägershult och Kjesäter av norsk flyktingshjälp. Vid samtliga läger hade det emellertid varit nödvändigt att anställa svenska lägerchefer. Lönerna till dessa personer hörde till de omkostnader, för vilka ersättning vare sig kunde eller borde påräknas.

Slutligen belastades anslaget, utan all möjlighet till återbäring, av utgifter för flyktingars resor, annorledes än med järnväg, från gränsområdet till anvisade läger samt utgifter för vederbörandes uppehälle under väntan på visering och under resan.

På grund av det anförda ansåge styrelsen, att kostnaderna för flyktingshjälp i form av vistelse i läger, som för löpande budgetår uppskattats till 300,000 kronor, borde även för nästa budgetår uppskattas till nämnda belopp. Emellertid vore att märka, att förändringar i det allmänna läget kunde inträffa, vilka kunde förorsaka en ökning av medelsbehovet. Därtill komme ovissheten, i vad mån dittills utgående kostnadsersättningar från utländska myndigheter kunde påräknas för framtiden.

De sammanlagda utgifterna under ifrågavarande anslag hava alltså för budgetåret 1943/44 uppskattats till (820,000 + 300,000) 1,120,000 kronor.

Vad först beträffar den verksamhet, som omhänderhaves av statens flyktingsnämnd, är jag i likhet med nämnden av den uppfattningen, att kostnaderna för bidrag till flyktingskommittéerna böra för nästa budgetår uppskattas till 570,000 kronor. Departements-
chefen.

Däremot synas mig de belopp, som erfordras till direkta understöd åt flyktingar och till diverse omkostnader, hava av nämnden beräknats onödigt högt. För min del får jag förorda, att för ifrågavarande ändamål avses 100,000 respektive 80,000 kronor.

Jag uppskattar alltså kostnaderna för nämndens verksamhet till sammanlagt (570,000 + 100,000 + 80,000) 750,000 kronor.

Vidkommande härefter spörsmålet om utgifterna för socialstyrelsens lägerverksamhet torde det vara ostridigt, att kostnaderna för denna verksamhet påverkas av ett flertal omständigheter, som icke på förhand kunna bedömas, och att det därför kan vara motiverat att räkna med en viss marginal för oförutsedda utgifter. Emellertid synes mig det oaktat anledning icke föreligga att beräkna ifrågavarande utgifter till högre belopp än 250,000 kronor.

Då det icke är att antaga, att den 1 juli 1943 skall förefinnas någon nämnvärd anslagsreservation, bör anslaget enligt mitt förslag för nästa budgetår upptagas till (750,000 + 250,000) 1,000,000 kronor eller alltså till samma belopp, vartill anslaget beräknats för löpande budgetår.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 1,000,000

[223.] 8. **Bidrag till utlandssvenskarnas förening.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning anvisade 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 ett anslag av 50,000 kronor till bidrag till utlandssvenskarnas förening. Genom beslut den 16 februari 1940 ställde Kungl. Maj:t anslaget till föreningens förfogande, att utgå såsom bidrag till fullföljande av föreningens verksamhet, i vad densamma avsåge beredande av hjälp åt svenska medborgare, som flyktat från Finland till Sverige.

Sedermera anvisade 1941 års riksdag, efter förslag av Kungl. Maj:t, å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett anslag till bidrag till nämnda förening å likaledes 50,000 kronor. Kungl. Maj:t ställde genom beslut den 25 april 1941 anslaget till föreningens disposition, därvid föreskrevs, att anslaget skulle utgå såsom bidrag till föreningens verksamhet för beredande av hjälp åt svenska medborgare, som under nuvarande förhållanden flyktat eller komme att flykta från utlandet till Sverige.

I skrivelse den 4 november 1942 har *utlandssvenskarnas förening* gjort framställning om erhållande av ytterligare statsbidrag för sin verksamhet för beredande av hjälp åt utlandssvenska flyktingar. I skrivelsen har föreningen till en början anfört följande.

Av de medel, som genom omförmälda anslag samt genom gåvor och insamlingar ställts till föreningens disposition, hade föreningen under tiden till och med utgången av september 1942 i understöd till svenska medborgare, som flyktat till Sverige från utlandet, utbetalat sammanlagt 133,721 kronor. Därav hade under tiden 1 december 1940—30 september 1942 utbetalats 46,268 kronor, vilket belopp fördelats å 287 flyktingar från ett stort antal olika länder. Föreningen hade dessutom till hemkomna utlandssvenskar utdelat matkuponger till ett sammanlagt värde av 12,033 kronor.

Av de för föreningens hjälpverksamhet för sociala ändamål disponibla medlen återstode omkring 3,000 kronor. Då utlandssvenskar alltjämt i stort antal av olika med kriget sammanhängande orsaker nödgades återvända till hemlandet och efter hitkomsten ofta befunne sig i nödläge, vore det viktigt, att föreningen alltjämt hade medel disponibla för fullföljande av sin hjälpverksamhet. Den hjälp, som föreningen lämnade, avsåge framför allt att vara en hjälp till självhjälp och vore ämnad att i första hand under en viss tid bereda vederbörande underhåll, till dess föreningen lyckats skaffa lämpligt arbete. De båda hjälpformerna — underhåll och anskaffande av arbete — gjorde det möjligt att följa och kontrollera vederbörandes möjligheter att skaffa sig en utkomst.

I ett antal fall måste hjälpen utsträckas över längre tid. Särskilt gällde detta personer, som genom studier måste skaffa sig förutsättning för utövande av ett yrke.

Föreningen meddelar vidare, att föreningen även i vissa andra former bistått utlandssvenska medborgare. Föreningen anför härom.

Föreningen mottoge även utlandssvenska barn från av kriget hemsökta länder och beredde dem vistelse i Sverige under kortare eller längre tidsperioder. Föreningen hade sålunda under år 1942 tagit hand om 78 utlandssvenska barn från Finland, Tyskland och Belgien. Föreningen sökte i möjligaste mån ordna avgiftsfri inackordering för barnen i svenska hem, men kostnader uppstode i samband med barnens resor och under transporten till respektive förlägningsplatser. Under nuvarande förhållanden kunde även smärre kontanta bidrag komma i fråga.

Föreningen hjälpte även utlandssvenskar, bosatta i av kriget hemsökta länder, genom livsmedelssändningar eller genom kontanta bidrag för inköp av livsmedel.

För vartdera av dessa båda sistnämnda ändamål hade föreningen haft förmånen att under år 1942 från svenska röda korset mottaga ett belopp av 10,000 kronor. Då emellertid föreningen för framtiden icke kunde räkna med ytterligare sådana bidrag och föreningen under nuvarande förhållanden icke ansåge sig böra anordna en insamling bland allmänheten, vågade föreningen hoppas att genom ett statsanslag få även dessa behov tillgodosedda. Till föreningens förfogande för denna verksamhet inklusive från privat håll erhållna bidrag stode för närvarande ett belopp av omkring 12,000 kronor.

Sammanfattningsvis framhåller föreningen, att den hjälpverksamhet, som föreningen önskade fullfölja medelst bidrag av statsmedel, omfattade dels understöd till utlandssvenska flyktingar, till dess de blivit inordnade i svenskt arbetsliv, dels studiehjälp till personer i olika åldrar, dels hjälp till landsmän bosatta i utlandet, vilka vore i behov av livsmedel och ej själva kunde betala desamma, och dels slutligen beredande av ferievistelse i Sverige för utlandssvenska barn.

Föreningen hemställer, att för fortsättande av föreningens ifrågavarande hjälpverksamhet måtte för tiden till och med den 30 juni 1944 av statsmedel ställas till föreningens förfogande ett belopp av förslagsvis 75,000 kronor.

I en den 23 november 1942 dagtecknad skrivelse har föreningen lämnat vissa kompletterande uppgifter rörande sin hjälpverksamhet och därmed förenade kostnader.

Föreningen meddelar däri, att det statsbidrag, varom föreningen gjort hemställan, beräknats för tiden 1 november 1942—30 juni 1944, därvid avsetts 50,000 kronor för understöd till utlandssvenskar, däri inräknat understöd för studiehjälp, 10,000 kronor för beredande av ferievistelse åt utlandssvenska barn samt 15,000 kronor för hjälp till landsmän i utlandet, vilka vore i behov av livsmedel och icke själva kunde betala dem.

Rörande verksamheten för understöd till utlandssvenskar anför föreningen, att föreningen — som under budgetåret 1941/42 för detta ändamål utbetalat 45,180 kronor — beräknade att för ändamålet av statsmedel utbetala ett belopp av omkring 2,500 kronor i månaden.

Beträffande verksamheten för feriebarn anför föreningen, att densamma icke under sistförflutna budgetår medfört större kostnader men att föreningen utginge från att antalet dylika barn under år 1943 komme att bli större än vad fallet varit år 1942 ävensom att kostnaderna för denna verksamhet såväl till följd härav som av andra skäl kunde antagas komma att stiga.

Vidare upplyser föreningen, att dess utgifter för livsmedel till svenskar i utlandet för närvarande uppginge till omkring 1,200 kronor i månaden. För tiden 1 november 1942—30 juni 1944 uppskattade föreningen ifrågasvarande utgifter till 20,000 kronor. Då föreningen emellertid ännu för ändamålet disponerade ett belopp av 5,000 kronor, har föreningen — såsom nämnts — beräknat behovet av statsmedel för dessa utgifter till 15,000 kronor.

Socialstyrelsen, som den 26 november 1942 avgivit utlåtande över framställningen, har däri tillstyrkt densamma.

Departements-
chefen.

Den hjälpverksamhet, som av utlandssvenskarnas förening bedrivs till förmån för svenska medborgare, vilka under nuvarande förhållanden flyktat eller flykta från utlandet till Sverige, synes mig allttjämt vara förtjänt av statsmakternas ekonomiska stöd. Jag anser mig även, med hänsyn till vad föreningen anfört, kunna förorda, att bidrag av statsmedel får utgå till föreningens verksamhet, i vad densamma åsyftar beredande av ferievistelse i Sverige åt barn till i utlandet bosatta svenskar ävensom beredande av möjlighet åt svenskar i utlandet att erhålla behövliga livsmedel. Sistnämnda verksamhet är uppenbarligen helt och hållet betingad av rådande krisförhållanden.

Det synes mig skäligt, att föreningen för angivna ändamål för tiden till och med den 30 juni 1944 i statsbidrag erhåller sammanlagt 75,000 kronor, därvid emellertid beloppet bör uppdelas på innevarande och nästa budgetår. Av beloppet torde 25,000 kronor böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 och 50,000 kronor å riksstaten för budgetåret 1943/44. För sistnämnda budgetår torde med anledning härav böra under rubriken bidrag till utlandssvenskarnas förening anvisas ett obetecknat anslag av 50,000 kronor.

Beträffande anvisande av berörda medel å tilläggsstat gör jag framställning i annat sammanhang. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 50,000

[224.] 9. **Beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalider från Finland m. m., reservationsanslag.** För ifrågasvarande ändamål hava hittills anvisats sammanlagt 2,900,000 kronor, varav 900,000 kronor för innevarande budgetår. Enligt av riksdagen godkända grunder för användningen av de anvisade medlen skola desamma användas för bestridande av invalidernas sjukhusvård, eftervård och yrkesutbildning. För vården skola i första hand tagas i anspråk sjukvårdsanstalter, som ägas av staten eller för vilkas drift staten ytterst svarar. Härjämte utgår bidrag för vissa resekostnader samt för anskaffande av viss klädotrustning för invaliderna.

De humanitära skäl, som föranlett statsmakterna att tidigare lämna bistånd åt invalider från Finland, äga uppenbarligen alltjämt giltighet. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att ytterligare medel anslås för fortsatta hjälpåtgärder.

Enligt av medicinalstyrelsen verkställda beräkningar skulle för ändamålet under år 1943 erfordras i runt tal 2,000,000 kronor. Då de hittills anslagna medlen numera äro i det närmaste förbrukade, torde av nämnda belopp hälften böra anvisas å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår samt återstående hälften å riksstaten för nästa budgetår. För anslagens användning torde böra gälla i huvudsak samma grunder som hittills tillämpats.

Beträffande anvisande av förstnämnda anslag gör jag hemställan i annat sammanhang. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalidier från Finland m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,000,000

[225.] 10. **Bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation.** Under denna rubrik har för budgetåret 1942/43 anvisats ett anslag av 45,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 21 februari 1941 fastställt grundstadgar för organisationen. Enligt dessa utgör organisationen en av svenska sammanslutningar med kvinnliga medlemmar bildad samarbetsorganisation med uppgift att, under erforderligt samråd med vederbörande myndigheter, verka för den civila försvarsberedskapen. Organisationen skall enligt grundstadgarna omfatta en centralkommitté för riket i dess helhet med säte i Stockholm, en länskommitté för varje län med säte i länets residensstad samt lokalkommittéer. Av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget har Kungl. Maj:t hittills ställt 20,000 kronor till beredskapsorganisationens förfogande att användas till bestridande av kostnader för organisationens centrala verksamhet under sagda budgetår.

I skrivelse den 24 september 1942 har *kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation* hemställt om anvisande av ett anslag å 50,000 kronor för organisationens verksamhet under nästa budgetår. Organisationen har däri anfört bland annat följande.

För närvarande vore till centralkommittén anslutna 26 av vårt lands ledande kvinnoorganisationer. Till de omkring 400 lokalkommittéerna vore anslutna omkring 140 olika föreningar. Länskommittéernas antal vore 9. I de län, där länskommitté ännu icke bildats, hade tillsatts ett länsombud med uppgift att handlägga frågor av gemensamt intresse för lokalkommittéerna inom länet.

Verksamheten hade under det sistförflutna budgetåret bedrivits i intimt samarbete med vederbörande statliga organ och myndigheter. Förutom med statens arbetsmarknadskommission, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 februari 1941 fungerade såsom tillsynsmyndighet för organisationen, hade samarbete ägt rum med statens livsmedelskommission, statens utrymningskommission, statens industrikommission, statens transportkommission, luftskyddsinspektionen och statens informationsstyrelse.

Lokalkommittéerna å sin sida upprätthölle å respektive orter ett intimt samarbete med lokala myndigheter och frivilliga föreningar.

De viktigaste arbetsuppgifterna under det gångna budgetåret hade varit upplysningsverksamhet, underhållande av registreringssystemen, anskaffande och utbildning av ersättningspersonal — huvudsakligen för jordbruk, transportväsende och vissa industrier — deltagande i olika insamlingar samt social verksamhet av krisbetonad natur.

I skrivelsen anföres vidare, att av det begärda anslaget å 50,000 kronor halva beloppet vore avsett för upprätthållande av organisationens centrala verksamhet, medan den återstående hälften vore avsedd för stödjande av länskommittéerna och lokalkommittéerna. Organisationen framhåller, att dess kostnader för den centrala verksamheten under budgetåret 1941/42 överstigit 24,000 kronor. Såsom skäl för höjning av statsbidraget har organisationen vidare anfört, att numera möjligheter saknades för organisationen att erhålla frivilliga bidrag till verksamheten.

I anledning av framställningen har *statens arbetsmarknadskommission* den 5 november 1942 avgivit utlåtande, däri kommissionen tillstyrkt bifall till framställningen.

Departements-
chefen.

I likhet med statens arbetsmarknadskommission är jag av den uppfattningen att statsmakterna även under nästa budgetår böra ekonomiskt understödja den verksamhet, som utövas av kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation. Däremot synas mig tillräckliga skäl icke hava anförts till stöd för förslaget om en höjning av det nuvarande bidragsbeloppet. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 45,000

[226.] 11. **Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris, förslagsanslag.** Anslaget, som för vart och ett av de senaste budgetåren uppförts med 9,400 kronor, torde jämväl för nästa budgetår böra beräknas till samma belopp. På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 9,400

[227.] 12. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val, förslagsanslag.** Från förevarande anslag bestridas samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av allmänna val. Med anledning av de kommunala val, som skulle förrättas under hösten 1942, upptogs anslaget för budgetåret 1942/43 till 175,000 kronor.

För nästa budgetår har man för statsverkets del i första hand att räkna med vissa utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första

kammare. Med hänsyn till dessa utgifter ävensom till de kostnader för under hösten 1942 förrättade val, vilka möjligen kunna återstå oguldna vid utgången av löpande budgetår, torde anslaget för budgetåret 1943/44 böra uppföras med ett belopp av 1,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000

[228.] 13. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	600,000	686,962
1942/43	300,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	500,000	—

Vid ingången av innevarande budgetår förefanns å anslaget en reservation av 4,086 kronor.

Utgifterna för ifrågavarande ändamål hava under den gångna delen av budgetåret 1942/43 varit mycket betydande och kunna beräknas bli avsevärda även under återstående delen av nämnda budgetår. Jag nödgas därför denna dag i annat sammanhang hemställa om förstärkning av det för budgetåret anvisade anslaget med 300,000 kronor. Vad angår nästa budgetår kan man räkna med att under detsamma flera sakkunnigberedningar skola medföra avsevärda kostnader. Så torde bland annat bli fallet med socialvårdskommittén. Då vidare möjlighet måste finnas att vid behov igångsätta sådana utredningar, som kunna bli nödvändiga i anledning av rådande krisläge, torde anslaget för budgetåret icke böra upptagas till lägre belopp än 500,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 500,000

[229.] 14. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	110,000	58,697
1941/42	90,000	108,239
1942/43	80,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	80,000	—

Utgifterna under förevarande anslag hava under de senaste budgetåren företett betydande variationer. Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår förutsattes, att — såsom fallet blivit — vid budgetårets ingång skulle förefinnas viss reservation. Sannolikt kommer så att vara förhållandet även vid början av budgetåret 1943/44. Med hänsyn härtill torde anslaget också för sistnämnda budgetår kunna upptagas till 80,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80,000

[230.] 15. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört med avseende å dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 540,000

[231.] 16. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1940/41	385,000	333,801
1941/42	300,000	299,297
1942/43	275,000	—
1943/44 (<i>förslag</i>)	240,000	—

Utgifterna under förevarande anslag äro av natur att nedgå år från år. Anslaget torde för nästa budgetår kunna nedsättas till 240,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 240,000

[232.] 17. **Kristillägg, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet denna dag anfört beträffande kristillägg får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristillägg* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 6,970,000

Sammanfattning.

För budgetåret 1943/44 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under femte huvudtiteln uppföras	kronor 459,160,000
Då å riksstaten för budgetåret 1942/43 under huvudtiteln anvisats	» 435,730,600
skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas med	» 23,429,400

För vissa av huvudtitelns avdelningar hava summorna ökats, för andra minskats. Förändringarna framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Minskning eller ökning
A. Socialdepartementet.....	— 22,000
B. Sociala verk och inrättningar	+ 22,883,500
C. Medicinalstaten	+ 1,355,200
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 113,300
E. Polisväsendet	+ 180,900
F. Civila luftskyddet	— 2,548,000
G. Diverse.....	+ 1,466,500

Huvudtitelns slutsumma har sålunda ökats ej obetydligt, varvid är att märka, att åtskilliga anslag endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade belopp. Jag vill här påpeka, att anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., vilket anslag för närvarande är upptaget under tolfte huvudtiteln, i riksstatsförslaget föreslås överflyttat till femte huvudtiteln, därvid anslaget beräknats till 2,400,000 kronor.

Trots att budgetarbetet präglats av strävan att i möjligaste mån begränsa utgifterna har ej kunnat undvikas, att vissa anslag kommit att förete ganska betydande ökningsar. I den mån anslagshöjningarna icke föranletts av tidigare fattade, för Kungl. Maj:t bindande beslut, äro de i de flesta fall mer eller mindre direkt orsakade av inträffade prisstegringar.

Vad särskilt angår avlönings- och omkostnadsanslagen får jag i fråga om deras fördelning å de olika avdelningarna hänvisa till följande sammanställning:

Avlöningar och omkostnader.

	Avlöningar	Omkostnader
A. Socialdepartementet	— 22,000	0
B. Sociala verk och inrättningar	+ 1,409,500	+ 931,000
C. Medicinalstaten.....	+ 757,500	+ 504,300
D. Överståthållarämbetet och landsstaten.....	+ 80,600	+ 33,500
E. Polisväsendet	+ 60,300	+ 18,000
F. Civila luftskyddet	0	— 28,000
G. Diverse	+ 1,219,000	0
	+ 3,504,900	+ 1,458,800
	4,963,700	

Större delen av ökningen å avlöningsanslagen är föranledd av höjningar å anslagen till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar, till statens sinnessjukhus: avlöningar och till kristillägg. Ökningarna å sistnämnda två anslag äro emellertid föranledda av tidigare fattade beslut.

Jag övergår härnäst till att redogöra för mera betydande förändringar å *andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag*, varvid jag först behandlar anslag, vilka återfinnas såväl i riksstaten för innevarande budgetår som i det huvudtitelsförslag, som nu framlägges.

Mera betydande öknningar.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalnings-skyldighet	2,000,000	
Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	1,500,000	
Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. .	13,000,000	
Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd	7,000,000	
Dyrtidstillägg å barnbidrag	320,000	
Bidrag till sjukkassor	3,000,000	
Kristillägg till sjukkassor	1,500,000	
Bidrag till driften av icke statliga skyddshem	180,000	
Åtgärder till främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tätbebyggda samhällen	500,000	29,000,000
<i>Medicinalstaten.</i>		
Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:		
Avlöningar	50,000	
Statens sinnessjukhus:		
Avlöningar	690,000	
Omkostnader	570,000	
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	900,000	
Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	200,000	
Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	60,000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	100,000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	50,000	
Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	50,000	
Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi ..	135,000	
Bidrag till vanförestalter	200,000	
Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	300,000	
Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.	100,000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	100,000	
Understödande av dispensärverksamhet	200,000	
Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård	200,000	
Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn	100,000	
Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-tandsköterskor m. m.	50,000	
Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	90,000	4,145,000

	Kronor	Kronor
<i>Polisväsendet.</i>		
Statspolisorganisationen:		
Gottgörelse till polisdistrikten	100,000	
Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	60,000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	100,000	260,000

Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Medicinalstyrelsens delfond	51,000	
Beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalider från Finland m. m.	100,000	
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	200,000	351,000
Summa kronor		33,756,000

Nya ändamål.*Medicinalstaten.*

Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossnings- anstalter	100,000	
Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	15,000	115,000

Diverse.

Bidrag till utlandssvenskarnas förening		50,000
Summa kronor		165,000

Utgiftstegringen å avlönings- och omkostnadsanslagen och nyss redovisade större öknings samt anslagen till nya ändamål skulle — jämte öfverflyttningen till huvudtiteln av förenämnda, för närvarande under tolfte huvudtiteln uppförda anslag — ha medfört, att huvudtiteln ökats med omkring 41,300,000 kronor. Emellertid ha betydande minskningar kunnat uppnås därigenom, att vissa anslag nedskurits, medan andra anslag helt bortfallit. I detta hänseende får jag hänvisa till följande sammanställningar.

Större minskningar.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	2,000,000	
Bidrag till inrättande av pensionärshem	1,000,000	
Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycks- fall i arbete m. m.	300,000	
Barnbidrag	100,000	
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet....	150,000	
Moderskapspenning	300,000	
Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters drift- kostnader m. m.	50,000	
Fattigvård i allmänhet	100,000	
Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.	285,000	4,285,000

<i>Medicinalstaten.</i>		Kronor	Kronor
Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vård- hem för lättskötta sinnessjuka	100,000		
Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	75,000		175,000
<i>Polisväsendet.</i>			
Statspolisorganisationen:			
Inköp av motorfordon och ridhästar			120,000
<i>Civila luftskyddet.</i>			
Civilt luftskydd:			
Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för förbruk- ningsändamål m. m.	155,000		
Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civil- befolkning m. m.	130,000		285,000
<i>Diverse.</i>			
Vissa kostnader i anledning av allmänna val			174,000
Summa kronor			5,039,000

**I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats
för budgetåret 1943/44.**

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>			
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på lands- bygden	5,000,000		
Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler	1,500,000		
Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarför- läggningar	10,000		6,510,000
<i>Medicinalstaten.</i>			
Utrustning av nya sinnessjukhus	995,000		
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:			
Vissa byggnadsarbeten	35,000		
Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos- sjukvårdsanstalter	613,600		
Bidrag till om- och tillbyggnad av tuberkulossjukstugan i Follingbo	302,800		
Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	200,000		
Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemi- sjukhus	250,000		
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	175,000		
Inköp av arbetsmaskiner till vanförestalten i Göte- borg m. m.	75,000		
Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	100,000		2,746,400
<i>Polisväsendet.</i>			
Poliskåren i Boden:			
Engångskostnader	50,000		
Särskild polisverksamhet för uppdragande av lönnbrän- ning m. m.	31,500		81,500

<i>Civila luftskyddet.</i>	Kronor	Kronor
Civilt luftskydd:		
Gasskyddsutrustning	1,560,000	
Anordnande av observationsplatser	500,000	
Förberedande åtgärder för samordnande av hemorts- försvaret	175,000	2,235,000
	Summa kronor	11,572,900

I vad föredragande departementschefen sålunda hemställt
instämma statsrådets övriga ledamöter.

Vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt behagar Hans Maj:t
Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Sten-Eric Heinrici.

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Socialdepartementet.		Kronor
Sid.	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	340,000
3	Omkostnader	63,000
Säger för socialdepartementet		403,000
B. Sociala verk och inrättningar.		
Socialstyrelsen:		
5	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	1,108,000
19	Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar	15,000
20	Omkostnader	196,000
22	Socialstyrelsens ortsombud	18,000
Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:		
23	Avlöningar	70,000
24	Omkostnader	20,000
Arbetsdomstolen:		
25	Avlöningar	79,100
26	Omkostnader	3,900
Arbetsrådet:		
27	Avlöningar	106,600
29	Omkostnader	16,000
30	Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m.	9,500,000
32	Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp	40,000
32	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	8,000,000
Bekämpande av arbetslösheten:		
Statens arbetsmarknadskommission m. m.:		
34	Avlöningar	6,000,000
36	Omkostnader	3,000,000
36	Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.	14,000,000
Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.:		
Statens byggnadslånebyrå:		
36	Avlöningar	391,800
37	Omkostnader	91,000
37	Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	6,000,000
39	Bidrag till inrättande av pensionärshem	2,000,000
Statens bösättningslån:		
39	Ersättning åt ortsombud	45,000
40	Ersättning åt riksbanken	75,000
40	Viss upplysningsverksamhet	15,000

Sid.		Kronor
	Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd:	
	Riksförsäkringsanstalten:	
40	Avlöningar	2,648,000
41	Omkostnader	230,000
41	Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.	325,000
	Försäkringsrådet:	
42	Avlöningar	273,000
45	Omkostnader	13,400
	Yrkesinspektionen:	
46	Avlöningar	667,000
48	Omkostnader	178,000
49	Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.	200,000
51	Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete	345,000
51	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	2,400,000
52	Bidrag till fiskares försäkring	150,000
54	Bidrag till föreningen för arbetarskydd	3,000
	Folkpensionering:	
	Pensionsstyrelsen:	
54	Avlöningar	1,977,800
55	Omkostnader	300,000
55	Pensionsstyrelsens ortsombud	255,000
56	Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.	146,000,000
58	Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd	55,400,000
59	Barnbidrag	10,400,000
60	Dyrtidstillägg å barnbidrag	4,140,000
61	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..	3,400,000
64	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	1,420,000
64	Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar	110,000
	Sjukförsäkring:	
65	Bidrag till sjukkassor	23,000,000
66	Kristillägg till sjukkassor	2,500,000
66	Moderskapspenning	3,700,000
	Blindvård:	
66	Ersättning åt blindas m. m.	1,600,000
67	Dyrtidstillägg å ersättning åt blindas	530,000
67	Driften av centraldepån för blindas arbeten	95,000
69	Bidrag till de blindas förening	65,000
	Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.:	
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:	
70	Avlöningar	268,000
70	Omkostnader	209,000
	Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes:	
71	Avlöningar	18,400
73	Omkostnader	2,700

Sid.		Kronor
	Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:	
74	Avlöningar	34,200
76	Omkostnader.....	36,200
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
77	Avlöningar	152,000
81	Omkostnader	190,000
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
83	Avlöningar	15,600
84	Omkostnader.....	18,000
85	Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	6,000
86	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters drift- kostnader m. m.....	1,100,000
87	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.....	65,000
88	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	18,000
89	Interneringskostnader i vissa fall	5,000
89	Länsnykterhetsnämnderna	136,000
90	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m...	142,000
	Fattigvård och barnavård:	
	Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:	
92	Avlöningar	66,800
92	Omkostnader.....	40,000
94	Fattigvård i allmänhet	1,550,000
95	Barnavård i allmänhet	190,000
95	Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårds- konventionen m. m.....	800,000
96	Fattigvård och barnavård för lappar	90,000
97	Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet	12,000
97	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....	100,000
98	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott	3,000,000
99	Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader en- ligt barnavårdslagen m. m.....	130,000
99	Bidrag till barnhusen	115,900
	Statens skyddshem:	
99	Avlöningar	710,000
108	Omkostnader.....	875,000
110	Bidrag till driften av icke statliga skyddshem	1,000,000
115	Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.....	65,000
116	Åtgärder till främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tätbebyggda samhällen....	1,000,000
Säger för sociala verk och inrättningar		325,276,400

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

	Medicinalstyrelsen:	
117	Avlöningar	705,000
118	Omkostnader.....	120,000
118	Beredskapsorganisation	265,000
	Sinnessjuknämnden:	
119	Avlöningar	23,400
120	Omkostnader.....	2,300

Femte huvudtiteln.

381

Sid.		Kronor
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
121	Avlöningar	335,000
129	Omkostnader	336,000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
133	Avlöningar	64,000
134	Omkostnader	20,600
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
136	Avlöningar	99,400
136	Omkostnader	30,000
	Provinsialläkarstaten:	
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
136	Avlöningar	4,100,000
138	Sjukvård m. m.	10,000
139	Resersättningar	175,000
141	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	29,000

Sjukvårdsanstalterna.

	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
142	Avlöningar	26,530,000
142	Omkostnader	15,700,000
147	Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund	290,000
148	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	6,400,000
149	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	400,000
150	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	900,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
150	Avlöningar	86,800
153	Omkostnader	87,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
155	Avlöningar	46,900
155	Omkostnader	35,000
157	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1,700,000
158	Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka	1,600,000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
159	Avlöningar	370,200
159	Omkostnader	207,400
161	Bidrag till epileptikeranstalter	335,000
162	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	90,000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
163	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15,800
163	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	125,000
165	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	325,000
171	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter	—
177	Vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra	135,000

Sid.		Kronor
178	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	5,500,000
185	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1,550,000
189	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	60,000
190	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	—
193	Bidrag till driften av folksanatorierna	223,000
196	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten	55,000
196	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemi- sjukhus	—
197	Bidrag till driften av epidemisjukhus	1,200,000
203	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	—
204	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	1,200,000
205	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	300,000
210	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radium- behandling m. m.	180,000
	Vanföreanstalter m. m.:	
211	Bidrag till vanföreanstalter	2,850,000
222	Bidrag till resor för vanföra m. m.	240,000
222	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna	36,000
227	Bidrag till Eugeniahemmet	135,000
230	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	16,000
	Förlossningsanstalter:	
231	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossnings- anstalter	100,000
233	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	1,600,000
234	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1,400
	Hälsovård i allmänhet.	
	Statens institut för folkhälsan:	
234	Avlöningar	282,500
239	Omkostnader	128,000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
241	Avlöningar	55,800
242	Omkostnader	56,000
247	Repetitionskurser för barnmorskor	7,000
	Statens sjuksköterskeskola:	
247	Avlöningar	72,000
250	Omkostnader	73,900
257	Stipendier till elever vid av staten godkända sjukskö- terskeskolor	12,000
258	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter	5,000
259	Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.	2,800,000
260	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	1,200,000
265	Understödjande av dispensärverksamhet	1,300,000
266	Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård	800,000
266	Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn	350,000
267	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård ..	—
268	Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts- tandsköterskor m. m.	800,000

Femte huvudtiteln.

383

Sid.		Kronor
271	Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårds- kostnader	20,000
272	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	460,000
279	Skyddskoppym্পningen	90,000
280	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	20,000
282	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	250,000
287	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	15,000
290	Sjuktransporter med flygplan	98,000
291	Bidrag till centralt sjukhusarkiv	19,800
292	Bidrag till Ericastiftelsen	10,000
294	Bidrag till aktiebolaget Zanders medico-mekaniska gym- nastik	6,500
	Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	85,871,700

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
295	Avlöningar	381,600
297	Omkostnader	50,500
299	Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.	23,700
	Länsstyrelserna:	
299	Avlöningar	8,637,000
300	Sjukvård m. m.	35,000
300	Reseersättningar	110,000
300	Expenser	1,400,000
301	Publikationstryck	110,000
	Landsfogdarna m. fl.:	
301	Avlöningar	347,000
302	Omkostnader	75,000
	Häradsskrivarna:	
303	Avlöningar	760,000
303	Omkostnader	20,000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
303	Avlöningar	5,746,000
304	Omkostnader	1,400,000
	Säger för överståthållarämbetet och landsstaten	19,095,800

E. Polisväsendet.

	Statspolisorganisationen:	
305	Statspolisintendenten m. m.	27,500
306	Inköp av motorfordon och ridhästar	10,000
308	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	469,500
314	Gottgörelse till polisdistrikten	3,100,000
323	Utbildning i motorfordonskunskap	4,000
	Poliskåren i Boden:	
324	Avlöningar	161,000
326	Omkostnader	24,000
327	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	300,000
327	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	2,300,000

Sid.		Kronor
	Statens polisskola:	
328	Avlöningar	134,000
339	Omkostnader	42,000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
340	Avlöningar	221,800
348	Omkostnader	126,900
351	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	125,000
352	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	100,000
353	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	700,000
353	Poliskollegierna	2,000
354	Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten	1,000
	Säger för polisväsendet	7,848,700

F. Civila luftskyddet.

	Luftskyddsinspektionen:	
355	Avlöningar	353,000
357	Omkostnader	131,000
	Civilt luftskydd:	
357	Alarmeringsanordningar	405,000
357	Anskaffande av viss gasskyddsmateriel för förbrukningsändamål m. m.	280,000
357	Luftskyddsövningar	100,000
357	Försöksverksamhet	45,000
358	Statens luftskyddsskola	50,000
358	Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.	480,000
358	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum	2,000,000
358	Arvoden till vissa luftskyddschefer m. m.	50,000
358	Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition	300,000
	Statens utrymningskommission:	
358	Avlöningar	240,000
359	Omkostnader	90,000
359	Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m.	140,000
	Säger för civila luftskyddet	4,664,000

G. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
360	Medicinalstyrelsens delfond	2,965,000
360	Byggnadsstyrelsens delfond	2,322,000
360	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	8,000
360	Statens hyresråd	249,000
361	Internationellt socialpolitiskt samarbete	1,000
362	Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	20,000

Femte huvudtiteln.

385

Sid.		Kronor
362	Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.	1,000,000
366	Bidrag till utlandssvenskarnas förening.....	50,000
368	Beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalider från Finland m. m.	1,000,000
369	Bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation..	45,000
370	Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris	9,400
370	Vissa kostnader i anledning av allmänna val.....	1,000
371	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	500,000
371	Extra utgifter	80,000
371	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	540,000
372	Barnstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst....	240,000
372	Kristillägg	6,970,000
	Säger för diverse	16,000,400
	Summa	459,160,000

Bilaga till

1943 års statsverksproposition.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Departementschefen, statsrådet Andersson, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, samt anför därvid följande.

A. Kommunikationsdepartementet.

[1.] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 309,600 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för departementet äro fastställda av Kungl. Maj:t den 17 april 1942 (statsliggaren sid. 327 f.)

För nästa budgetår ifrågasätter jag icke någon ändring i personalförteckningen. Ej heller torde någon ändring i departementets avlöningsstat vara erforderlig. Förevarande anslag torde därför böra för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 309,600.

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 1 Del 9.

[2.] 2. Kommunikationsdepartementet: *Omkostnader, förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 154,000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 17 april 1942 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.		Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>		1,500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		1,000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>		145,800
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>		5,700
Summa kronor		154,000

I samband därmed har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till *expenser* må för här nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

1. <i>Expenser för eget behov:</i>		Kronor
a. Bränsle, lyse, vatten, <i>förslagsvis</i>	5,800	
b. Övriga <i>expenser, högst</i>	27,000	32,800
2. <i>Expenser för annat än eget behov:</i>		
a. Bränsle, lyse, vatten, <i>förslagsvis</i>	14,500	
b. Övriga <i>expenser, högst</i>	98,500	113,000
Summa kronor		145,800

Då jag icke ifrågasätter någon ändring av anslagsbeloppet för nästa budgetår, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 154,000.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

[3.] 1. Statens väginstitut, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 217,000 kronor.

För institutet gäller följande, av Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställda personalförteckning:

Personalförteckning.

Tjänsteman å ordinarie stat.	Lönegrad
1 överingenjör och chef	C 6
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
3 avdelningschefer	Eo 28
1 laboratoriechef	Eo 26
1 laborator	Eo 24
1 förste avdelningsingenjör	Eo 24
1 avdelningsingenjör	Eo 21

Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t vidare för väginstitutet fastställt följande, av riksdagen godkända stat, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1942:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	13,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	89,800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15,300
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	36,000
	Säger kronor 154,300

Omkostnader.

	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8,500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	21,800
4. Publikationstryck	6,000
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	31,500
	Säger kronor 68,100
	Summa kronor 222,400

Särskilda uppbördsmedel.

	Kronor
1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	5,300
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	100
	Säger kronor 5,400
	Nettoutgift kronor 217,000

I skrivelse den 18 augusti 1942 har *direktionen för statens väginstitut* framlagt förslag till stat för institutet för budgetåret 1943/44. Direktionen meddelar inledningsvis, att direktionen vid beräkningen av statförslaget i första hand förutsatt, att verksamheten skulle fortgå i samma omfattning som under pågående budgetår med verksamheten främst inriktad på uppgifter, som blivit aktuella genom den pågående krisen.

Vidare erinras, att väginstitutet i skrivelse den 2 juli 1941 till chefen för kommunikationsdepartementet meddelat, att institutet erhållit en donation på 250,000 kronor av kommitterade för Carl Smitts fond för utförande på väginstitutets område av en större provvägsmaskin med tillhörande byggnad m. m. Sedan Kungl. Maj:t den 18 juli 1941 förklarat, att hinder från Kungl. Maj:ts sida icke mötte för väginstitutet att på angivna villkor mottaga donationen, hade arbetet med anläggningen påbörjats. För närvarande hade byggnaden uppförts, varjämte inmonteringen av maskinutrustningen påginge. Anläggningen beräknades i sin helhet vara färdig att tagas i drift redan före den 1 juli 1943.

Direktionen anför vidare:

Anläggningen kommer att innebära ett synnerligen värdefullt tillskott till institutets utrustning. I själva verket torde anläggningen bli i sitt slag enastående. Av särskild betydelse torde vara de möjligheter, som genom provvägsmaskinen erhållas att snabbt utprova hållbarheten av enkla vägbeläggningar, såsom förstärkta grusvägbänor, halvpermanenta beläggningar m. m. I nuvarande krisläge, då bristen på beläggningsmaterial är kännbar, torde man genom dylik provning kunna dels studera förutsättningarna för särskilt sparsamma byggnadssätt och dels utprova möjliga ersättningsmaterial. Dessutom kan man med maskinen prova beskaffenheten hos olika slag av gummi till bilringar, en fråga, som förts på tal av en av landets gummi-fabriker.

I nämnda skrivelse den 2 juli 1941 har väginstitutet meddelat, att donationen avsåg enbart anläggningskostnaden, medan väginstitutet med andra medel måste bestrida driftkostnaden. Därest maskinen, såsom önskvärt vore, skulle utnyttjas till fullo, skulle detta komma att kräva vissa driftkostnader utöver institutets förutvarande stat.

I anslutning till det anförda hemställer direktionen om särskilda medel för drift, i viss begränsad omfattning, av provvägsanläggningen i enlighet med följande sammanställning:

	Kronor
Uppvärmning, lyse och elkraft	1,500
Löner till 1 ingenjör med lägre teknisk examen samt 2 à 3 arbetare under en tid av 4 månader	6,000
Materialkostnader och andra driftkostnader	5,000
	Summa kronor 12,500

Direktionen meddelar härefter, att inom institutets maskintekniska avdelning endast en ingenjör för närvarande vore mera fast anställd, nämligen avdelningschefen. Verksamheten inom denna avdelning hade alltsedan institutets omorganisation vuxit i omfattning. Sålunda hade, utöver avdel-

ningschefen, i regel varit anställda minst 2 ingenjörer samt 5 à 6 man i verkstaden. Av denna personal hade de båda ingenjörerna samt 3 à 4 man i verkstaden kunnat avlönas av inkomster från tillfälliga uppdrag. Direktionen fortsätter:

Ansvar för driften av provvägsmaskinen kommer att ligga närmast på den maskintekniska avdelningen. Ett ytterligare arbetsområde av synnerlig betydelse för landets vägväsende kommer därmed att förläggas till denna avdelning. Institutet har hittills på grund av brist på arbetskraft endast i mindre grad kunnat ägna tid och krafter åt utredningar och undersökningar rörande vägmaskiner, vilken uppgift enligt instruktionen åligger institutet. Det är att förvänta, att vägväsendets maskinella utrustning allt mer kommer att ökas och att därigenom arbetsuppgifter rörande provning av vägmaskiner jämte samhörande utredningar komma att lämnas åt väginstitutet, detta i särskilt hög grad efter vägväsendets förstatligande. Statens väginstitut bör därför göras mera berett att utföra sådana provningar och handlägga hit hörande uppdrag. Det är under sådana förhållanden nödvändigt, att chefen för den maskintekniska avdelningen får till sitt föfogande en kvalificerad och mera fast anställd befattningshavare. Lägre tjänsteställning än avdelningsingenjör med lönegradsplacering i Eo 21 synes därvid icke kunna ifrågasättas, om en duglig ingenjör skall kunna anställas.

Direktionen erinrar härefter om att överingenjören och chefen för statens väginstitut, som vore placerad i lönegraden C 6, för närvarande vore ende ordinarie befattningshavare vid institutet. Vidare erinrar direktionen om vad direktionen i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1938 anført beträffande institutets inre organisation:

»De omfattande och betydelsefulla arbetsuppgifter, vilka höra till institutets verksamhet, torde med all tydlighet ådagalägga, att ett bestående behov av viss personal hos institutet finnes. Det kunde ur denna synpunkt synas önskvärt, att en del befattningar vid institutet uppfördes på ordinarie stat. Detta gäller särskilt de ledande befattningshavarna samt kansliskrivaren och registratören, dels på grund av dessa befattningars särskilda betydelse och dels på grund därav, att flera av de tjänstemän, som nu innehåva motsvarande befattningar vid institutet och som väl närmast kunna komma ifråga vid besättandet av dessa tjänster, redan nu ha en lång och kvalificerad anställning i institutets tjänst bakom sig. I skrivelse till institutets direktion har personalen vid institutet gjort framställning om att den nuvarande personalen vid institutet i största möjliga omfattning måtte överföras på ordinarie stat.

Institutets direktion vill emellertid icke nu framlägga förslag i sådant hänseende, med undantag för chefsbefattningen. Direktionen anser i stället lämpligt, att institutets organisation först någon tid provas under de nya arbetsformerna, innan en sådan åtgärd viktages. Direktionen önskar emellertid framhålla sin avsikt att inkomma med förslag i sådan riktning, när tidpunkten härför synes lämplig.»

I anslutning härtill fortsätter direktionen:

Statens väginstitut hade sitt första verksamhetsår som fullt statlig institution 1939/40. I staten för sagda år hade i enlighet med direktionens förslag överingenjören upptagits på ordinarie stat i lönegraden C 6, de tre avdelningscheferna såsom Eo tjänstemän i 28 lönegraden samt kansliskrivaren (registratören) i Eo 11. Detta förhållande fortfar.

Direktionen anser, att tillräckligt lång tid nu stått till förfogande för provning av institutets personalorganisation och att frågan att uppföra vissa av dessa extra ordinarie befattningshavare på ordinarie stat, nämligen avdelningscheferna och kansliskrivaren, nu är aktuell.

Direktionen har efter övervägande beslutat föreslå, att avdelningscheferna anslutas till C-gruppen i det civila avlöningsreglementet samt att de inplaceras i lönegraden C 5 (13,000 kronor).

Som motiv för sitt förslag i denna punkt vill direktionen framhålla, att de kvalitetskrav, som ursprungligen ställdes på den ledande personalen vid väginstitutet, icke endast kvarstå utan under årens lopp avsevärt skärpts. Efterfrågan på teknici med den utbildning och den erfarenhet, som avdelningscheferna vid institutet besitta, är synnerligen stor. Detta motiverar en något bättre löneställning än som skulle vinnas genom inplacering i lönegrad A 28. Emellertid ha tjänsteförteckningssakkunniga i sitt betänkande angående byråchefs- och rådstjänster m. m. övervägt att föreslå överförandet av avdelningschefsbefattningarna vid statens provningsanstalt till endera av lönegraderna C 5 och C 6, varvid de sakkunniga stannat för lönegraden C 5, för vilken placering den omständigheten talar, att de med ifrågavarande befattningar jämförbara avdelningschefsbefattningarna vid flygtekniska försöksanstalten hänförts till lönegraden C 5. Enär samma krav på kunskap och kompetens ställas på avdelningscheferna vid väginstitutet som vid provningsanstalten anser direktionen sitt förslag om placering av väginstitutets avdelningschefer i lönegraden C 5 väl motiverat.

Beträffande kansliskrivaren, som för närvarande är extra ordinarie tjänsteman i 11 lönegraden, föreslår direktionen en överflyttning som ordinarie tjänsteman i lönegraden A 11.

I detta sammanhang vill direktionen även beröra chefens lönegradsplacering. Sedan lönegraden för denna befattning på direktionens förslag bestämdes till C 6, ha förhållandena ändrats och lönen ifråga otvivelaktigt kommit att framstå som låg i förhållande till de kvalifikationer, som erfordras för denna befattning. Det synes sålunda föreligga skäl att höja lönegradsplaceringen, en fråga, som direktionen nu endast vill beröra men senare vill återkomma till med motiverat förslag.

I fråga om avlöningsposten till tillfälliga biträden, som för innevarande budgetår i staten är upptagen med 36,000 kronor, meddelar direktionen, att från posten avlönades personal av olika slag, såsom civilingenjörer, ingenjörer med lägre teknisk examen, mekaniker, vägmästare, kontorsbiträden m. fl. samt bestredes kostnaderna för tillfälligt anlitad expertis m. m. Lönerna för de flesta av dessa biträden hade anslutits till någon för deras kompetens lämplig löneklass. De hade fått komma i åtnjutande av löneförhöjningar, motsvarande rörligt tillägg och kristillägg för statliga befattningshavare. Posten hade för budgetåren 1939/40 och 1940/41 utgått med 30,000 kronor och för budgetåret 1941/42 med 33,000 kronor. Till följd av synnerligen stor efterfrågan på civilingenjörer samt även på ingenjörer med lägre teknisk examen ävensom på dugliga mekaniker hade grundlönerna för sådana anställningshavare måst sättas väsentligt högre än som beräknats, när framställningen gjordes om 30,000 kronor för avlöningar åt tillfälliga biträden. Till följd av dessa orsaker ävensom de kostnader, som uppstode för ersättare vid inkallelser till militärtjänstgöring, hemställde direktionen om höjning av ifrågavarande post med 4,500 kronor utöver den ökning å

6,000 kronor, som erfordrades för drift av provvägsmaskinen. Posten skulle i enlighet härmed behöva upptagas i staten med (36,000 + 6,000 + 4,500) 46,500 kronor.

Vid bifall till direktionens i det föregående framförda förslag skulle avlöningsposterna uppgå till följande belopp:

	Kronor
Avlöningar till ordinarie tjänstemän	54,100
Avlöningar till icke-ordinarie personal	60,900
Rörligt tillägg	16,200
Avlöningar till tillfälliga biträden	46,500
	Summa kronor 177,700

Under omkostnadsstaten föreslår direktionen ökningsar endast beträffande följande poster. Den under posten expenser upptagna delposten till bränsle, lyse och vatten (jfr statsliggaren sid. 333) skulle ökas från 9,400 kronor till 15,500 kronor. Av ökningen 6,100 kronor hänföra sig 4,600 kronor till uppvärmning av nuvarande byggnad och 1,500 kronor till uppvärmning av och elkraft till byggnaden för provvägsmaskinen. På grund av ökade priser för sådan materiel m. m., för vilken kostnaderna bestridas av delposten till övriga expenser, har denna post höjts från 12,400 kronor till 13,500 kronor. Posten till övriga utgifter föreslås ökad från 31,500 kronor till 36,500 kronor på grund av kostnader för drift av provvägsmaskinen.

Avlöningsstaten och omkostnadsstaten skulle enligt vad sålunda anförts sluta å ett sammanlagt belopp av 258,000 kronor. Då de särskilda upp-
bördsmedlen föreslås skola i staten upptagas med oförändrade belopp eller sammanlagt 5,400 kronor, skulle alltså anslagsbehovet enligt direktionens förslag uppgå till 252,600 kronor. Direktionen hemställer om anvisande för nästa budgetår av detta belopp.

Statskontoret har den 30 september 1942 avgivit utlåtande i ärendet. I fråga om förslaget att överföra vissa befattningar vid institutet från extra ordinarie till ordinarie stat ävensom att inrätta ytterligare en tjänst som avdelningsingenjör i lönegraden Eo 21 har statskontoret framhållit, att enligt ämbetsverkets uppfattning alldeles särskilda omständigheter borde vara för handen för att i nuvarande läge ombildning av extra ordinarie befattningar till ordinarie tjänster eller utvidgning av gällande personalstater skulle vidtagas. Enligt statskontorets mening kunde sådana förhållanden icke anses föreligga i detta fall, i synnerhet som institutet haft sin nuvarande statliga organisation endast omkring tre år eller sedan den 1 juli 1939. Statskontoret avstyrker alltså framställningen i förevarande del.

Väginstitutets förslag i övrigt ha givit statskontoret anledning till följande uttalanden:

Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslås av direktionen höjd med 10,500 kronor. Av nämnda belopp skulle 4,500 kronor disponeras för löneförbättringar och extra lönekostnader i samband med inkallelser till militärtjänstgöring samt återstående 6,000 kronor disponeras för att möjliggöra att i full utsträckning utnyttja en provvägsmaskin.

Frågan om medel för de föreslagna löneförhöjningarna bör upptagas till prövning i samband med ett allmänt övervägande av spörsmålet om dyrtidskompensation å arvodesbefattningar. Anledning synes icke föreligga att uppräknas anslagsposten med hänsyn till eventuella kostnader på grund av militärinkallelser, då dylika kostnader efter medgivande av Kungl. Maj:t kunna regleras genom anslagsöverskridande.

Vad angår provvägsmaskinen får statskontoret erinra, att denna maskin, som beräknas kunna tagas i bruk under första delen av år 1943, erhållits genom en donation år 1941 samt att vid anmälan för Kungl. Maj:t av donationen frambållits, att maskinen kunde drivas i viss mindre omfattning med för institutet tillgängliga medel och göra stor nytta för institutets forskning, ävensom att, därest maskinen skulle till fullo utnyttjas, detta skulle kräva vissa medel därutöver. Huruvida det kan vara av omständigheterna påkallat att i nuvarande läge helt utnyttja denna maskin, vilket utöver nyssnämnda kostnad å 6,000 kronor skulle medföra ökade utgifter med 1,500 kronor å delposten till bränsle, lyse och vatten samt 5,000 kronor å delposten till fältarbeten m. m., undandraget sig statskontorets bedömande.

Delposten till övriga expenser har av direktionen föreslagits höjd från 12,400 kronor till 13,500 kronor. Med hänsyn till att medelsåtgången budgetåret 1941/42 uppgått till 12,392 kronor synes en uppräknings av posten till 13,000 kronor vara tillfyllest.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 12 oktober 1942 yttrat sig över väginstitutets förslag om ändrad tjänsteställning för vissa av befattningshavarna vid institutet. Lönenämnden anför:

Såsom framgår av förevarande framställning ansågs vid 1939 års omorganisation av statens väginstitut lämpligt, att tillsvidare — till dess organisationen hunnit prövas någon tid under de nya arbetsformerna — endast chefsbefattningen uppfördes på ordinarie stat.

Mot ett uppförande av de tre avdelningscheferna och kansliskrivaren på ordinarie stat, synes lönenämnden i och för sig icke något vara att erinra. Under åberopande bland annat av att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i betänkande angående byråchefs- och rådstjänster m. m. förordat ett överförande av avdelningschefsbefattningarna vid statens provningsanstalt till lönegrad C 5, har emellertid direktionen föreslagit, att jämväl institutets avdelningschefer skola placeras i denna lönegrad. Med anledning härav vill allmänna lönenämnden erinra, att nämnden i utlåtande den 3 oktober 1942 över sagda betänkande uttalat sig för att samtliga däri ingående förslag angående inplacering i löneplan C av vissa nu i löneplan A upptagna befattningar skulle underkastas förnyat övervägande och i anledning därav ansett sig icke böra ingå på någon detaljprövning av dessa förslag. I anslutning härtill kan lönenämnden för närvarande icke heller tillstyrka förevarande hemställan, i vad den avser ett överförande av avdelningschefsbefattningarna vid statens väginstitut på C-planen. Om sålunda nämnda frågor avgörande tillsvidare uppskjutes, synes kunna sättas i fråga, om ej med överförandet av kansliskrivarbefattningen på ordinarie stat för närvarande bör anstå.

I skrivelse den 27 november 1942 ha *avdelningscheferna vid statens väginstitut* hemställt, att befattningarna såsom avdelningschefer måtte regleras i enlighet med det av direktionen för institutet framlagda förslaget.

Under erinran om att de tre nuvarande avdelningscheferna varit anställda i institutets tjänst mellan 11 och 15 år eller avsevärt längre tid än institutet varit förstatligat, anför avdelningscheferna bland annat:

Under den gångna treårsperioden efter institutets omorganisation ha institutets arbetsuppgifter svällt ut. Främst till följd av statliga uppdrag av olika art har antalet ingenjörer ävensom antalet lägre befattningshavare ökat betydligt mot vad som var avsett såsom omedelbart erforderligt i organisationsförslaget av år 1938. Samtidigt ha avdelningscheferna fått väsentligt ökade arbetsområden och ökat tekniskt-ekonomiskt ansvar. De arbetsuppgifter, som förelegat för väginstitutet under den hittillsvarande organisationen av vägväsendet, komma icke allenast att kvarstå utan bli väsentligt ökade, när vägväsendet blivit förstärkt, varigenom kraven på institutets ledande personal ytterligare skärpas.

Enär väginstitutet kommer att utöva sin verksamhet i intimt samarbete med den blivande statliga vägorganisationen, uppstår ett reellt samband mellan den sistnämnda och institutet. När den omfattande omorganisationen av vägväsendet genomföres, synas starka skäl tala för att även den mindre — men för väginstitutet betydelsefulla — ändring genomföres, som föreslagits av dess direktion. Vissa av de högre tekniska befattningarna inom vägorganisationen bliva med avseende på allmänna kompetensfordringar jämställda med väginstitutets avdelningschefsbefattningar. Vid reglering och tillsättande av de högre tekniska tjänsterna inom vägväsendet böra därför icke de viktiga befattningarna såsom avdelningschefer vid statens väginstitut lämnas utom regleringen.

Ehuru vissa skäl kunna anföras till stöd för en reglering av löneställning och anställningsform för avdelningscheferna, är jag icke beredd att för närvarande taga ställning till detta spörsmål. För ett uppskov med ställningstagandet talar i främsta rummet det allmänna kravet att i nuvarande statsfinansiella läge iakttaga återhållsamhet med omregleringar av ifrågavarande art, vilket bland annat föranlett att det av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framlagda förslaget angående byråchefs- och rådstjänster m. m. icke kommer att föreläggas innevarande års riksdag.

I likhet med lönenämnden anser jag jämväl frågan om överförande på ordinarie stat av kansliskrivarbefattningen böra tills vidare anstå.

Såsom direktionen erinrat har institutet erhållit donationsmedel å 250,000 kronor för att utföra en större provvägsmaskin med tillhörande byggnad inom institutets område. Anläggningen är nu i det närmaste färdig. För att kunna utnyttja de möjligheter till värdefulla undersökningar å vägteknikens område, som provvägsmaskinen erbjuder och som äro av särskild betydelse under nu rådande förhållanden, då ersättningsmedel särskilt för vägbeläggningar måste komma till användning, anser jag erforderliga medel böra ställas till förfogande för provvägsmaskinens drift. Institutets beräkningar angående medelsbehovet härför, vilka sluta å ett belopp av 12,500 kronor — därav för personal 6,000 kronor, för uppvärmning, lyse och elkraft 1,500 kronor samt för materialkostnader m. m. 5,000 kronor — ha icke givit mig anledning till erinran.

Enligt vad direktionen upplyst rörande den maskintekniska avdelningen har denna på grund av sin i förhållande till arbetsbördan otillräckliga personal icke kunnat i erforderlig utsträckning ägna tid och krafter åt sådana utredningar och undersökningar rörande bland annat vägmaskiner, som enligt instruktionen åligger institutet. Då ansvaret för driften av provvägsma-

Departements-
chefen.

skinen kommer att närmast falla på den maskintekniska avdelningen, kommer arbetsbördan att ytterligare ökas. Det kan vidare förväntas, att efter förstatligandet av vägväsendet nya eller ökade arbetsuppgifter komma att lämnas avdelningen. Angivna förhållanden göra det enligt min mening nödvändigt, att en förstärkning av personalen å den maskintekniska avdelningen kommer till stånd genom att avdelningen tilldelas en ny ingenjörsbefattning, vilken i enlighet med direktionens förslag bör inplaceras såsom extra ordinarie i 21 lönegraden.

Direktionens förslag om en ökning av posten till tillfälliga biträden med 4,500 kronor för att möjliggöra, bland annat, en reglering av de från denna post utgående arvoden anser jag mig i nuvarande läge icke kunna biträda.

I anslutning till mitt förslag om en ny befattning å den maskintekniska avdelningen bör i personalförteckningen antalet avdelningsingenjörer i Eo 21 ökas till två.

Vad härefter angår staten erfordras vid bifall till vad jag i det föregående tillstyrkt följande ändringar. Posten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* bör ökas med nettolön till en extra ordinarie tjänsteman i 21 lönegraden, uppgående till avrundat 6,800 kronor, och sålunda i staten upptagas med 96,600 kronor. I anslutning härtill bör posten till *rörligt tillägg* uppräknas med avrundat 1,000 kronor till 16,300 kronor. Den förutnämnda, till 6,000 kronor beräknade personalkostnaden för drift av provvägsmaskinen torde böra belasta posten för *avlöningar till tillfälliga biträden*, vilken sålunda skulle ökas från 36,000 kronor till 42,000 kronor.

Med avseende å sistnämnda avlöningspost må framhållas, att dispositionen av densamma för närvarande regleras av bestämmelser, som meddelats av institutets direktion. För att ernå den kontroll över lönesättningen till här avsedd personal, som i nuvarande läge synes erforderlig, torde Kungl. Maj:t böra utfärda vissa normerande föreskrifter beträffande postens användning.

Den i omkostnadsstatens post till *expenser* ingående delposten för bränsle, lyse och vatten bör i anslutning till de grunder, som i allmänhet tillämpats vid riksstatsförslagets uppgörande, ökas med 2,500 kronor på grund av stegrade uppvärmningskostnader. Samma delpost bör vidare i anslutning till vad jag i det föregående tillstyrkt rörande provvägsmaskinen ytterligare uppräknas med 1,500 kronor. Någon annan ökning än som föranledes av materialkostnader m. m. för nämnda maskin, beräknade till 5,000 kronor, synes icke böra ske i fråga om delposten till övriga expenser. I enlighet härmed bör sålunda expensposten ökas med $(2,500 + 1,500 + 5,000)$ 9,000 kronor till 30,800 kronor.

Den sammanlagda ökningen å institutets stat skulle i enlighet med vad jag tillstyrkt alltså uppgå till $(6,800 + 1,000 + 6,000 + 9,000)$ 22,800 kronor.

Vad angår de i staten upptagna uppbördsposterna anser jag mig böra ifrågasätta en ökning av posten *ersättningar för materialkontroll m. m.* När provvägsmaskinen tages i bruk, torde vissa inkomster av undersökningar

med denna maskin kunna påräknas; ersättning bör nämligen uttagas, så snart maskinen användes för fullgörande av utredningsuppdrag, som institutet mottagit av utomstående beställare. Vidare synas ersättningsbeloppen för av institutet mottagna undersökningsuppdrag i allmänhet böra jämkas något uppåt för att kunna lämna ett skäligt bidrag till institutets allmänna omkostnader utöver gottgörelsen för av uppdragen direkt föranledda utgifter. I avvaktan på närmare erfarenhet torde höjningen av ifrågavarande post böra bestämmas till i runt tal 5,000 kronor, vilket belopp för avrundning av anslagssumman bör jämkas till 4,800 kronor. Ersättningsposten bör alltså beräknas till 10,100 kronor.

I enlighet med vad jag här föreslagit bör anslaget till väginstitutet för nästkommande budgetår bestämmas till $(217,000 + 22,800 - 4,800)$ 235,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens väginstitut:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänsteman å ordinarie stat:	
1 överingenjör och chef	C 6
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:	
3 avdelningschefer	Eo 28
1 laboratoriechef	Eo 26
1 laborator	Eo 24
1 förste avdelningsingenjör	Eo 24
2 avdelningsingenjörer	Eo 21;

dels godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	13,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	96,600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16,300
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	42,000
	Säger kronor 168,100

Omkostnader.	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8,500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	30,800
4. Publikationstryck	6,000
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	31,500
	Säger kronor 77,100
	Summa kronor 245,200

Sjätte huvudtiteln.

	Särskilda uppbördsmedel.	Kronor
1. Ersättningar för materialkontroll m. m.		10,100
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.		100
	Säger kronor	10,200
	Nettoutgift kronor	235,000;

dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 235,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Sedan Kungl. Maj:t genom proposition den 6 mars 1942, nr 122, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag lämnat riksdagen tillfälle att avgiva yttrande angående de av departementschefen angivna huvudgrunderna för ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet och vissa därmed sammanhängande frågor, anmälde riksdagen i skrivelse den 10 juni 1942, nr 325, att riksdagen såsom yttrande i ämnet åberopade vad andra särskilda utskottet anfört i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 2. Utskottets ställningstagande innebar ett tillstyrkande av förslaget om vägväsendets förstatligande och ett biträdande i allt väsentligt av de i propositionen förordade huvudgrunderna för förstatligandet. Utskottet uttalade sig för reformens genomförande så snart som möjligt och helst redan den 1 januari 1944.

Den 12 juni 1942 bemyndigade därefter Kungl. Maj:t chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst sju sakkunniga för att inom departementet biträda med att — i enlighet med de av departementschefen till förenämnda statsrådsprotokoll för den 6 mars 1942 angivna huvudgrunderna och med beaktande av vad andra särskilda utskottet i sitt berörda utlåtande anfört — utarbeta förslag till de författningar samt de åtgärder i organisations- och övriga hänseenden, som erfordrades för genomförande av ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet.

Med stöd av nämnda bemyndigande har jag den 16 juni 1942 tillkallat sex sakkunniga (1942 års vägsakkunniga). De sakkunniga, vilkas arbete därefter bedrivits med skyndsamhet, beräknas komma att i slutet av innevarande januari månad avgiva betänkande med förslag i de frågor, som innefattas i utredningsuppdraget, i den mån dessa äro av beskaffenhet att böra föreläggas riksdagens prövning. Då de sakkunnigas förslag måste göras till föremål för remissförfarande i vanlig ordning, torde ett slutligt ställningstagande till förslaget, såvitt nu kan bedömas, knappast kunna ske förrän relativt långt fram på riksdagssessionen.

I skrivelse den 21 november 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag beträffande anslag under väg- och vattenbyggnadsväsendet för budgetåret 1943/44 med undantag av anslagen till hamnar och farleder.

Styrelsens anslagsäskanden sluta å ett sammanlagt belopp av 142,602,000 kronor. I jämförelse med de för motsvarande ändamål för innevarande budgetår anvisade anslagen, däri icke inräknat anslaget till statens väginstitut, innebära äskandena en ökning med 56,848,400 kronor. Bortsett från kostnadsökningarna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägorganisationen i länen, vilka ökningar i huvudsak bero på en överflyttning av vägdistriktens förvaltningsorganisation å statliga organ, falla de största anslagshöjningarna å vinterväghållningen och barmarksunderhållet. Detta förhållande sammanhänger med att vägväsendet enligt det nästlidna år fattade principbeslutet förutsatts skola övertagas av staten den 1 januari 1944. Vid bifall härtil måste medel för nästa budgetår till angivna två ändamål beräknas för en tid av ett och ett halft år, nämligen *dels* för hela kalenderåret 1943, under vilken tid vägdistrikten allttjämt omhänderhava vägunderhållet och skola åtnjuta statsbidrag till kostnaderna därför, *dels ock* för tiden från och med den 1 januari 1944, då staten övertager vägväsendet, till och med den 30 juni samma år.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i avvaktan på resultatet av 1942 års vägsakkunnigas arbete icke kunnat göra någon definitiv statberäkning vare sig i fråga om styrelsens egna eller distriktsorganisationens kostnader efter ett vägförstatligande utan för angivna ändamål endast upptagit beräknade anslagsbelopp. Av olika skäl har styrelsen föreslagit, att jämväl anslagen till »bidrag till vägunderhållet på landet i övrigt m. m.» (avseende vägdistriktens bidrag till barmarksunderhållet under kalenderåret 1943), till »barmarksunderhållet på landet» (avseende tiden 1 januari—30 juni 1944) och till »projektering av vägar och broar på landet» i årets statsverksproposition upptagas endast med beräknade belopp.

Skäl synas mig tala för att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens här ifråga-
varande anslagsäskanden, i den mån de kunna direkt eller indirekt beröras
av ett blivande förstatligande av vägväsendet, bliva föremål för slutlig pröv-
ning i ett sammanhang, då fullständiga utredningar och förslag föreligga från
såväl 1942 års vägsakkunniga som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Jag
kommer därför att i det följande föreslå, att flertalet av de avsedda anslagen
under väg- och vattenbyggnadsväsendet i årets statsverksproposition upp-
tagas med beräknade belopp i avvaktan på den proposition rörande vägväsen-
det, om vars framläggande för riksdagen jag har för avsikt att framdeles göra
hemställan.

Departements-
chefen.

Såvitt nu kan bedömas, komma automobilskattemedelsinkomsterna jämväl
för nästa budgetår att uppgå till förhållandevis ringa belopp. Det allmänna
budgetläget kräver därjämte, att alla anslagsäskanden begränsas till vad som
under rådande förhållanden kan anses oundgängligen nödvändigt. Jag har
på grund härav redan vid den preliminära granskning, som jag underkastat
väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning, ansett mig böra förorda, att
de flesta av de begärda anslagen nedsättas icke obetydligt. Efter de beskär-
ningar, som jag sålunda anser möjliga och i nuvarande läge nödvändiga, skulle

de beräknade beloppen uppgå till sammanlagt 109,970,100 kronor. Det ligger i sakens natur, att de belopp, för vilka jag vid min preliminära granskning nu stannat, icke få betraktas såsom uttryck för ett slutligt ställningstagande från min sida utan att jämkningar kunna visa sig av behovet påkallade vid de ytterligare översväganden, som anslagsberäkningarna komma att underkastas, då fullständig utredning föreligger rörande vägväsendets anslagsbehov.

Beträffande de anslagsminskningar, som jag sålunda ämnar förorda, anser jag mig redan i förevarande sammanhang böra något beröra dem, som avse anslagen till bidrag till vinterväghållningen på landet och till bidrag till vägunderhållet på landet i övrigt m. m. Ett angivande av vissa utgångspunkter för anslagsberäkningen i dessa hänseenden kan nämligen vara av betydelse för vägdistriktens medelsdispositioner under år 1943.

En nedsättning av anslaget till vinterväghållningen på landet har ansetts möjlig genom viss omläggning av beräkningsgrunderna för ifrågavarande bidrag. Vid orubbad tillämpning av nu gällande bestämmelser skulle bidragen för år 1943 utgå med 85 procent (för ödebygdsvägar 95 procent) av distriktens verkliga kostnader för vinterväghållningen under år 1942. Dessa kostnader hava på grund av den osedvanligt stränga vintern och de svåra snöförhållandena, särskilt i de södra delarna av landet, uppgått till avsevärt högre belopp än normalt. Vid uppskattning av kostnaderna för vinterväghållningen under innevarande kalenderår synes det emellertid ligga närmast till hands att utgå från de förhållanden, som betingas av en normal vinter. Ett bibehållande av nu gällande bidragsgrunder skulle, därest utgifterna för vinterväghållningen under det nu ingångna året hålla sig inom normal storleksordning, medföra, att vägdistriktet komme att sammanlagt erhålla bidrag, som skulle avsevärt överstiga de verkliga kostnaderna för vinterväghållningen under år 1943. För att undgå en dylik konsekvens — vilken, med hänsyn till att vägdistriktens omhändertagande av väghållningen förutsättes upphöra med utgången av innevarande kalenderår, ur allmän synpunkt måste anses mindre tillfredsställande — har jag vid min beräkning av anslaget för nästa budgetår utgått från att sådan ändring i bidragsgrunderna bör äga rum, att vägdistriktens bidragsprocent beräknas på den verkliga kostnad, vartill vinterväghållningen kommer att uppgå under innevarande år.

Vid beräkningen av anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet i övrigt m. m. har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, att bidrag i vanlig ordning skulle utgå till vägdistriktet å kostnaderna för uppläggande i normal omfattning av förråd av vägunderhållsmaterial — dammbindningsmedel, krossgrus m. m. — för det kommande kalenderåret. Enligt min mening synes det mest rationellt, att någon förnyelse av förråden genom vägdistriktens försorg icke äger rum under innevarande år utan att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med anlitande av medel ur den förlagsfond för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsrörelse, varom jag har för avsikt att sedermera framlägga förslag, under innevarande år själv ombesörjer anskaffning av de förråd, som böra stå till förfogande för vägunderhållets bedrivande efter den 31 december

1943. I enlighet härmed har jag vid anslagsberäkningen tagit hänsyn till det preliminärt uppskattade värdet för närvarande av befintliga förråd hos vägdistrikten genom att i motsvarande mån minska anslagsbeloppet.

Under denna punkt gör jag framställning om upptagande i riksstatsförslaget för nästa budgetår av ett beräknat anslagsbelopp för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningskostnader. I närmast härefter följande punkter gör jag hemställan rörande övriga anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlö-
ningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett för-
slagsanslag av kronor 1,000,000,
därav 500,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5.] 3. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Om-
kostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag*
av kronor 200,000,
därav 100,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6.] 4. **Vägorganisationen i länen, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Vägorganisationen i länen* för budget-
året 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av.... kronor 3,500,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägbyggnader och vägunderhåll.

[7.] 5. **Bidrag till vinterväghållningen på landet, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Bidrag till vinterväghållningen på landet*
för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag*
av kronor 8,500,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8.] 6. **Bidrag till vägunderhållet på landet i övrigt m. m.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Bidrag till vägunderhållet på landet i*
övrigt m. m. för budgetåret 1943/44 beräkna ett anslag
 av..... kronor 42,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[9.] 7. **Vägskatteutjämningsbidrag, förslagsanslag.** Enligt 4 § förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket (senaste lydelse se Sv. förf.-saml. 395/38) utgår till utjämning av vägskatten statsbidrag till vägdistrikt, vars beräkneliga behov av uttaxering skulle, därest dylikt bidrag icke utginge, överstiga en krona 50 öre per vägskattekrona, med 35 procent av den del av vägskatten, som överstiger nämnda belopp men icke två kronor per vägskattekrona, och 70 procent av den del av vägskatten, som överstiger två kronor per vägskattekrona. För innevarande budgetår har till vägskatteutjämningsbidrag, som i nämnda paragraf avses, anvisats ett förslagsanslag av 1,140,000 kronor.

I sin skrivelse den 21 november 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att enligt vägdistriktens stater för år 1943, vilka funnes samlade hos vägunderhållsinspektionen, vägdistrikten räknat med vägskatteutjämningsbidrag under nämnda år till ett belopp av sammanlagt 231,407 kronor 57 öre. Då två vägdistrikt syntes hava upptagit något för höga belopp, kunde emellertid det till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet bestämmas till avrundat 230,000 kronor.

Departements-
 chefen.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag icke föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägskatteutjämningsbidrag* för budgetåret 1943/44 an-
 visa ett *förslagsanslag* av kronor 230,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10.] 8. **Vinterväghållningen på landet, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Vinterväghållningen på landet* för budget-
 året 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av.... kronor 9,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11.] 9. **Barmarksunderhållet på landet, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Barmarksunderhållet på landet* för budget-
 året 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 20,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12.] 10. **Projektering av vägar och broar på landet, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Projektering av vägar och broar på landet*
 för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservations-*
anslag av kronor 250,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13.] 11. **Nyanläggning av landsvägar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Nyanläggning av landsvägar* för budget-
 året 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 2,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14.] 12. **Nyanläggning av ödebygdsvägar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för bud-
 getåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 600,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15.] 13. **Vägförbättringsarbeten på landsbygden, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Vägförbättringsarbeten på landsbygden* för
 budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag*
 av kronor 5,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16.] 14. **Stensättning av vägar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Stensättning av vägar* för budgetåret
 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 1,000,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[17.] 15. **Byggande av broar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad
 jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
 riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Byggande av broar* för budgetåret 1943/44
 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 2,500,000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18.] 16. **Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelse-
 fulla vägar och broar, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts
 i proposition nr 1 den 8 september 1939 framlagda förslag (sjätte huvud-
 titeln, punkten 1) anvisade 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I till
 riksstaten för budgetåret 1939/40 till nyanläggning och förbättring av vissa
 vägar och broar å landsbygden ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.
 Arbetena avsågo anläggning och förbättring av vissa närmare angivna, för
 riksförsvaret betydelsefulla genomgående vägförbindelser, om vilkas utförande
 chefen för försvarsstaben gjort framställning hos väg- och vattenbyggnads-
 styrelsen. Till samma ändamål ha sedermera under anslagsrubriken Bidrag
 till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar
 och broar anvisats följande anslag, nämligen

	Kronor
å riksstaten för budgetåret 1940/41	2,000,000
» tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41	1,615,000
» » II » » » » (B-anslag)	8,000,000
» riksstaten för budgetåret 1941/42	3,790,000
» » » » 1942/43	6,000,000
	Summa kronor 21,405,000

Därjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1939 och senare
 till väg- och broarbeten, som varit av betydelse främst ur försvarsberedskaps-
 synpunkt, av anslagen till byggande av broar, till bidrag till nyanläggningar
 av landsvägar, till bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar och till bidrag
 till vägförbättringsarbeten å landsbygden anvisat vissa icke obetydliga be-
 lopp. Av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade
 anslaget å 8,000,000 kronor har hittills disponerats endast ett belopp av
 1,854,000 kronor, avseende bidrag till dels byggande av bro över Dalälven vid
 Överboda och dels utförande av viss för riksförsvaret betydelsefull väg.

I särskild skrivelse den 21 november 1942 har väg- och vattenbyggnadssty-
 relsen hemställt om anvisande av 8,000,000 kronor till ifrågavarande ändamål
 för nästa budgetår. Styrelsens hemställan grundar sig på av chefen för för-

svarsstaben i skrivelser den 2 och 24 september 1942 gjorda framställningar i ämnet.

Med hänsyn till innehållet i de till ärendet hörande handlingarna torde någon redogörelse för detsamma icke böra lämnas till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla nödiga upplysningar genom handlingarna, som komma att tillhandahållas utskottet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ifrågavarande framställning innehåller bland annat förslag om utförande av ett större broföretag, vilket beräknats draga en kostnad av 3,000,000 kronor. Detta företag torde, såvitt nu kan bedömas, icke vara av sådan angelägenhetsgrad, att det särskilt med hänsyn till den avsevärda kostnadssumman för närvarande bör komma till utförande. Beträffande det i övrigt äskade beloppet av 5,000,000 kronor anser jag en nedskärning av detsamma böra ske med 1,200,000 kronor eller till 3,800,000 kronor. Det torde därvid få ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med vederbörande militära myndigheter bestämma de arbeten, som inom angivna kostnadsram med hänsyn till angelägenhetsgraden böra komma till utförande.

Departements-
chefen.

Då här ifrågavarande företag blott i mindre utsträckning tjäna den civila trafiken, torde någon avräkning mot automobilskattemedlen av det av mig tillstyrkta beloppet icke böra ske.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnad och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,800,000.

[19.] 17. **Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet, reservationsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåren 1939/40 och 1940/41 anvisats tillhoppa 2,400,000 kronor.

I särskild skrivelse den 21 november 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att med anlitan av de anvisade medlen anskaffats materiel för ersättningsbalkbroar och pontoner samt uppförts ett antal förrådsbyggnader. Av de beviljade medlen återstode, sedan vissa slutuppgörelser träffats, ett belopp av cirka 200,000 kronor, vilket enligt av styrelsen uppgjord plan avsetts för anskaffning av annan materiel än nyss angivits, såsom hängbro-materiel och balkar av trä.

Styrelsen anför härefter, att chefen för försvarsstaben i skrivelse den 30 maj 1942 framhållit, att de principer, vilka legat till grund för anskaffningen av materielen för reparationsberedskapen, numera måste revideras för att materielen skulle kunna tåla de ökade belastningar, varmed man enligt vad senare tidens erfarenheter givit vid handen hade att räkna. Styrelsen hade i anledning härav verkställt beräkningar rörande de kostnader, som erfordrades för att reparationsberedskapen skulle komma att motsvara de ökade krav, som sålunda ställdes på densamma. Enligt beräkningarna sluta kostnaderna, efter frånräknande av förenämnda resterande anslagsbelopp av 200,000 kronor,

å en sammanlagd summa av 2,200,000 kronor. Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställan i sin förevarande skrivelse.

Med hänsyn till innehållet i styrelsens skrivelse torde någon ytterligare redogörelse för detsamma icke böra lämnas till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla uppgifter genom handlingarna, som komma att tillhandahållas utskottet.

Departements-
chefen.

Av skäl, som närmare angivas i förevarande skrivelse, och efter att under hand ha införskaffat kompletterande upplysningar av vederbörande inom försvarsstaben har jag kommit till den uppfattningen, att de avsedda kompletteringsåtgärderna i fråga om väg- och vattenbyggnadsväsendets reparationsberedskap böra komma till stånd. Då de härför beräknade kostnaderna, 2,200,000 kronor, icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning.

Ej heller beträffande det här avhandlade anslaget synes anledning föreligga till avräkning mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 2,200,000.

[20.] 18. **Bidrag till underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Bidrag till underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator* för budgetåret 1943/44 beräkna ett anslag av kronor 4,850,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[21.] 19. **Bidrag till byggande och förbättring av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Bidrag till byggande och förbättring av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 1,500,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22.] 20. **Bidrag till byggande av enskilda vägar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Bidrag till byggande av enskilda vägar*
för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag*
av kronor 600,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[23.] 21. **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., reservationsanslag.**
Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar*
m. m. för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag*
av kronor 1,000,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24.] 22. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, reser-
vationsanslag.** I syfte att undvika rättegångar mellan vederbörande vägin-
tressenter, å ena, samt järnvägarna, å andra sidan, rörande frågan om bestri-
dandet av kostnaderna för uppsättande av säkerhetsanordningar vid järn-
vägs korsningar hava vid olika tillfällen statsmedel anvisats såsom bidrag till
järnvägarnas kostnader för sådana anordningar. För ändamålet hava an-
visats för budgetåret 1938/39 600,000 kronor, för budgetåret 1940/41 250,000
kronor och för vartdera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 100,000 kronor.

I anslutning till de grunder för anslagets användning, vilka framlades i
1941 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 12), har Kungl.
Maj:t den 5 december 1941 (nr 919) utfärdat kungörelse i ämnet.

Under hänvisning i övrigt till kungörelsen torde jag här få erinra om
följande:

Statsbidrag utgår, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, till järnväg
för sådan säkerhetsanordning, som efter utgången av år 1939 vidtagits på
grund av bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 469) angående
varningsmärken och säkerhetsanordningar m. m. vid korsningar i samma
plan mellan järnväg och väg.

Där så provas skäligt, må statsbidrag utgå även till kostnad för vidtagande
utmed järnvägen av annan anordning, såsom förbättring av sikt, omläggning
av enskild väg för trafikens avledande eller dylikt, varigenom särskilda säker-
hetsanordningar bli behövliga eller säkerhetsanordningar av mindre dyr-
bar beskaffenhet bli tillräckliga; dock må bidrag till vid korsning vidtagna
anordningar tillhoppa icke beviljas med högre belopp än som skulle hava
utgått, därest endast säkerhetsanordningar enligt nämnda kungörelse vid-
tagits.

I fråga om korsning med väg, som är att anse såsom icke allmänneligen
befaren, må bidrag utgå endast om Kungl. Maj:t finner särskilda skäl därtill
föreligga.

Bidrag utgår icke för kryssmärke, förvarningsmärke eller anordning med-
förande utgiftsbesparing för järnvägen, ej heller för anordning, beträffande

vilken kostnaden reglerats mellan intressenterna genom domstols dom eller annorledes.

För anordning, vars utförande påbörjats efter kungörelsens ikraftträdande, gäller såsom villkor för att anordningen skall kunna ifrågakomma till erhållande av statsbidrag, att arbetsplan och kostnadsberäkning godkänts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen före arbetets påbörjande.

Bidrag utgår efter beslut av Kungl. Maj:t med 90 procent av den verkliga kostnaden, där ej lägre bidrag prövas böra beviljas.

Innan beviljat bidrag utbetalas, skall järnvägens ägare och, om järnvägen trafikerar av annan, jämväl denne hava avgivit förbindelse att mot bidragets åtnjutande avstå från anspråk på ytterligare bidrag av staten samt av vederbörande vägintrössenter till kostnaderna för anläggning samt drift och underhåll av samtliga de anordningar, vartill bidrag beviljats.

I sin skrivelse den 21 november 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av 200,000 kronor till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar. Styrelsen erinrar till en början om att bidrag till angivna ändamål av Kungl. Maj:t i ett stort antal fall beviljats efter framställningar från såväl statens som enskilda järnvägar. För närvarande återstode å anslaget ett belopp av i runt tal 51,000 kronor.

Hos styrelsen nu inneliggande samt till Kungl. Maj:t överlämnade framställningar representerade, upplyser härefter styrelsen, ett sammanlagt statsbidragsbehov av omkring 122,000 kronor, varför ytterligare omkring 71,000 kronor erfordrades för att bidrag till samtliga ingivna framställningar skulle kunna beviljas.

Under innevarande och närmast föregående budgetår hade, fortsätter styrelsen, ansökningar om statsbidrag till sammanlagt omkring 148,000 kronor per år ingivits. De av styrelsen för dessa år beräknade beloppen — 100,000 kronor för vardera budgetåret — hade sålunda visat sig vara för låga. Statsbidragsansökningarnas relativt stora omfattning under ifrågavarande tid torde till stor del hava sin förklaring i det fortgående förstatligandet av de enskilda järnvägarna.

Styrelsen beräknar, att under nästkommande budgetår ansökningar komme att ingivas i ungefärligen samma omfattning som tidigare, varför med hänsyn till vad nyss anförts ett anslag av 219,000 kronor skulle vara erforderligt. Detta belopp anser styrelsen lämpligen kunna avrundas till 200,000 kronor.

Departements-
chefen.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser jag, att medel jämväl för nästa budgetår böra anvisas för här ifrågavarande ändamål. Ehuru det av styrelsens framställning framgår, att behovet av medel till bidrag under nästa budgetår kan bliva tämligen stort, anser jag mig av statsfinansiella skäl icke kunna tillstyrka någon ökning av anslaget. Detsamma bör sålunda anvisas med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[25.] 23. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 4 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 140,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26.] 24. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond, förslagsanslag.** Någon annan avsättning till automobilskattemedelsfonden kan under nuvarande förhållanden givetvis icke ifrågakomma än att ett formellt belopp anvisas, vilket lämpligen bör bestämmas till 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.... kronor 100.

Hamnar och farleder.

[27.] 25. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, förslagsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1935/36—1942/43 anvisat ett anslag av 8,000 kronor. I ändamål att för Kungl. Maj:t bereda tillgång till medel för utförande av undersökningar, i fall av behov, för hamn- och farledsarbeten, som kunna erfordras för motverkande av arbetslöshet, har anslaget från och med budgetåret 1938/39 anvisats såsom förslagsanslag.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår till hamn- och farledsundersökningar. I fråga om anslaget har styrelsen anfört:

Enligt för användningen av anslaget gällande bestämmelser är detsamma ej begränsat till vissa slag av hamnar och farleder. Hittills har emellertid anslaget praktiskt taget uteslutande använts för projektering av fiskehamnar och vissa slag av närmast för fisket avsedda mindre farleder, där vederbörande intressenter utgjorts av ekonomiskt svaga fiskareföreningar eller kommuner, som ej själva varit i stånd att bestrida mer än en viss del av kostnaden, vanligen 10 procent. Därutöver har anslaget i några fall efter Kungl. Maj:ts medgivande även disponerats för projekteringsarbeten avseende förbättring av kustfarleder av allmän betydelse, varvid hela kostnaden utgått av anslagsmedel. Antalet föreliggande ansökningar om projektering av fiskehamnar och farleder är alltjämt stort. Sålunda har under den nuvarande intensifieringen av fisket bland annat bristen på drivmedel aktualiserat frågan om eventuella utbyggnader och förbättringar av ett flertal redan befintliga hamnar belägna i närheten av de mest givande fångstplatserna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till bidrag till hamn- och farledsundersökningar för budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett förslagsanslag å 8,000 kronor.

Departements-
chefen.

Då jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser medel böra finnas tillgängliga jämväl under nästa budgetår för bidrag till hamn- och farledsundersökningar, vill jag tillstyrka, att anslag för ändamålet anvisas. Anslaget torde böra utgå med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 8,000 kronor. Jag förutsätter, att anslaget — i likhet med vad som gällt för de senare budgetåren — icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 8,000.

[28.] 26. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Till detta ändamål har från och med budgetåret 1928/29 årligen anvisats ett reservationsanslag. För de senaste fem budgetåren har anslaget utgått med följande belopp:

Budgetår	Kronor
1938/39	450,000
1939/40	400,000
1940/41	2,100,000
1941/42	100,000
1942/43	100,000

Av det för budgetåret 1940/41 upptagna beloppet ha 1,500,000 kronor anvisats såsom B-anslag, avsett att disponeras då förhållandena å arbetsmarknaden därtill giva anledning. Sistnämnda belopp har ännu icke till någon del tagits i anspråk.

Vid sidan av nämnda anslag ha därjämte för budgetåren 1928/29—1933/34 särskilda riksstatsanslag anvisats direkt till vissa företag av samma kategori som avses med anslaget till handelshamnar och farleder. Vidare har Kungl. Maj:t under åren 1931—1940 beviljat bidrag till handelshamnar från arbetslöshetsanslag med sammanlagt 6,834,100 kronor. Statens arbetsmarknads-kommission har under budgetåren 1940/41 och 1941/42 till fyra olika hamnföretag (Oskarshamn, Västervik, Malmö, Ryhamnen i Göteborg) beviljat sammanlagt 1,324,860 kronor. Slutligen må erinras, att sedan hösten 1939 till två större farledsföretag (Falsterboleden, Kalmarsund) anvisats särskilda anslag å sammanlagt 24,000,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av medel för bidrag till handels-hamnar och farleder.

Styrelsen framhåller, att under normala förhållanden fortfarande gällde

vad styrelsen i sina petita för de senaste åren anført angående föreliggande behov för ett flertal hamnstäder att modernisera och utbygga sina hamnar. Därjämte hade sedan länge förelegat behov av fördjupning av ett flertal farleder. Under nu rådande exceptionella förhållanden i vad avsåge det statsfinansiella läget syntes emellertid — såsom styrelsen anført i 1941 års petita — statsbidrag till hamn- och farledsföretag från här ifrågavarande anslagstitel böra beviljas endast till sådana anläggningar, som med hänsyn till befintliga anordningars bestånd eller andra speciella omständigheter vore särskilt i behov härav.

Under återopande av det anförda hemställer styrelsen, att till bidrag till handelshamnar och farleder för budgetåret 1943/44 ett reservationsanslag måtte anvisas av 200,000 kronor.

I nuvarande statsfinansiella läge anser jag mig icke böra förorda någon ökning av förevarande anslag, utan detsamma torde för nästa budgetår böra anvisas med oförändrat belopp 100,000 kronor. I anslutning till vad som uttalades i fråga om de för innevarande budgetår anvisade medlen förutsätter jag, att statsbidrag till nya arbeten för förbättring eller utvidgning av handelshamnar och farleder icke beviljas i andra fall än där detta kan anses synnerligen angeläget.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000.

[29.] 27. **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1938/39—1942/43 anvisats med följande belopp:

Budgetår	Kronor
1938/39	200,000
1939/40	150,000
1940/41	500,000
1941/42	—
1942/43	75,000
Summa kronor 925,000	

Anslaget för budgetåret 1940/41, som anvisades såsom B-anslag, har hittills icke till någon del tagits i anspråk.

Byggandet av statliga fiskehamnar påbörjades år 1913 samt fortgick därefter ungefär ett 20-tal år. Största antalet (omkring $\frac{3}{4}$) utfördes dock under den förra hälften av nämnda period. Bortsett från det statsbidrag, som beviljats till nöd- och stödhamnen vid Utklipporna i Blekinge län — hamnen tillhörde först kategorien statsunderstödda fiskehamnar men har sedan helt övertagits av staten — ha sedan budgetåret 1932/33 inga medel anvisats till nya anläggningar av ifrågavarande slag.

Av hittills utförda fiskehamnar tillhöra 33 staten. Dessa hamnar, som

stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, hava med få undantag utförts uteslutande med anlitage av statsmedel. Av den till omkring 16.6 miljoner kronor uppgående sammanlagda kostnaden för desamma ha sålunda ungefär 99.6 procent bestritts medelst statsmedel. Vederbörande hamnintressenter hava dock själva gäldat kostnaderna för förvärv av erforderliga hamnområden.

I sin skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.

Styrelsen framhåller, att utvidgnings- och förbättringsarbeten vore nödvändiga vid ett flertal av statens fiskehamnar, därest dessa skulle kunna tillgodose föreliggande behov. Redan före krigsutbrottet 1939 hade det visat sig, att omkring 25 procent av de statliga hamnarna vore allt för små med hänsyn till behovet. Anledningen härtill hade främst varit den kraftiga utveckling, som fisket på många håll undergått sedan tiden för respektive hamnars tillkomst. Under nu rådande förhållanden med de senare årens intensifiering av fisket hade behovet av hamnarnas förbättring ytterligare ökats. Sålunda hade styrelsen från vederbörande intressenter och trafikanter mottagit ett flertal skrivelser med framställning om vidtagande av erforderliga åtgärder för utvidgning, komplettering och istandsättande av hamnarna.

För närvarande föreligga, meddelar styrelsen, utarbetade förslag till utvidgning och förbättring av följande staten tillhöriga hamnar:

	Beräknad kostnad Kronor
<i>Göteborgs och Bohus län:</i>	
Grundsund	645,000
Hönö-Klåva	1,216,000
<i>Hallands län:</i>	
Träslöv	615,000
<i>Malmöhus län:</i>	
Barsebäck	30,000
<i>Kristianstads län:</i>	
Baskemölla	156,000
Kivik	91,400
<i>Blekinge län:</i>	
Nogersund	378,000
Summa kronor	3,131,400

Vidare hade, upplyser styrelsen, vederbörande inom lantbruksstyrelsen under hand uttalat, att statens fiskehamn vid Glommen i Hallands län borde utvidgas och förbättras, varvid särskilt framhållits, att under de senaste stränga vintrarna denna hamn kunnat hållas öppen för trafik under längre tid än närbelägna hamnar. Otillräckliga utrymmen och för litet

vattendjup hade dock medfört, att hamnen icke kunnat utnyttjas i önskvärd omfattning. Förslag till sålunda ifrågasatt förbättring av hamnen hade emellertid ännu ej upprättats.

Härtill komme dessutom ifrågasatta hamnanläggningar för att möjliggöra ett rationellt vinterfiske inom Hallands samt Göteborgs och Bohus län.

Under hänvisning till anförda förhållanden anser sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen böra föreslå, att ett belopp av 1,000,000 kronor anvisas för för nästa budgetår. Härigenom skulle sådana utvidgnings- och förbättringsarbeten, som icke utan allvarliga olägenheter och risker kunde uppskjutas, i första hand kunna utföras.

I skrivelse den 24 september 1942 har *lantbruksstyrelsen* framhållit angelägenheten av att anslag, trots det nuvarande statsfinansiella läget, i erforderlig utsträckning anvisas till byggande och förbättring av såväl statliga som statsunderstödda fiskehamnar. Styrelsen erinrar härvidlag bland annat om fiskerinäringens nuvarande utomordentligt stora betydelse för landets livsmedelsförsörjning. En viktig betingelse för att fisktillförseln skulle bli så riklig och jämn som de naturliga förutsättningarna tillåte vore enligt styrelsen, att fiskarena kunde skaffa ett erforderligt antal goda och lämpliga båtar. Av utslagsgivande betydelse härför vore åter, att skyddade fiskehamnar med tillräckligt utrymme och djup stode till förfogande. Åstadkommande av goda dylika hamnar, vilket länge varit en viktig angelägenhet för det allmänna,inge därför under nuvarande förhållanden anses vara av alldeles särskild betydelse ej blott för fiskerinäringen utan för landet i dess helhet. Det vore alltså av den största vikt, att verksamheten på detta område icke hämmades eller avstannade på grund av otillräckliga anslag.

Styrelsen framhåller vidare, att bland de talrika fiskehamnar, för vilka ansökningar om förbättringsåtgärder av vederbörande intressenter ingivits men i fråga om vilka sådana åtgärder av olika orsaker ännu icke kommit till stånd, det vore åtskilliga, där förbättringar av ena eller andra slaget måste anses särskilt angelägna och där därför sådana med det snaraste borde verkställas, om icke fisket och därmed naturligtvis även livsmedelstillförseln allvarligt skulle hämmas. Beträffande dessa hamnar hänvisar styrelsen till en i skrivelsen intagen förteckning, upptagande 21 statliga och statsunderstödda fiskehamnar.

I anslutning till denna förteckning uttalar styrelsen, att det, därest dessa hamnbyggnader skulle kunna förverkligas inom rimlig tid, bleve nödvändigt att högst väsentligt öka anslagen till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, detta med hänsyn till att arbetslöshetsmedel på grund av rådande förhållanden under den närmaste framtiden förmodligen icke komme att stå till förfogande för ifrågavarande ändamål i ens tillnärmelsevis samma utsträckning som hittills.

Även enligt min mening är det givetvis önskvärt, särskilt under nu rådande förhållanden, att genom förbättring av fiskehamnarnas beskaffenhet söka

Departements-
chefen.

skapa förutsättningar för ett i möjligaste mån intensifierat fiske. De av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt lantbruksstyrelsen ifrågasatta utvidgnings- och förbättringsarbetena äro emellertid i allmänhet var för sig av stor omfattning och måste i flertalet fall komma att draga en relativt lång byggnadstid, varför förbättringarna icke i större omfattning torde kunna nyttiggöras för folkhushållet förrän efter tämligen lång tid. På grund härav anser jag mig icke i nuvarande ansträngda statsfinansiella situation kunna för utvidgning och förbättring av de statliga fiskehamnarna förorda anslag av den storleksordning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. En viss ökning av medelsanvisningen i förhållande till anslaget för innevarande budgetår anser jag emellertid böra ske. Jag vill förorda, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 200,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att medlen i första hand användas för sådana angelägna företag, vilkas utförande drager förhållandevis små kostnader och vilka inom kort tid kunna komma till avsedd nytta.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

[30.] 28. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, förslagsanslag.** Till underhåll och drift av statens fiskehamnar samt sådana kanaler och övriga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, har från och med budgetåret 1936/37 anvisats ett särskilt anslag. Detta har för vart och ett av budgetåren 1936/37—1939/40 utgått med 35,000 kronor. Med hänsyn till att viss reservation å anslaget uppkommit, anvisades detsamma för budgetåret 1940/41 med ett till 27,500 kronor nedsett belopp. För budgetåret 1941/42 anvisades anslaget såsom förslagsanslag och ökades samtidigt till 85,000 kronor, varav 50,000 kronor avsågos för underhåll och drift av kanalen genom Falsterbonäset samt 35,000 kronor för drift och underhåll av statens övriga farleder och fiskehamnar. För innevarande budgetår är anslaget anvisat med 100,000 kronor, varav 60,000 kronor äro avsedda för Falsterbokanalen och 40,000 kronor för drift och underhåll av statens övriga farleder och fiskehamnar.

För driften av Falsterbokanalen har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 maj 1942, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1942/43, fastställt följande avlönings- och omkostnadsstater:

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	22,500
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3,300
	Summa kronor 25,800.

Omkostnadsstat.

	Kronor
Sjukvård m. m.	300
Expenser och övriga utgifter	30,000
	Summa kronor 30,300.

Därjämte har Kungl. Maj:t medgivit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge för skötseln av Falsterbokanalens drift anställa erforderlig personal i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen framlagt förslag.

Vidare har Kungl. Maj:t genom samma beslut medgivit, att ett belopp av högst 40,000 kronor av förevarande anslag finge användas till underhåll och drift av statens övriga farleder samt statens fiskehamnar.

I sin skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beräknat kostnaderna för Falsterbokanalens drift och underhåll under nästkommande budgetår till samma belopp som för innevarande år i enlighet med den av Kungl. Maj:t fastställda staten. På grund av allmän fördyring anser dock styrelsen, att summan bör avrundas till 60,000 kronor.

I anslutning härtill meddelar styrelsen, att — ehuru kanalen definitivt öppnats för trafik — vissa kompletteringsarbeten, som förväntades bli slutförda hösten 1942, dock pågått hela tiden, varför styrelsen ännu icke kunde bedöma, huruvida och i vilken omfattning större underhållsarbeten — såsom muddring, sandsugning och dylikt — komme att erfordras.

I övrigt beräknar styrelsen, att kostnaderna för direkt drift samt normala rena underhållsarbeten av statens fiskehamnar och övriga farleder, i vilka ingår Sotenkanalen i Bohuslän, under budgetåret 1943/44 kunna hållas inom samma ram som för innevarande budgetår eller 40,000 kronor. I detta sammanhang meddelar styrelsen, att styrelsen på grund av nu rådande brist på lysfotogen låtit elektrifiera eller anskaffa agabelysning till vissa sådana fyrrar i statens fiskehamnar och farleder, som tidigare drivits med fotogen. För närvarande undersökte styrelsen möjligheterna att ytterligare utbyta ett antal fotogenfyrrar.

Med hänsyn till svårigheterna att särskilt beträffande Falsterbokanalens beräkna kostnaderna för erforderligt underhåll anser styrelsen lämpligt, att ifrågavarande anslag även för nästkommande budgetår upptages såsom förslagsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer styrelsen, att till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder för budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett förslagsanslag å 100,000 kronor.

Mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar rörande kostnaderna under nästa budgetår för driften och underhållet av Falsterbokanalens har jag icke något att erinra. Motsvarande kostnader för statens övriga farleder samt de statliga fiskehamnarna torde i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 40,000 kronor. Nu ifrågavarande anslag bör sålunda för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp eller 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag*
av kronor 100,000.

[31.] 29. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Statens medverkan i större omfattning till byggande av fiskehamnar började år 1913. Under de första åren byggdes härvid uteslutande statliga hamnar. Sedermera överfördes emellertid tyngdpunkten i fråga om fiskehamnsbyggandet från de rena statshamnarna till statsunderstödda hamnar, vilket ansågs påkallat med hänsyn till önskvärdheten av att vederbörande intressenter i skälig omfattning deltog i kostnaderna för fiskehamnsanläggningarna. I enlighet härmed har riksdagen till understödjande av sådana fiskehamnsbyggnader, vilka ej tillhöra staten, från och med år 1920 varje år, utom för budgetåret 1924/25, anvisat särskilda anslag, för år 1920 under nionde huvudtiteln och därefter under sjätte huvudtiteln. Från och med budgetåret 1935/36 är anslaget jämväl avsett att, såvitt angår här berörda slag av hamnar, disponeras för sådana underhållsarbeten (större reparations- och muddringsarbeten), vilka ej äro att hänföra till det normala underhållet.

Anslaget har under den senaste femårsperioden anvisats med följande belopp:

Budgetår	Kronor
1938/39	200,000
1939/40	200,000
1940/41	2,100,000
1941/42	100,000
1942/43	100,000

Det torde här få erinras att, i anslutning till vad som förutsattes i Kungl. Maj:ts proposition nr 79 till 1939 års urtima riksdag, av det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget ett belopp av 50,000 kronor tillförts budgettutjämningsfonden. Av det för budgetåret 1940/41 anvisade beloppet å 2,100,000 kronor anvisades 2,000,000 kronor såsom B-anslag, vilket hittills icke till någon del tagits i anspråk.

I detta sammanhang må slutligen nämnas, att betydande belopp av anslag till arbetsmarknadens reglering anvisats till byggande och förbättring av statsunderstödda fiskehamnar.

I sin skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om medel för nästa budgetår till här ifrågakvarande ändamål.

Styrelsen uttalar till en början, att tillgängliga medel för här avsedda hamnar på grund av den ringa tillgången på anslagsmedel de senaste budgetåren huvudsakligen använts till underhålls- och förbättringsarbeten av mindre omfattning vid redan befintliga hamnar.

Även för statsunderstödda fiskehamnar gällde, anför härefter styrelsen, vad som anförts beträffande statens fiskehamnar, att de senaste årens intensifiering av fisket i väsentlig grad ökat behovet av *dels* utvidgning och förbättring av sådana hamnar, som tidigare anlagts med bidrag av statsmedel, och *dels* nyanläggning och ombyggnad av hamnar, som anlagts av vederbörande intressenter själva men vilka av kostnadsskäl givetvis vore av mycket primitiv karaktär. För närvarande föreläge utarbetade arbetsplaner till 62 hamnar för en beräknad kostnad av 7,200,000 kronor. Dessutom föreläge ett stort antal ansökningar om undersökning och projektering av fiskehamnar. Av sålunda angivna företag, för vilka arbetsplaner funnes utarbetade, vore såvitt nu kunde bedömas de som i första hand borde komma till utförande belägna i följande län:

	Beräknad kostnad kronor
<i>Göteborgs- och Bohus län:</i>	
14 företag	3,400,000
<i>Hallands län:</i>	
3 företag	385,000
<i>Blekinge län:</i>	
8 företag.....	600,000
<i>Gävleborgs län:</i>	
4 företag.....	350,000

Det stora antalet ansökningar om statsbidrag till fiskehamnsbyggnader vittnade, fortsätter styrelsen, otvetydigt om det behov, som föreläge på förevarande område. De betydande belopp, som under de senaste åren utgått från arbetslöshetsanslagen till fiskehamnsbyggnader, hade i stor omfattning bidragit till att tillgodose fiskerinäringens behov i berörda avseende. Såsom framginge av det redan anförda återstode emellertid alltså ett betydande antal platser, där statens stöd erfordrades för att genomföra ifrågasatta om- och utbyggnader av fiskehamnarna. Med hänsyn härtill samt till det förhållandet, att arbetslöshetsmedel sannolikt ej kunde påräknas under nuvarande förhållanden, funne sig styrelsen böra föreslå, att ett belopp av 1,000,000 kronor anvisades för nästa budgetår. Härom gör styrelsen hemställan.

De synpunkter, som jag i det föregående under punkten 29 anlagt i fråga om anslag till statens fiskehamnar och farleder, anser jag äga tillämpning jämväl vid bedömningen av spörsmålet om anslag till de statsunderstödda fiskehamnarna. I anslutning därtill finner jag mig icke kunna tillstyrka anvisande av ett så högt belopp som det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade eller 1,000,000 kronor. Då i nuvarande läge en viss ökning av förevarande anslag kan anses motiverad, vill jag emellertid föreslå, att

Departements-
chefen.

anslaget ökas med 100,000 kronor till 200,000 kronor eller samma belopp, som jag förordat skola anvisas till statens fiskehamnar och farleder.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

C. Vägtrafikväsendet.

[32.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Under hänvisning i övrigt till den i 1937 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 24) lämnade redogörelsen för organisationen för besiktning av motorfordon torde jag här få erinra om att från anslaget till besiktning av motorfordon bestridas följande utgifter, nämligen arvoden till besiktningsmännen, arvoden åt tillfälliga biträden åt besiktningsmännen, särskilda arvoden till länsbesiktningsmännen, ersättningar till besiktningsmän, som innehava egen automobil, samt arvoden och reseersättningar till besiktningsmän för särskilda uppdrag.

Anslaget har för budgetåren 1938/39—1942/43 anvisats med respektive 850,000 kronor, 780,000 kronor, 700,000 kronor, 625,000 kronor och 850,000 kronor.

Under den å riksstatens inkomstsida upptagna inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon redovisas de av besiktningsmännen uppburna förrätningsavgifterna. Dessa hava enligt budgetredovisningen för budgetåren 1938/39—1941/42 uppgått till i avrundade belopp 1,434,000 kronor, 1,504,000 kronor, 1,143,000 kronor respektive 1,042,000 kronor.

Då belastningen å anslaget för budgetåren 1938/39—1941/42 uppgått till respektive 795,000 kronor, 844,000 kronor, 721,000 kronor och 709,000 kronor, har besiktningsverksamheten under nämnda budgetår lämnat ett överskott av respektive 639,000 kronor, 660,000 kronor, 422,000 kronor och 333,000 kronor.

Vidare torde få erinras, att kostnaderna för en i samband med omläggningen från och med den 1 oktober 1937 av besiktningsorganisationen beslutad utökning av ordningsstatspolisen förutsatts skola till ett belopp, motsvarande skillnaden mellan de beräknade inkomsterna å förenämnda inkomsttitel och anslaget till besiktning av motorfordon, utgå av vanliga skattemedel, medan återstoden skulle utgå av automobilskattemedel.

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats på följande sätt:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av de under året redovisade avgifterna	757,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	51,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän (samt utfyllnad av vikariatsarvoden)	10,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	14,700
Summa kronor	850,000

Med skrivelse den 27 augusti 1942 angående anslag för nästa budgetår till besiktning av motorfordon har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överlämnat en av *automobilbesiktningsmännens förening* i skrivelse den 2 juni 1942 gjord framställning om viss förbättring i besiktningsmännens avlöningsförhållanden.

Föreningen uttalar till en början, att besiktningsmännen för närvarande kämpade med mycket stora ekonomiska svårigheter, vilket lett till att många av dem, för att överhuvudtaget komma över de senaste två åren, måst för anskaffande av erforderliga medel realisera tillgångar och upptaga lån. Det vore självklart, att dylika förfaringssätt icke i längden kunde äga rum. Att under sådana förhållanden uppgjorda planer för självpensionering ej kunnat fullföljas vore självfallet.

För att belysa den utsträckning, i vilken besiktningsmännens uppbörd och behållna andel nedgått har föreningen hänvisat till följande av föreningen upprättade sammanställning:

Å r	Uppbörd kronor	Behållen del kronor
1938	1,449,755	758,409
1939	1,498,780	735,087
1940	1,150,755	620,451
1941	1,023,745	614,511
1942 (beräknade belopp) ...	1,000,000	600,000

De ekonomiska förhållandena för besiktningsmännen hade, framhåller föreningen, varit särskilt svåra under första kvartalet 1942, vilket framginge av att uppbörden under denna tid endast uppgått till 142,870 kronor mot 289,290 kronor under motsvarande tid år 1941. Nedgången uppginge sålunda till icke mindre än 50 procent. Visserligen kunde invändas, att besiktningsmännen i och med införandet av den obligatoriska efterbesiktningen av gengasdrivna fordon från och med den 1 maj 1942 fått nya arbetsuppgifter. Trots detta syntes uppbörden för 1942 icke kunna beräknas till mer än 1,000,000 kronor. Den del av uppbörden, som under år 1942 finge behållas, kunde därför icke beräknas bli högre än under år 1941.

Beträffande besiktningsmännens arbets- och inkomstförhållanden i övrigt anför föreningen i huvudsak:

Erfarenheten har givit vid handen, att besiktning av fordon försedda med gengasaggregat tager avsevärt längre tid än motsvarande förrättning för bensindrivna fordon, varjämte endast ett fåtal fordon kunna godkännas första tillfället de inställas till besiktning. Som flera uppgifter från sådan besiktning skola införas i besiktningsinstrumentet för gengasdrivna fordon, blir även utskrivningen av dylika mera tidsödande. Allmänheten har dessutom svårt att av utfärdade föreskrifter utläsa dessas innebörd, varför anseelig tid åtgår att besvara såväl muntliga som per telefon gjorda förfrågningar. Någon höjning av förrättningsavgifterna i motsvarande grad har dock ej ägt rum. Oavsett att såväl besiktningsmannen själv som hans kläder nedsmutsas mer vid besiktning av gengasdrivna fordon, utsättes han dessutom för risk för gengasförgiftning i större eller mindre utsträckning. Sådan förgiftning har träffat besiktningsmän i flera fall.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att den behållna delen av förrättningsavgifterna ingalunda utgör besiktningsmannens lön, utan att han härav även har att gälda kostnaderna för hållande av kontor, i de flesta fall med kontorsbiträde, att han själv får betala arvode till vikarie under sjukdom och semester samt slutligen att han är hänvisad att helt och hållet själv ordna och bekosta sin pensionering.

Förutom berörda försämring i besiktningsmännens löneförhållanden har tillkommit en avsevärd stegring av levnadskostnaderna. För denna stegring hava besiktningsmännen i motsats till övriga löntagare icke erhållit någon kompensation.

I anslutning till det anförda uttalar föreningen, att det vore ofrånkomligt, att besiktningsmännen i någon form finge sina inkomster ökade. En rimlig förbättring av nuvarande avlöningsförhållanden har föreningen ansett lämpligen kunna ske på så sätt, att redovisningen av uppburna avgifter sker enligt nu gällande grunder men att besiktningsmännen i anslutning till bestämmelserna om kristidskompensation åt statstjänstemännen berättigas att vid sidan av den behållna andelen tillgodoräkna sig ett särskilt tillägg, beräknat på den behållna andelen och utgående med ett procenttal, som med 9 enheter understiger summan av de procenttal, efter vilka rörligt tillägg och kristillägg utgå till statliga befattningshavare.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse vitsordat, att de nu rådande krisförhållandena för besiktningsmännen medfört avsevärt försämrade ekonomiska förhållanden dels på grund av den minskning i uppburna förrättningsavgifter och i behållna andelar, som biltrafikens beträngda läge medfört, och dels därigenom att besiktningsmännen icke erhållit någon kompensation för de stegrade levnadsomkostnaderna. Med hänsyn härtill anser styrelsen starka skäl tala för att tillmötesgå föreningens förevarande framställning, och styrelsen tillstyrker fördens skull bifall till densamma.

Utgående från ett uppskattat uppbördsbelopp av 1,100,000 kronor för år 1943 och med inräknande av 22 procent kristillägg å de behållna andelarna har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat utgifterna för besiktningsväsendet för budgetåret 1943/44 enligt följande sammanställning:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under året redovisade avgifter	766,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	10,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	14,700
Summa kronor	863,000

Därest förslaget om kristillägg icke bifalles, beräknar styrelsen besiktningsmännens behållna andelar till 628,000 kronor och slutsumman till 725,000 kronor.

Statskontoret, som den 28 september 1942 yttrat sig i ärendet, erinrar om att ämbetsverket den 21 december 1940 avgivit utlåtande över en av automobilbesiktningsmännens förening tidigare gjord framställning om förbättring av besiktningsmännens avlöningsförhållanden. I detta utlåtande hade ämbetsverket icke velat motsätta sig, att besiktningsmännen komme i åtnjutande av en mindre avlöningsförbättring, men ansett att frågan därom borde lösas på det sätt, att de i förrättningsstaxan upptagna avgiftsbeloppen under-

kastades en mindre jämkning uppåt. Genom beslut den 16 januari 1942 hade emellertid Kungl. Maj:t lämnat framställningen utan åtgärd.

Då förevarande förslag i likhet med det tidigare ingivna innebure, att statsverket skulle få bära kostnaderna för löneförbättringen, kunde statskontoret icke förorda bifall till föreningens hemställan. Däremot ville statskontoret alltså icke motsätta sig, att en skälighöjning av de i förrättningstaxan för motorfordonsbesiktningen upptagna avgifterna komme till stånd.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i skrivelse den 9 november 1942 föreslagit, bland annat, ändrade föreskrifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till besiktningsmän, som hålla mottagningar utom stationsorten. Enligt nu gällande bestämmelser erläggas dessa ersättningar av den allmänhet, som anlitar besiktningsmännen å mottagningsorten. Ersättningarna utgå i form av tillägg till förrättningsavgifterna med belopp, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för varje år fastställer för de olika mottagningsorterna, därvid hänsyn toges dels till antalet tjänstgöringsdagar å varje ort samt resornas längd och dels till den uppbörd, som med ledning av erfarenheter från föregående år kan beräknas. Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin skrivelse meddelat, variera tilläggen å de enligt förrättningstaxan utgående avgifterna mellan 15 och 50 procent. I skrivelsen har styrelsen framhållit, att betydande olägenheter för besiktningsmännen vore förknippade med nuvarande anordning, varjämte det för allmänhetens vidkommande syntes obilligt, att en och samma förrättning skulle betinga väsentligt högre avgift, då densamma utfördes å mottagningsort än om den skedde å stationsort. I nuvarande försörjningsläge vore det vidare angeläget, att fordonsägarna icke ödslade med olja, gummi och drivmedel genom att färdas längre än nödvändigt för att få sina fordon besiktigade. Det vore därför ofrånkomligt, att mottagningar utom stationsorten hölles i större utsträckning än förut. De angivna olägenheterna av nu tillämpade system bleve emellertid härigenom ytterligare framträdande. Styrelsen ansåge sig på grund av här angivna förhållanden böra föreslå, att resekostnads- och traktamentsersättningarna bestredes av statsmedel. I dylikt syfte hemställer styrelsen, att för ändamålet måtte i anslaget till besiktning av motorfordon inräknas ett belopp å förslagsvis 50,000 kronor.

I samma skrivelse uttalar styrelsen vidare, att det finge anses skäligt, att länsbesiktningsmännens särskilda arvoden underginge viss ökning med hänsyn till de numera höjda levnadskostnaderna. Under hänvisning till vad styrelsen anført i sin förutnämnda skrivelse den 27 augusti 1942 föreslår styrelsen, att ett kristillägg av 20 procent på nu utgående arvoden tillerkännes länsbesiktningsmännen.

Statens trafikkommission har i skrivelse den 25 november 1942 — under framhållande att i nuvarande försörjningsläge varje lämplig åtgärd, som vore ägnad att begränsa förbrukningen av bilförnödenheter, borde vidtagas — anslutit sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i vad avser automobilbesiktningsmännens resekostnads- och traktamentsersättningar.

Statskontoret har i utlåtande den 30 november 1942 förklarat sig icke kunna tillstyrka vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit i fråga om besiktningsmännens resekostnads- och traktamentsersättningar samt ökning av länsbesiktningsmännens arvoden.

De betydande inskränkningar i motorfordonstrafiken, som försörjningsläget successivt framtingat, ha helt naturligt medfört avsevärt lägre uppbördsbelopp i automobilbesiktningsmännens verksamhet och därmed också minskade inkomster för dem. Den förra året införda bestämmelsen om årlig efterbesiktningsskyldighet för samtliga gengasdrivna motorfordon har visserligen varit ägnad att motverka denna tendens, men det oaktat torde man för närvarande hava anledning räkna med att uppbördsbeloppen tills vidare ej komma att avsevärt stegras. För år 1942 torde uppbörden kunna beräknas till omkring 1,000,000 kronor. I jämförelse med uppbördssiffran för år 1939 innebär detta en minskning med omkring 500,000 kronor.

Vid bedömningen av besiktningsmännens ekonomiska förhållanden torde hänsyn få tagas jämväl till levnadskostnadernas allmänna stegring och till att besiktningsmännens omkostnader i tjänsten trots nedgången i förrättingarnas antal i allmänhet knappast torde hava i större omfattning kunnat minskas.

Vad angår besiktningsmännens arbetsbörda torde denna i stort sett icke vara nämnvärt mindre nu än före kriget, enär av olika skäl förrättningarna numera i det övervägande antalet fall blivit mera komplicerade och därmed också mera tidsödande.

Ehuru sålunda vissa skäl kunna åberopas för en förbättring av besiktningsmännens inkomstläge, må emellertid å andra sidan framhållas, att för besiktningsmännen gällande anställningsform och avlöningsgrunder få anses förutsätta, att besiktningsmännen med avseende å sina inkomster få inom tämligen vida gränser vidkännas konjunktursvängningar i båda riktningarna. Besiktningsmännen ha också på grund av motorismens starka utveckling med därav föranledd stegrad uppbörd under tiden från omorganisationen år 1936 fram till år 1940 erhållit högre inkomst än som förutsattes år 1936. Det må erinras, att enligt den proposition till 1936 års riksdag, som låg till grund för omorganisationen av besiktningsväsendet, uppbörden endast beräknades till mellan 1,000,000 och 1,100,000 kronor.

Ehuru det ur senast berörda synpunkter i synnerhet i rådande läge kan synas tveksamt, huruvida någon jämkning överhuvud bör ske i fråga om besiktningsmännens inkomster, vill jag emellertid med hänsyn till den betydande nedgång i uppbördssiffrorna, som ägt rum parallellt med levnadskostnadsstegringen, icke ställa mig helt avvisande till en viss ekonomisk förbättring för år 1943 åtminstone för de i inkomsthänsesämst ställda besiktningsmännen. Då det av skilda anledningar för närvarande är mindre lämpligt att bereda inkomstökning genom en höjning av avgifterna i förrättningstaxan, anser jag mig icke böra biträda statskontorets härom framförda förslag. Det av besiktningsmännens förening framlagda, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkta förslaget kan jag

Departements-
chefen.

ej heller understödja. Detsamma skulle enligt min mening medföra en efter förhållandena alltför förmånlig inkomstreglering och skulle därjämte vid tillämpningen förhållandevis mera gynna besiktningsmän med hög uppbörd än besiktningsmän med låg uppbördssiffra.

Enligt nu gällande avlöningsystem äger besiktningsman, då den sammanlagda uppbördssumman överstiger vissa grundbelopp, av därpå följande avgifter behålla 50 respektive 25 procent. Minskningen av antalet förrättningar har till följd härav icke drabbat besiktningsmän med hög uppbörd lika kännbart som besiktningsmän med låg uppbörd. En tillfällig reglering av avlöningsförhållandena synes därför böra taga sikte på att endast bereda besiktningsmän med förhållandevis låg uppbörd en viss inkomsthöjning. Med denna utgångspunkt vill jag förorda, att en arvodesförbättring endast kommer sådana besiktningsmän till godo, vilkas behållna bruttoandelar enligt gällande redovisningsgrunder understiga 10,000 kronor. Inkomstförbättringen bör utgå i form av ett särskilt tillägg, vilket efter vissa överslagsberäkningar skäligen synes böra bestämmas till 15 procent å förrättningsavgifter intill ett belopp av 5,000 kronor och till 10 procent å därpå följande avgifter, dock med den begränsningen uppåt att den behållna bruttoandelen tillsammans med tillägget icke i något fall må överstiga 10,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att det föreslagna tillägget skall utgå även i de undantagsfall, då uppbörden icke uppgår till belopp, motsvarande den sammanlagda summan av behållna andelen av förrättningsavgifterna och tillägget. Budgettekniskt innebär detta, att uppbördstiteln å riksstaten tillföres ett mindre belopp än det, varmed besiktningsanslaget belastas.

Om de tilläggsgrunder jag sålunda förordat varit gällande år 1941, skulle omkring 25 av de 60 besiktningsmän, som då voro i tjänst, hava erhållit tillägg med sammanlagt i runt tal 21,000 kronor.

Vad angår väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om att rese- och traktamentsersättningar åt besiktningsmän, som hålla mottagningar utom stationsorten, skola gäldas av statsmedel, är jag ense med styrelsen, att det i nuvarande försörjningsläge i fråga om olja, gummi och drivmedel är av vikt, att besiktningsmännen i ökad omfattning hålla mottagningar utom stationsorten. Jag finner emellertid i nuvarande läge knappast tillräckligt motiverat att av denna anledning överföra ifrågavarande kostnader från allmänheten till staten och kan sålunda icke ansluta mig till styrelsens förslag. Det må dock framhållas, att olägenheterna ur allmänhetens synpunkt med nuvarande anordning i förevarande hänseende bliva mera framträdande i den mån antalet besiktningsmän minskas — från och med år 1943 har antalet enligt beslut av Kungl. Maj:t nedsatts från 63 till 59 — och att frågan därför torde vara förtjänt av förnyat övervägande, för den händelse framdeles en ytterligare minskning av besiktningsmannaorganisationen skulle komma till stånd.

Med den inställning, som jag nyss intagit i fråga om en tillfällig reglering av besiktningsmännens inkomster anser jag mig ej kunna biträda styrelsens förslag om en ökning av de till länsbesiktningsmännen utgående särskilda arvodena.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang föreslagit, att inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med 1,200,000 kronor. Med denna utgångspunkt och med inräknande av det till avrundat 20,000 kronor beräknade särskilda tillägget torde besiktningsmännens behållna andelar kunna uppskattas till 680,000 kronor. Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar rörande övriga utgiftsposter under besiktningsanslaget ej givit mig anledning till erinran, skulle anslaget behöva anvisas med 777,000 kronor enligt följande uppställning:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under året redovisade avgifter	680,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	10,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	14,700
	Summa kronor 777,000

Då inkomsttiteln i enlighet med det föregående beräknats till 1,200,000 kronor, skulle alltså överskottet å besiktningsverksamheten uppgå till (1,200,000 — 777,000) 423,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 777,000.

[33.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Till bestridande av utgifter för registrering av motorfordon har under en följd av år till och med budgetåret 1941/42 anvisats ett förslagsanslag av 1,000 kronor.

Intill den 1 juli 1942 ha från anslaget bland annat gäldats utgifter för anskaffande av liggare, blad och blanketter, som avses i kungörelsen angående förande av automobilregister och beredskapsförteckning m. m., för blanketter angående körkort och trafik kort, för besiktnings- och skatteskyltar för motorfordon och släpfordon ävensom ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifter för motorfordon. Att anslaget kunnat hållas vid nämnda låga belopp beror därpå, att medel, som deponerats vid utbekommande av skyltar av nyss-nämnda slag och som icke erfordrats för återbetalning eller täckande av omkostnader för skyltarna, tillgodoförts anslaget.

För innevarande budgetår har anslaget anvisats med 95,000 kronor. Anslagsökningen sammanhänger med ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 300 framlagt, av 1942 års riksdag (skrivelse nr 365) utan erinran lämnat förslag till omorganisation av registreringsväsendet för motorfordon.

Beträffande förslaget, som närmast motiverats av beredskapshänsyn, torde jag, under hänvisning i övrigt till propositionen, få erinra om följande.

I syfte att underlätta överblicken över hela landets fordonsbestånd samt

erhålla möjlighet att snabbt följa ändringarna i fråga om beståndets sammansättning och fördelning skulle vid sidan av de länsvis förda registren från och med den 1 januari 1943 finnas ett för hela riket gemensamt centralregister, förlagt till statistiska centralbyrån. Registret skulle med maskinella hjälpmedel föras enligt hålkortssystem. För att registret skulle kunna uppläggas och föras utan alltför stora kostnader och onödigt dubbelarbete, skulle besiktningsinstrumenten och typitygen reformeras. Desamma skulle sålunda bland annat utfärdas på blanketter av sådan beskaffenhet och i sådant antal, att dessa, sedan de försetts med vederbörliga anteckningar av länsstyrelsen, kunde direkt användas såsom registerkort och alltså bilda länsregistret. I samband med kortens utställande gjorda kopior av korten skulle, sedan registreringen skett, översändas till dels centralregistret och dels registreringssökanden.

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats på följande sätt:

	Kronor
I. Engångskostnader för genomförande av den föreslagna organisationen:	
Till bilbesiktningsmännen	10,000
Till länsstyrelserna	35,000
Till statistiska centralbyrån	30,000
II. Årliga kostnader, beräknade för tiden 1 januari—30 juni 1943, efter 35,000 kronor för år	17,500
	Summa kronor 92,500

Sistnämnda belopp har avrundats till 95,000 kronor.

Av engångskostnaderna avser posten till bilbesiktningsmännen bidrag till sådan kostnad för anskaffande av skrivmaskin, som besiktningsmannen efter den 1 juli 1942 nödgats ikläda sig för att kunna utfärda besiktningsinstrumenten och typitygen på föreskrivna blanketter och i erforderligt antal. Från utgiftsposten till länsstyrelserna skulle bestridas kostnader för tillfällig personal och tillfällig förhyrning av skrivmaskiner samt anskaffning av registerkort och kortfackskåp m. m. Posten till statistiska centralbyrån avser de i samband med centralregistrets inrättande uppkommande kostnaderna för personal och materialanskaffning. — De årliga kostnaderna innefatta utgifter för den personal inom statistiska centralbyrån, som erfordras för registrets förande, samt centralbyråns expenser för ifrågavarande ändamål. Centralbyråns årliga kostnader ha emellertid förutsatts skola från och med budgetåret 1943/44 bestridas av ämbetsverkets avlönings- respektive omkostnadsanslag.

I anslutning till riksdagens skrivelse i ämnet har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 dels utfärdat erforderliga författningsbestämmelser beträffande omläggningen av motorfordonsregistreringen (kungörelser nr 616—618), dels ock i brev meddelat närmare föreskrifter om övergång till den nya registerföringen samt om dispositionen av anslaget till registrering av motorfordon. Vidare har Kungl. Maj:t den 11 december 1942 utfärdat kungörelser (nr

916—918) beträffande viss med registreringsreformen sammanhängande omläggning av tidigare system för interimskattning av motorfordon m. m.

I sin skrivelse den 27 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för budgetåret 1943/44 till registrering av motorfordon. Styrelsen framhåller, att de årliga kostnader för automobilregistreringen, vilka avsetts skola från och med registreringsreformens genomförande gäldas av anslaget, av 1942 års bilregisterutredning beräknats till 8,000 kronor. Härtill komme kostnaderna för anskaffande av blanketter till körkort och trafik kort samt för besiktnings- och skatteskyltar för motorfordon och släpfordon m. m. På grund av den stora nyanskaffning, som ägt rum i samband med omläggningen av motorfordonsregistreringen, anser emellertid styrelsen högre belopp än 1,000 kronor icke behöva anvisas för nästa budgetår.

Av skäl, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, och då inkomster i likhet med vad hittills varit fallet kunna beräknas komma att tillföras anslaget, synes det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår äskade beloppet å 1,000 kronor vara tillräckligt för att tillgodose de med anslaget avsedda ändamålen.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000.

[34.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Anslaget har för vardera av budgetåren 1937/38 och 1938/39 anvisats med 29,000 kronor. Med hänsyn till uppkomna reservationer å anslaget nedsattes detta för budgetåren 1939/40 och 1940/41 till 17,500 kronor respektive 15,000 kronor. Å tilläggsstat I till riksstaten för sistnämnda budgetår anvisades emellertid av särskild anledning ett tilläggsanslag å 10,000 kronor. För vardera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 har anslaget anvisats med 25,000 kronor.

De utgifter, som numera bestridas av anslaget, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder i Norrland samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg. Härjämte hava vissa engångsutgifter bestritts med medel från anslaget, exempelvis för istandsättningsarbeten vid fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkby i Norrbottens län och Skibotten i Norge samt vid Strimasunds fjällstuga. Vidare skola enligt beslut av 1937 års riksdag från och med budgetåret 1937/38 från anslaget bestridas även de statens bidrag till anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande, som under tidigare år utgått av anslag för bidrag till skjutsentreprenader m. m. och varmed avsetts att i fall då så erfordras på grund av

skjutsstadgans upphävande möjliggöra dylika anordningar. Slutligen skola enligt beslut av statsmakterna från och med budgetåret 1923/24 vissa ersättningar för jordförluster genom kanal- och väganläggningar avföras å anslaget.

Då de utgifter, för vilkas bestridande detta anslag avses, torde kunna beräknas komma att under nästa budgetår hålla sig ungefär oförändrade, torde anslaget jämväl för budgetåret 1943/44 böra anvisas med 25,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 25,000.

[35.] 4. **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget till statens biltrafiknämnd, vilket avräknas mot automobilskattemedlen, är för innevarande budgetår anvisat med 60,200 kronor.

Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t för biltrafiknämnden fastställt, förutom personalförteckning, följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t....	29,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	26,900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4,000
Summa kronor 60,200.	

I samma beslut har Kungl. Maj:t tillika förordnat, att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle enligt närmare angivna bestämmelser bestridas *dels* arvoden till biltrafiknämndens ordförande, ledamöter och suppleanter, *dels* arvode till kanslichefen hos nämnden, *dels* och ersättning med tillhoppa högst 2,000 kronor till sakkunniga, vilka jämlikt 9 § instruktionen för nämnden kunna komma att tillkallas. Enligt i beslutet meddelade bestämmelser utgår arvodet till kanslichefen med ett belopp av för år räknat 14,500 kronor. För kanslichefsbefattningen skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 10—15 §§, 19 § 1 mom. och 20 § 1 mom. första stycket samt — därest till innehavare av befattningen utses tjänsteman, som är underkastad civila avlöningsreglementet eller 1 avd. civila icke-ordinariereglementet — jämväl 23 § civila icke-ordinariereglementet, därvid befattningshavaren skall anses tillhöra 30 lönegraden 30 löneklassen.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *statens biltrafiknämnd* hemställt om anslag till nämndens verksamhet under budgetåret 1943/44.

Innan nämnden ingår på beräkningen av de olika i avlöningsstaten upptagna posterna framhåller nämnden, att någon minskning i dess arbetsbörda icke inträtt och icke heller, såvitt kunde bedömas, kunde beräknas inträda under nästkommande budgetår. Nämnden understryker särskilt, att bearbetningen och sammanställningen av driftstatistiken, varom nämnden numera

i enlighet med sin instruktion utfärdat bestämmelser, beräknades komma att medföra en högst betydande ökning av nämndens arbetsbörda. Samma vore jämväl förhållandet med taxefrågorna. Allmänna grunder för taxesättningen hade beträffande vissa kategorier av körningar redan utfärdats, men alltjämt föreläge här en arbetsuppgift, som komme att taga mycken tid i anspråk. Även i fråga om fastställandet av själva taxorna hade det visat sig, att nämndens arbete blivit högst betydande.

Avlöningsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, föreslår nämnden skola ökas med 3,900 kronor till 33,200 kronor. Av ökningen hänföra sig 900 kronor till arvodet åt kanslichefen. Nämnden framhåller till stöd härför, att arvodet beräknats skola motsvara avlöning enligt 30 löneklassen, enligt vilken lönen med nu gällande kristidskompensation utgör i avrundat tal 15,400 kronor. Ökningen i övrigt, 3,000 kronor, avser ersättning till sådana sakkunniga, som nämnden jämlikt 9 § i sin instruktion kan komma att behöva tillkalla. Nämnden erinrar om att nämnden i sin skrivelse om avlöningsanslag för innevarande budgetår hemställt, att för angivna ändamål måtte beräknas 5,000 kronor, men att beloppet av Kungl. Maj:t och riksdagen nedsatts till 2,000 kronor. Med det fortlöpande arbete rörande taxesättning och körstatistik, som åvilade nämnden, vore det oundgängligen nödvändigt, att högre belopp än det för innevarande budgetår anslagna ställdes till nämndens förfogande.

I fråga om posten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* hemställer nämnden till en början, att i posten måtte inräknas avlöning till anställning av ytterligare ett skrivbiträde. Härom anför nämnden:

I sitt förslag till anslag för verksamheten under innevarande budgetår hemställde nämnden om anslag för avlönande av en tjänsteman i lönegrad Eo 24, två i lönegrad Eo 21, en i lönegrad Eo 15 samt en i vardera lönegraden Eo 4 och Eo 2. Därjämte äskades ett belopp av 3,000 kronor, avsett för avlöningsförhöjningar ävensom för vikariatsersättningar, övertidsersättning, tillfälligt arbetsbiträde och vaktpersonal. Kungl. Maj:t har i proposition till 1942 års riksdag icke förordat bifall till biltrafiknämndens förslag om inrättande av ytterligare en tjänst i lönegrad Eo 21 och därjämte sänkt förenämnda, för tillfälligt arbetsbiträde m. m. begärda belopp från 3,000 kronor till 2,000 kronor. Beträffande nedskärningen av det begärda beloppet 3,000 kronor har biltrafiknämnden i skrivelse den 15 maj 1942 till chefen för kommunikationsdepartementet framhållit, att erfarenheten redan då givit vid handen, att skriv- och registreringsgöromålen å kansliet icke kunde medhinnas med mindre förutom kontorsbiträdet åtminstone två skrivbiträden funnes stadigvarande anställda, samt att två sådana befattningshavare sedan slutet av år 1941 varit anställda å kansliet. Nämnden framhöll vidare, att av nyssnämnda belopp å 2,000 kronor 600 kronor åtginge till avlöning av vaktpersonal. Resterande belopp, 1,400 kronor, försloge icke till vikariats- och övertidsersättningar samt avlöning av sådan personal, som nödvändigt måste tillfälligt anställas. Nämnden, som ansåge erforderligt att anställa ytterligare ett skrivbiträde i lönegrad Eo 2 och som beräknade kostnaderna för detta biträdes avlönande och för vikariats- och övertidsersättningar samt avlöning till tillfällig personal till — utöver nu disponibla medel — 5,000 kronor, anhöll fördenskull om vidtagande av åtgärder för att till nämndens förfogande måtte ställas erforderliga medel.

Nämnden har efter avlåtandet av nämnda skrivelse den 15 maj 1942 styrkts i sin uppfattning, att ett oundgängligt behov av anställande av ytterligare ett skrivbiträde i lönegrad Eo 2 föreligger. På kansliet ha tidvis varit anställda, förutom kontorsbiträdet (Eo 4) och skrivbiträdet (Eo 2), två extra skrivbiträden. Trots detta har åtskilligt arbete måst tills vidare skjutas åt sidan, så exempelvis beträffande upprättandet och vidmakthållandet av erforderliga kortregister, arbeten som dock i längden icke kunna åsidosättas. Härtill kommer, att för den bearbetning av körstatistik, som i det föregående omnämnts, ytterligare skrivbiträdeshjälp blir erforderlig. Hinner denna bearbetning icke på ett tillfredsställande sätt utföras, kan statistiken icke komma att fylla avsett ändamål. Nämnden har redan tidigare framhållit den stora betydelse, som denna statistik kommer att erhålla, i synnerhet under nu rådande förhållanden men jämväl under normala tider. Biltrafiknämnden vill särskilt betona, att nämnden genom överenskommelse med svenska lasttrafikbilägareförbundet utverkat, att en sammanställning länsvis av rapporterna — s. k. huvudsammandrag — utan kostnad för statsverket verkställs av och därefter överlämnas till biltrafiknämnden från nära nog samtliga länssammanslutningar av orderkontor. Härigenom har en högst betydande utgift besparats statsverket. Biltrafiknämnden anser det icke försvarbart, att den slutliga bearbetningen av de s. k. huvudsammandragen skall åsidosättas och därmed värdet av hela rapportsystemet äventyras på den grund, att anslag icke ställes till förfogande för avlönande av den personal, som enligt biltrafiknämndens egen uppfattning är oundgängligen nödvändig. För ändamålet erfordras, att ytterligare ett skrivbiträde i lönegraden Eo 2 får anställas och att anslaget till avlönande av tillfälligt arbetsbiträde ökas med erforderligt belopp.

Vidare föreslår nämnden, att den nuvarande tjänsten såsom kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 utbytes mot en tjänst såsom kanslibiträde i lönegrad Eo 7. I proposition nr 115 till 1940 års riksdag hade, erinrar nämnden, förutsatts, att en tjänst såsom kanslibiträde i lönegrad Eo 7 skulle finnas hos nämnden. Emellertid hade nämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 juni 1940 ansett sig kunna åtnöjas med att ifrågavarande tjänst tills vidare ersattes med en kontorsbiträdestjänst. Allteftersom förhållandena nödvändiggjort anställande av större antal skrivbiträden, hade behovet av ett kvalificerat kanslibiträde allt starkare framträtt. Detta behov hade i viss mån skärpts därigenom, att biltrafiknämnden icke — på sätt som äskats — erhållit tillstånd att från och med den 1 juli 1942 inrätta ytterligare en tjänst i lönegrad Eo 21. En uppdelning av de göromål, som beräknats skola åligga innehavaren av denna tjänst, hade på grund härav skett mellan kanslichef, sekreterare, notarie och amanuens, och som en följd härav hade vissa göromål av relativt kvalificerad art uppdragits åt nuvarande kontorsbiträdet.

Slutligen hemställer nämnden, att det för vikariats- och övertidsersättningar, tillfälligt arbetsbiträde och vaktpersonal avsedda beloppet, för innevarande budgetår beräknat till 2,000 kronor, måtte ökas till 4,000 kronor.

Vid bifall till nämndens förslag skulle, inräknad en höjning med 200 kronor av posten till rörligt tillägg, avlöningsanslaget för biltrafiknämnden uppgå till 69,200 kronor, innebärande i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår en ökning av 9,000 kronor. Nämnden hemställer, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med 69,200 kronor.

I föregående års statsverksproposition anförde jag vid behandlingen av biltrafiknämndens anslagsäskande, att de begränsningar av biltrafiken, som på grund av rådande förhållanden måst göras, måhända i någon mån minskat de arbetsuppgifter, som vore förenade med tillämpningen av förordningen om yrkesmässig automobiltrafik. Å andra sidan hade de av krisförhållandena föranledda extraordinära regleringsåtgärderna genom särskilda kristidsorgan komplicerat nämndens arbetsuppgifter och förorsakat ett icke obetydligt arbete, som man icke tidigare räknat med.

Den erfarenhet, som numera föreligger om biltrafiknämndens verksamhet, har bestyrkt vad sålunda antagits rörande krisförhållandenas komplicerande inverkan på nämndens arbete. Däremot har icke, såsom möjligen kunnat förväntas, inträtt någon minskning av antalet ärenden rörande beställningstrafiken enligt nyssnämnda förordning. I stort sett har, sedan övergångsförhållandena under den första tiden av nämndens verksamhet avvecklats, antalet ärenden av denna art hållit sig konstant, och ej heller för den närmaste framtiden torde man kunna förutsätta någon lättnad i denna del av nämndens arbete. På övriga verksamhetsområden, i främsta rummet taxebestämningen och vad därmed äger sammanhang, har arbetet under det senaste året blivit ej oväsentligt större än vad tidigare beräknats. I fortsättningen måste förutses en stegring av arbetsbördan särskilt i vad angår den s. k. körstatistiken. Denna statistik, vars främsta uppgift är att fortlöpande klarlägga utnyttjandegraden beträffande landets lastbilar i yrkesmässig trafik och därmed skapa grundval för bedömningen av tillståndsfrågorna, är i nuvarande läge av stor betydelse icke blott för biltrafiknämndens utan även för länsstyrelsernas och trafikkommissionens verksamhet.

På grund av de förhållanden, som här berörts, har det — såsom nämnden förutskickat i sin omförmälda skrivelse den 15 maj 1942 — icke varit möjligt för nämnden att under det nu löpande budgetåret avveckla arbetsbördan med den personal, som beräknats i avlöningsstaten. En förstärkning av anslagsmedlen är därför erforderlig redan för innevarande budgetår. En viss anslagsökning lärer ock för nästkommande budgetår vara ofrånkomlig, även om en beskärning av nämndens härutinnan gjorda anslagsäskanden torde vara möjlig.

Arvodet till kanslichefen har förutsatts skola motsvara lön jämte tilläggsförmåner till tjänsteman med placering i 30 löneklassen civila avlöningsreglementet. Med hänsyn till den förskjutning, som därutinnan ägt rum genom inträdda förändringar i tilläggsförmånerna under tiden efter arvodesbeloppets bestämmande, har biltrafiknämnden hemställt om en uppräknings av arvodet med 900 kronor. Ehuru skäl enligt min mening i och för sig tala för en viss arvodesreglering, kan jag dock i nuvarande läge icke tillstyrka någon höjning av arvodesbeloppet. Jag räknar alltså för ifrågasvarande ändamål med oförändrat medelsbehov av 14,500 kronor.

Nämndens framställning om ytterligare 3,000 kronor för anlåtande av sakkunniga anser jag mig icke böra biträda, då jag med hänsyn till rådande förhållanden förutsätter, att taxeproblemen under nästkommande budgetår

icke skola kräva medverkan av sakkunniga i den utsträckning, som hittills varit fallet.

Enligt 1936 års trafikutrednings förslag beträffande personalen å biltrafiknämndens kansli, vilket förslag vid nämndens inrättande lades till grund för beräkning av personalbehovet, skulle hos nämnden finnas en kanslibiträdestjänst. Emellertid ansågs denna tjänst tills vidare kunna ersättas med en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4. På grund av vidtagen beskrifning i nämndens anslagsäskanden beträffande personaluppsättningen har från och med innevarande budgetår verkställt en omläggning av arbetsfördelningen inom nämndens kansli, varvid på ifrågavarande befattningshavare lagts kvalificerade arbetsuppgifter, vilka tidigare avsetts skola fullgöras av en manlig tjänsteman i högre löneställning. Kontorsbiträdet bestrider sålunda numera väsentligen registrators- och redogöraruppgifter. Med hänsyn till denna omläggning, vilken är att anse såsom rationell och kostnadsbesparande, vill jag tillstyrka, att tjänsten ifråga omändras till en kanslibiträdesbefattning i lönegraden Eo 7.

För skrivgöromål m. m. är för närvarande ett biträde i lönegraden Eo 2 stadigvarande anställt hos nämnden. På grund av göromålens omfattning har nämnden sedan ett år tillbaka haft fortlöpande behov av ytterligare ett skrivbiträde förutom tillfällig förstärkning av biträdespersonalen. Då allting talade för att behovet komme att bli stadigvarande, har nämnden föreslagit, att medel till en ny skrivbiträdestjänst i lönegraden Eo 2 måtte inräknas i icke-ordinarieposten. Mot nämndens förslag på denna punkt har jag icke annat att erinra än att den avsedda biträdestjänsten tills vidare torde böra uppföras såsom extra befattning. Därjämte torde det under ifrågavarande post för diverse ändamål inräknade beloppet av 2,000 kronor böra för nästa budgetår höjas med omkring 500 kronor för att bestrida ofrånkomliga utgifter för tillfällig biträdespersonal.

Såsom jag förut nämnt, erfordras även för innevarande budgetår en förstärkning av medelstillgången för tillfällig personal. Med anledning av nämndens framställning i detta avseende och då enligt vad jag inhämtat en förstärkning med 3,000 kronor torde bli tillräcklig, förordar jag, att riksdagens medgivande inhämtas till att icke-ordinarieposten i gällande avlöningsstat må överskridas med ett belopp av 3,000 kronor. Härom gör jag hemställan i annat sammanhang senare i dag.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningen. Posten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, bör upptagas med oförändrat belopp 29,300 kronor.

Posten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* är nu bestämd till 26,900 kronor. I enlighet med vad jag i det föregående föreslagit bör posten ökas med dels 519 kronor, motsvarande skillnaden mellan nettolönen för ett kanslibiträde i lägsta löneklassen av lönegraden Eo 7 och nu utgående lön för kontorsbiträdet i lönegraden Eo 4, dels ock 2,382 kronor, motsvarande lönen för ett skrivbiträde i lägsta löneklassen av lönegraden Ex 2.

För avrundning bör den av mig förordade medelsökningen för tillfällig biträdespersonal bestämmas till 499 kronor. Posten bör alltså upptagas med (26,900 + 519 + 2,382 + 499) 30,300 kronor.

Posten till *rörligt tillägg* bör ökas med 500 kronor och alltså bestämmas till 4,500 kronor.

I enlighet med vad jag här föreslagit skulle avlöningsanslaget behöva anvisas med (29,300 + 30,300 + 4,500) 64,100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	29,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	30,300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4,500
Summa kronor	64,100;

dels ock till Statens biltrafiknämnd: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 64,100, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[36.] 5. **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, som avräknas mot automobilskattemedlen, är för innevarande budgetår anvisat med 21,200 kronor. Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1942/43, fastställt följande omkostnadsstat för biltrafiknämnden:

Omkostnadsstat.	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	7,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	14,000
Summa kronor	21,200

Därjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit, att posten till reseersättningar icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av posten till expenser må för här angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1,500
Övriga expenser, <i>högst</i>	12,500
Summa kronor	14,000

I sin skrivelse den 28 augusti 1942 har *statens biltrafiknämnd* hemställt, att omkostnadsanslaget för nästa budgetår måtte anvisas med oförändrat belopp, 21,200 kronor.

Departements-
chefen.

Biltrafiknämndens framställning har icke givit mig anledning till annan erinran än att de för reseersättningar och expenser avsedda beloppen med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår torde kunna minskas med vardera 1,000 kronor till respektive 6,000 kronor och 13,000 kronor. I enlighet härmed bör anslaget för nästa budgetår anvisas med 19,200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 19,200, att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Byggnadsväsendet.

[37.] 1. **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 752,400 kronor. Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1942/43, för byggnadsstyrelsen fastställt dels personalförteckning och dels avlöningsstat (se statsliggaren sid. 347—349).

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till styrelsen för nästa budgetår.

Styrelsen erinrar inledningsvis om att styrelsen i skrivelse den 8 september 1941 angående anslag för budgetåret 1942/43 framhållit, att tidsförhållandena icke medfört minskning av styrelsens arbetskvantitet utan att denna i stället ökats ävensom att omständigheterna tydde på att denna ökning komme att fortfara. Detta hade även visat sig vara fallet, och styrelsens arbetsbörda vore för närvarande större än någonsin tidigare. Efter vad nu vore möjligt att bedöma syntes någon minskning av styrelsens verksamhet icke vara att förvänta, utan snarare torde en ytterligare ökning av arbetskvantiteten kunna emotses.

Den stora efterfrågan på kvalificerad personal, som för närvarande vore rådande från andra statliga verk och myndigheter samt i den allmänna marknaden, och de jämförelsevis goda löne- och andra anställningsvillkor, som därvid erbjödes, hade därjämte, fortsätter styrelsen, medfört, att det kunde befaras, att viss övergång av tjänstemän från byggnadsstyrelsen till andra verksamhetsområden kunde komma att ske, därest icke möjlighet bereddes styrelsen att erbjuda förmånligare anställningsvillkor än nu vore fallet. Det hade även visat sig vara förknippat med svårigheter att på de villkor styrelsen kunde erbjuda få kompetenta sökande till ledigblivna befattningar.

Med hänsyn såväl till det nu sagda som till ifrågavarande tjänsters och arbetsuppgifters egen art och omfattning vore styrelsen nödsakad hemställa, att vissa extra ordinarie befattningar av stadigvarande karaktär överfördes på ordinarie stat samt att några befattningar uppflyttades i högre lönegrad ävensom att vissa nya tjänster inrättades.

Styrelsen övergår härfter till att framlägga beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1943/44. Styrelsen erinrar emellertid, att ifrågavarande löneanslag icke avsåge kostnaderna för icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å styrelsens byggnadsbyrå, vilka kostnader påfördes anslagen till de av styrelsen omhänderhavda byggnadsföretagen.

Byggnadsbyrån.

Styrelsen föreslår i fråga om denna byrå, att den i lönegraden A 28 placerade befattningen såsom byrådirektör uppflyttas i lönegraden C 5 under benämningen överingenjör. Därvid erinrar styrelsen om att frågan om ändrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare i olika sammanhang bragts

på tal. Efter att hava redogjort för frågans tidigare behandling erinrar styrelsen vidare om att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt den 18 juni 1942 avgivna betänkande rörande byråchefs- och rådstjänster m. m. (Statens off. utredn. 1942: 30) förordat, att byrådirektörsbefattningen måtte uppföras på C-planen samt att den därvid borde upptagas i lönegrad 5. De sakkunniga hade därvid anført, att för en dylik överflyttning till C-planen i främsta rummet talade den konkurrens, som från enskild företagsverksamhet obestriddligen gjorde sig gällande beträffande kvalificerade teknici. Det torde nämligen vara anledning antaga, att en dylik befattning vid inträffande vakans skulle efter en inplacering å C-planen kunna lättare på önskvärt sätt besättas.

Byggnadsstyrelsen anför i anslutning härtill, att styrelsen, som på grund av egen erfarenhet livligt kunde vitsorda vad de sakkunniga anført om konkurrensen från den enskilda företagsverksamheten då det gällde att förvärva eller behålla kvalificerade teknici, som ytterligare belägg för de anspråk, som måste ställas på byrådirektören och hans kompetens, ville framhålla, att han under de senare åren, då byggnadschefen varit upptagen av honom ålagda särskilda uppdrag, haft att i avsevärd utsträckning såsom byggnadschefens vikarie svara för byråns verksamhet.

Administrativa byrån.

Personalen å byrån utgöres av en byråchef (A 30) samt med placering å kansliavdelningen av en sekreterare (A 24), en notarie (Eo 21), en notarie (Eo 20), en amanuens (Eo 18) och en kansliskrivare (A 11) ävensom med placering å kamrerarkontoret av en kamrerare (A 24), en notarie (A 21), en amanuens (Eo 18) och en kansliskrivare (A 11).

Beträffande e. o. notariatjänsten å kansliavdelningen föreslår styrelsen, att denna i likhet med notariatjänsten å kamrerarkontoret placeras å ordinarie stat i A 21. Behovet av denna tjänst vore, framhåller styrelsen, permanent. Den hos ämbetsverket för närvarande sysselsatta personalen uppginge till omkring 250 personer, vartill komme den över landet spridda länsarkitektsorganisationen med omkring 50 personer. Det alltjämt växande arbete, som personalärendena med vad därmed hade samband krävde, nödvändiggjorde, att tjänsten vore förenad med sådan löneställning, att för densamma kunde förvärfvas en fullgod arbetskraft, som styrelsen kunde hava utsikt att en längre tid behålla. Med hänsyn härtill funne styrelsen det vara ett trängande behov, att denna notariatjänst överfördes till ordinarie stat.

Styrelsen erinrar härefter om att styrelsen i skrivelse den 8 september 1941 uttalat ett önskemål om uppflyttning till lönegrad Eo 21 av den på administrativa byrån i Eo 20 placerade notariatjänsten. Styrelsen, som funne det rimligt, att denna notariatjänst placerades i samma lönegrad som styrelsens övriga notarier, hemställer, att tjänsten i fråga måtte placeras i lönegrad Eo 21.

Stadsplanebyrån.

Byråns personal utgöres för närvarande av ett byggnadsråd (A 30), en byrådirektör (A 28), en intendent (A 26), en notarie (A 21) och 3 biträdande

arkitekter (Eo 21). Vidare finnes en med arvode av 7,200 kronor avlönad befattningshavare för handläggning av ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser.

Styrelsen upprepar sitt tidigare två gånger framlagda förslag om placering av notariatjänsten i lönegraden A 24. Därvid erinrar styrelsen om att styrelsen hösten 1941 hemställt, att den å stadsplanebyrån placerade notariebefattningen måtte ombildas till en sekreterarbefattning i lönegrad A 24 och att lönenämnden för sin del förklarat sig vara av den uppfattningen, att de med befattningen förenade göromålen vore av den kvalificerade beskaffenhet, att fog föreläge för en omändring till sekreterartjänst i 24 lönegraden. Emellertid hade tjänsten endast blivit överflyttad till ordinarie stat i lönegrad 21. Styrelsen upprepar nu sin tidigare framförda motivering samt framhåller därjämte, att stadsplanebyråns ärenden vore stadda i stadig ökning. Härtill komme för närvarande även ett ökat antal dispens- och besvärssärenden genom den rådande bostadsbristen. Antalet till stadsplanebyrån inkomna remisser av besvärsmål och andra ärenden av huvudsakligen juridisk innebörd — således frånsett de rena stadsplaneärendena — utgjorde under åren 1935—1941 respektive 212, 233, 251, 311, 329, 289 och 326 samt under tiden 1 januari—1 september 1942 225 mot 224 under samma tid år 1941 och 196 år 1940.

I fråga om stadsplanebyrån föreslår styrelsen vidare, att en ny befattning i lönegraden Eo 24 inrättas. Härom anför styrelsen:

Såsom tidigare framhållits är stadsplanebyråns arbete mycket betungande och arbetsbördan stegras alltjämt. Det totala antalet till byrån inkomna ärenden uppgick under åren 1935—1941 till respektive 1,443, 1,578, 1,798, 2,085, 2,505, 2,141 och 2,252 samt under tiden januari—augusti 1942 till 1,636 mot 1,560 under samma tid år 1941 och 1,530 år 1940.

Vid ett flertal föregående tillfällen har framhållits angelägenheten av att större uppmärksamhet än förhållandena hittills medgivit kunde ägnas åt de speciella uppgifter, som sammanhånga med utövandet av den allmänna uppsikt över rikets stadsbyggnadsväsen, som enligt 124 § byggnadsstadgan åligger byggnadsstyrelsen, ävensom åt övervakning och ledning av länsarkitektsorganisationen genom inspektionsresor och annorledes. Därjämte är det synnerligen önskvärt, att byråns chef eller annan tjänsteman hade tillfälle att i större utsträckning besöka orterna i rådgivande och informerande syfte och för att vinna närmare kontakt med de lokala myndigheterna.

Slutligen har från länsarkitekternas sida vid ett flertal tillfällen framförts önskemålet, att länsarkitektkontoren måtte av styrelsen regelbundet och i större utsträckning, än hittills varit för styrelsen möjligt åstadkomma, erhålla informationer av såväl juridisk och administrativ som teknisk innebörd rörande de frågor, som äro av intresse för kontorens verksamhet. Senast vid det länsarkitektmöte, som avhållits i Stockholm den 3 och 4 juni 1942, diskuterades ingående detta spörsmål, och från länsarkitektshåll framhölls därvid enstämmigt, att stort behov föreläge av att denna informationstjänst med det snaraste bleve ordnad. Jämväl byggnadsstyrelsen finner en dylik utvidgad information önskvärd och behövlig. Den bör avse att lämna kontoren upplysningar om utvecklingen icke blott på stadsplaneväsendets område utan även rörande byggnadstekniska förhållanden såsom uppgifter om nya byggnadskonstruktioner och nya byggnadsmaterial, som förts i mark-

naden, redogörelser för prejudicerande beslut rörande stadsplane- och byggnadslagstiftningarnas tillämpning m. m. Härigenom skulle med all säkerhet åstadkommas en ökning av kontorens kapacitet till avsevärt gagn för byggnadsverksamheten i allmänhet. Den allmänna arbetsbelastningen på styrelsens byråer, icke minst stadsplanebyrån, har emellertid hittills hindrat ett effektivt ordnande av sådan information i den utsträckning, som varit önskvärd.

För att avvägbringa denna närmare kontakt med länsarkitektkontoren i rådgivande och informerande syfte föreslår byggnadsstyrelsen inrättande av en befattning, som lämpligen borde placeras på stadsplanebyrån och vars innehavare i första hand skulle ägna sig åt informationstjänsten men även biträda vid handläggningen av byråns ärenden och därigenom åstadkomma en lättnad i stadsplanebyråns arbetsbörda. Denne tjänsteman skulle även i mån av tid, lämpligen genom företagande av resor, vinna den önskade kontakten med vederbörande ortsmyndigheter ute i landet.

Innehavaren av denna befattning borde enligt byggnadsstyrelsen vara arkitekt med ingående erfarenhet i stadsplanefrågor och byggnadstekniska spörsmål, och för att möjliggöra anställandet av en dugande kraft borde tjänsten icke placeras lägre än i lönegrad Eo 24. Befattningen borde benämnas byråarkitekt.

Intendentsbyrån.

Intendentsbyrån är organiserad på tre avdelningar, nämligen stockholmsavdelningen, landsortsavdelningen och hyresavdelningen. I första hand i fråga om hyresavdelningen föreslår byggnadsstyrelsen vissa ändringar i personalorganisationen.

Personalen å hyresavdelningen utgöres av en fastighetskamrerare, placerad i lönegraden Eo 20, och ett kontorsbiträde. Beträffande befattningen som fastighetskamrerare, som från att tidigare hava varit arvodestjänst från och med den 1 juli 1941 överförts till extra ordinarie stat i angivna lönegrad, anför styrelsen:

Till fastighetskamrerarens åligganden hör handläggning av ärenden rörande förhyrning av lokaler för statliga myndigheter och institutioner i såväl Stockholm som landsorten, häri inräknat anskaffandet av lokaler, upprättande av listor för hyresutbetalningar, handhavandet av uppsägningar från vederbörande hyresvärdar eller byggnadsstyrelsens sida, besiktningar och undersökningar av till förhyrning föreslagna lokalers tekniska och ekonomiska lämplighet, införskaffande och granskning av förslag till hyreskontrakt m. m. Arbetet omfattar även ärenden rörande uthyrning av ledigblivna lokaler i av statsverket ägda eller förhyrda fastigheter samt utarrendering av vissa kronan tillhöriga markområden. Arbetsbördan har under senare år blivit kvalitativt alltmer krävande, vartill kommer, att 1942 års hyreslagstiftning medfört, att fastighetskamreraren måste ombesörja framställningar till hyresnämnder, närvara vid sammanträden inför hyresnämnder i frågor rörande uppsägningar, hyresökningar etc. ävensom föra korrespondens med hyresnämnder och ombud i landsorten m. m.

De nya bestämmelserna om bränsletillägg hava därjämte medfört, att omprövningar av hyresbelopp måste företagas och granskning av bränsleklausuler verkställas.

För att belysa ökningen av hyresavdelningens arbete återopar här efter styrelsen två tabeller, utvisande dels av styrelsen utbetalade hyror för budgetåren 1935/36—1941/42 och dels till styrelsen under samma budgetår influtna hyresbelopp.

I anslutning till det anförda uttalar styrelsen, att av fastighetskamreraren måste fordras ingående kännedom om hyresmarknaden och erfarenhet av fastighetsförvaltningen och över huvud grundlig inblick i praktiska och ekonomiska förhållanden inom byggnadsbranschen. Hyresavdelningens verksamhet vore uppenbarligen av stor betydelse i ekonomiskt hänseende, enär betydande besparingar kunde vinnas genom lämpliga och väl avvägda förhyrningar samt noggrann övervakning av de av hyresvärdarna debiterade bränsletilläggen m. m.

Hyresavdelningens verksamhet hade numera, fortsätter styrelsen, blivit så fast utformad, att fastighetskamrerarbefattningen syntes böra upptagas å styrelsens ordinarie stat, och med hänsyn till vad som anförts om arbetsuppgifterna syntes fog föreligga för att tjänsten, enligt vad styrelsen ursprungligen föreslagit, uppflyttades till 22 lönegraden. Då framställningar härom tidigare icke vunnit Kungl. Maj:ts bifall, stannade emellertid styrelsen nu vid att föreslå tjänstens uppflyttning i lönegrad A 21.

På byggnadsstyrelsens intendentsbyrå äro placerade fem byggnadskontrollanter, av vilka tre äro placerade i lönegrad A 21 och två i lönegrad Eo 21. Styrelsen föreslår, att de extra ordinarie befattningarna överföras på ordinarie stat. Styrelsen återopar till stöd härför, bland annat, att byggnadskontrollanterna borde besitta betydande erfarenhet i såväl byggnadstekniska som ekonomiska frågor samt att till följd av byggnadsbeståndets omfattning och det stora antalet spridda arbetsplatser arbetet på grund av den ständiga påpasslighet, som erfordrades för verksamhetens bedrivande, bleve mycket tidsödande och krävande. Vidare upplyser styrelsen, att de fem byggnadskontrollanterna i skrivelse till styrelsen den 22 maj 1942, under återopande av de dem anförtrodda maktpåliggande arbetsuppgifterna, hemställt, att styrelsen måtte utverka tjänsternas uppflyttning till lönegrad A 24. Styrelsen funne visserligen, anför styrelsen, starka skäl tala för en dylik uppflyttning, men med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget ansåge sig styrelsen böra inskränka sig till att hemställa, att de två extra ordinarie befattningarna inom denna tjänstegrupp upptoges å ordinarie stat i lönegrad A 21.

I fråga om intendentsbyrån föreslår styrelsen slutligen inrättande av en ny befattning. Till stöd härför framhåller styrelsen den avsevärda ökning, som inträffat i intendentsbyråns arbete på såväl stockholmsavdelningen som den till byrån hörande hyresavdelningen. För arbetets behöriga gång funne styrelsen det därför oundgängligen erforderligt, att byråns arbetskrafter förstärktes med en tjänsteman, som bland annat skulle hava att biträda på hyresavdelningen, så länge denna vore så belastad som för närvarande vore fallet. Innehavaren av den nya tjänsten borde vara tekniskt utbildad, om möjligt arkitekt, och med hänsyn härtill syntes tjänsten böra placeras i lägst lönegrad Eo 18.

Personal utan byråindelning.

Under erinran om att styrelsens arbetsbörda högst väsentligt ökats under senare år och att antalet av styrelsens kontors- och skrivbiträdesbefattningar fördenskull måst utökas uttalar styrelsen, att behov av ytterligare åtminstone en kontorsbiträdesbefattning föreläge. Då behovet därav med säkerhet komme att bliva av bestående art, borde befattningen enligt styrelsen placeras å ordinarie stat. Styrelsen hemställer därför, att från och med nästa budgetår en ny kontorsbiträdesbefattning måtte inrättas i lönegrad A 4.

Byggnadsstyrelsens framställning i övrigt innebär *dels* att följande poster i avlöningsstaten ökas med här angivna belopp till följd av vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass, nämligen

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.		Ökning Kronor
Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat	1,000	
Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	1,000	

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	400;
--	------

dels att den under byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal upptagna posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat minskas med 500 kronor till följd av att en från denna anslagspost avlönad tjänsteman under år 1942 avlidit och att hans efterträdare avlönas enligt lägre löneklass än den förutvarande innehavaren av befattningen, *dels* att den under sistnämnda rubrik upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal på grund av löneklassuppflyttningar ökas med 100 kronor, *dels ock* att vederbörande anslagsposter för rörligt tillägg ökas med de belopp, som föranledas av styrelsens förslag om ändrad tjänsteställning för vissa befattningshavare och om inrättande av vissa nya tjänster.

Vid bifall till styrelsens i olika hänseenden framlagda förslag skulle enligt styrelsens beräkningar erfordras ett anslag av 779,100 kronor eller 26,700 kronor mer än det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Statskontoret har den 23 september 1942 avgivit utlåtande i ärendet.

Byggnadsstyrelsens förslag om inplacering i lönegraden C 5 av befattningen som byrådirektör å byggnadsbyrån har icke föranlett annan erinran från statskontorets sida, än att tjänsten även framdeles borde benämnas byrådirektör.

Däremot har statskontoret under nuvarande förhållanden ansett sig icke kunna förorda, att den extra ordinarie notariatstjänsten å administrativa byråns kansliavdelning och två byggnadskontrollantbefattningar överföras till ordinarie stat. Ej heller tillstyrker ämbetsverket förslaget om inrättande av en ny ordinarie kontorsbiträdestjänst. Likaledes avstyrkes den föreslagna uppflyttningen i högre lönegrad av den på administrativa byrån placerade notariatstjänsten i lönegraden Eo 20.

Vidkommande framställningen om att notariatstjänsten (lönegrad A 21) å

stadsplanebyrån skulle ombildas till sekreterarbefattning i lönegraden A 24 erinrar statskontoret om detta spörsmåls behandling vid 1942 års riksdag. Sedan dess hade, såvitt statskontoret kunde finna, inga omständigheter tillkommit, som kunde föranleda till ett ändrat ståndpunktstagande.

Beträffande förslaget om uppflyttning i lönegraden A 21 av fastighetskamrerartjänsten har statskontoret i betraktande av den anförda motiveringen visserligen funnit skäl kunna åberopas för en något högre placering av denna befattning än i 20 lönegraden. I betraktande emellertid av att lönegradsplaceringen nyligen varit föremål för prövning hyste ämbetsverket dock tvekan om lämpligheten av att nu ånyo vidtaga ändring i fråga om denna befattning. I varje fall borde annan placering än i lönegraden Eo 21 icke komma i fråga.

Förslaget att å stadsplanebyrån inrätta en extra ordinarie befattning (byråarkitekt) i lönegraden Eo 24 för informationstjänst m. m. har statskontoret funnit sig under nuvarande förhållanden icke kunna tillstyrka, i all synnerhet som en stor del av de upplysningar, som denna informationstjänst skulle avse, enligt ämbetsverkets mening kunde lämnas utan att särskild tjänsteman anställdes.

Beträffande byggnadsstyrelsens förslag att för biträde med göromålen å intendentsbyråns hyresavdelning en ny extra ordinarie befattning inrättades i lönegraden Eo 18 uttalar statskontoret, att det syntes kunna antagas, att arbetsuppgifternas ökning på denna avdelning vore mera tillfällig. Det borde därför icke ifrågakomma att för ändamålet inrätta en pensionsberättigande befattning. Enligt statskontorets mening borde ett visst belopp, förslagsvis 5,000 kronor, beräknas för anställande av tillfällig arbetskraft på byrån.

I övrigt har byggnadsstyrelsens framställning ej givit statskontoret anledning till uttalande.

Allmänna lönenämnden har den 9 oktober 1942 avgivit utlåtande i ärendet.

Med anledning av byggnadsstyrelsens förslag, att byrådirektörstjänsten å byggnadsbyrån måtte under ändrad benämning av överingenjörsbefattning placeras i lönegraden C 5, erinrar lönenämnden om sitt utlåtande den 3 oktober 1942 i anledning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande angående revision av tjänsteförteckningen, i vad avser byråchefsoch rådstjänster m. fl. Lönenämnden hade därvid på anförda skäl uttalat sig för ett förnyat övervägande beträffande de i betänkandet framlagda förslagen, bland vilka även inginge förändring av byrådirektörstjänsten å byggnadsbyrån till förordnandetjänst. Med hänsyn härtill och då enligt lönenämndens mening anledning icke föreläge att till särskild behandling upptaga ifrågavarande befattning, kunde lönenämnden icke för närvarande tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag i denna del.

Enligt lönenämndens mening äro tillräckliga skäl icke för handen att, på sätt i framställningen föreslagits, till ordinarie stat överföra den från och med den 1 juli 1936 inrättade notarietjänsten i lönegrad Eo 21 å administrativa byråns kansliavdelning.

Beträffande förslaget att förändra den nuvarande notariebefattningen å stadsplanebyrån till sekreterarbefattning i lönegraden A 24 erinrar lönenämnden om att nämnden — såsom framgår av 1942 års statsverksproposition — redan tidigare funnit fog föreligga för en omändring av befattningen till sekreterartjänst i 24 lönegraden.

Lönenämnden har intet att erinra mot förslaget, att byggnadsstyrelsens i lönegraden Eo 20 placerade fastighetskamrerarbefattning med hänsyn till innehavaren åliggande kvalificerade och ekonomiskt betydelsefulla göromål överföres till ordinarie stat. Även den föreslagna placeringen i 21 lönegraden finner sig lönenämnden böra tillstyrka.

Lönenämnden har, med beaktande av arten av de göromål, som åvila byggnadskontrollanterna, funnit sig kunna tillstyrka, att en av de nuvarande två extra ordinarie befattningarna överföres å ordinarie stat.

Mot förslaget att byggnadsstyrelsen tilldelas ytterligare en ordinarie kontorsbiträdestjänst har lönenämnden ansett sig icke böra framställa någon erinran. Enligt vad lönenämnden under hand inhämtat har styrelsen för närvarande 14 extra ordinarie kontorsbiträdestjänster i 4 lönegraden.

Beträffande den föreslagna nya befattningen såsom byråarkitekt i lönegraden Eo 24 å stadsplanebyrån uttalar lönenämnden allenast att, därest oundgängligt behov av befattningens inrättande befunnes föreligga, lönenämnden icke hade någon erinran mot den föreslagna löneställningen.

Med avseende på förslaget att till lönegraden Eo 21 uppflytta den på administrativa byrån placerade notarietjänsten i lönegraden Eo 20 uttalar lönenämnden, att ur principiell synpunkt anledning knappast kunde anses föreligga att bibehålla den nuvarande differentieringen på två lönegrader av styrelsens notarietjänster.

I övrigt har byggnadsstyrelsens framställning icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Lönenämndens ordförande, generaldirektören Stridsberg, har i ärendet avgivit särskilt yttrande, såvitt angår frågan om överförandet av byrådirektörstjänsten å byggnadsbyrån till löneplan C och därvid bland annat riktat invändning mot den motivering, som byggnadsstyrelsen anført till stöd för en förbättrad löneställning för ifrågavarande befattning, samt mot den föreslagna benämningen å tjänsten.

Departements-
chefen.

I sin nu förevarande skrivelse har byggnadsstyrelsen meddelat, att tidsförhållandena icke medfört någon minskning av styrelsens arbetsbörda utan att denna i stället för närvarande vore större än någonsin samt att någon begränsning av styrelsens verksamhet ej heller vore att förvänta. Med anledning härav har styrelsen hemställt om inrättande av en del nya tjänster. Vidare har styrelsen ansett sig böra framlägga förslag om förbättrad löneställning för vissa nuvarande befattningar. Då stor efterfrågan råder på kvalificerad personal, har styrelsen nämligen befarat att, därest icke i vissa fall en förbättrad löneställning kunde erbjudas, en övergång av tjänstemän hos styrelsen till andra verksamhetsområden kunde komma att ske liksom

också att en tillfredsställande rekrytering av ledigblivande befattningar kunde äventyras.

Då vissa förstärkningar av styrelsens arbetskrafter synas vara av behovet påkallade, kommer jag i det följande att i vissa delar biträda vad styrelsen härutinnan föreslagit.

Av de framförda förslagen om ändrad löneställning för befintliga tjänster intager förslaget om överförande av byrådirektörsbefattningen å byggnadsbyrån till C-löneplanen i 5 lönegraden så till vida en särställning, som förslag härom upptagits av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i deras betänkande angående byråchefs- och rådstjänster. Då de sakkunnigas förslag, enligt vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang meddelat, icke kommer att föreläggas 1943 års riksdag, anser jag mig icke nu kunna taga ståndpunkt till frågan om förändring av byrådirektörsbefattningens ställning.

Vad angår de övriga förslagen om förbättrad löneställning, anser jag mig — även om jag finner de därför förebragta motiveringarna beaktansvärda — i nuvarande läge icke kunna biträda förslagen i annan mån än att jag i fråga om fastighetskamreraren å intendentsbyrån vill, såsom i det följande utvecklas, på grund av särskilda förhållanden tillstyrka viss löneförbättring vid sidan om löneplanen.

I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag det visserligen angeläget, att större uppmärksamhet än förhållandena hittills medgivit kan från styrelsens sida ägnas åt speciella uppgifter sammanhängande med den allmänna uppsikt över stadsbyggnadsväsendet, som enligt byggnadsstadgan åligger styrelsen, ävensom åt vägledande verksamhet till stöd för länsarkitektorganisationens arbete. De skärpta kraven på återhållsamhet i fråga om statsutgifterna göra det emellertid nödvändigt att undvika varje organisatorisk förändring, som medför ökade kostnader och som icke kan anses oundgängligen erforderlig. Jag anser mig därför icke kunna för närvarande biträda styrelsens förslag om inrättande å stadsplanebyrån av en ny byråarkitektstjänst i lönegraden Eo 24.

Av byggnadsstyrelsens redogörelse rörande intendentsbyrån framgår, att en avsevärd ökning av arbetsuppgifterna under senare år inträtt särskilt å hyresavdelningen men även, ehuru i mindre grad, å stockholmsavdelningen. Hyresavdelningens ökade arbetsbörda sammanhänger givetvis i första hand med de omfattande förhyrningar, som föranledas av de statliga krisorganens alltmer vidgade verksamhet men i viss mån även därmed, att en del grupper av avdelningens ärenden blivit alltmera krävande och tidsödande, bland annat genom tillkomsten av 1942 års hyreslagstiftning. Jag finner därför styrkt, att en förstärkning av intendentsbyråns arbetskrafter erfordras, därest byråns arbetsuppgifter skola kunna fullgöras på tillfredsställande sätt. Styrelsen föreslår i dylikt syfte, att en ny extra ordinarie tjänst i 18 lönegraden inrättas. För egen del har jag icke något annat att erinra däremot, än att befattningen tills vidare torde böra tillsättas såsom extra tjänst i nämnda lönegrad.

Styrelsen har beträffande intendentsbyrån vidare föreslagit, att fastighetskamrerartjänsten, som för närvarande är placerad i lönegraden Eo 20, måtte uppflyttas i lönegraden A 21. Till stöd härför har styrelsen framhållit — förutom den stora arbetsbörda som åvilar fastighetskamreraren — att dennes arbete under senare år blivit kvalitativt alltmer krävande. Ehuru jag finner skäl i och för sig tala för en förbättrad lönegradsplacering, anser jag mig emellertid för närvarande icke kunna gå längre än till att förorda, att befattningshavaren såsom kompensation för den ökade arbetsbelastning och de skärpta krav, som de rådande krisförhållandena pålagt honom, erhåller ett tilläggsarvode tills vidare från och med nästa budgetår till belopp av förslagsvis 1,200 kronor.

Styrelsens förslag om inrättande av en ny kontorsbiträdesbefattning i lönegraden A 4 anser jag mig icke böra biträda. Då behov för närvarande onekligen torde föreligga av ytterligare skrivhjälp, vill jag emellertid föreslå, att i icke-ordinarieposten medel inräknas för anställande av en extra befattningshavare i 4 lönegraden.

Jag övergår här efter till personalförteckningen och anslagsberäkningen.

I personalförteckningen erfordras icke någon ändring med anledning av vad jag i det föregående tillstyrkt.

Vad här efter angår delstaten för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet böra i anslutning till vad jag föreslagit följande ändringar ske.

Posten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* bör ökas med 1,000 kronor till 349,900 kronor på grund av vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass.

I posten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* böra inräknas dels grundlöner till två extra befattningshavare, nämligen en i 18 lönegraden och en i 4 lönegraden, uppgående till (5,346 + 2,562) sammanlagt 7,908 kronor, dels tilläggsarvode 1,200 kronor till fastighetskamreraren, dels ock 1,000 kronor med anledning av vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass. Posten, som nu är upptagen till 191,400 kronor, bör i enlighet härmed ökas med avrundat 10,100 kronor till 201,500 kronor.

Posten till *rörligt tillägg* torde i anslutning till ökningen av förutberörda avlöningsposter böra ökas med 600 kronor till 80,600 kronor.

I delstaten för statens bränslekontrollerande verksamhet erfordras ej annan ändring än att posten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* bör ökas med 400 kronor till 63,800 kronor i anledning av författningsenliga uppflyttningar i högre löneklass.

Vad slutligen angår delstaten för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal synes en nedsättning av posten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* kunna ske med 2,000 kronor till 19,500 kronor på grund av dels att belastningen under nästföregående budgetår understigit beräknat belopp och dels att en befattning numera är besatt av tjänsteman, som avlönas enligt lägre löneklass än tjänstens tidigare innehavare. Å andra sidan bör posten *avlöningar till icke-ordinarie personal* ökas med 100 kronor till 29,400 kronor på grund av löneklassuppflyttning.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle byggnadsstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår ökas med (1,000 + 10,100 + 600 + 400 + 100 — 2,000) 10,200 kronor till 762,600 kronor.

I sin föreliggande petitaskrivelse har byggnadsstyrelsen erinrat, att kostnaderna för icke-ordinarie personal å styrelsens byggnadsbyrå för närvarande bestridas från anslag till de av styrelsen omhänderhavda byggnadsföretagen. Denna anordning daterar sig från den tidpunkt, då byggnadsbyrån organiserades. Jämlikt bemyndigande av riksdagen har Kungl. Maj:t årligen fastställt stat för ifrågavarande personal och därvid även bestämt antal och lönegradsplacering beträffande extra ordinarie tjänstemän i lönegrad högre än den 20:e. Jämväl efter civila icke-ordinariereglementets ikraftträdande den 1 juli 1939, från och med vilken tidpunkt personalförteckningar för extra ordinarie tjänstemän i nämnda lönelägen vid allmänna civilförvaltningen i övrigt underställts riksdagens prövning, har ifrågavarande bemyndigande tillämpats beträffande här avsedd personal, i följd varav Kungl. Maj:t ensam träffat avgörande i fråga om personalförteckningens utseende. I fråga om avlöningskostnadernas bestridande gäller, att utgifterna enligt staten preliminärt redovisas å särskild förskottstitel samt att fördelning av kostnaderna därefter i bokslutet för vederbörande budgetår sker mellan de olika anslagen till byggnadsföretag, som utföras genom styrelsens försorg.

Den nu gällande staten för icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsbyrån slutar å ett belopp av 365,400 kronor. Personalförteckningen för extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrader har för närvarande enligt Kungl. Maj:ts beslut följande utseende:

Befattning	Lönegrad
5 förste byråingenjörer	Eo 27
7 byråingenjörer	Eo 24
1 ledningskontrollant	Eo 24
1 kostnadsberäknare	Eo 24
4 byråingenjörer	Eo 21
1 revisor och bokhållare	Eo 21

Beträffande här avsedd personal kan bland annat ur redovisningssynpunkt ifrågasättas ett överförande av avlöningskostnaderna till byggnadsstyrelsens avlöningsanslag. Detta spörsmål har berörts av riksräkenskapsverket i en nyligen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställd utredning. Jag är emellertid icke nu beredd att taga ställning till frågan, då erforderlig kompletterande utredning ej hunnit verkställas och spörsmålet därjämte äger samband med den av chefen för finansdepartementet i annat sammanhang denna dag berörda frågan om ändrade grunder för kapitalbudgetens uppställning. Tills vidare torde alltså avlöningskostnaderna för byggnadsbyråns icke-ordinarie personal böra bestridas i oförändrad ordning. Däremot anser jag mig böra förorda att, i anslutning till vad beträffande allmänna civilförvaltningen i övrigt under senare år varit fallet, personalförteckningen beträffande extra ordinarie tjänstemän i lönegrader över den 20:e underställes riksdagens

prövning. Någon ändring i den nu gällande personalförteckningen torde för nästa budgetår ej böra vidtagas. Kungl. Maj:ts hittillsvarande befogenhet att fastställa stat för den icke-ordinarie personalen å byggnadsbyrån och därvid med hänsyn till byggnadsverksamhetens omfattning bestämma storleken av tillfällig och biträdande personal m. m. bör icke undergå någon rubbning.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa den ändring i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen, som betingas av vad i det föregående anförts i fråga om icke-ordinarie personal å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå;

dels godkänna följande avlönningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlönningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	349,900
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	201,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	80,600
	Säger kronor 633,200

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	63,800
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9,600
	Säger kronor 73,400

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	19,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	29,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7,100
	Säger kronor 56,000
	Summa kronor 762,600;

dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 762,600.

[38.] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 95,600 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 17 april 1942 fastställt följande omkostnadsstat:

Omkostnadsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Kronor

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	3,000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	14,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	57,200
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1,500

Säger kronor 75,700

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	13,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	5,200
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1,000

Säger kronor 19,700

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200
--	-----

Säger kronor 200

Summa kronor 95,600

I förenämnda beslut har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar och till publikationstryck icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser finge för angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Kronor

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	11,800
Övriga expenser, <i>högst</i>	45,400

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	400
Övriga expenser, <i>högst</i>	4,800

I skrivelsen den 29 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om medel för styrelsens omkostnader under nästa budgetår.

Styrelsen meddelar, att den under styrelsens verksamhet i allmänhet upptagna posten till sjukvård m. m. under budgetåret 1941/42 måst avsevärt överskridas, i det utgifterna för nämnda ändamål uppgått till 7,319 kronor. I betraktande härav syntes en höjning av anslagsposten böra vidtagas, förslagsvis till 5,000 kronor.

Den under styrelsens verksamhet i allmänhet upptagna delposten till övriga expenser, som för innevarande budgetår upptagits till samma belopp som för budgetåret 1941/42 eller till 45,400 kronor, hade, upplyser styrelsen vidare, visat sig otillräcklig, varför Kungl. Maj:t efter hemställan av styrelsen medgivit styrelsen att under budgetåret 1941/42 utöver nämnda 45,400 kronor taga i anspråk ytterligare högst 3,000 kronor. Då styrelsens utgifter för expenser kunde förväntas komma att ytterligare ökas under nästkom-

mande budgetår, syntes delposten till övriga expenser bära något höjas, förslagsvis till 49,800 kronor. Enär delposten till bränsle, lyse och vatten för nästkommande budgetår kunde beräknas till oförändrat 11,800 kronor borde således anslagsposten till expenser beräknas till 61,600 kronor.

I övrigt föreslår byggnadsstyrelsen icke någon ändring av de i omkostnadsstaten upptagna beloppen. Styrelsen hemställer, att omkostnadsanslaget måtte anvisas med 102,000 kronor.

I utlåtande den 23 september 1942 har *statskontoret* meddelat, att byggnadsstyrelsens framställning icke givit statskontoret anledning till uttalande.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen upplyst angående belastningen under budgetåret 1941/42 å de under styrelsens verksamhet i allmänhet upptagna posterna till sjukvård m. m. samt till övriga expenser synes en ökning av desamma erforderlig. Förstnämnda post torde enligt styrelsens förslag bära höjas med 2,000 kronor till 5,000 kronor. Ökningen av posten till övriga expenser synes emellertid bära begränsas till 3,000 kronor, innebärande att till övriga expenser skulle stå till förfogande 48,400 kronor eller samma belopp som ställts till förfogande för budgetåret 1941/42. Då belastningen under budgetåret 1941/42 av den under styrelsens verksamhet i allmänhet upptagna posten till reseersättningar visat sig mindre än vad som beräknats, torde en nedsättning för nästa budgetår av posten med 2,000 kronor till 12,000 kronor kunna ske. Byggnadsstyrelsens omkostnadsanslag skulle i enlighet med vad jag sålunda anfört behöva för nästa budgetår anvisas med 98,600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 98,600.

[39.] 3. **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 726,300 kronor. Beträffande personalförteckning och avlöningsstat hänvisas till statsliggaren, sid. 350.

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till länsarkitektorganisationen. Styrelsen har därvid till en början lämnat följande redogörelse beträffande det ekonomiska resultatet av länsarkitektorganisationens verksamhet under budgetåret 1941/42:

I riksstaten för budgetåret 1941/42 hava inkomsterna vid länsarkitektinstitutionen upptagits till 570,000 kronor.

Enligt upprättad tablå 1 (bilagd styrelsens skrivelse) inflöte under budgetåret i granskningsavgifter jämlikt kungörelsen den 15 juni 1935, nr 392, 122,095 kronor 58 öre och i ersättningar (arvoden) jämlikt kungörelsen den 20 december 1935, nr 631, 338,147 kronor 35 öre eller sammanlagt 460,242 kronor 93 öre. De under budgetåret inlevererade medlen understego alltså det beräknade inkomstbeloppet med 109,757 kronor 7 öre.

Sammanlagda beloppet av de av länsarkitektkontoren utställda räkningarna, avseende under budgetåret utförda arbeten, utgör 475,229 kronor 15 öre, varav granskningsavgifter 120,926 kronor 90 öre och arvoden 354,302 kronor 25 öre.

Därest hänsyn tages till dessa belopp, uppgår underskottet till 94,770 kronor 85 öre.

Enligt uppgifter från länsstyrelserna hava emellertid av avlöningsanslaget disponerats 704,057 kronor 87 öre, varför, då avlöningsstaten för föregående budgetåret slutade å 726,300 kronor, en besparing uppkommit å 22,242 kronor 13 öre. Med utgångspunkt från sammanlagda beloppet av de utställda räkningarna hava således kontorens inkomster under budgetåret understigit det beräknade inkomstbeloppet med ett nettobelopp av 72,528 kronor 72 öre.

Under budgetåret 1940/41 uppgingo inkomsterna från länsarkitektorganisationen till sammanlagt 444,341 kronor 78 öre i influtna belopp och 482,354 kronor 18 öre i utställda räkningar. I jämförelse med sistnämnda budgetår hava således under budgetåret 1941/42 inkomsterna ökat med 15,901 kronor 15 öre i influtna belopp, under det summan av utställda räkningar minskat med 7,125 kronor 3 öre. Ökningen hänför sig till granskningsavgifterna, vilka under budgetåret 1940/41 uppgingo till 100,483 kronor 47 öre i influtna belopp och 108,950 kronor 11 öre i utställda räkningar. I jämförelse med sistnämnda budgetår hava således under budgetåret 1941/42 granskningsavgifterna ökat med 21,612 kronor 11 öre i influtna belopp och 11,976 kronor 79 öre i utställda räkningar.

Länsarkitektkontorens arvoden utvisa däremot någon minskning under budgetåret 1941/42 i jämförelse med föregående budgetår, då dessa uppgingo till 343,858 kronor 31 öre i influtna belopp och 373,404 kronor 7 öre i utställda räkningar. Minskningen utgör ifråga om de influtna medlen 5,710 kronor 96 öre och beträffande utställda räkningar 19,101 kronor 82 öre.

Orsaken till att förra budgetårets inkomstsumma icke fullt uppnådde det närmast föregående budgetårets torde huvudsakligen vara att hänföra till den omständigheten, att länsarkitekterna, delvis till följd av det allmänna tidsläget, alltmera anlitas för sådana allmänna uppdrag och utredningar, som icke giva länsarkitektkontoren inkomst — styrelsen vill endast nämna det stora antalet ärenden rörande luftskyddsanordningar — ävensom att anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden såsom i det följande skall närmare utvecklas icke möjliggjort för länsarkitektkontoren att i nöjaktig omfattning anställa och under längre tid bibehålla kompetent arbetskraft för utförande av kontoren lämnade arkitektuppdrag.

I betraktande av de anförda omständigheterna anser byggnadsstyrelsen det ekonomiska resultatet av länsarkitektorganisationens verksamhet under näst föregående budgetår kunna betraktas såsom tillfredsställande.

Innan styrelsen härefter ingår på en beräkning av anslaget för nästa budgetår, upptager styrelsen åter den vid tidigare tillfällen väckta frågan om ändring av länsarkitekternas anställningsform och löneställning. Styrelsen anknyter därvid till redogörelsen i sin skrivelse i ämnet den 30 augusti 1941, däri styrelsen föreslagit, att länsarkitekttjänsterna från och med innevarande budgetår måtte ombildas till ordinarie tjänster och placeras i lönegrad C 5. I anslutning härtill erinrar styrelsen om att föredragande departementschefen beträffande nämnda förslag i 1942 års statsverksproposition framhållit, att vissa skäl onekligen kunde anföras till stöd för uppfattningen, att frågan om länsarkitekternas löneställning icke längre borde undanskjutas. Enär frågan synts äga sådant sammanhang med den reglering av byråchefstjänsternas löneställning, som då varit under utredning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, att densamma icke lämpligen borde lösas utan hän-

synstagande till det resultat, vartill de sakkunniga kunde komma, hade emellertid departementschefen icke ansett sig böra tillstyrka bifall till styrelsens förslag.

Under erinran att de sakkunniga numera avgivit betänkande i det av departementschefen angivna hänseendet har byggnadsstyrelsen — med betonande av nödvändigheten att länsarkitekternas löneställning och framför allt deras pensionsförhållanden med det snaraste slutligt ordnades — nu hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till 1943 års riksdag framlägga proposition härom i överensstämmelse med det av styrelsen i skrivelsen den 30 augusti 1941 framlagda förslaget.

Styrelsen övergår här efter till beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 samt meddelar därvid, att styrelsen, jämlikt föreskrift i sin instruktion, från länsstyrelserna inhämtat yttranden beträffande anslagsbehovet. Yttrandena finnas bilagda styrelsens framställning.

Avlöningsposten för länsarkitekterna beräknar styrelsen i anslutning till sitt förslag om länsarkitekttjänsternas inplacering i lönegraden C 5 till 255,200 kronor.

Beträffande avlöningsposten till icke-ordinarie personal anför byggnadsstyrelsen:

I yttrande rörande anslagsbehovet har länsarkitekten i Stockholms län föreslagit inrättande av ytterligare en biträdande länsarkitekttjänst i lönegrad Eo 24. T. f. länsarkitekten i Östergötlands län har framhållit, att behovet av ytterligare en arkitektutbildad assistent vore alltmer framträdande. Vidare har länsstyrelsen i Västmanlands län tillstyrkt ett förslag av biträdande länsarkitekten i Västerås, att biträdesbefattningen i Eo 4 måtte uppflyttas till rit- och skrivbiträdesbefattning i lönegrad Eo 7. T. f. länsarkitekten i Kristianstad och länsarkitekten i Örebro hava hemställt, att en ny biträdestjänst i Eo 4 måtte inrättas vid vardera av dessa kontor. Länsstyrelsen i Värmlands län har slutligen vitsordat av länsarkitekten i länet påpekat behov av ökning av den ständiga personalen.

Vad angår det från länsarkitekten i Stockholm framhållna behovet av ytterligare en biträdande länsarkitekt vid stockholmskontoret, vill styrelsen erinra, att den av länsarkitekten i dennes förevarande skrivelse angående anslagsbehovet angivna organisationsplanen för kontoret med detta indelat på två avdelningar, som vardera förestås av en biträdande länsarkitekt, redan framlagts år 1938 och att styrelsen, sedan från och med den 1 juli 1939 en biträdande länsarkitekttjänst inrättats, i petitaskrivelsen den 31 augusti 1939 föreslagit inrättandet av ytterligare en dylik tjänst, vilket emellertid icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom byggnadsstyrelsen tidigare framhållit finner styrelsen det särdeles beaktansvärt, att stockholmskontoret organiseras på sätt nyss antytts. Styrelsen har emellertid för avsikt att verkställa en närmare utredning rörande den extra ordinarie personalen vid samtliga länsarkitektkontor, varför styrelsen, jämväl med hänsyn till det allmänna tidsläget, anser sig böra för närvarande avstå från att framlägga förslag om inrättande av nya tekniska befattningar vid organisationen.

Styrelsen inskränker sig nu till att föreslå en förstärkning av skrivbiträdespersonalen vid de arbetstyngda kontoren i Kristianstad och Örebro. Läns-

arkitekten i Kristianstad hade, erinrar styrelsen, redan år 1941 gjort framställning i sådant syfte. I båda fallen syntes, såsom länsarkitekterna framhölle, föreligga ett permanent behov av ökad skrivbiträdeshjälp, vilket borde tillgodoses genom inrättandet av två tjänster i lönegrad Eo 4.

Styrelsen meddelar härefter, att biträdande länsarkitekten i Västerås återkommit med sin tidigare av länsstyrelsen tillstyrkta framställning om uppflyttning av den nu på kontoret i Västerås placerade biträdestjänsten i Eo 4 till Eo 7. Med hänsyn till omfattningen av kontorets arbete hemställer styrelsen, att tjänsten måtte från och med nästa budgetår uppflyttas i lönegrad Eo 7, varigenom samma lönegradsplacering skulle ernås som på övriga kontor av samma storleksordning.

Vid bifall till dessa förslag skulle enligt byggnadsstyrelsens beräkningar anslagsposten komma att ökas med 4,893 kronor.

Kostnaderna för vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass belöpa sig, upplyser styrelsen, till avrundat 1,300 kronor.

Posten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslår byggnadsstyrelsen ökad med 50,000 kronor till 160,000 kronor. Under erinran om att posten för budgetåret 1941/42 upptogs med 100,000 kronor, vilket belopp emellertid överskridits med i runt tal 14,900 kronor, anför styrelsen:

Såsom förut framhållits i redogörelsen för det ekonomiska resultatet av organisationens verksamhet under budgetåret 1941/42, hava länsarkitektkontorens inkomster av arvoden utvisat någon minskning under nämnda budgetår i jämförelse med budgetåret 1940/41. Det har även påpekats, att en av orsakerna till denna minskning är att hänföra till den omständigheten, att anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden icke möjliggjort för länsarkitektkontoren att i nöjaktig omfattning anställa och under längre tid behålla kompetent arbetskraft för utförande av kontorens lämnade arkitektuppdrag. Till följd av levnadskostnadernas ökning och den för närvarande stora efterfrågan på kompetent teknisk personal hava de avlöningsförmåner, som erbjudas dylik personal i fria marknaden, ökat så avsevärt i förhållande till tiden före krigsutbrottet, att för länsarkitektkontoren med anslagspostens hittillsvarande storlek svårigheter föreligga att förvärva den biträdeshjälp, som erfordras för att kontoren skola kunna åtaga sig samtliga de uppdrag, som enligt § 5 i instruktionen för organisationen erbjudas dem. Härtill kommer, att särskilt i medelstora och mindre städer fackmän med lämpliga kvalifikationer sällan finnas bosatta å orten utan måste anskaffas vanligen från de större städerna, och att de ifrågasatta personerna i regel icke äro villiga att flytta till mindre städer, såvida icke länge tids anställning kan erbjudas dem. Särskilt i de mera avlägsna norrländska länen hava kortare anställningar mött stora svårigheter. Med hänsyn härtill och då det är av största betydelse för byggnadsverksamheten i landet, att kontoren kunna åtaga sig uppdrag i så stor utsträckning som möjligt, samt dessa uppdrag därjämte äro inkomstbringande för statsverket, synes det styrelsen välbetänkt, att posten till tillfälliga biträden icke oväsentligt höjes. Från länsstyrelsernas sida har — under förutsättning av bifall till framställningarna om inrättande av extra ordinarie biträdestjänster vid kontoren i Kristianstad och Örebro — anslagsbehovet för tillfälliga biträden för nästa budgetår beräknats till sammanlagt 179,010 kronor.

Styrelsen framhåller slutligen, att, därest styrelsens framställning om medel för ökning av den tillfälliga personalen vid länsarkitektkontoren vunne bifall, inkomsterna från länsarkitektsorganisationen kunde förväntas stiga.

Enligt av byggnadsstyrelsen gjorda beräkningar skulle vid bifall till styrelsens i olika hänseenden framlagda förslag anslagsbehovet för nästa budgetår, däri inberäknat ökade kostnader för rörligt tillägg, uppgå till 822,300 kronor. I jämförelse med för innevarande budgetår anvisat anslag innebär detta en ökning av 96,000 kronor. Det må emellertid här framhållas, att, därest byggnadsstyrelsens förslag om länsarkitekternas lönegradsplacering skulle vinna bifall, belastningen å de under sjätte huvudtiteln anvisade anslagen till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst och till kristillägg komme att minskas med sammanlagt omkring 72,700 kronor.

Över byggnadsstyrelsens framställning den 30 augusti 1941 angående anslag för innevarande budgetår till länsarkitektsorganisationen, i vad avser däri framlagt förslag om länsarkitekttjänsternas inplacering i lönegraden C 5, hava *1939 års tjänsteförteckningssakkunniga* den 10 september 1942 avgivit utlåtande. De sakkunniga ha — under erinran om att utredning påginge rörande skärpning av villkoren för förordnandetjänstemans rätt till pension vid avgång på egen önskan — för sin del uttalat, att de icke hyste några farhågor för att förordnandeformens tillämpning i fråga om länsarkitekterna skulle medföra några icke önskvärda resultat, därest nämnda spörsmål om pensionsförmånerna bringades till en ur statens synpunkt tillfredsställande lösning.

Ej heller den av byggnadsstyrelsen föreslagna placeringen av länsarkitekterna i lönegraden C 5 har föranlett någon erinran från de sakkunnigas sida.

En av de sakkunniga, *generaldirektören W. Björck*, har i särskilt yttrande förklarat sig icke kunna biträda de sakkunnigas beslut att för länsarkitekterna förorda en placering å löneplanen C. Enligt reservantens mening utgjorde en placering i lönegraden A 28 i jämförelse med andra befattningshavare med likartade arbetsuppgifter en rättvis och lämpligt avvägd löneställning.

Över byggnadsstyrelsens framställning om anslag till länsarkitektsorganisationen för nästa budgetår ha statskontoret och allmänna lönenämnden avgivit infortrade utlåtanden.

Statskontoret har erinrat om att ämbetsverket i utlåtande den 17 september 1941 avstyrkt byggnadsstyrelsens då framförda förslag om länsarkitekttjänsternas uppförande å C-löneplanen. Under hänvisning till vad reservanten inom 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga uttalat i ämnet har statskontoret vidare anført, att ämbetsverket icke vore övertygat om att anledning föreläge att till frågan, huruvida länsarkitekttjänsterna borde i löneplanen inplaceras såsom förordnandetjänster eller fullmaktstjänster, intaga annan ståndpunkt än den ämbetsverket angivit i utlåtandet den 17 september 1941. Ämbetsverket hölle alltså före, att övervägande skäl talade för att här avsedda befattningar borde vara fullmaktstjänster. I varje fall måste ämbetsverket motsätta sig, att C-löneplanen komme till användning i förevarande fall, innan pensionsfrågan för förordnandetjänstemän erhållit en tillfredsställande lösning.

Mot den av reservanten inom tjänsteförteckningssakkunniga angivna lönegraden A 28 har statskontoret icke funnit anledning till erinran.

Vad härefter angår byggnadsstyrelsens förslag om inrättande av nya extra ordinarie tjänster vid länsarkitektkontoren i Kristianstads och Örebro län samt uppflyttning av biträdestjänsten vid kontoret i Västerås från lönegraden Eo 4 till lönegraden Eo 7 har statskontoret icke blivit övertygat om nödvändigheten av att vidtaga dessa ändringar, innan den av styrelsen i utsikt ställda utredningen rörande den extra ordinarie personalen vid samtliga länsarkitektkontor kommit till stånd.

Med anledning av förslaget, att anslagsposten till avlöningar åt tillfälliga biträden skulle ökas med 50,000 kronor till 160,000 kronor, har statskontoret, i anslutning till vad byggnadsstyrelsen anfört i fråga om sambandet mellan denna anslagspost och storleken av statsverkets inkomster av länsarkitektkontorens verksamhet, framhållit angelägenheten av att ökade medel för ifrågasvarande ändamål ställdes till förfogande endast i den mån detta visades vara oundgängligen nödvändigt för att vederbörande kontor skulle kunna fullgöra erbjudna uppdrag.

I detta sammanhang erinrar statskontoret om att chefen för finansdepartementet i 1942 års statsverksproposition (Inkomster å driftbudgeten, sid. 33) berört frågan om en allmän översyn av de taxor, som olika statliga institutioner tillämpade vid utförandet av provningar, undersökningar och andra arbeten. Syftet hade därvid i första hand varit att tillse, i vilken utsträckning avgifterna under nuvarande förhållanden beredde skälig ersättning för institutionernas kostnader. Vidare hade avsetts en prövning av frågan, om institutionerna, i den mån deras verksamhet uteslutande eller huvudsakligen bestode i att gå allmänheten tillhanda, kunde genom anpassning av taxorna bli självförsörjande i större utsträckning än för närvarande. Enligt departementschefens mening borde utredning i sådant hänseende, bland annat, verkställas i fråga om inkomsterna vid länsarkitektinstitutionen. Med hänsyn till vad sålunda förekommit och under framhållande tillika, att kostnaderna för länsarkitektinstitutionen för budgetåret 1941/42 uppgått till omkring 800,000 kronor under det att inkomsterna därav för samma budgetår endast utgjort 460,000 kronor i runt tal, ansåge sig statskontoret böra förorda en sådan ändring av gällande taxebestämmelser, att inkomsterna vid organisationen komme att närmare ansluta sig till statsverkets kostnader.

Allmänna lönenämnden finner skäl tala för att länsarkitektbefattningarna nu ombildas till ordinarie förordnandetjänster med placering i lönegrad C 5, dock endast under förutsättning att villkoren för förordnandetjänstemäns pension skärptes på sådant sätt, att statens intressen bleve tillräckligt tillgodosedda.

Frågan om länsarkitekternas avlönings- och pensionsförhållanden har varit föremål för överväganden i olika sammanhang men av skilda anledningar ännu icke bragts till avgörande. Vid anmälan i 1942 års statsverksproposition av byggnadsstyrelsens förslag om länsarkitekttjänsternas uppförande å C-löne-

Departements-
chefen.

planen i 5 lönegraden yttrade jag, att skäl onekligen kunde anföras till stöd för att frågan erhöles sin lösning. Under den relativt långa tid, omkring 20 år, som förflutit sedan institutionen inrättades, och särskilt under de senaste 6 åren efter omorganisationen hade nämligen länsarkitektinstitutionen visat sig vara till stort gagn för det allmänna och fylla ett stadigvarande behov. Å andra sidan fann jag det vanskligt att i dåvarande läge taga ställning till frågan, huruvida länsarkitekttjänsterna borde i löneplanen inplaceras såsom förordnandetjänster eller fullmaktstjänster. Varken denna fråga eller spörsmålet om lönegradsplaceringen syntes nämligen lämpligen böra lösas utan hänsynstagande till det resultat, vartill tjänsteförteckningssakkunniga kunde komma i fråga om reglering av byråchefstjänsternas löneställning.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha numera avgivit dels betänkande angående byråchefs- och rådstjänster m. m. och dels utlåtande över byggnadsstyrelsens år 1941 framlagda förslag beträffande länsarkitekternas lönegradsplacering. I utlåtandet ha de sakkunnigas majoritet förklarat sig under viss förutsättning icke hava något att erinra mot bifall till vad byggnadsstyrelsen föreslagit. Förutsättningar för ett ställningstagande till förslaget föreligga sålunda i och för sig. Enligt vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag i samband med anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor uttalat, kommer emellertid frågan om byråchefs- och rådstjänsternas löneställning icke att föreläggas 1943 års riksdag. Vid dylikt förhållande synes jämväl frågan om en reglering av länsarkitektbefattningarnas löneställning på grund av sitt sammanhang med spörsmålet om byråchefs- och rådstjänsternas ställning böra tills vidare anstå. Även om jag finner angeläget, att anställningsformen för länsarkitekterna snarast möjligt bestämmes på sådant sätt, att pensionsrätt beredes dem, anser jag mig sålunda icke kunna för närvarande biträda byggnadsstyrelsens förslag härutinnan.

Då jag icke finner tillräckliga skäl föreligga för att i nuvarande läge uppflytta den extra ordinarie biträdestjänsten vid länsarkitektkontoret i Västerås från 4 till 7 lönegraden, avstyrker jag byggnadsstyrelsens förslag i denna del.

Styrelsen har vidare föreslagit, dels att medel skulle inräknas i icke-ordinarieposten till två nya extra ordinarie biträdestjänster i 4 lönegraden och dels att posten till tillfälliga biträden måtte ökas från 110,000 kronor till 160,000 kronor. Med hänsyn till att en förstärkning av sistnämnda post möjliggör för länsarkitektkontoren att i större utsträckning än för närvarande åtaga sig sådana uppdrag, som tillföra statsverket inkomster, har jag icke något att erinra mot att postens belopp något ökas. Höjningen synes emellertid böra begränsas till 20,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att posten i likhet med vad nu är fallet må disponeras endast efter medgivande av Kungl. Maj:t och att för postens disponerande skall gälla, att utgiften, såvida icke särskilda förhållanden annat föranleda, kan beräknas bliva täckt av ökade inkomster från vederbörande arkitektkontors verksamhet. Bland annat med hänsyn till vad jag sålunda förordat rörande posten till tillfälliga biträden anser jag mig icke böra biträda byggnadsstyrelsens förslag om inrättande av två nya biträdestjänster.

Bortsett från en ökning av posten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* med 1,300 kronor till 315,800 kronor på grund av vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass skulle någon annan ändring av avlöningsstaten icke vara erforderlig än att i anslutning till vad jag förordat posten till *avlöningar till tillfälliga biträden* ökas med 20,000 kronor till 130,000 kronor. Avlöningsanslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår behöva anvisas med ett till 747,600 kronor förhöjt belopp.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 20 december 1935 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att närmare följa tillämpningen av bestämmelserna i kungörelsen samma dag, nr 631, angående ersättning till statsverket för vissa uppdrag och förrättningar, som utföras av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen, ävensom att i sinom tid inkomma med redogörelse för de erfarenheter, som därav vunnits. Med anledning härav har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 16 november 1942 överlämnat en promemoria i ämnet. Denna grundar sig på från länsstyrelserna inhämtade uttalanden rörande de erfarenheter, som vunnits i angivna hänseenden ävensom rörande länsarkitektsinstitutionen över huvud. Vidare innefattar promemorian länsstyrelsernas önskemål beträffande organisationen, dess instruktion och taxor m. m. På grundval av det samlade materialet har byggnadsstyrelsen uppgjort två vid skrivelsen fogade förslag till nya kungörelser angående dels avgifter för av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen utförd granskning av vissa ärenden och dels ersättning till statsverket för vissa uppdrag och förrättningar, som utföras av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen. Författningsförslagen ansluta sig i stort sett till de nu gällande författningarna men innefatta åtskilliga, på hittillsvarande erfarenheter grundade jämkningar beträffande såväl taxor och avgifter som en del länsarkitekternas verksamhet i övrigt berörande detaljspörsmål.

De av byggnadsstyrelsen underställda författningsförslagen torde böra bliva föremål för ytterligare överväganden. Jag är därför icke beredd att nu taga ställning till desamma. Gällande kungörelse (nr 631/1935) angående ersättning till statsverket för vissa uppdrag och förrättningar, som utföras av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen, har utfärdats av Kungl. Maj:t utan att frågan dessförinnan varit underställd riksdagens prövning. Vad däremot beträffar kungörelsen (nr 392/1935) angående avgifter för av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen utförd granskning av vissa ärenden har 1935 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 190) godkänt grunderna för ifrågavarande avgifter. Därest vid frågans fortsatta övervägande en omarbetning helt eller delvis av den nu gällande kungörelsen angående granskningsavgifterna skulle befinnas böra komma till stånd, förutsätter jag, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande därom meddela beslut.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Arvoden till 21 länsarkitekter	252,400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	315,800
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	130,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49,400
Summa kronor	747,600;

dels ock till Länssarkitektorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 747,600.

[40.] 4. Länssarkitektorganisationen: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 87,200 kronor.

Den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för länssarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.	Kronor
Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1,200
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	34,000
Expenser, <i>förslagsvis</i>	52,000
Summa kronor	87,200

Genom beslut den 30 juni 1942 har Kungl. Maj:t bestämt de belopp, som respektive länsstyrelser må taga i anspråk under innevarande budgetår för länssarkitektorganisationens expenser (se statsliggaren, sid. 352).

I sin förutnämnda skrivelse den 29 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår till länssarkitektorganisationens omkostnader. Styrelsen hänvisar till en skrivelsen bilagd tablå, varav framgår, att omkostnaderna för organisationen under budgetåret 1941/42 uppgått till 95,892 kronor 38 öre, fördelade med 2,209 kronor 77 öre å sjukvård m. m., 35,131 kronor 86 öre å reseersättningar, 3,939 kronor 82 öre å bränsle och lyse samt 54,610 kronor 93 öre å övriga expenser.

Om anslagsbehovet för nästa budgetår anför styrelsen:

Posten för sjukvård m. m., som för budgetåret 1941/42 var upptagen till 1,200 kronor, har under budgetåret överskridits med 1,009 kronor 77 öre. Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för nästa budgetår erfordras 2,710 konor för samma ändamål. Posten synes böra ökas till 2,000 kronor.

Posten till reseersättningar, som jämväl för budgetåret 1941/42 var upptagen med 34,000 kronor, har under budgetåret måst överskridas med 1,131 kronor 86 öre. Länsstyrelserna beräkna behovet för nästkommande budgetår till 43,850 kronor. Med hänsyn till ökade biljettpriiser m. m. synes posten böra höjas till 37,000 kronor.

Kostnaderna för bränsle och lyse, som för budgetåret 1941/42 beräknats till 2,500 kronor, hava under samma budgetår överskridits med 1,439 kronor 82 öre. Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för nästa budgetår erfordras 5,465 kronor. En höjning av det för innevarande budgetår beräknade kostnadsbeloppet 3,500 kronor synes ofrånkomlig men torde kunna begränsas till 500 kronor och posten upptagas med 4,000 kronor.

Posten till övriga expenser, som även för budgetåret 1941/42 upptagits till 48,500 kronor, har under samma budgetår överskridits med 6,110 kronor 93 öre. Länsstyrelsernas beräkningar för budgetåret 1943/44 sluta å 57,790 kronor. En ökning av posten är således nödvändig men torde kunna begränsas till 5,000 kronor och posten beräknas till 53,500 kronor.

I anslutning härtill föreslår byggnadsstyrelsen för budgetåret 1943/44 följande

	Omkostnadsstat.	Kronor
Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>		2,000
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		37,000
Expenser, <i>förslagsvis</i>		57,500
	Summa kronor	96,500

Styrelsen hemställer, att omkostnadsanslaget måtte för nästa budgetår anvisas med 96,500 kronor.

Statskontoret har i sitt utlåtande den 28 september 1942 ifrågasatt, huruvida tillräckliga skäl kunna anses föreligga för den av byggnadsstyrelsen föreslagna höjningen av delposten »övriga expenser» med 5,000 kronor. Då denna post är betecknad förslagsvis med möjlighet för Kungl. Maj:t att i fall av behov medge, att den må överskridas, anser sig statskontoret böra förorda, att posten för budgetåret 1943/44 uppföres med oförändrat belopp.

Med hänsyn till de av chefen för finansdepartementet i annat sammanhang angivna riktlinjerna för beräkning av bränslekostnader torde någon ökning av bränsleposten för länsarkitektorganisationen icke böra ske. Därest sträng sparsamhet iakttages, torde ökningen av delposten till övriga expenser kunna begränsas till 1,500 kronor. I övrigt har jag ej något att erinra mot byggnadsstyrelsens beräkningar rörande omkostnadsanslaget, vilket alltså för nästa budgetår bör anvisas med 92,500 kronor eller 5,300 kronor mer än anslaget för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 92,500.

[41.] 5. **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m., reservationsanslag.** Under hänvisning i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition den 15 februari 1935, nr 121, torde jag få erinra om att de utgifter, som bestridas av detta anslag, utgöras av dels sådana för underhåll av de statliga byggnader m. m., som på grund av sin karaktär av historiska minnesmärken eller dylikt ansetts icke böra redovisas å statens allmänna fastighetsfond, dels ock renhållningsavgifter m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, vilka

befunnits ej lämpligen böra utgå av medel å fastighetsfondens utgiftsstat. Till närmare belysande av de olika ändamål, för vilka anslaget användes, torde jag få hänvisa till den plan, som finnes intagen i 1942 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, punkten 37.

Anslaget anvisades för budgetåret 1935/36 med 100,000 kronor. För budgetåren 1936/37—1939/40 utgick anslaget med respektive 125,000, 150,000, 175,000 och 175,000 kronor. Ökningen av anslaget, bortsett från 15,000 kronor för vartdera av sistnämnda två budgetår, tillkom för att möjliggöra vissa underhålls- och restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin.

Med hänsyn till vikten av att minska statsutgifterna förutsattes vid anslagsberäkningen för budgetåret 1940/41, att egentliga restaurerings- och konserveringsarbeten skulle anstå till tider med bättre medelstillgång. För underhållet av de historiska minnesmärkena samt för de utgifter för renhållning m. m., som bestridas från anslaget, beräknades ett belopp av högst 115,000 kronor. På grund av att under de senare budgetåren överskott av tillhoppa omkring 39,000 kronor uppstått å avgifter, som upptagits för allmänhetens besök vid vissa historiska byggnader, och då detta överskott ansågs böra redovisas såsom uppbörd å anslaget, anvisades detta för budgetåret 1940/41 med ett till 75,000 kronor nedsatt belopp.

För budgetåret 1941/42 beräknades utgifterna å anslaget till oförändrat 115,000 kronor. Med hänsyn till beräknad uppbörd och antaglig reservation vid budgetårets ingång upptogs emellertid anslaget med ett belopp av 60,000 kronor.

Utgifterna för innevarande budgetår beräknades belöpa sig till omkring 100,000 kronor. Då vid budgetårets ingång väntades föreligga en reservation — däri inräknat överskott av uppbördsmedel — av 15,000 kronor, upptogs anslaget med 85,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ändamålet för nästa budgetår. Styrelsen har meddelat, att styrelsen vid beräkningen av anslaget utgått från att det av statsfinansiella skäl vore nödvändigt att jämväl under nämnda budgetår söka begränsa medelsbehovet till 100,000 kronor. Styrelsen har emellertid framhållit, att detta med hänsyn till de alltmer stegrade arbets- och materialpriserna förutsatte, att underhållsarbetenas omfattning, som redan förut avsevärt begränsats, måste underkastas än längre gående inskränkningar. Från det angivna beloppet borde dragas överskottet å försålda inträdesbiljetter, vilket vid ingången av budgetåret 1943/44 kunde beräknas uppgå till 5,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

Departements-
chefen.

Utgifterna för ifrågavarande ändamål böra för nästkommande budgetår hållas inom högst samma kostnadsram, 100,000 kronor, som förutsatts för nu löpande budgetår. Enligt vad jag under hand inhämtat torde på grund av

särskilda förhållanden en reservation å anslaget av omkring 25,000 kronor kunna beräknas föreligga vid utgången av detta budgetår. På grund härav och med hänsyn till beräknat överskott å försålda inträdesbiljetter bör anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 70,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 70,000.

[42.] 6. **Restaureringsarbeten å Stockholms slott, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1938 och 1939 års statsverkspropositioner framlagda förslag (sjätte huvudtiteln, punkterna 40 respektive 42) anvisade riksdagen för vartdera av budgetåren 1938/39 och 1939/40 ett reservationsanslag av 25,000 kronor till restaureringsarbeten å Stockholms slott. Såsom närmare framgår av 1938 års statsverksproposition skulle de planerade arbetena omfatta 29 rum och utrymmen; kostnaden härför beräknades till sammanlagt 250,000 kronor. Enligt finansieringsplanen förutsattes detta belopp skola fördelas lika på tio år.

Riksdagen anvisade därefter, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 2 till 1941 års riksdag, till ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag (B) av 50,000 kronor. Anslagsökningen sammanhängde med att det visat sig vara förenat med olägenheter att bedriva arbetena i den långsamma takt, som den ursprungliga planen förutsatte. Genom beslut den 11 juli 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att med anlitande av nämnda anslag låta utföra de i propositionen förordade restaureringsarbetena. För budgetåret 1942/43 anvisades ett anslag av 50,000 kronor.

I skrivelse den 25 augusti 1942 har *byggnadsstyrelsen* framhållit angelägenheten av att ifrågavarande arbeten finge fortsättas samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för restaureringsarbeten å Stockholms slott för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag å 50,000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat av byggnadsstyrelsen kan beräknas, att vid utgången av detta budgetår viss reservation å hittills för ändamålet anvisade medel kommer att föreligga. En nedsättning av anslaget för nästa budgetår till 25,000 kronor skulle därför enligt vad styrelsen meddelat icke behöva medföra alltför stora olägenheter vid arbetenas fortsatta bedrivande. Jag anser mig böra förorda en dylik nedsättning.

Departements-
chefen.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Restaureringsarbeten å Stockholms slott* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 25,000.

E. Diverse.

[43.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag anfört angående anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 394,000.

[44.] 2. **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor, förslagsanslag.** För detta ändamål har riksdagen beviljat anslag från och med första halvåret 1923. Anslaget har för de senare budgetåren anvisats med 5,000 kronor med undantag dock för budgetåren 1937/38 och 1939/40, då anslaget ökades till 50,000 kronor i syfte att bereda medel till bestridande av kostnaderna för av riksdagens ledamöter företagna resor. Beträffande anslagets ändamål och grunderna för dess användning torde jag få hänvisa till den redogörelse, som därom lämnades i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 54).

Då anslaget för budgetåret 1943/44 synes böra beräknas till 5,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 5,000.

[45.] 3. **Ersättning till postverket för befodran av tjänsteförsändelser, förslagsanslag.** Anslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser har för budgetåren 1938/39—1942/43 anvisats, respektive belastats med följande belopp, nämligen:

Budgetår	Anslag kronor	Belastning kronor
1938/39	5,600,000	6,318,000
1939/40	6,100,000	7,686,000
1940/41	6,900,000	13,094,000
1941/42	10,500,000	12,984,000
1942/43	12,200,000	—

Enligt vad *generalpoststyrelsen* i en promemoria den 22 september 1942 meddelat beräknas den under innevarande budgetår till postverket inflytande ersättningen för befodran av tjänsteförsändelser m. m. komma att uppgå

till omkring 17,475,000 kronor med följande fördelning å olika inkomstposter:

	Kronor
Tjänsteförsändelser i allmänhet	7,545,000
Tjänsteförsändelser från kristidsorganen	2,564,000
Militärbrev	5,836,000
Krono- och värnskatteuppbörden på landsbygden samt krigskonjunkturskatten.....	1,530,000
	Summa kronor 17,475,000

Ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet, vilken för närvarande utgår med ett belopp motsvarande 8 procent av hela frankoteckensuppbörden, erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Det belopp, som erlägges under budgetåret 1943/44, kommer i enlighet härmed att till tre fjärdedelar beräknas på 1943 års och till en fjärdedel på 1944 års uppbördssiffror. Utgående från att frankoteckensförsäljningen blir ungefär lika stor under andra—fjärde kvartalen 1943 och första kvartalet 1944 som under motsvarande kvartal 1942 respektive 1943 beräknar generalpoststyrelsen, att ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet för budgetåret 1943/44 skall komma att uppgå till omkring 7,550,000 kronor. De övriga ersättningsbeloppen uppskattar generalpoststyrelsen — som förutsätter, att de statliga kristidsorganen komma att avlämna lika stor tjänstepost som för närvarande samt att förstärkt försvarsberedskap i ungefär samma omfattning som nu kommer att vara rådande — till följande summor, nämligen för tjänstepost från kristidsorganen 2,600,000 kronor, för militärbrev 5,400,000 kronor och för bestyret med den statliga skatteuppbörden 1,550,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså ersättningen enligt dessa preliminära beräkningar uppgå till 17,100,000 kronor.

Generalpoststyrelsens beräkningar ha icke givit mig anledning till erinran. Emellertid torde det för bestyret med skatteuppbörden avsedda beloppet böra ökas med förslagsvis 100,000 kronor för att täcka kostnaderna för frankeringsfrihet för inbetalningskort, avsedda att användas vid inbetalning av omsättningsskatt. Fråga om dylik frankeringsfrihet har uppkommit i samband med en av generalpoststyrelsen med biträde av särskilda sakkunniga verkställd utredning angående ersättning åt kommuner och enskilda för portokostnader i ransoneringsärenden m. m., för vilken jag under punkten 48 i det följande kommer att redogöra. Förslaget om frankeringsfrihet beträffande omsättningsskatten har tillstyrkts av i ärendet hörda myndigheter. Därest riksdagen ej uttalar erinran häremot, har jag för avsikt att förorda utfärdande av erforderliga bestämmelser om dylik frankeringsfrihet. I anledning av vad nu föreslagits bör ersättningen för bestyret med skatteuppbörden beräknas till 1,650,000 kronor.

För att de olika slag av ersättningar, vilka för närvarande bestridas av förevarande anslag, framdeles skola kunna redovisningsmässigt lättare åtskiljas, förordar jag, att anslaget från och med nästa budgetår uppdelas på

Departements-
chefen.

tre anslag, nämligen ett avseende ersättning för tjänsteförsändelser i allmänhet och för tjänsteförsändelser från de statliga kristidsorganen, ett avseende ersättning för militärbrev och ett slutligen avseende ersättning för bestyret med statsskatteuppbörden. Under nästkommande två punkter gör jag hemställan om anvisande av medel för de två sistnämnda ändamålen. Under en därpå följande punkt upptager jag fråga om anslag till ersättning för postbefordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden.

Jag hemställer här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag*

av kronor 10,150,000.

[46.] 4. **Ersättning till postverket för befordran av militärbrev, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av militärbrev för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag*

av kronor 5,400,000.

[47.] 5. **Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under punkten 45 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag*

av kronor 1,650,000.

[48.] 6. **Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden, förslagsanslag.** I anledning av väckta motioner anhöll riksdagen i skrivelse den 13 maj 1942, nr 224, om skyndsamt utredning angående möjligheterna att bereda kommunala organ och enskilda kostnadsfri befordran av vissa postförsändelser i ransonerings- och familjebidragssm. fl. ärenden samt om vidtagande snarast av de åtgärder, till vilka utredningsresultatet kunde giva anledning.

Genom beslut den 29 maj 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt generalpoststyrelsen att verkställa den begärda utredningen. Samtidigt bemyndigades chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga för att biträda styrelsen vid utredningsarbetet. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade jag samma dag såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare, direktören N. T. Henriksson, sektionschefen i statens livsmedelskommission, länsassessorerna R. A. Hj. Magnusson, kommunalkamreraren G. Lundgren samt revisionschefen E. Wingård.

I skrivelse den 15 september 1942 framlade generalpoststyrelsen utredning och preliminärt förslag i ämnet.

I styrelsens utredning behandlas dels frågan om ersättning till kristidsnämnder m. fl. kommunala krisorgan för dessas portokostnader, dels ock spørgsmålet om möjligheterna att bereda näringsidkare kostnadsfri befordran av postförsändelser i ransoneringsärenden.

Då portofrihet för de kommunala krisorganen ansetts icke böra ifrågakomma, har ärendet i förstnämnda del — såsom avseende fråga om statsbidrag till i krisförvaltningen ingående kommunala organ — överlämnats till folkhushållningsdepartementet för prövning och avgörande. Här ber jag att till behandling få upptaga spørgsmålet om portofrihet för affärsföretagens och affärsmännens postförsändelser i ransoneringsärenden.

De försändelser, om vilka här är fråga, äro sådana, som avsändas *dels* från detaljhandlare till partihandlare och kristidsorgan, *dels ock* från partihandlare till kristidsorgan. Det öfvervägande antalet försändelser innehålla kuponger avseende ransonerade varor från detalj- till partihandlare. Vidare förekomma licenser, rapporter, inventeringsuppgifter, deklarationer angående innehav av viss vara, ansökningar om inköp och lagerökning, redovisningar för försäljningen av vissa varor samt andra uppgifter, som infordras av kristidsinstitution, m. m. Förutom handlandena i livsmedelsbranschen beröra ransoneringsarna tobakshandlare och handeln med textilvaror, ved, kol, oljor av olika slag, tvättmedel, foder- och gödselmedel, byggnadsmaterial, cykelgummi m. m. samt restaurangnäringen.

Angående portokostnadernas betydelse för affärsidkarna anför *generalpoststyrelsen* i sin förevarande skrivelse:

Företagen undersökning, som omfattat 2,200 detaljaffärer, visar att portokostnaderna i ransoneringsärenden drabba de olika affärerna mycket olika. Den största portokostnaden faller på sådana försändelser från detaljhandlare, som innehålla ransoneringskuponger. En handlande, som anlitar flera partihandlare, har ett större antal sådana försändelser att sända än en handlande, som endast har en eller ett fåtal grossister. I städer bosatta handlande belastas mindre av portokostnader än handlande å landsbygden, då de i städerna bosatta i allmänhet sända sina kuponger genom bud till där boende grossist eller lokal partiförsäljare. Distributionen av varor verkställes i viss utsträckning av grossist genom varubilar. I sådana fall brukar chauffören medtaga de för varuleveransen erforderliga kupongerna. Handlandena vid dessa distributionsvägar belastas därför med porto endast för kuponger, som insändas för komplettering eller som eventuellt måste levereras mellan två varusändningar. Specialbutiker leverera i allmänhet kuponger endast till ett fåtal ställen, varför även dessa ha mycket små portokostnader. Affärsföretag med filialrörelse få mindre postavgifter per butik än en handlande med endast ett försäljningsställe. Vissa handlande ha i sina svar å gjorda förfrågningar även framhållit, att ransoneringsarna föranlett andra utgifter än portokostnader. Sålunda har den tidsförlust, som uppstått vid försäljning vid disk på grund av klippning av kuponger m. m., av vissa handlande värdesatts. Därjämte ha kostnader uppstått för uppklistring av kupongerna och för deras redovisning till partihandlarna. Även i vissa andra hänseenden ha ransoneringsarna medfört särskilda kostnader för handeln. Vissa handlande ha uppgivit, att kostnaderna för telefon i ransoneringsärenden överstigit portokostnaderna; för grosshandelns del synes detta allmänt vara fallet. En sammanställning av uppgifterna visar, att portokostnaderna uppgå till små belopp i

förhållande till de uppskattade totala kostnaderna för handelns bestyr med ransoneringsarna. I genomsnitt ha för sådana affärer med endast ett försäljningsställe, som lämnat uppgifter i förevarande hänseende, portokostnaderna beräknats till allenast 5 å 8 procent av de uppgivna totala kostnaderna för arbetet i samband med ransoneringsarna. Av omsättningsbeloppet beräknas postavgifterna utgöra i genomsnitt allenast 0.09 procent. Nu anförda siffror kunna dock icke anses som representativa för handeln i allmänhet, då undersökningen i denna del omfattat endast ett mindre antal affärer.

Generalpoststyrelsen har för egen del förklarat sig finna det principiellt riktigt, att handlandena erhålla ersättning för sina portokostnader i ransoneringsärenden. Angående det sätt, varpå detta syfte skulle kunna ernås, anför styrelsen:

Olika vägar härför ha diskuterats. Då de flesta affärer föra även icke ransonerade varor, torde man icke kunna låta en direkt kontant ersättning från staten utgå efter viss procent av omsättningen. Det lär heller icke vara möjligt att sätta ersättningen i relation till antalet mottagna kuponger. Skola portokostnaderna ersättas för sig, synes enda möjligheten, så vitt styrelsen kan finna, vara att handlandena erhålla rätt att portofritt få avlämna sina postförsändelser i ransoneringsärenden samt att postverket erhåller ersättning för postbefordringen av statsmedel. Följande förfarande synes härvid kunna ifrågasättas.

Postverket tillhandahåller särskilda kuvert för handlandenas ransoneringsförsändelser. Dessa äro åtryckta särskild benämning, exempelvis »ransoneringsförsändelse», och tillhandahållas handlandena efter rekvisition från kristidsmyndighet. Handlanden har att komplettera kuvertet med avsändarens namn och adress. I försändelsen får endast inneslutas handlingar avseende ransoneringen. Kuvertet kan användas såväl för vanlig som för assurerad eller rekommenderad brevörsändelse oavsett portosats. Enligt gällande bestämmelser få brevörsändelser väga högst 500 gram. Försändelse med högre vikt befordras som paket. Porto härför får avsändaren förskottera. Ersättning erhålles mot insändande av kvittona till generalpoststyrelsen.

Beträffande postverkets ersättning för befordran av ifrågavarande försändelser anför styrelsen, att denna ersättning — fränsett paketbefordringen — måste bestämmas efter någon summarisk metod för att icke kostnaderna för ersättningsberäkningen skulle bli för stora. Överenskommelse om ersättningen syntes få träffas mellan statskontoret, generalpoststyrelsen och livsmedelskommissionen. Rörande storleken av denna ersättning kunde icke ens någon approximativ siffra nu lämnas. Uppenbart vore emellertid, att det ifrågasatta systemet skulle föranleda väsentligt större utgifter för postavgifter för det allmänna än om handlandena hade att utgöra portot. Man komme att oftare än hittills sända in kuponger, rekommendation komme att begäras även av inventeringsblanketter m. m. och postverket komme att anlitas jämväl i sådana fall, där annat billigare sätt nu användes för överföringen av försändelsen.

Angående kontrollen över efterlevnad av bestämmelser rörande ifrågavarande försändelser yttrar generalpoststyrelsen i huvudsak följande:

Det synes nödvändigt att beträffande försändelser mellan handlandena införa särskilda bestämmelser mot missbruk av en sådan frankeringsfrihet.

Någon kontroll vid inlämningen av försändelserna kan postverket icke åtaga sig med hänsyn bland annat till den ökade belastning, detta skulle medföra för postkassorna. Icke heller vid utlämningen kan postverket utöva någon kontroll. Enda framkomliga vägen synes vara att föreskriva stickprovskontroll i närvaro av adressaten eller ombud för honom. För att kunna utöva en dylik kontroll fordras noggranna föreskrifter om vad som får inneslutas i »ransoneringsförsändelse». Det är tydligt, att i försändelsen måste finnas en specifikation å kuponginnehållet. Vid avfattningen av bestämmelserna rörande vad som får inneslutas i ransoneringsförsändelse får hänsyn också tas till att handlandenäs förmån av portofrihet i dessa ärenden icke motväges av ökat arbete för skriftväxling i andra ärenden med samma adressat. Då endast ett ringa antal försändelser kunna underkastas stickprovskontroll, synes ofrånkomligt, att bestämmelsernas efterlevnad uppbäres av ett strängt straffhot.

Såsom allmänt omdöme om det av styrelsen skisserade sättet för frågans lösning anför generalpoststyrelsen, att den ifrågasatta utvägen syntes möjlig men att den med hänsyn till det anförda måste betecknas som svårframkomlig. Införandet av särbestämmelser för ett nytt försändelseslag komme att medföra stora olägenheter i den praktiska posttjänsten. För affärsmännen, vilka redan nu hade så många straffbestämmelser över sig, syntes tillskapandet av ett nytt straffhot för en förseelse, som hade mycket små möjligheter att upptäckas, komma att verka avtrubbande även på respekten för gällande straffbud. Jämväl avvägandet av postverkets ersättning för postbefordringen bleve förknippad med stora svårigheter. Det kunde ifrågasättas, huruvida en så omfattande och dyrbar anordning borde vidtas enbart för att kompensera köpmännen för den ringa del av deras kostnader för ransoneringsbestyren, som portokostnaderna utgjorde. Generalpoststyrelsen funne sig därför kunna förorda lösningen endast som en nödfallsutväg för den händelse denna fråga icke kunde lösas på annat sätt. Då ransoneringen av livsmedel och andra varor tillkommit i den konsumerande allmänhetens intresse, syntes det styrelsen principiellt riktigt, att de kostnader, som ransoneringen medförde för varudistributionen, bures av samma allmänhet. Styrelsen ansåge för sin del riktigtast, att de utgifter för ransoneringsarna, som portokostnaderna innebure, prövades i samband med undersökning om handelns marginaler samt om möjligheterna och sättet för en eventuell kompensation åt handeln för det genom ransoneringsarna ökade arbetet. Med denna uppfattning hade styrelsen ansett sig icke i detta sammanhang böra avge förslag till bestämmelser rörande frankeringsfrihet för handelns försändelser i ransoneringsärenden.

Samtliga *de sakkunniga*, som tillkallats för att biträda generalpoststyrelsen vid utredningen, avgåvo i förevarande fråga *särskilda yttranden*.

Herrar *Magnusson* och *Lundgren* förklarade sig i likhet med generalpoststyrelsen anse, att den av styrelsen angivna metoden för beredande av portofrihet för handelns postförsändelser i ransoneringsärenden vore behäftad med olägenheter av sådan beskaffenhet, att man hade skäl hysa tvekan, huruvida detta sätt vore det mest ändamålsenliga för att bereda handeln gottgörelse för dess portokostnader. De framförda kraven på portofrihet för ifrågavarande försändelser vore emellertid i och för sig så välmotiverade, att reservanterna

ansett sig böra förorda den av styrelsen föreslagna metoden, såvitt icke handelsidkarna i annan form kunde beredas full kompensation för portokostnaderna.

Herr *Henriksson* yttrade bland annat, att han till fullo delade generalpoststyrelsens principiella uppfattning, att kostnaderna för varudistributionsransoneringsarbete borde bäras av allmänheten. Av olika skäl borde dock portokostnaderna för handels krisförsändelser betraktas såsom en fråga för sig, vilken ej borde lösas efter samma linjer som den allmänna kompensationsfrågan. Portokostnaderna betraktades av handels utöfvare såsom en fråga, som till arten skiljde sig från den allmänna kompensationsfrågan. Denna artskillnad framträdde speciellt för de mindre affärsföretagarna, vilka skötte sin rörelse ensamma eller endast med hjälp av mindre kvalificerad arbetskraft. Arbetet med kupongklistring, redovisningar, inventeringar, uppgiftslämning o. s. v. finge företagaren inom denna grupp bära i form av en onormalt lång arbetstid. Ersättningen för detta merarbete borde naturligen komma honom till godo i form av ökade marginaler. Portokostnaderna bleve emellertid ett direkt penningutlägg för det allmännas räkning från det många gånger knappa rörelsekapitalet. Denna ekonomiska börda borde också direkt avlyftas. Även om vissa svårigheter komme att möta vid kontrollens ordnande, ansåge reservanten övervägande skäl tala för att en lösning efter de av generalpoststyrelsen angivna linjerna borde komma till stånd.

Herr *Wingård* uttalade betänkligheter mot det av generalpoststyrelsen skisserade sättet för ersättningsfrågans lösning och framförde för sin del — för den händelse en kompensation ej kunde beredas i samband med handels prissättning — tanken på en annan ersättningsform, innebärande i huvudsak att ersättning för portokostnaderna skulle utgå i förhållande till antalet redovisade ransoneringskuponger eller försålda kvantiteter av ransonerade varor.

Över generalpoststyrelsens utredning och preliminära förslag avgåvos, på grund av remiss, utlåtanden av statskontoret den 1 oktober och av statens priskontrollnämnd den 2 oktober 1942.

Priskontrollnämnden förordade för sin del, att kompensation åt handeln för portokostnader i samband med ransoneringsarna måtte beredas därigenom, att dessa kostnader beaktades vid fastställandet av handels marginaler. Endast om ersättning i denna form icke kunde beredas inom en nära framtid funne sig nämnden kunna som en nödfallsutväg tillstyrka portofrihet på sätt generalpoststyrelsen antytt. Den av herr *Wingård* ifrågasatta ersättningsmetoden avstyrktes av nämnden. Två ledamöter av nämnden, herrar *Schroff* och *Norup*, voro skiljaktiga och påyrkade portofrihet för handels ransoneringsförsändelser enligt de riktlinjer, som generalpoststyrelsen angivit.

Statskontoret anförde, såvitt nu är ifråga, att den av generalpoststyrelsen anvisade, såsom den enda möjliga betecknade utvägen syntes ämbetsverket vara förenad med så avsevärda olägenheter, att densamma icke borde anlitas. Såvitt statskontoret kunde finna, vore de av ransoneringsbestämmelserna

direkt föranledda portokostnaderna icke av den betydelse i förhållande till den sammanlagda tungan av ransoneringsbestyren och de allmänna omkostnaderna i affärsrörelsen, att de motiverade vidtagandet av särskilda åtgärder. Under erinran om de upppoffringar i skilda hänseenden, som andra medborgargrupper finge underkasta sig, kunde statskontoret — som självfallet icke ville förringa den börda, krisläget pålagt affärsmännen — fördenskull icke förorda den ifrågasatta portofriheten.

Sedan ärendet gjorts till föremål för förberedande behandling inom kommunikationsdepartementet, anbefalldes generalpoststyrelsen genom remiss den 17 oktober 1942 bland annat att efter samråd med statens livsmedelskommission utarbeta fullständigt förslag till de bestämmelser, vilka kunde bli erforderliga för genomförande av frankeringsfrihet för handels postförsändelser i ransoneringsärenden enligt de huvudsakliga riktlinjer, som angivits i styrelsens skrivelse den 15 september 1942.

Med utlåtande den 27 oktober 1942 har *generalpoststyrelsen* överlämnat dylikt förslag, innefattat i ett utkast till kungörelse angående frankeringsfrihet för vissa försändelser i ransonerings- och prisrabatteringsärenden.

Författningsförslaget innebär i huvudsak följande:

I ärende, som rör den statliga ransoneringen eller prisrabatteringen, äga detalj- och partihandlare samt utövare av restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse att i den omfattning och under de villkor, som innehållas i förslaget, få postförsändelser »ransoneringsförsändelser» kostnadsfritt postbefordrade (1 §). — Brev- och paketförsändelse från detalj- och partihandlare samt rörelseutövare, som nyss sagts, till offentlig myndighet eller till partihandlare ävensom brevörsändelse från partihandlare till detaljhandlare eller till rörelseutövare må avlämnas till postbefordran, utan att postavgift därvid erlägges, under förutsättning att för brevörsändelse särskilt härför avsett kuvert och för paketförsändelse särskilt adresskort komma till användning (2 §). — Kuvert och adresskort tillhandahållas av kristidsstyrelse efter rekvisition. Såväl kuvert som adresskort äro påtryckta ordet »Ransoneringsförsändelse» (3 §). — Ransoneringsförsändelse får innehålla endast kuponger, lösa eller uppsatta, licenser samt meddelande, som direkt avser ransonerings- eller prisrabatteringsärende (4 §). — Envar som mottager ransoneringsförsändelse bör tillse, att densamma är avfärdad i ransonerings- eller prisrabatteringsärende från person eller företag, som är berättigat att avsända dylik försändelse, samt, om så icke är fallet, anmäla förhållandet hos generalpoststyrelsen eller allmän åklagare (5 §). — Obehörigt begagnande av kuvert eller adresskort straffas med dagsböter (7 §). — Husbonde ansvarar för dylik förseelse, om den begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja (8 §). — Generalpoststyrelsen äger utfärda de närmare föreskrifter, som för kungörelsens tillämpning kunna vara erforderliga (10 §).

Ur generalpoststyrelsens motivering till författningsförslaget må följande återgivvas:

Delade meningar synas kunna råda rörande vad som bör få inneslutas i ransoneringsförsändelse. Å ena sidan synes kunna göras gällande, att om försändelsens avsändande är motiverat av ett ransoneringsärende, exempelvis översändande av kuponger, i försändelsen böra få inneslutas jämväl medde-

landen etc., som enligt för närvarande tillämpad praxis bruka medfölja sådan sändning, även om detta meddelande icke berör ransoneringen. Å andra sidan måste hävdas, att detta meddelande skolat avsändas, även om ransonering icke funnits. Enligt gällande bestämmelser må i tjänsteförsändelser icke inneslutas annat än tjänstemeddelanden, och motsvarande princip synes böra få tillämpning även för ransoneringsförsändelsernas del. Föreskrift härom har intagits i 4 §.

Med hänsyn till det straff för överträdelse av bestämmelsen, som föreslås i 7 §, är det av vikt, att avsändarna erhålla tydliga anvisningar rörande vad som får sändas i ransoneringsförsändelse. Till största delen torde försändelserna komma att innehålla kuponger. Dessa äro som regel förtecknade å följesedel. I vissa fall, då vara samtidigt rekvireras, är följesedeln ersatt av rekvisition. Sådan handling synes därför enligt styrelsens mening jämväl böra få sändas i ransoneringsförsändelse, om endast ransonerad vara rekvireras. Där emot synas likvider vare sig i form av postremissväxel eller kontanta pengar, som nu stundom inläggas i kupongförsändelse, icke få inneslutas i ransoneringsförsändelse, även om likviden uteslutande avser ransonerad vara. Ytterligare anvisningar synas vara erforderliga. Åt någon av kristidskommissionerna eller eventuellt åt generalpoststyrelsen jämlikt bemyndigandet i förslagets 10 § synes kunna anförtros att i samråd med vederbörande kommissioner, tobaksmonopolet och handelns organisationer utfärda närmare anvisningar rörande tolkningen av 4 §.

Generalpoststyrelsen har i utlåtandet jämväl ingått på frågan om bestämmande av postverkets ersättning för ransoneringsförsändelsernas befordran samt på beräkningen av erforderligt ersättningsanslag.

Beträffande ersättningen till postverket framhåller styrelsen, att till grund för densamma syntes kunna läggas antalet utlämnade kuvert och paketadresskort efter viss kassationsprocent. Vid vissa postanstalter eller genom förmedling av vissa handlande eller företagare inom olika branscher syntes ett visst genomsnittsporto för brev- respektive paketförsändelserna kunna beräknas. Ersättningsfrågan syntes emellertid lämpligen kunna avgöras efter överenskommelse mellan statskontoret, generalpoststyrelsen och livsmedelskommissionen.

Några säkra grunder för att beräkna storleken av det anslag, som erfordrades för postavgifterna, stode enligt styrelsen icke till buds. Visserligen finnes i 1931 års företagsräkning uppgift om antalet sådana handlande, företag m. m., varom här vore fråga, men stora förändringar härutinnan kunde ha inträffat sedan dess. Vidare skiftade postförsändelsernas antal från de olika företagen högst väsentligt, beroende på arten av deras verksamhet. Enligt nämnda företagsräkning hade antalet handlande, företag m. m., som berördes av ransoneringen, uppgått till 80,000 stycken. Om man antog, att portokostnaderna för ransoneringsförsändelserna för var och en av dessa i genomsnitt utgjorde 50 konor per år, skulle postavgifterna för samtliga försändelser uppgå till 4 miljoner kronor för år. Denna uppskattning vore, understryker styrelsen, givetvis mycket osäker.

Efter remiss har *statskontoret* den 5 november 1942 avgivit förnyat utlåtande i ärendet. Ämbetsverket anför i utlåtandet huvudsakligen följande:

Den årliga inkomstminskningen för postverket skulle enligt av generalpoststyrelsen angivna beräkningsgrunder komma att uppgå till omkring 4,000,000 kronor. Såvitt statskontoret kan bedöma, får denna siffra — i betraktande särskilt av att antalet postförsändelser förmodligen kommer att ökas, därest portofrihet införes — snarast anses ligga i underkant.

Med hänsyn till den nu förebragta kostnadsutredningen vill statskontoret uttala, att ämbetsverket näppeligen kan finna det motiverat, att för möjliggörande av en så oväsentlig utgiftsminskning för den enskilde näringsidkaren som i genomsnitt 50 kronor per år statsverket skulle offra ett årligt belopp å icke mindre än 4,000,000 kronor eller mera. Statskontoret anser sig därför allttjämt böra avstyrka införandet av portofrihet för enskilda personers postförsändelser i ransonerings- m. fl. ärenden.

För den händelse emellertid att portofrihet skulle anses böra medgivas, vill statskontoret uttala följande.

Det synes angeläget, att postverkets arbetsbörda i anledning av portofriheten för de enskilda icke onödigt utökas genom rekommendering eller assurering av försändelser, som för närvarande i allmänhet befordras såsom lösbrev. Under erinran att i gällande kungörelse angående utgörandet av postavgifter för tjänsteförsändelser stadgas, att för dylik försändelse rekommendation eller assurans må påfordras allenast för den händelse sådant finnes oundgängligen erforderligt, vill statskontoret fördenskull ifrågasätta, huruvida icke en föreskrift av liknande innehåll borde meddelas beträffande sådana ransoneringsförsändelser, vilka icke innehålla ransoneringskuponger.

Vidare anser statskontoret, att till förebyggande, såvitt möjligt, av missbruk av den här avsedda portofriheten relativt stränga påföljder böra drabba personer, vilka göra sig skyldiga till förseelser härutinnan. Statskontoret anser det kunna tagas i övervägande, att åtminstone på det sätt skärpa den av generalpoststyrelsen föreslagna bestämmelsen, att företagare, vilken missbrukar honom tillkommande rätt till portofrihet, jämväl skall förklaras förlustig denna sin rätt.

Vad angår detaljföreskrifterna i det av generalpoststyrelsen framlagda författningsförslaget har statskontoret framlagt vissa, huvudsakligen redaktionella, ändringsförslag.

Då ett medgivande av portofrihet i vad avser de enskilda företagarna icke skulle stå i överensstämmelse med de av riksdagen år 1932 prövade grunderna för tjänstebrevsrättens omfattning, har statskontoret ansett riksdagens medverkan vara erforderlig för genomförande av nämnda anordning. För ersättande av postverkets förlust av postavgifter för de från företagarna utgående försändelserna borde ett särskilt förslagsanslag äskas under riksstatens elfte huvudtitel.

Jag ber slutligen få nämna, att *Sveriges köpmannaförbund* i en till Kungl. Maj:t ställd skrift, vari framställning gjorts om en lösning av portoersättningsfrågan enligt de riktlinjer, som av generalpoststyrelsen angivits i dess skrivelse den 15 september 1942, framlagt vissa synpunkter på spörålet, av vilka följande här må återgivas:

Ransoneringsarna och övriga av krisen föranledda förhållanden ha medfört en kraftig ökning av arbetet inom detaljhandeln. I en nyligen av affärsekonomiska forskningsinstitutet avgiven utredning beräknas sålunda, att ransoneringsarna för den mest utsatta branschen, specerihandeln, medfört en extra arbetsbelastning, motsvarande minst 20 procent av branschens totala arbetstid.

Denna ökade arbetsbelastning har kommit samtidigt som det ekonomiska resultatet väsentligen försämrats. Ransoneringsarna medföra i allmänhet minskad försäljning med därav följande ekonomiska konsekvenser. Ett stort antal importartiklar, vilka tidigare varit relativt vinstgivande, ha även bortfallit, och försäljningen har i ökad utsträckning koncentrerats på nödvändighetsartiklar, på vilka avancen är synnerligen låg. För den kostnadsstegring, som sedan världskrigets utbrott drabbat detaljhandeln, har ersättning i form av förbättrade marginaler i huvudsak icke kunnat erhållas. Tvärtom ha myndigheterna gång efter annan vidtagit hårda beskrningar av detaljhandelns avancer.

I detta synnerligen bekymmersamma läge framstår det såsom egendomligt, att detaljhandeln därjämte ålagts vissa direkta portoutgifter för ändamål, vilka måste betraktas såsom allmänna. Ransoneringskupongerna behövde under föregående världskrig icke inlevereras till leverantör utan till kristidsmyndighet, varför motsvarande portokostnader då ej uppstodo. Det nuvarande ransoneringsystemet, vilket förbundet ur andra synpunkter ansett vara fördelaktigare än det förut tillämpade, medför emellertid att portokostnaderna hitintills åvilat detaljhandeln vid inleverandet av kuponger.

I detta sammanhang kan nämnas, att ransoneringsarna för närvarande beräknas omfatta 75 procent av försäljningen inom speceri- och livsmedelsaffärerna samt 80 procent av försäljningen inom textilbranschen och ett ännu större procenttal inom tobaksbranschen. Kostnaderna för kupongernas inleverande ha vidare väsentligen ökat genom höjningen av portoavgifterna samt genom att ransonerings- och rabattkuponger till följd av de värden, de representera, numera ofta befordras som värdeförsändelser.

Enligt en inom Sveriges speceri- & livsmedelshandlareförening verkställd utredning, som omfattar 257 affärer i olika delar av landet, beräknas portokostnaden uppgå till 18 kronor 4 öre per butik och månad. Enbart för dessa affärer uppgå sålunda de direkta utläggerna för porton till 55,637 kronor 64 öre eller per affär till 216 kronor 48 öre.

Förbundet kan icke anse det riktigt, att frågan om en allmän kompensation åt detaljhandeln sammanblandas med frågan om kostnadsfri postbefordran av ransoneringsförsändelserna. Portokostnaderna drabba nämligen olika företag mycket olika, beroende på affärernas belägenhet, varusortiment och inköpskällor. Portokostnaderna äro vidare att anse som ett direkt penningutlägg för det allmännas räkning. Icke minst bör även beaktas, att det ur psykologisk synpunkt vore önskvärt, att statsmakterna icke längre låte en företagaregrupp genom direkta utlägg bära kostnader, som rätteligen bort åvila det allmänna.

Departements-
chefen.

Genom ransoneringsarna och det i anslutning därtill genomförda prisrabatteringsystemet hava bördor i skilda hänseenden pålagts affärsidkarna. Även om portokostnaderna, räknat i genomsnitt för varje företag, icke kunna sägas utgöra någon mera betydande del av de totala omkostnaderna, finner jag dock goda skäl tala för ett överflyttande i en eller annan form av dessa utgifter å det allmänna. Av skilda anledningar synes det icke låta sig göra att, såsom generalpoststyrelsen i första hand ifrågasatt, bereda ersättning för portokostnaderna genom en avvägning av handelsprismarginaler. Bland andra tänkbara utvägar för det angivna syftets vinnande har styrelsen förordat, att för ifrågavarande ändamål skulle tillskapas ett särskilt frankeringsfritt försändelseslag, benämnt »ransoneringsförsändelse». Mot en sådan anordning hava visserligen såväl av generalpoststyrelsen som av de hörda myndigheterna framställts erinringar, vilkas berättigande i och för sig

ej lär kunna bestridas. Emellertid har man vid den verkställda utredningen icke lyckats finna någon annan lösning, som skulle kunna föredragas framför den av generalpoststyrelsen angivna. Det avvikande förslag, som framlagts av en av de sakkunniga, har icke vunnit understöd från något håll, och även för min del måste jag finna förslaget vara behäftat med sådana svagheter, att det icke synes kunna läggas till grund för frågans lösning. Vid nu angivna förhållanden och då onekligen vissa skäl i och för sig tala för ett direkt avlyftande av ifrågavarande utgiftsbörda, har jag ansett mig böra förorda, att frankeringsfrihet för försändelser i ransonerings- och prisrabatteringsärenden beredes företagarna enligt den av generalpoststyrelsen ifrågasatta metoden.

De närmare bestämmelser, som erfordras för förslagets genomförande, torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t på grundval av det av generalpoststyrelsen utarbetade författningsförslaget. Vad statskontoret anfört om åtgärder i syfte att förebygga onödigt rekommendation eller assurans av kristidsförsändelser bör beaktas vid bestämmelsernas utfärdande. Statskontorets förslag om införande av stadgande rörande förlust av frankeringsfriheten vid fall av missbruk anser jag mig däremot ej böra biträda. Erforderliga straffbestämmelser till förhindrande av missbruk synas mig böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad generalpoststyrelsen föreslagit.

I fråga om sättet för bestämmande av postverkets ersättning för befordran av ifrågavarande försändelser biträder jag generalpoststyrelsens förslag. I enlighet härmed bör ersättningen genom överenskommelse mellan styrelsen samt statskontoret och livsmedelskommissionen fastställas efter en summarisk metod, grundad på antalet utlämnade kuvert och paketadresskort.

Statskontorets förslag att postverkets ersättning skulle bestridas från ett särskilt anslag under riksstatens elfte huvudtitel är i princip riktigt. Då ett sammanhållande under en och samma huvudtitel av kostnaderna för olika slag av tjänstebrevsrätt och frankeringsfrihet synes ur redovisningssynpunkt ändamålsenligt, anser jag mig emellertid böra förorda, att för ifrågavarande ersättning ett särskilt anslag anvisas under sjätte huvudtiteln.

Vad anslagets storlek beträffar, är det självfallet icke möjligt att för närvarande göra några tillförlitliga kostnadsberäkningar. Jag anser mig böra tillstyrka, att anslaget, vilket bör erhålla karaktär av förslagsanslag, i enlighet med generalpoststyrelsens approximativa uppskattning upptages med ett belopp av 4,000,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,000,000.

[49.] 7. **Försvarsberedskap vid statens järnvägar, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1942 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 44) framlagda förslag har riksdagen till bestridande av kostnaderna

för försvarsberedskapen vid statens järnvägar för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor. För samma ändamål ha för budgetåren 1938/39—1941/42 anvisats 200,000, 250,000, 325,000 respektive 350,000 kronor.

Såsom framgår av en av järnvägsstyrelsen utarbetad, den 30 oktober 1937 dagtecknad promemoria, vilken finnes återgiven i Kungl. Maj:ts proposition nr 54 till 1938 års riksdag, hava ifrågavarande årskostnader vid full utbyggnad av beredskapsorganisationen under dåvarande förhållanden beräknats till 425,000 kronor. Enligt vad styrelsen i sin skrivelse den 20 januari 1939 med utredning angående elektrifiering av statsbanelinjen Långsele—Boden meddelat, är härtill att lägga ett belopp av 100,000 kronor som följd av nämnda elektrifiering, varför ifrågavarande årskostnader numera torde böra beräknas till 525,000 kronor. Med hänsyn till att beredskapsorganisationen utbyggt gradvis och ännu icke erhållit sin förutsatta omfattning, hava emellertid anslagen för de löpande årliga kostnaderna hittills understigit de vid full utbyggnad beräknade beloppen.

I skrivelse den 23 november 1942 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om medel för budgetåret 1943/44 till här angivna ändamål. Styrelsen har därvid meddelat, att, ehuru samtliga ursprungligen planlagda försvarsberedskapsåtgärder nu i huvudsak vore genomförda, man likväl kunde förutse, att vissa besparingar beträffande årsanslaget alltjämt vore möjliga utan eftersättande av försvarsberedskapen. Med hänsyn såväl härtill som även till att tidigare beviljade anslag ännu icke i sin helhet behövt tagas i anspråk, syntes medelsbehovet för budgetåret 1943/44 kunna beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller till 350,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med biträdande av järnvägsstyrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av.... kronor 350,000.

[50.] 8. **Extra besiktningar av luftfartyg m. m., förslagsanslag.** Till detta ändamål, för vilket anslag första gången beviljades för budgetåret 1930/31, har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2,000 kronor.

Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande användningen av anslaget. Enligt dessa har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bemyndigats att under budgetåret 1942/43 av anslaget taga i anspråk dels högst 1,000 kronor för bestridande av kostnader för provflygningar, som av styrelsen föranstaltades jämlikt § 8 kungörelsen den 20 april 1928 (nr 85) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart, dels ock tillhopa högst 1,000 kronor för bestridande av ersättningar till besiktningsmän för luftfartyg i anledning av extra besiktningar jämlikt samma paragraf och i samband därmed stående

specialundersökningar samt kostnader för av styrelsen föranstaltade utredningar rörande inträffade haverier och flygolyckor, därvid fråga om särskilt arvode, utöver i förekommande fall resekostnads- och traktamentsersättning, för haveriutredning, skulle, där arvodesbeloppet överstege 60 kronor, underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att anslag för här ifrågakarande ändamål vore behöfligt jämväl för nästkommande budgetår. Medelsbehovet har beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår eller således 2,000 kronor. Med hänsyn till att kostnaderna för provflygningar ett år kunnat överstiga besiktning- och utredningskostnaderna och ett annat år tvärtom, varigenom särskilda medgivanden måst inhämtas för en överflyttning av medel från den ena delposten till den andra, föreslår styrelsen till undvikande härav, att anslaget i sin helhet ställes till styrelsens disposition, att utbetalas enligt hittills gällande grunder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om anvisande för nästa budgetår av 2,000 kronor till extra besiktningar av luftfartyg m. m. har icke givit mig anledning till erinran. Av skäl, som styrelsen anfört, synes ej heller något vara att erinra mot att anslaget ställes till styrelsens förfogande utan den uppdelning på två poster, som hittills brukat ske. Anslagsbeloppet bör dock härvid icke utan Kungl. Maj:ts medgivande få överskridas.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,000.

[51.] 9. **Ersättningar för skador vid eldsläckning, förslagsanslag.** Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition, nr 111, angående ersättning för skador vid eldsläckning framställda förslag anvisade 1938 års riksdag (skrivelse nr 6, punkten 48) till ersättningar för skador vid eldsläckning ett förslagsanslag å 10,000 kronor, avseende tiden den 1 januari—den 30 juni 1939. För budgetåret 1939/40 utgick anslaget med 20,000 kronor. Anslaget har därefter för ett vart av budgetåren 1940/41—1942/43 anvisats med 10,000 kronor. Beträffande grunderna för användningen av anslaget, som disponeras av länsstyrelserna, torde jag få hänvisa till kungörelsen den 16 december 1938 (nr 762) angående ersättning för skada till följd av arbete vid släckning av annan eldsvåda än skogseld m. m.

För nästa budgetår synes anslaget böra anvisas med oförändrat belopp eller 10,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för skador vid eldsläckning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,000.

[52.] 10. **Statens brandskola: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är till detta ändamål anvisat ett anslag av 45,800 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 17 april 1942, med tillämpning från och med budgetåret 1942/43, fastställt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..	25,800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	20,000
Summa kronor 45,800	

Årsarvodena till skolans heltidsanställda personal, som utgöres av en rektor, en brandmästare och ett kanslibitråde, utgå jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 april 1942 med 14,000 kronor, 7,500 kronor respektive 4,300 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *styrelsen för statens brandskola* gjort framställning om anvisande av medel för skolans verksamhet under budgetåret 1943/44.

Styrelsen framhåller inledningsvis, att erfarenheterna från skolans dittillsvarande verksamhet visat, att skolan obestriddt fyllde ett behov och att den för skolans verksamhet erforderliga heltidsanställda personalen minst måste utgöras av, förutom rektor, en brandmästare och ett kanslibitråde. Anledning syntes därför föreligga att placera den vid skolan heltidsanställda personalen på ordinarie stat.

Styrelsen erinrar i anslutning härtill, att arvodena till personalen bestämts under det förberedande arbetet för brandskolans upprättande, d. v. s. under våren 1941. Då arvodena ej vore förenade med några rörliga tillägg, vore brandskolans heltidsanställda personal för närvarande ekonomiskt ogynnsammare ställd än vid anställningen. Sålunda uppbure t. ex. rektor lägre lön än den, han skulle åtnjutit, därest han ej lämnat den 1. brandkaptenbefattning i Stockholms stads tjänst, som han tidigare utövat, en befattning, som dock måste anses mindre ansvarsfull än den för utvecklingen av hela landets brandväsende betydelsefulla ställningen som rektor vid statens brandskola.

Beträffande löneställningen för rektorsbefattningen anför styrelsen här efter följande:

Man torde få utgå från, att endast personer, som praktiskt verkat inom eldsläckningsväsendet, besitta för rektors- och brandmästarbefattningarna lämpliga förutsättningar. För att kunna erhålla kvalificerade krafter till dessa för hela landets brandväsende viktiga befattningar är det nödvändigt att i lönehänseende placera dem så, att befälet även vid de större brandkårerna kan väntas söka desamma.

Med nuvarande dyrtidstillägg åtnjuta nedanstående brandbefäl i Stockholm, Göteborg och Malmö följande löneförmåner, avrundade till jämna tiotal kronor (lönerna i Göteborg och Malmö omräknade till ortsgrupp I):

<i>Stockholm</i> (inklusive beklädnadsbidrag):	Kronor
brandchef	24,360
v. brandchef, begynnelse-lön	15,890
slutlön	18,850
1. brandkapten, begynnelse-lön	12,350
slutlön	14,940
<i>Göteborg</i> (exklusive beklädnad in natura):	
brandchef, begynnelse-lön	14,250
slutlön	15,350
v. brandchef, begynnelse-lön	12,770
slutlön	14,670
<i>Malmö</i> (exklusive beklädnad in natura):	
brandchef, begynnelse-lön	12,500
slutlön	15,060

För de med befattningarna förenade tjänstebostäderna (med värme, gas och belysning) erlägger 1. brandkapten i Stockholm en årshyra av 2,500 kronor, vice brandchefen i Göteborg och brandchefen i Malmö omkring 2,000 kronor. Lägenheter av motsvarande storlek torde med värme, gas och belysning i fria marknaden i Stockholm draga en årskostnad av minst 3,500 à 4,000 kronor, d. v. s. 1,000 à 2,000 kronor mer än här berörda brandbefäls bostadskostnader.

Rektorn blir tvingad förhyra lägenhet i fria marknaden. Rektorns lön bör enligt styrelsen bestämmas så, att rektorn erhåller en rimlig kompensation för de bostadsförmåner, som brandbefälet allmänt åtnjuter, enär givetvis de sammanräknade förmånera äro avgörande för befattningens begärlighet.

Under åberopande av anförda skäl föreslår styrelsen, att rektorsbefattningen placeras i lönegrad C 7, vilken lönegrad upptager en lön av 15,000 kronor.

I frågan om brandmästarbefattningen anför styrelsen:

Då befattningen i juli 1941 förklarades till ansökan ledig, anmälde sig endast en sökande. När denne redan i oktober begärde avsked för att tillträda annan befattning, söktes brandmästarbefattningen av en pensionsberättigad brandmästare vid Stockholms brandkår och en likaledes pensionsberättigad brandförman vid samma brandkår, en brandmästare vid Borås brandkår och en vid Ludvika brandkår, en brandförman vid Trollhättans brandkår, en brandman vid Göteborgs brandkår, en vid Linköpings och en vid Karlstads brandkårer.

Trots att styrelsen var av den åsikten, att befattningen borde beklädas av en yngre person, fann dock styrelsen ingen av de från landsorten sökande besitta önskvärda meriter.

Ehuru för platsen väl meriterade yngre brandmästare finnas vid ett flertal av landets större och medelstora brandkårer, syntes således ingen av dessa varit hågad att utbyta sin befattning mot brandmästartjänsten vid statens brandskola.

Under erinran om att brandskoleutredningen i sitt betänkande föreslagit att brandmästarens årliga löneförmåner borde utgöra 7,800 kronor, och under framhållande av de höga fordringar, som borde ställas på brandskolans brandmästare, anser styrelsen den av brandskoleutredningen föreslagna lönen skiljig och föreslår, att brandmästaren placeras i lönegrad A 18.

Styrelsen erinrar härefter om att brandskoleutredningen för kanslibiträdet föreslagit ett förhållandevis högt årligt arvode, 4,300 kronor, motsvarande lönegrad A 7, under motivering, att denna befattning ej endast avsåge renskrivning och dylikt utan även självständigt expeditiönsarbete. Styrelsen ville vitsorda, att utredningen rätt bedömt arbetets art. Kanslibiträdet skötte nämligen i stor utsträckning på egen hand bokföring, expeditiöns-tjänst och korrespondens.

Då det för frigörande av rektor och brandmästare för utbildningsupp-gifter vore nödvändigt, att brandskolans kanslibiträde vore väl kvalificerat, föresloge styrelsen med instämmande i brandskoleutredningens uppfattning, att kanslibiträdet måtte placeras i lönegrad A 7.

Styrelsen övergår härefter till beräkning av posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, från vilken ersättningar bestridas förutom till tillfällig biträdespersonal till timlärare, samt meddelar, att följande kurser beräknas skola avhållas under budgetåret 1943/44:

del av brandchefskurs kategori I.....	725	undervisningstimmar
1 st. brandchefskurs » II.....	200	»
6 » brandchefskurser » III.....	660	»
1 » brandmästarekurs » I.....	550	»
1 » gesällkurs för skorstensfejare	275	»
Summa 2,410		undervisningstimmar

För teoretisk undervisning hade, upplyser styrelsen, timlärare, beroende på vederbörandes kvalifikationer, åtnjutit ett arvode av 10—15 kronor per timme. De omfattande förberedelser för lektionerna, som framtvingats av att utbildningen i många fall vore specialbetonad, hade dock föranlett några av lärarna att, sedan de vunnit erfarenhet, framhålla, att ersättningen i vissa fall förefallit dem väl låg. Höjning av timarvode syntes därför i vissa ämnen vara ofrånkomlig, om man till skolan fortsättningsvis skulle kunna binda goda lärarkrafter. Därest i antalet undervisningstimmar inkluderades även de, som letts av rektor och brandmästare, och som således ej dragit några arvodeskostnader, hade under brandskolans första verksamhetsår varje undervisningstimme i genomsnitt dragit 8 kronor 32 öre i lärarkostnad. Styrelsen ansåge skäligt att beräkna anslagsposten med utgångspunkt från ett genomsnittligt timarvode av 9 kronor.

Ersättning till timlärarna beräknar styrelsen således uppgå till ($9 \times 2,410 =$) 21,690 kronor eller avrundat 21,700 kronor.

Styrelsen föreslår härefter, att i anslaget inräknas ett belopp av 2,400 kronor för anställande av ett skrivbiträde. Härom anför styrelsen:

Undervisningen vid brandskolan är både vad beträffar utbildning av brandpersonal och skorstensfejarpersonal så egenartad, att även i sådana ämnen (t. ex. elektricitetslära och pumplära), där svenska läroböcker finnas att tillgå i marknaden, dessa ej med fördel kunna användas. I flera ämnen saknas läroböcker alldeles. Underlaget för undervisningen måste därför i stor utsträckning utarbetas vid skolan, vilket hårt belastar expeditionen med skriv-

rit- och dupliceringsarbete. Sedan den första kursen börjat, visade det sig också snart nödvändigt att anställa ett extra skrivbiträde.

Då under de närmaste åren delvis kurser med annan och större omfattning än de hittills avhållna komma att anordnas, kommer alltjämt ett starkt behov av skrivbiträde att göra sig gällande.

Styrelsen anser 200 kronor i månaden utgöra skälig ersättning till skrivbiträde, varför 2,400 kronor härför bör anslås.

Med inräknande av 3,200 kronor för rörligt tillägg till den personal, som skulle placeras i lönegrad, skulle vid bifall till styrelsens i olika hänseenden framställda förslag avlöningsanslaget enligt styrelsens beräkningar för nästa budgetår behöva anvisas med 50,900 kronor, innebärande en ökning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår med 5,100 kronor.

Allmänna lönenämnden har den 7 oktober 1942 avgivit utlåtande i ärendet. Med anledning av förslaget om överförande å ordinarie stat av brandskolans heltidsanställda personal erinrar lönenämnden om att föredragande departementschefen i propositionen 1941: 220, sid. 14, framhållit, att han med hänsyn till att brandskolan i viss mån ordnades som ett provisorium icke ville ifrågasätta att, såsom i vissa yttranden föreslagits, inrätta ordinarie tjänster för eller bereda pensionsförmåner åt skolpersonalen. Frågan härom finge upptagas sedan någon tids erfarenhet av skolans arbete vunnits. Med hänsyn härtill och då enligt lönenämndens mening tillräcklig erfarenhet om skolans verksamhet ännu icke kunde ha vunnits, anser sig lönenämnden icke för närvarande kunna tillstyrka annan förändring med avseende å rektorns, brandmästarens och kanslibiträdets löneställning än sådan omräkning av nu utgående arvoden, som för budgetåret 1943/44 må finnas böra tillämpas beträffande statsförvaltningen i övrigt.

Med anledning av förslaget om medel för anställande av ett extra skrivbiträde framhåller lönenämnden — som inhämtat, att ett extra skrivbiträde med heltidsanställning funnes anställt vid skolan mot ett arvode av för närvarande 200 kronor för månad — att nämnda belopp ej i längden syntes erbjuda tillräcklig ersättning till ifrågavarande biträde.

I övrigt har framställningen ej givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Av skäl, som jag i det följande vill närmare utveckla, har jag ansett det angeläget, att yttrande erhöles från allmänna lönenämnden i fråga om de lönegradsplaceringar för brandskolans fast anställda personal, som skolans styrelse föreslagit. I anledning härav har lönenämnden — efter erhållen förnyad remiss i ärendet — i utlåtande den 2 november 1942 anfört, att nämnden icke ville framställa någon erinran mot en inplacering i lönegraden C 5 för rektorn vid statens brandskola, därest den nuvarande arvodesbefattningen redan nu funnes böra förändras till ordinarie tjänst. Vid en inplacering å löneplan av arvodesbefattningarna såsom brandmästare och kanslibiträde hade lönenämnden intet att erinra mot kanslibiträdestjänstens uppförande i 7 lönegraden men ansåge sig för brandmästartjänsten icke kunna förorda högre löneställning än enligt 17 lönegraden.

Departements-
chefen.

Den till prövning föreliggande framställningen innebär, bland annat, att den heltidsanställda personalen vid den från och med budgetåret 1941/42 inrättade statliga brandskolan skulle erhålla ordinarie anställning. Den personal, varom här är fråga, utgöres av rektorn, en brandmästare och ett kanslibiträde, vilka nu åtnjuta arvoden med respektive 14,000 kronor, 7,500 kronor och 4,300 kronor.

Nuvarande innehavaren av rektorstjänsten innehar ordinarie befattning såsom förste brandkapten i Stockholms stads tjänst. Genom tillmötesgående från stadens sida har han hittills för rektorstjänstens bestridande erhållit tjänstledighet från brandkaptensbefattningen tills vidare för tiden till och med den 30 juni 1943. Enligt vad som framgått av överläggningar mellan kommunikationsdepartementet och vederbörande kommunala myndighet kan fortsatt tjänstledighet icke påräknas för tid efter sistnämnda dag. Befattningshavaren i fråga måste därför före utgången av nu löpande budgetår taga ställning till frågan om återgång till förste brandkaptensbefattningen eller avgång från densamma.

Av denna anledning och då förda överläggningar givit vid handen, att ett personbyte på rektorsbefattningen är att förutse för den händelse avlönings- och pensionsförhållandena vid befattningen ej bliva ordnade, anser jag det erforderligt att för 1943 års riksdag framlägga förslag om uppförande på ordinarie stat av rektorsbefattningen, trots att ännu blott relativt kortvarig erfarenhet av brandskolans verksamhet föreligger.

Vid ett uppförande å ordinarie stat av rektorsbefattningen lär med hänsyn till befattningens natur och rekryteringsförhållandena dess hänförelse till löneplan C i civila avlöningsreglementet få anses motiverat. Den föreliggande framställningen innehåller ock förslag av denna innebörd. Enligt förslaget skulle befattningen inplaceras i lönegraden C 7, varmed skulle följa en fast lön av 15,000 kronor.

Ett bifall till detta förslag skulle emellertid medföra en avsevärd ökning av de med befattningen nu förenade löneförmånerna. Det vill förefalla, som om en så stor höjning av ersättningen icke skulle vara erforderlig. Med hänsyn till de med befattningen förenade åliggandena och i jämförelse med lönesättningen för rektorsbefattningar vid statliga läroanstalter synes en placering i högre lönegrad än C 5 icke böra ifrågakomma. Jag föreslår sålunda, att befattningen placeras i nämnda lönegrad, mot vars tillämpning i förevarande fall lönenämnden ej framställt erinran. Den fasta lönen skulle då bli 13,000 kronor, vartill komma rörliga tilläggförmåner.

I fråga om brandmästaren och kanslibiträdet vid brandskolan torde skäl av lika vägande art icke föreligga för att nu överföra befattningarna till ordinarie stat. Ett uppskov med åtgärd i sådant syfte i avvaktan på fortsatt erfarenhet av brandskolans verksamhet synes därför böra ske. Jag avstyrker sålunda framställningen i denna del.

Brandskolestyrelsens förslag om en ökning av det för avlöning av timlärare avsedda beloppet anser jag mig icke böra biträda.

I den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ingår — förutom ersättningar till timlärarna — ett belopp av 2,000 kronor för avlöning av en vaktmästare. Enligt vad jag inhämtat har någon vaktmästare icke ansetts böra anställas, utan har det befunnits för skolan fördelaktigare att med anlitan av nämnda belopp anställa ett skrivbiträde, som vid sidan av skrivarbete användes jämväl för budskickning och dylika göromål. Styrelsen för brandskolan föreslår nu, att nämnda belopp ökas till 2,400 kronor. Häremot har jag icke något att erinra.

Jag övergår härefter till personalförteckningen och anslagsberäkningen.

Vid bifall till mitt i det föregående framlagda förslag om uppförande av rektorsbefattningen å ordinarie stat bör i personalförteckningen upptagas en befattning såsom rektor i lönegraden C 5.

Såsom första post i avlöningsstaten bör uppföras en förslagsvis be-tecknad post, benämnd *avlöning till ordinarie tjänsteman*. I posten böra inräknas dels — efter frånräknande av pensionsavdrag — grundlön till tjänste-man i lönegraden C 5 utgörande (13,000 — 867) 12,133 kronor, dels ock ett för vikariatsersättning avsett belopp av förslagsvis 500 kronor. I enlighet härmed bör posten upptagas med avrundat 12,600 kronor. — Från en post till *av-löningar till icke-ordinarie tjänstemän* skola bestridas dels arvoden till en brandmästare, ett kanslibiträde och ett skrivbiträde, beräknade till respektive 7,500 kronor, 4,300 kronor och 2,400 kronor, dels ock 18,000 kronor för ersätt-ningar till timlärare eller tillhopa 32,200 kronor. — Slutligen bör i staten upptagas en post för *rörligt tillägg* å avrundat 1,700 kronor.

I enlighet med det anförda skulle alltså avlöningsanslaget till statens brandskola för nästa budgetår böra anvisas med (12,600 + 32,200 + 1,700) 46,500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens brand-skola:

Personalförteckning:		Lönegrad
Befattning	Tjänsteman å ordinarie stat.	
1 rektor		C 5;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	12,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän	32,200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1,700
Säger kronor 46,500;	

dels ock till Statens brandskola: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 46,500.

[53.] 11. **Statens brandskola: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 27.900 kronor. Genom beslut den 17 april 1942 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1942/43, fastställt följande omkostnadsstat:

Omkostnadsstat.		Kronor
1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		3,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>		12,100
3. Övriga utgifter:		
a. Ersättning till kommuner för utnyttjande av materiel och vissa lokaler, <i>förslagsvis</i>		3,800
b. Ersättning till kommuner för vållande av skador å materiel samt för drivmedel för motorfordon m. m., <i>förslagsvis</i>		4,000
c. Diverse utgifter, <i>högst</i>		5,000
		12,800
Summa kronor		27,900

Därjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit, att posterna till reseersättningar och övriga utgifter icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av posten till expenser må för här angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	500
Övriga expenser, <i>högst</i>	11,600
Summa kronor	12,100

I sin skrivelse den 28 augusti 1942 har *styrelsen för statens brandskola* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett till 29,000 kronor förhöjt omkostnadsanslag. Av ökningen, 1,100 kronor, hänföra sig 100 kronor till sjukvård m. m., för vilket ändamål en särskild post skulle upptagas i omkostnadsstaten, och 1,000 kronor till posten för »övriga utgifter». Sistnämnda belopp avser att möjliggöra viss försöksverksamhet och forskning på brandväsendets område. Under erinran om att brandskolans stadgar upptaga dylik verksamhet såsom en av skolans uppgifter, anför styrelsen:

Under det gångna året har genom luftskyddsinspektionens försorg bedrivits eldsläckningsteknisk forskning av rätt omfattande art. Ett intimt samarbete har härvid ägt rum mellan brandskolan och luftskyddsinspektionen. Proven, som visserligen ytterst avse att klarlägga vissa för eldsläckning under krigstid betydelsefulla förhållanden, äro ännu ej avslutade. Värdefulla, ehuru ej slutgiltiga, resultat ha dock redan vunnits. Brandskolan har således redan första året bidragit till forskningsverksamhet, som bör fullföljas och utvidgas. Brandskolan saknar visserligen i sina nuvarande provisoriska lokaler lämpliga utrymmen för laboratoriemässiga försök, men styrelsen anser dock, att ett mindre anslag bör stå till förfogande för försöksverksamhet, då sådan eventuellt kan bedrivas på annan plats och stundom även med fördel i större skala än ett laboratorium medger. Genom ett sådant anslag skulle brandskolan beredas tillfälle att fylla den forskningsuppgift, som anges i § 1 av skolans stadga.

I detta sammanhang torde jag få omnämna en av styrelsen för brandskolan i skrivelse den 1 juli 1942 gjord anmälan rörande omkostnadsanslaget för budgetåret 1941/42. Styrelsen erinrar om att i omkostnadsstaten för nämnda budgetår under rubriken *expenser upptagits* ett belopp av 32,900 kronor, varav högst 20,800 kronor finge användas för engångsanskaffning av möbler, armatur, undervisningsmateriel m. m. Av sistnämnda belopp hade, meddelar styrelsen, vid budgetårets utgång återstått odisponerade inemot 5,000 kronor. Under erinran om att enligt brandskoleutredningens betänkande 5,000 kronor beräknats för inköp av materiel för undervisning i fysik, kemi och brandteknik anför styrelsen bland annat:

Undervisning i fysik och kemi förekommer endast i brandchefskurs kategori. I (Stadgan för statens brandskola § 3 och brandskoleutredningens betänkande sid. 23). Sådan utbildningskurs har ej ägt rum under budgetåret 1941/42 och är ej heller planlagd för budgetåret 1942/43. Det har således ej funnits direkt anledning att inköpa materiel för undervisning i fysik och kemi, allra helst som anskaffning bör ske i samråd med de blivande lärarna. Ej heller har det ansetts lämpligt att enbart för inköp av materiel nu träffa överenskommelse med lärare i dessa ämnen, som först senare bliva aktuella.

Dessutom är det för närvarande omöjligt uppköpa en del av den önskvärda materielen, och vad som finnes tillgängligt har i många fall stigit avsevärt i pris.

Skolans ledning har därför ansett mindre ändamålsenligt att under rådande förhållanden söka fullständiga skolans utrustning. Ur flera synpunkter synes successiv anskaffning av erforderlig undervisningsmateriel lämpligare än att nu sträva efter att helt utnyttja alla för engångsanskaffning avsedda medel.

I enlighet med vad styrelsen för statens brandskola föreslagit bör å omkostnadsstaten för brandskolan upptagas en särskild post för sjukvård m. m., beräknad till 100 kronor. Däremot anser jag mig icke böra biträda förslaget om särskild medelsanvisning för försöksverksamhet och forskning på brandväsendets område. Dylik verksamhet torde under nuvarande förhållanden få bedrivas endast i den mån det för *expenser avsedda* beloppet därtill kan lämna tillgång.

I anslutning till vad jag här anfört bör anslaget för nästa budgetår anvisas med 28,000 kronor.

I likhet med skolans styrelse har jag funnit lämpligt, att under nu rådande förhållanden någon större engångsanskaffning av undervisningsmateriel icke verkställles.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 28,000.

Departements-
chefen.

[54.] 12. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** Till svenska brandkårernas riksförbund har för stödjande av den av förbundet bedrivna verksamheten under senare år beviljats anslag å riksstaten. Anslagen hava utgått för vart och ett av budgetåren 1935/36—1937/38 med 2,000 kronor,

för budgetåren 1938/39—1940/41 med 3,000 kronor samt för budgetåren 1941/42 och 1942/43 med ett till 2,000 kronor nedsatt belopp.

I detta sammanhang torde emellertid böra erinras, att 1941 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 325, framlagda förslag å tilläggsstat I för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor till bidrag till upprättande av brandkårer. Beloppet skulle utbetalas till riksförbundet såsom bidrag till kostnaderna för den av förbundet omhänderhavda verksamheten att upprätta nya brandkårer i sådana kommuner, vilka genom statens försorg erhållit motorbrandsprutor men som saknade brandkårer för sprutornas omhändertagande.

I en den 8 september 1942 till kommunikationsdepartementet inkommen skrivelse har *svenska brandkårernas riksförbund*, med bifogande av redogörelse för förbundets inkomster och utgifter för år 1941, anhållit om statsbidrag för budgetåret 1943/44. Förbundet har därvid anfört bland annat:

På grund av det statsfinansiella läget har förbundet under en del år ej begärt höjning av statsanslaget oaktat förbundet varit i stort behov av ökade inkomster. Först år 1937 gjorde förbundet en välmotiverad framställning att statsanslaget måtte ökas från 2,000 till 5,000 kronor, men erhöll endast en ökning av 1,000 kronor. Detta anslag å 3,000 kronor sänktes år 1941 till 2,000 kronor, vilket förbundet måste beklaga, enär det alltfjämt fordras ökade medel för konsulentverksamheten, såväl den centrala som länsförbundens, för instruktionskurser, för propaganda, för utgivande av läroböcker, för standardisering av brandmateriel och för förbundets tidskrift. I redogörelsen över inkomst- och utgiftsstaten påvisas, att bidrag till instruktionskurser ej kunnat sättas högre än 6,500 kronor, vilket anslag, fördelat på 23 brandkårsförbund, icke kommer upp till 300 kronor för varje.

Dessa instruktionskurser äro en kärnpunkt i det högviktiga strävandet att skola de mindre kårernas befäl och manskap i eldsläckningskonst och därigenom nedbringa de nationalekonomiska förluster, som uppstå genom olämpligt släckningsförfarande. Med de små bidrag, som respektive länsförbund nu erhålla, kunna dessa instruktionskurser icke göras längre än omkring tre dagar, under det att desamma lämpligen borde vara 7 à 9 dagar.

Konsulentverksamheten behöver ytterligare intensifieras för att fullt svara mot de krävande uppgifterna. Det synes icke ha lyckats, åtminstone icke på alla håll, att strikt genomföra instruktionernas regel om minst ett årligt besök vid varje brandkår med övning av kåren under konsulentens personliga ledning jämte erforderlig handledning för befäl och manskap, och dock äro sådana årliga besök av största betydelse för uppehållande av kårernas standard. Ytterligare svårigheter härvidlag hava nu uppkommit genom den stora ökning av kårer, som redan ägt rum och som ytterligare kommer att äga rum tack vare de motorsprutor, som utdelats till kommunerna.

Oftast är det länsförbundens otillräckliga ekonomiska resurser, som lägga hinder i vägen. Det är nödvändigt att undanröja sådana hinder, så att konsulenten rätt kan fylla sitt maktpåliggande värv.

Riksförbundets centralstyrelse har hittills nödgats begränsa förbundets utgifter inom ramen av dess inkomster. En dylik begränsning måste med hänsyn till den kraftiga utvecklingen av riksförbundet i fortsättningen verka hämmande på dess verksamhet.

Under hänvisning till det anförda samt med framhållande av att förbundet tjänade statliga intressen genom sin verksamhet i de många sam-

hällen, där staten hade anläggningar av olika slag, har förbundet anhållit om höjning av statsbidraget för nästkommande budgetår från 2,000 kronor till 5,000 kronor.

Med hänsyn till riksförbundets gagneliga verksamhet på brandskyddets område vill jag tillstyrka, att förbundet erhåller statsbidrag jämväl för nästa budgetår. Någon ökning av bidragsbeloppet kan jag icke nu tillstyrka.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementa-
chefen.

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 2,000.

[55.] 13. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** Såsom bidrag till svenska brandskyddsföreningen har under åtskilliga år anslag anvisats å riksstaten. För budgetåret 1937/38 utgick anslaget med 2,000 kronor och för vart och ett av budgetåren 1938/39—1940/41 med 3,000 kronor. Anslaget har därefter för vartdera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 utgått med ett till 2,000 kronor nedsatt belopp. Såsom villkor för erhållande av statsbidraget har föreskrivits, att föreningen skall *dels* i förekommande fall utan kostnad för statsverket tillhandagå statens verk och myndigheter med de råd och upplysningar, vartill eljest medlemskap i föreningen berättigar, *dels* ock utan kostnad för statsverket tillställa statliga verk och myndigheter föreningens tidskrift »Brandskydd» i lämpligt antal exemplar.

I skrivelse den 15 september 1942 har *svenska brandskyddsföreningen* anhållit om statsbidrag för nästa budgetår med 5,000 kronor. Vid skrivelsen har föreningen fogat en styrelseberättelse rörande föreningens verksamhet under år 1941.

Föreningen framhåller, att den måst intensifiera sin verksamhet, enär brandskadeförlusterna i landet väsentligt ökats efter krigsutbrottet. Dyrköpt erfarenhet visade, att eldsvådorna varit till allvarlig skada både för folkförsörjning och försvarsberedskap. Om sin verksamhet anför föreningen bland annat följande:

Med anledning av de betydande industriella brandskadorna under åren 1940 och 1941 samt under den tilländalupna delen av år 1942 har föreningens verksamhet till väsentlig del måst inriktas på att genom upplysning och propaganda bland arbetare, arbetsledare, driftsingenjörer och industrichefer söka minska omfattningen av industrieldsvådorna.

I intimt samarbete med landsorganisationen, arbetarnas bildningsförbund och Sveriges industriförbund har föreningen sålunda bedrivit en omfattande föreläsningsverksamhet bland industri- och byggnadsarbetare. Sedan april 1941 ha föredrag hållits för mer än 40,000 arbetare i landets alla delar. Visserligen ha statsmedel för detta ändamål beviljats arbetarnas bildningsförbund, men största delen av kostnaderna har måst bäras av föreningen.

För att organisera och leda nu berörda verksamhet har föreningen fast anställt en med arbetarrörelsen fullt förtrogen konsulent. Inom samtliga län ha bildats länskommittéer för verksamhetens bedrivande, vilka kommittéer vanligen bestå av en representant för länsstyrelsen, en eller flera för industrien, en representant för bildningsförbundet och ett brandbefäl. Som

bevis för industriarbetarnas uppvaknande intresse för brandskyddet kan nämnas, att icke mindre än 10,372 arbetare deltog i en av föreningen anordnad pristävlan, avseende att utröna deras kunskap i industribrandskydd. En broschyr »Eld» har tryckts i 450,000 exemplar. Tiotusentals affischer ha uppsatts på arbetarnas anslagstavlor. Kurser ha i landets olika delar i samarbete med Sveriges industriförbund anordnats för driftsingenjörer, verk-mästare och förmän, vilket allt dragit betydande kostnader.

På grund av koksbristen ha värmeledningspannor som bekant i stor utsträckning måst eldas med ved och torv. Detta har medfört tusentals soteldar och eldsvådor genom spräckta skorstensstockar, vilket i sin tur tvingat brandskyddsföreningen att bedriva ett omfattande upplysnings- och propagandarbete för att få till stånd mera ändamålsenliga metoder för eldning med ved och torv. Samarbete har i detta syfte ordnats med statens bränslekommission m. fl. Föredrag ha anordnats och radiovarningar ha utsänts. Artiklar ha införts i fack- och dagspress, varjämte föreningen tryckt och distribuerat 500,000 exemplar av en broschyr »Sotelden hotar — — —».

Även övergången från bensin- och brännoljedrift till gengasdrift har medfört högst betydande brandskadeförluster. För att söka minska dessa förluster har föreningen ordnat samarbete med statens gengasbyrå, yrkesinspektionen m. fl. ävensom bedrivit upplysning och propaganda.

Slutligen må erinras om att föreningen under senaste verksamhetsår på uppdrag organiserat och delvis genom egna tjänstemän utfört besiktning av omkring 300 större statliga förråd, som lyda under statens reservförrådsnämnd och statens livsmedelskommission. Föreningen har även lett eller biträtt vid de statliga brandskyddskurser, som anordnats för personal från armén, marinen och flygvapnet, samt även verkställt eller biträtt vid besiktning av ett antal militära etablissement. Enär landet ännu saknar en riksbrandinspektion, har föreningen i allt större utsträckning av statliga myndigheter anlitats för utredningar och yttranden i viktigare brandskyddsfrågor.

På grund av de ständigt ökade anspråk, som ställts på föreningen, hade, framhåller föreningen härefter, ett underskott av nära 24,000 kronor uppstått å 1941 års verksamhet.

Departementa-
chefen.

Svenska brandskyddsföreningens såväl upplysande som rådgivande verksamhet i brandskyddets tjänst torde vara av den art, att denna verksamhet alltså bör erhålla ett visst bidrag från statsmakternas sida.

Jag kan dock icke nu tillstyrka någon ökning av statsbidraget utan förordar ett oförändrat bidragsbelopp av 2,000 kronor.

Med avseende å villkoren för bidragets åtnjutande bör i huvudsak gälla vad som föreskrivits för erhållande av bidraget för detta budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budget-
året 1943/44 anvisa ett anslag av..... kronor 2,000.

[56.] 14. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, som på initiativ av dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet bildades den 15 november 1934, hava för budgetåren 1935/36—1942/43 anslag anvisats med

respektive 50,000, 50,000, 100,000, 100,000, 100,000, 75,000, 50,000 och 50,000 kronor. Anslagen hava avräknats mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 3 oktober 1942 har *nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* hemställt om anslag för nästa budgetår. Föreningen har till en början lämnat en redogörelse för sin verksamhet under budgetåret 1941/42 samt för de åtgärder, som för närvarande äro under övervägande. Beträffande denna redogörelse torde jag få hänvisa till handlingarna.

Nationalföreningens ekonomiska förhållanden under budgetåret 1941/42 framgå av föreliggande bokslut, enligt vilket inkomster och utgifter utgjort:

Inkomster.

	Kronor
Anslag.....	50,000: —
Medlemsavgifter	3,508: 94
Räntor.....	2,982: 86
Trafikveckan i Stockholm	6,721: 68
Utgifter utöver inkomster.....	12,823: 83
Summa kronor	76,037: 31

Utgifter.

	Kronor
Löner och arvoden.....	27,160: 60
Kontorskostnader	4,776: 58
Propaganda	18,307: 81
Diverse utgifter	4,498: 34
Trafikundervisning	15,540: 36
Dyrtidstillägg	5,753: 62
Summa kronor	76,037: 31

Kapitalbehållningen den 30 juni 1942 uppgick till 66,432 kronor 19 öre. Denna vore dock, upplyser föreningen, enligt tidigare uppgjort arbetsprogram reserverad för vissa särskilda ändamål, vilka på grund av tidsförhållandena ännu icke kunnat komma till utförande men som avsåges att successivt genomföras från och med ingången av budgetåret 1942/43.

För ifrågavarande särskilda ändamål och de ungefärliga kostnaderna för desamma tillgodoseende har i skrivelsen lämnats en redogörelse. De beräknade kostnaderna för ändamålen ifråga framgå av följande sammanställning:

	Kronor
Ny trafikfilm	30,000
Skiptikonbilder för vissa skolor å landsbygden.....	8,000
Fortsatta kurser för lärare i trafikundervisning	10,000
Tryckning och distribution av nya kursplaner för trafikundervisningen	10,000
Instruktörskurs för lärare i trafikundervisning inom de militära förbanden	7,500
Summa kronor	65,500

För innevarande budgetår har föreningen uppgjort ett arbetsprogram, som i huvudsak innebär ett fortsättande och utbyggande av den tidigare verksamheten. För programmets genomförande har föreningen beräknat följande kostnader:

	Kronor
Administration och central propaganda	35,000
Trafikundervisning och allmän propaganda	15,000
Diverse utgifter	8,000
Summa kronor	58,000

Om man bortsåge från de för de förutnämnda särskilda ändamålen reserverade medlen skulle sålunda, uttalar föreningen, vid utgången av budgetåret 1942/43 föreningens kapitaltillgångar vara uttömda.

Rörande den planerade verksamheten under budgetåret 1943/44 samt därav föranlett medelsbehov har föreningen anfört:

På grund av den allmänna prisstegring, som inträtt och alltjämt fortgår, måste föreningen räkna med att tidigare beräknade kostnader för vissa planerade speciella åtgärder, liksom även för den allmänna propagandan och för den interna verksamheten, komma att ökas. Likaså måste föreningen vara beredd att, om under budgetåret 1943/44 krisförhållandena skulle upphöra, giva sin allmänna verksamhet det innehåll och den form, som betingas därav, ävensom att med hänsyn därtill ytterligare intensifiera särskilt den allmänna propagandan.

Redan nu har det visat sig, att den avsevärt minskade motorfordons-trafiken medfört, att den allmänna verksamheten ute i trafiken i icke ringa mån börjat slappna. Särskilda problem uppställas härvid av den ständigt ökande cykeltrafiken, vilken ännu icke hunnit anpassa sig efter de krav, som ur trafiksäkerhetssynpunkt måste ställas på den. Dessa förhållanden, vilka återspeglas i en från krisens inbrott stigande olycksfrekvens, kräva från det centrala trafiksäkerhetsorganets sida oavslätlig uppmärksamhet och oavbrutet fortgående upplysning och undervisning.

Skulle utvecklingen tillåtas ostört fortgå, med endast sporadiska och tillfälliga ingripanden från de ansvariga instansernas sida, skulle förhållandena kunna bli av katastrofal karaktär, då trafiklivet i en framtid återtager sin mera normala karaktär. En ström av motorfordon med ovana och otrimmade förare skulle då hänvisas att färdas tillsammans med mängden cyklister, vilka i sin tur äro ovana att ute på färdevägarna möta annat än enstaka motorfordon.

Med tanke härpå måste ett oavslätligt, ständigt fortgående och fördjupat trafiksäkerhetsarbete anses vara en av samhällets allra angelägnaste beredskaps- och skyddsåtgärder. Insikten härom börjar också göra sig alltmer gällande med därav följande stegrade krav på det centrala trafiksäkerhetsorganet. Anspråken på föredrag och material jämte annan medverkan ha från myndigheter, korporationer och organisationer inom trafikens och trafiksäkerhetens område ständigt stegrats. Med hänsyn till sin ställning som en på regeringsinitiativ bildad och med statsmedel understödd centralorganisation för upplysnings- och undervisningsverksamhet på trafiksäkerhetens område finner nationalföreningen det angeläget, att i den utsträckning så är möjligt och i övrigt anses lämpligt dessa framställningar tillmötesgå. Genom denna, säkerligen huvudsakligen genom föreningens egen verksamhet framkallade, ökade livaktighet inom det lokala och enskilda trafiksäkerhets-

arbetet ha under de senaste budgetåren de medel, som stått föreningen till buds för den allmänna propagandan, visat sig vara otillräckliga. Samtidigt ha föreningens administrativa resurser visat sig vara ur flera synpunkter icke nöjaktiga.

Vad nationalföreningens centrala administration beträffar, bör framhållas, att kostnaderna för förhyrande av kontorslokaler på grund av särskild uppgörelse med Stockholms stads gatukontor äro exceptionellt låga. Det torde kunna förutses, att detta förhållande icke kan för all framtid bibehållas bland annat på grund därav, att de på så sätt disponerade lokalerna alltmer visat sig vara otillräckliga och otillfredsställande.

Beträffande kanslipersonalen består denna, sedan den förutvarande sekreteraren på egen begäran beviljats avsked från och med ingången av februari månad 1942, förutom av verkställande direktören endast av ett kvinnligt kanslibiträde jämte en arkivarie, samtidigt även redaktör. Med hänsyn till omfattningen och beskaflenheten av nationalföreningens verksamhet är denna personal uppenbarligen icke tillfyllest. Sekreterarbefattningen bör därför återbesättas så snart ske kan, varjämte extra arbetskraft måste anlitas i ökad omfattning. Övriga lithörande kostnader, såsom för kontorsmaterial och distribution, bli givetvis beroende av verksamhetens omfattning, men att döma av de arbetsuppgifter, som förestå, kan det antagas, att slutsumman icke oväsentligt kommer att överstiga det belopp, som för samma ändamål beräknats för budgetåret 1942/43.

Under första etappen av sin verksamhet, vilken nu kan anses vara tillryggalagd, såg nationalföreningen som sin huvudsakliga uppgift att bringa alla medborgare till insikt om trafikolyckornas innebörd och sociala betydelse. De initiativ, som i detta syfte togos, och de åtgärder, vilka därför genomfördes, måste självfallet åvila föreningen direkt och centralt. Sedan numera trafiksäkerhetsarbetet fått en allt vidare lokal förankring, måste ett av föreningens främsta strävanden vara att i görligaste mån decentralisera sin verksamhet. En riksomspännande, alla befolkningslager och åldersgrupper omfattande upplysning och undervisning av den art, som åvilar föreningen kan icke, som erfarenheten alltmer gjort uppenbart, med fördel ombesörjas uteslutande från ett till Stockholm förlagt kansli. Trafiksäkerhetspropagandan förutsätter enligt sin natur intimast möjliga anpassning till skiftande lokala och andra förhållanden. I allt större utsträckning har arbetet inom föreningens kansli måst inriktas på rådgivnings- och instruktionsverksamhet för de orter och institutioner, vilka beröras av föreningens propaganda. Särskilt ha därvid ifrågakommit personliga besök av verkställande direktören. Med den allt större omfattning, det centrala upplysnings- och undervisningsarbetet på trafiksäkerhetsområdet tager allteftersom det utsträcker till nya fält och grupper, och med hänsyn till de begränsade resurser, med vilka det centrala kansliet är utrustat, är det tydligt, att mycket skulle vinnas, om föreningen kunde komma i åtnjutande av på lämpligt sätt utbildade instruktörer inom olika delar av landet. Under det budgetår, vilket nu avses, kommer detta spörsmål att ingående dryftas inom föreningen, så att detaljerade förslag kunna komma att framläggas före budgetårets slut.

En mycket betydelsefull fråga, vilken också snart måste vinna sin lösning, är den vid tidigare tillfällen berörda om startandet av ett nationalföreningens eget tidningsorgan. Även detta spörsmål kommer att bli föremål för utredning och planläggning.

Beträffande *den allmänna propagandan* måste denna, därest nu rådande förhållanden bestå, fortgå enligt i huvudsak samma grunder och i samma former som under närmast föregående verksamhetsår.

Den ständigt ökade cykeltrafiken kräver sålunda fortsatta speciella åtgärder och föreningen kommer därför att, som hittills, ägna hithörande spörsmål all uppmärksamhet och dels själv, dels i samarbete med andra trafiksäkerhetsorganisationer driva upplysnings- och undervisningsverksamhet för åstadkommande av ordning och reda i cykeltrafiken till undvikande i möjligaste mån av olyckor i samband med denna.

Verksamheten i form av allmänna trafikdagar måste också beräknas fortgå efter samma former som hittills och i ständigt vidgad omfattning. Sålunda har erfarenheten visat det vara oundgängligt, att denna form av undervisning och upplysning utsträcker att omfatta även landsbygden, något som hittills med hänsyn till de starkt begränsade medel, som stått föreningen till buds, icke varit möjligt annat än i mycket ringa och otillräcklig utsträckning.

Åtgärder för stödjande av den obligatoriska trafikundervisningen komma även att under nu ifrågavarande budgetår intaga framskjuten plats på föreningens program. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas frågan om utbildning av instruktörer inom de särskilda skoldistrikten liksom åt spörsmålet om åstadkommande av ändamålsenliga hjälpmedel. Främst kommer härvid ifråga, utöver de i det föregående omnämnda särskilda åtgärder, för vilka medel reserverats, färdigställandet av en ny särskilt för skolundervisningen sammanfattad broschyr, avsedd att ersätta den sedan några år utgånga.

Utgifterna till nationalföreningens verksamhet under budgetåret 1943/44 ha beräknats uppgå till följande belopp:

	Kronor
Administration och centralt ordnad propaganda	45,000
Allmän och lokalt ordnad propaganda i städer och landskommuner	35,000
Åtgärder till stöd för den obligatoriska trafikundervisningen i rikets skolor	15,000
Övrig propaganda, företrädesvis bland industriens och större företags personal, fackföreningar, motor- och cykelorganisationer, föreningar, ungdomsrörelser, studiecirklar m. m.	15,000
Summa kronor	110,000

Sistnämnda belopp har nationalföreningen funnit erforderligt för att kunna på ett ur trafiksäkerhetssynpunkt tillfredsställande sätt fullfölja sin stadgenliga uppgift. Med hänsyn till de rådande krisförhållandena har föreningen emellertid inskränkt sitt anslagsäskande till 100,000 kronor, motsvarande det anslag föreningen tidigare erhållit under budgetåren 1937/38—1939/40.

Under åberopande av det anförda hemställer nationalföreningen om ett statsbidrag för budgetåret 1943/44 av 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

De rådande förhållandena ha medfört, att trafiken å vägarna och gatorna i avsevärd mån ändrat karaktär. Medan motortrafiken minskats, har å andra sidan cykeltrafiken undergått en kraftig stegring. Detta förhållande har icke, såsom kunnat förväntas, lett till en minskad olycksfallsfrekvens, utan olyckornas antal har i stället visat stigande tendens. Anledningen härtill torde måhända vara att tillskriva en viss avslappning i den allmänna verksamheten hos trafikanterna. En i lämpliga former bedriven trafiksäkerhetspropaganda, som tar sikte på att förmå trafikanterna att i möjligaste mån

anpassa sig efter de nya krav, som under nuvarande förhållanden måste ställas på dem, är därför väl motiverad.

Bland de olika organ, som närmast hava att syssla med trafiksäkerhetsfrågorna, intager nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande en central ställning. Sedan omkring åtta år bedriver föreningen, huvudsakligen med stöd av statsbidrag, en verksamhet, som tar sikte på att hos allmänheten sprida ökad kännedom om de föreskrifter, som utfärdats för trafikens reglering, samt om vikten av att dessa föreskrifter efterföljas. Främst har detta skett efter två linjer, nämligen genom trafikundervisning i skolorna och genom trafikpropaganda bland allmänheten, därvid bland annat olika kategorier trafikanter och yrkesgrupper systematiskt blivit föremål för propaganda.

Då föreningen enligt min mening fyller en betydelsefull uppgift, anser jag, att den även för nästa budgetår bör erhålla ett lämpligt avvägt statsbidrag, utan vilket verksamheten icke torde kunna fortsättas. I nuvarande statsfinansiella läge finner jag mig emellertid icke kunna tillstyrka, att någon ökning sker av det utgående bidragsbeloppet 50,000 kronor. Det uppgjorda programmet torde få i motsvarande mån beskäras. I anslutning till hittills tillämpad praxis bör anslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 50,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[57.] 15. **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar, förslagsanslag.** Från och med budgetåret 1935/36 har årligen under sjätte huvudtiteln anvisats ett förslagsanslag av 10,000 kronor, benämnt »Bidrag till vissa internationella sammanslutningar», för bestridande av utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen. Dessa bidrag ha förut utgått av anslaget för bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Ifrågavarande bidrag utbetalas i franska francs. Huruvida bidragen med hänsyn till den internationella situationen komma att utbetalas för nästa budgetår kan icke nu avgöras. För att medel för ändamålet skola finnas tillgängliga, bör emellertid ett anslag å 10,000 kronor anvisas jämväl för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 10,000.

[58.] 16. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1940/41—1942/43 anvisats med 65,000 kronor. Då detta belopp synes erforderligt även för nästa budgetår, torde anslaget böra anvisas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 65,000.

[59.] 17. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1939/40—1942/43 anvisats med respektive 30,000 kronor, 25,000 kronor, 25,000 kronor och 20,000 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,000.

[60.] 18. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Anslaget, som för innevarande budgetår är anvisat med 62,000 kronor, torde för nästa budgetår kunna med hänsyn till beräknad belastning nedräknas till 55,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 55,000.

[61.] 19. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Anslaget, som för innevarande budgetår utgår med 15,400 kronor, torde för nästa budgetår böra minskas med 1,200 kronor och alltså anvisas med 14,200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 14,200.

[62.] 20. **Kristillägg, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande kristillägg under budgetåret 1943/44 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Kristillägg* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 750,000.

Sjätte huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1942/43..	kronor 106,222,600,
skulle, under förutsättning av bifall till vad jag föreslagit, för budgetåret 1943/44 uppgå till	» 136,963,000.
Anslagen av skattemedel i allmänhet , vilka för budgetåret 1942/43 utgått med.....	» 18,544,200,
skulle, vid bifall till vad jag föreslagit, för nästa budgetår utgöra	» 33,224,700.

Mot de mot automobilskattemedlen under sjätte huvudtiteln avräknade anslagen för budgetåret 1942/43, sammanlagt.....	kronor 87,678,400,
skulle för budgetåret 1943/44 svara anslag till ett sammanlagt belopp av	» 103,738,300.

Vid jämförelse mellan anslagssummorna för löpande budgetår och för budgetåret 1943/44 framgår, att huvudtitelns slutsumma ökats med 30,740,400 kronor, av vilken summa 16,059,900 kronor avse belopp, som avräknas mot automobilskattemedlen. Beträffande sistnämnda belopp må anmärkas, att bland anslagen under vägväsendet för innevarande budgetår ett anslag å 6,000,000 kronor för militära ändamål avräknas mot automobilskattemedlen, medan i huvudtiteln för nästa budgetår sammanlagt lika stort belopp, avseende jämväl militära ändamål, förutsatts icke skola avräknas mot automobilskattemedlen utan utgå av vanliga skattemedel. Ökningen av anslag, som avräknas mot automobilskattemedlen, beror i huvudsak på stegrade utgifter i samband med statens övertagande av väghållningen på landet. Bortsett från den ökning, som sammanhänger med att förenämnda belopp å 6,000,000 kronor för militära ändamål föreslagits skola utgå av vanliga skattemedel, beror den ökade belastningen i övrigt å dessa medel i huvudsak på ökade ersättningsbelopp till postverket för vissa portofria försändelser.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

F. Wessberg.

Register

till

Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Kommunikationsdepartementet.

Sid.		Kronor
	Kommunikationsdepartementet:	
1	Avlöningar.....	309,600
2	Omkostnader	154,000
	Säger för kommunikationsdepartementet	463,600

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	235,000
	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:	
12	Avlöningar, därav 500,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	* 1,000,000
15	Omkostnader, därav 100,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	* 200,000
15	Vägorganisationen i länen, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 3,500,000
	Vägbyggnader och vägunderhåll:	
15	Bidrag till vinterväghållningen på landet, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 8,500,000
16	Bidrag till vägunderhållet på landet i övrigt m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	* 42,000,000
16	Vägskatteutjämningsbidrag, att avräknas mot automobilskattemedlen	230,000
16	Vinterväghållningen på landet, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 9,000,000
16	Barmarksunderhållet på landet, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 20,000,000
17	Projektering av vägar och broar på landet, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 250,000
17	Nyanläggning av landsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 2,000,000
17	Nyanläggning av ödebygdsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 600,000
17	Vägförbättringsarbeten på landsbygden, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 5,000,000
17	Stensättning av vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 1,000,000
18	Byggande av broar, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 2,500,000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
18	Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.....	3,800,000
19	Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet	2,200,000
20	Bidrag till underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 4,850,000
20	Bidrag till byggande och förbättring av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 1,500,000
20	Bidrag till byggande av enskilda vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 600,000
21	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	* 1,000,000
21	Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	100,000
23	Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	* 140,000
23	Avsättning till statens automobilskattemedelsfond	100
	Hamnar och farleder:	
23	Bidrag till hamn- och farledsundersökningar	8,000
24	Bidrag till handelshamnar och farleder	100,000
25	Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder	200,000
28	Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder..	100,000
30	Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar	200,000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	110,813,100

C. Vägtrafikväsendet.

33	Besiktning av motorfordon.....	777,000
39	Registrering av motorfordon	1,000
41	Bidrag till vissa kommunikationsändamål	25,000
	Statens biltrafiknämnd:	
42	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	64,100
47	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen....	19,200
	Säger för vägtrafikväsendet	886,300

D. Byggnadsväsendet.

	Byggnadsstyrelsen:	
49	Avlöningar.....	762,600
60	Omkostnader	98,600
	Länsarkitektsorganisationen:	
62	Avlöningar	747,600
70	Omkostnader	92,500
71	Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.	70,000
73	Restaureringsarbeten å Stockholms slott	25,000
	Säger för byggnadsväsendet	1,796,300

* Beräknat belopp.

E. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
74	Byggnadsstyrelsens delfond	* 394,000
74	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t med- givna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor ..	5,000
74	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsän- delser	10,150,000
76	Ersättning till postverket för befordran av militärbrev	5,400,000
76	Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteupp- börden	1,650,000
76	Ersättning till postverket för befordran av enskildas försän- delser i ransoneringsärenden	4,000,000
85	Försvarsberedskap vid statens järnvägar	350,000
86	Extra besiktningar av luftfartyg m. m.	2,000
87	Ersättningar för skador vid eldsläckning	10,000
	Statens brandskola:	
88	Avlöningar	46,500
94	Omkostnader	28,000
95	Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund	2,000
97	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2,000
98	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främ- jande, att avräknas mot automobilskattemedlen	50,000
103	Bidrag till vissa internationella sammanslutningar	10,000
103	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	65,000
104	Extra utgifter	20,000
104	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	55,000
104	Barnstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	14,200
104	Kristillägg	* 750,000

Säger för diverse 23,003,700

Summa för huvudtiteln **136,963,000**

* Beräknat belopp.

Bilaga till

1943 års statsverksproposition.

Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, redogör härafter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet, och anför därvid.

A. Finansdepartementet.

[1.] **1. Finansdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 460,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 28 november 1941 fastställt personalförteckning för finansdepartementet, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1942 (statsliggaren sid. 359). Vidare har Kungl. Maj:t den 22 maj 1942 fastställt följande avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	255,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	131,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	50,000

Summa kronor 460,000.

Vissa ändringar i avlöningsstaten synas påkallade med hänsyn till arbetsförhållandena på departementets regeringsrättsbyrå. Härom må följande anföras.

Antalet inkomna mål å byrån är i stigande. Sålunda ha under 1942 inkommit 1,094 mål, därav 105 krigskonjunkturskattemål, medan hela antalet inkomna mål under 1941 utgjort 976, varav 17 krigskonjunkturskattemål. Krigskonjunkturskattemålen kräva i regel längre tid för beredning och föredragning än övriga skattemål. I detta sammanhang må nämnas, att stegringen av antalet besvär över taxering till krigskonjunkturskatt torde nödvändiggöra en förstärkning av kammarrätten på sätt närmare utvecklas under punkten 7 i det följande. En snabbare tillströmning av skattemål till regeringsrätten kan vidare förväntas som följd av den från och med den 1 januari 1943 ikraftträdde omorganisationen av kammarrätten.

För att de sålunda nytillkommande målen i regeringsrätten skola kunna avgöras utan onödigt dröjsmål bör en förstärkning av regeringsrättsbyrån äga rum.

Antalet i personalförteckningen upptagna föredragande på byrån uppgår nu till fyra. Därutöver tjänstgör tillfälligt en extra föredragande, vilken äger — utöver honom tillkommande avlöningsförmåner såsom assessor i kammarrätten — uppbära den vikariatsersättning enligt bestämmelserna i 19 § 2 mom. civila icke-ordinariereglementet, som tillkommer honom vid förordnande att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på extra ordinarie föredragande i regeringsrätten.

Den tillfälliga förstärkningen av byrån med en extra föredragande synes böra bibehållas under hela nästa budgetår. Departementets icke-ordinariepost ger emellertid icke tillräckligt utrymme för avlöning åt en dylik föredragande under en längre tidrymd. Med hänsyn härtill finner jag anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal böra ökas med 11,000 kronor. För varje föredragande erfordras i regel en amanuens och ett skrivbiträde, båda å halvtid. Jag förutsätter emellertid, att kostnaderna för erforderlig ökning av amanuens- och biträdespersonalen skola kunna bestridas inom ramen av nu anvisade medel. På grund av vad sålunda anförts beräknar jag anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till 142,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde böra höjas till 51,000 kronor.

I övrigt synes ingen ändring av avlöningsstaten påkallad.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	»	255,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	142,000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	51,000
Summa kronor		472,000;

dels ock till Finansdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av . . kronor 472,000.

[2.] **2. Finansdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 52,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 22 maj 1942 fastställt omkostnadsstat för finansdepartementet (statsliggaren sid. 359).

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Finansdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 52,000.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[3.] **1. Kammarkollegiet: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 394,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 22 maj 1942 fastställt personalförteckning för kammarkollegiet (statsliggaren sid. 360). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	258,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	86,000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	50,000
Summa kronor		394,000.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *kammarkollegiet* framlagt förslag rörande medelsbehovet för budgetåret 1943/44. Ämbetsverket har därvid hemställt, att en notariebefattning i lönegraden Eo 21 måtte upptagas i personalförteckningen. Till stöd härför har kollegiet anfört i huvudsak följande.

Redan i fjolårets anslagsäskanden framhöll kollegiet, att arbetsbördan på arkivet länge utgjort en källa till bekymmer för kollegiet samt att densamma

på senare tid på grund av vissa nytillkomna grupper ärenden antagit ännu mera hotande proportioner. En avsevärd skärpning av situationen har där-
 efter inträtt, såsom framgår av följande siffror ur arkivets arbetsstatistik:

	1938	1939	1940	1941
inkomna ärenden.....	241	209	498	826
balanserade »	134	137	378	861

Den nuvarande stora balansen å arkivet hotar att förrycka arbetet icke blott på arkivet utan även på kollegiets övriga avdelningar dels därigenom att en remiss till arkivet av ett ärende, särskilt om detta är av något vidlyftigare natur, ofta måste innebära en försening under årtal av ärendets slutliga behandling och dels därigenom att på byråerna och advokatfiskalskontoret i följd härav i växande grad måste företagas tidsödande arkivutredningar, som lämpligen bort ankomma på arkivet. Förhållandena synas vara av beskaffenhet att tarva snara åtgärder. Kollegiet föreslår, att arkivet under en tid framåt tillföres extra arbetskraft för balansens avarbetande. Den för arkivet beräknade notarien har, som tidigare anmälts, måst överflyttas till fjärde byrån för att efter den år 1932 skedda indragningen av sekreterar- och notarietjänsterna å byrån lämna erforderligt biträde med byråns omfattande arbete. Icke någon av de nuvarande fyra ordinarie notarierna i ämbetsverket har den erfarenhet, som är nödvändig för verkställande av självständiga utredningar av det slag, varom här är fråga och för vilka jämväl kräves särskild fallenhet för arkivarbete. För förstärkning av arbetskrafterna tarvas en tjänsteman, åt vilken kan anförtras att på eget ansvar såsom en andre arkivarie handlägga på arkivet förekommande ärenden. Med hänsyn till befattningens svårighetsgrad samt tillika dess tillfälliga natur synes åt densammas innehavare böra givas tjänsteställning såsom extra ordinarie tjänsteman i 21 lönegraden.

Till avlöning åt nämnde befattningshavare har kollegiet under icke-ordinarieposten beräknat ett belopp av 6,800 kronor. Därutöver har ämbetsverket funnit erforderligt, att nämnda anslagspost höjes med 2,600 kronor, varav 1,000 kronor till löneklassuppflyttningar, 800 kronor för att möjliggöra uppflyttning till åtminstone 16 lönegraden av tre amanuenser, som vid ingången av budgetåret 1943/44 komme att ha tillhört 15 lönegraden i nära fem år, samt återstoden till höjningar med hänsyn till kristiden av vissa från verket utbetalta arvoden, bland annat 300 kronor till arvodeshöjning åt en av kammarkollegiet och Svea hovrätt gemensamt anställd nattvakt.

Förslaget innebär vidare, att även för nästa budgetår medel skulle anvisas dels med 6,000 kronor till arbetsförstärkning å kollegiets fjärde byrå för behandlingen av prästlöneregleringsärenden och ärenden i anledning av den nya klockarlagstiftningen, dels ock med 5,600 kronor till avlönande av en amanuens i högst lönegraden Eo 18 med uppgift att biträda å advokatfiskalskontoret. Rörande behovet av dessa förstärkningar har ämbetsverket bland annat framhållit följande.

Även om arbetet med prästlöneregleringen successivt minskar i omfång och de av den nya klockarlönelagstiftningen föranledda ärendena på grund av vunnit erfarenhet kunna handläggas snabbare än tidigare, är det dock för ett snabbt och kontinuerligt avarbetande av ärendena erforderligt att bibehålla arbetsförstärkningen å fjärde byrån. Antalet prästlöneärenden kan väntas uppgå till omkring 70 för år 1943 och till något över 40 för år 1944. Antalet

inkomna s. k. klockarärenden utgjorde den 1 juli 1942 706, varjämte ytterligare ett antal är att förvänta. Intill nämnda tidpunkt och under loppet av omkring två år ha 301 dylika ärenden avgjorts, varför alltså 405 av de redan inkomna ärendena återstå att behandla.

För fortsatt personalförstärkning å advokatfiskalskontoret talar den omständigheten, att de temporära arbetsuppgifter, för vilka ifrågavarande amanuens ursprungligen tillsatts, alltjämt kvarstå i stora delar. Arbetet med inlösen och avlösning av frälseräntor måste bedrivas ännu några år framåt och handläggningen av de till närmare 1,000 beräknade s. k. landgilleärendena har endast hunnit påbörjas.

Enligt vad under hand upplysts utgjorde arbetsbalansen på advokatfiskalskontoret vid 1940 års utgång 1,261, vid utgången av 1941 1,285 och den 1 juli 1942 1,329 ärenden.

De i kammarkollegiets framställning angivna svårigheterna i fråga om arbetsförhållandena å kollegiets arkiv finner jag i nuvarande läge icke böra föranleda inrättande av någon ny befattning hos kollegiet. Ämbetsverkets förslag i övrigt om höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal synes mig jämväl böra avböjas, såvitt angår medel till icke-automatiska löne- eller arvodesförbättringar. Jag kan sålunda endast tillstyrka en uppräkningsav anslagsposten med 1,000 kronor till löneklassuppflyttningar.

Vad kollegiet anfört rörande behovet av personalförstärkningar fortsättningsvis å kollegiets fjärde byrå och å advokatfiskalskontoret bör föranleda att liksom för innevarande budgetår i icke-ordinarieposten inräknas ett belopp av 11,600 kronor för nämnda ändamål. Den anhopning av ärenden, som föranlett förstärkningen å fjärde byrån, bör emellertid väsentligen kunna avarbetas under innevarande och nästa budgetår, varför jag utgår ifrån, att förstärkningen av denna byrå icke kommer att bli behövlig efter utgången av budgetåret 1943/44.

Övriga i avlöningsstaten upptagna anslagsposter böra hållas oförändrade.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 258,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.	» 87,000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 50,000
Summa kronor 395,000;	

dels ock till Kammarkollegiet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 395,000.

[4.] **2. Kammarkollegiet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 36,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 22 maj 1942 fastställt omkostnadsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1942/43 (statsliggaren sid. 360). Omkostnadsstaten upptager bland annat en post till sjukvård m. m. å 1,500 kronor och en post till expenser å 30,800 kronor, varav 22,800 kronor beräknats för övriga expenser.

Kammarkollegiet har i sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1942 föreslagit, att posten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen 1941/42 måtte höjas till 2,500 kronor samt att för övriga expenser måtte beräknas 23,800 kronor, eller 1,000 kronor mer än för innevarande budgetår. Till stöd för sistnämnda höjning har ämbetsverket åberopat de högre telefonavgifterna, stegrade kostnader för städning samt prisstegringen i övrigt.

Departements-
chefen.

Anslaget torde böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 36,000.

[5.] **3. Statskontoret: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 591,000 kronor. Personalförteckning för statskontoret har av Kungl. Maj:t fastställts den 22 maj 1942 (statsliggaren sid. 361).

Kungl. Maj:t har vidare den 22 maj 1942 fastställt följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 308,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	» 208,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 75,000

Summa kronor 591,000.

I skrivelse den 27 augusti 1942 har *statskontoret* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Ämbetsverket har därvid föreslagit, att en förste revisorsbefattning i lönegraden Eo 24 och en sekreterartjänst i lönegraden Eo 26, båda å pensionsbyrån, ävensom en befattning som biträdande ombudsman i lönegraden Eo 24 måtte uppföras å ordinarie stat. Till stöd härför har anförts, att de skäl, som föranledde, att befattningarna, då de för mer än 5 år sedan inrättades, upptogos såsom allenast extra ordinarie, icke längre kunde anses föreligga. Trots angelägenheten att iakttaga återhållsamhet i statsutgifterna ansågo ämbetsverket sig icke kunna underlåta att nu framlägga förslag i ämnet.

För åstadkommande av en lämpligare avvägning av antalet biträdesbefattningar i ordinarie och icke-ordinarie ställning har statskontoret vidare föreslagit, att i personalförteckningen upptagas ytterligare fyra ordinarie biträdesbefattningar, varav två i lönegraden A 4 och två i lönegraden A 2.

Utgifterna å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle vid oförändrad personalförteckning, enligt statskontorets beräkningar, för nästa budgetår uppgå till 324,409 kronor, vilket belopp med 16,409 kronor överstiger det belopp vartill anslagsposten bestämts för innevarande budgetår. Därvid har förutsatts, att en expeditionsvaktjänst fortsättningsvis förblir vakant. Vid ett genomförande av de föreslagna ändringarna i personalförteckningen beräknar statskontoret att utgifterna å anslagsposten för nästa budgetår skulle ökas med ytterligare 37,717 kronor till i runt tal 362,000 kronor.

Vid överflyttning till ordinarie stat av förut angivna icke-ordinarie befattningar skulle, enligt statskontorets beräkningar, anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med sammanlagt 38,665 kronor. I höjande riktning ha å andra sidan vissa av ämbetsverket framlagda förslag verkat. Sålunda har föreslagits, att medel skulle beräknas för uppflyttning av tre kontorsbiträden i lönegraden Eo 4, vilka fullgjorde särskilt kvalificerade arbetsuppgifter å statskontorets pensions-expedition, till kanslibiträden i lönegraden Eo 7. Denna åtgärd skulle medföra en kostnadsökning av 1,650 kronor. För fortsatt bestridande under nästa budgetår av ersättningen till en å ämbetsverkets tryckeriexpedition tillfälligt anställd assistent har föreslagits en ytterligare ökning av icke-ordinarieposten. Sistnämnda ökning uppginge, enligt vad under hand uppgivits från statskontoret, till 5,000 kronor.

Under förutsättning av bifall till sina sålunda framlagda förslag har statskontoret, med utgångspunkt från en vid framställningen fogad tablå över sin nuvarande icke-ordinarie personal, beräknat medelsbehovet å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för nästa budgetår till i runt tal 206,000 kronor. Därest den föreslagna överflyttningen av icke-ordinarie personal till ordinarie stat icke kommer till stånd, skulle medelsbehovet å anslagsposten enligt statskontorets beräkningar utgöra i runt tal 249,000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör enligt statskontoret höjas till 80,000 kronor.

I nuvarande läge kan jag icke biträda statskontorets förslag om överflyttning till ordinarie stat av en förste revisorsbefattning i lönegraden Eo 24, en sekreterartjänst i lönegraden Eo 26 och en befattning som biträdande ombudsman i lönegraden Eo 24. Ej heller kan jag förorda inrättande av några ordinarie biträdesbefattningar. Departements-
chefen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har vid förnyade beräkningar, företagna med utgångspunkt från oförändrad personalförteckning, funnits kunna bibehållas vid 308,000 kronor.

Någon uppräknings av anslagsposten till avlöningar till icke-or-

dinarie personal för uppflyttning av kontorsbiträdestjänster från lönegraden Eo 4 till lönegraden Eo 7 anser jag icke böra ske. Enär icke-ordinarieposten för innevarande budgetår är avsedd att inrymma medel för arvode åt den vid ämbetsverkets tryckeriexpedition tillfälligt anställda assistenten, böra ytterligare medel icke anvisas för samma ändamål. En höjning av icke-ordinarieposten i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet torde emellertid enligt av mig inhämtade upplysningar vara påkallad på grund av statskontorets ökade arbetsuppgifter. På fondbyrån har sålunda den utvidgade verksamheten med tertiärlån och bostadsbidrag till barnrika familjer befunnits kräva en personalförstärkning med minst två skrivbiträden, och på pensionsbyrån ha arbetskrafterna måst ökas med en amanuens och ett biträde. Kontrollen över krisförvaltningens tryckerikostnader har vidare medfört behov av ytterligare ett biträde å tryckeriexpeditionen. Avlöningskostnaderna för denna personalförstärkning kunna beräknas till i runt tal 17,000 kronor, rörligt tillägg och kristillägg undantagna. Med hänsyn till den stränga återhållsamhet i fråga om anslagshöjningar, som i nuvarande läge måste iakttagas, vill jag förorda att för ändamålet icke beräknas större höjning av icke-ordinarieposten än 12,000 kronor, varigenom posten för nästa budgetår skulle komma att uppgå till 220,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde böra höjas till 76,000 kronor.

Därest det vid ordnande av den militära förvaltningsorganisationen skulle finnas lämpligt att, på sätt vid remissbehandlingen av 1941 års militära förvaltningsutrednings betänkande av flera myndigheter föreslagits, till statskontoret överflytta handläggningen av pensionsärenden beträffande reservstats- och reservpersonal — vilka nu handläggas å pensionskontoret inom arméförvaltningens civila departement — torde ett ökat anslagsbehov uppkomma för statskontoret. I det ovissa läge, vari frågan för närvarande befinner sig, synes mig lämpligast att icke nu äska medel för ändamålet. I händelse förslag om sådan överflyttning skulle framläggas under riksdagens lopp torde i stället den utvägen få anlitas, att bemyndigande samtidigt inhämtas av riksdagen att med erforderligt belopp överskrida statskontorets icke-ordinariepost.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 308,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 220,000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 76,000

Summa kronor 604,000;

dels ock till Statskontoret: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 604,000.

[6.] 4. Statskontoret: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 99,500 kronor.

Den 22 maj 1942 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2,500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	72,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	20,000
5. Övriga utgifter:		
a. Förvaring i riksbanken av värdehandlingar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
b. Besiktning och värdering av fastigheter, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
		» 4,000

Summa kronor 99,500.

Av posten till expenser må tagas i anspråk till bränsle, lyse och vatten förslagsvis 19,000 kronor, till övriga expenser för eget behov högst 50,000 kronor samt till övriga expenser för annat än eget behov (tryckning av checkräkningsblanketter m. m.) förslagsvis 3,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 27 augusti 1942 har *statskontoret* framlagt förslag angående medelsbehovet under omkostnadsanslaget för budgetåret 1943/44. Enligt förslaget beräknas till sjukvård m. m. oförändrat belopp, 2,500 kronor, medan posten till reseersättningar med hänsyn till belastningen under budgetåret 1941/42 föreslås nedsatt till 500 kronor. Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten ha med hänsyn till senaste belastningssiffra ansetts icke kunna upptagas till lägre belopp än 20,000 kronor. Beträffande delposten till övriga expenser för eget behov hade statskontoret, enligt vad i skrivelsen anföres, under budgetåret 1941/42 trots största återhållsamhet nödgats hos Kungl. Maj:t utverka medgivande till överskridande med 5,400 kronor av det för ändamålet upptagna beloppet, 48,500 kronor. Kostnaderna för renhållning och städning, som under budgetåret 1940/41 uppgått till 12,509 kronor och under budgetåret 1941/42 till 14,340 kronor, kunde förväntas stiga ytterligare. Med hänsyn härtill ävensom till den alltfjämt fortgående prisstegringen å förnödenheter, som skulle inköpas med anlitan av ifrågavarande delpost, har statskontoret hemställt, att posten måtte bestämmas till minst det belopp, som stått till statskontorets förfogande under budgetåret 1941/42, eller avrundat 54,000 kronor. Delposten till övriga expenser för annat än eget behov har föreslagits till oförändrat belopp, 3,000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck borde enligt statskontorets mening höjas till 32,000 kronor, främst på grund av statsliggarens utvidgning till att omfatta jämväl fjärde huvudtiteln. Delposten till förvaring i riksbanken av värdehandlingar har föreslagits höjd till 3,500 kronor med hänsyn till belastningen under budgetåret 1941/42 och förväntad ytterligare kost-

nadsstegring. Till besiktning och värdering av fastigheter har ämbetsverket beräknat ett till 1,500 kronor förhöjt belopp för möjliggörande av erforderliga undersökningar rörande säkerheterna för ett mycket stort antal in-teckningslån, som övertagits från de förutvarande familjepensionskassorna.

Omkostnadsanslaget för nästa budgetår skulle alltså enligt statskontorets förslag uppgå till $(2,500 + 500 + 20,000 + 54,000 + 3,000 + 32,000 + 3,500 + 1,500 =)$ 117,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot statskontorets beräkningar av anslagsposterna till sjukvård m. m. och reseersättningar samt av den i expensposten ingående delposten till bränsle, lyse och vatten har jag intet att erinra.

Till övriga expenser för eget behov torde böra beräknas samma belopp som för löpande budgetår, 50,000 kronor, medan till övriga expenser för annat än eget behov torde böra avses 2,500 kronor, eller 500 kronor mindre än för innevarande budgetår. Statsliggarens utvidgning synes böra föranleda en uppräknig av anslagsposten till publikationstryck med 10,000 kronor till 30,000 kronor. Av statskontoret föreslagna höjningar av de förslagsvis upptagna delposterna till förvaring i riksbanken av värdehandlingar och till besiktning och värdering av fastigheter med vardera 500 kronor, eller till 3,500 och 1,500 kronor, synas böra godtagas.

Omkostnadsanslaget bör vid sådant förhållande bestämmas till $(2,500 + 500 + 20,000 + 50,000 + 2,500 + 30,000 + 3,500 + 1,500 =)$ 110,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statskontoret: Omkostnader för budgetåret 1943/44
anvisa ett förslagsanslag av kronor 110,500.

[7.] 5. Kammarrätten: Avlöningar, förslagsanslag. Under rubriken Kammarrätten äro i riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisade bland annat ett förslagsanslag å 700,000 kronor till avlöningar samt ett förslagsanslag å 31,000 kronor till omkostnader. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1942 fastställt personalförteckning för kammarrätten att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1943 (statsliggaren sid. 262—263). Gällande avlönings- och omkostnadsstater för kammarrätten ha fastställts genom beslut den 30 juni 1942 (statsliggaren sid. 363—364). Avlöningsstaten, vilken gäller tills vidare från och med budgetåret 1942/43, är av följande innehåll:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis .. kronor 367,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, förslagsvis	»	14,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	233,000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	86,000

Summa kronor 700,000.

Vid 1942 års riksdag fastställdes ny organisation för kammarrätten (se prop. nr 289 och skriv. nr 462). Den nya organisationen, vilken bygger på ett förslag av beskattningsorganisationssakkunniga, innebär i huvudsak, att kammarrätten indelats i sex fast organiserade divisioner, var och en under ledning av en divisionsordförande. I sin dömande verksamhet arbeta dessa divisioner på avdelningar. Varje division består av, förutom ordföranden, fyra ledamöter samt en extra föredragande utan ledamotskap, varjämte divisionen tilldelats viss rättsbildad biträdespersonal. Skrivarbetet är avsett att såvitt möjligt sammanföras till ett för hela ämbetsverket gemensamt kansli. Samtidigt ha genomförts enhetliga bestämmelser beträffande sammansättningen av de dömande avdelningarna inom kammarrätten. Därjämte ha föreskrifter meddelats om kammarrättens förstärkning med särskilda sakkunniga i vissa fall. Ny instruktion för kammarrätten har utfärdats den 18 december 1942 och trätt i kraft samtidigt med den nya organisationen den 1 januari 1943. Beträffande den nya organisationens detaljer torde få hänvisas till förenämnda proposition.

Enligt vad jag vid anmälan av sagda proposition närmare utvecklat, har syftet med de vidtagna förändringarna varit att — under iakttagande att rättssäkerheten och den enhetliga rättstillämpningen inom kammarrätten bevaras och i viss mån stärkas — åstadkomma ökad snabbhet vid målens handläggning och samtidigt en minskning av kammarrättens arbetsbalans. Ehuru handläggningstiden beträffande beskattningsmålen, vilka utgöra huvudparten av de till kammarrätten inkommande målen, befunnits vara i avsevärd utsträckning beroende av arbetet inom beskattningsnämnderna, ansågs dock frågan om kammarrättens omorganisation böra upptagas till avgörande utan att en eventuell omorganisation av beskattningsnämnderna avvaktades.

Såsom av förenämnda proposition närmare framgår hade nämligen utvecklingen av kammarrättens arbetsbelastning givit anledning till farhågor om en inträdande ökning av arbetsbalansen. Visserligen hade den föregående utvecklingen varit gynnsam, i det att arbetsbalansen under tiden från utgången av år 1935 till utgången av år 1940 minskats till hälften, men trots denna avsevärda nedgång befann sig antalet vid sistnämnda tidpunkt balanserade mål, 6,474, fortfarande på en höjd, som översteg vad som kunde betraktas såsom normalt och för arbetets jämna gång erforderligt. Därjämte förutsågs en väsentlig ökning av arbetsbördan komma att inträda genom lagstiftningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 och år 1941 samt genom omsättningsskattens införande. Med hänsyn till ovissheten om storleken av denna ökning av arbetsbördan förutsatte beskattningsorganisationssakkunniga, att kammarrätten vid behov skulle kunna utökas med en eller flera extra divisioner utöver de sex ordinarie. Dessa extra divisioner skulle organiseras på samma sätt som de ordinarie. I yttrande den 17 april 1942 över sakkunnigförslaget anförde kammarrätten, att den stora tillströmningen av krigskonjunkturskattemål samt det emotsedda antalet besvär över taxeringen till allmän omsättningsskatt antagligen skulle nödsaka kammarrätten att inom en ej avlägsen framtid begära förstärkt arbetskraft.

I skrivelse den 11 september 1942 med anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 har nu *kammarrätten* gjort framställning om inrättande den 1 mars 1943 av en extra division med samma organisation som de ordinarie. *Kammarrätten* har därvid anfört att den omständighet, som i främsta rummet föranledde *kammarrätten* att, innan den nya organisationen av ämbetsverket hunnit tillämpas, göra framställning om förstärkning av *kammarrättens* arbetskrafter, vore det oroväckande stora antal besvär rörande taxering till krigskonjunkturskatt, som under de senaste två åren inkommit till *kammarrätten* och ytterligare vore att förvänta. På grund av det synnerligen tidsödande arbete som dessa mål krävde såväl i vad anginge beredning till föredragning som själva föredragningen, kunde det befaras att krigskonjunkturskattemålen genom sitt antal och sin invecklade beskaffenhet komme att bidraga till en icke oväsentlig stegring av arbetsbalansen i *kammarrätten*. En inom *kammarrätten* verkställd undersökning hade givit vid handen, att en sådan stegring redan uppkommit, och en med ledning härav gjord beräkning av balansens storlek den 31 december 1942 utvisade, att en avsevärd försämring av läget i detta avseende i förhållande till balanssiffrorna för de senast förflutna åren vore att emotse.

Härom anför *kammarrätten* följande.

Den totala balansen till år 1941 utgjorde 6,474 mål och motsvarande siffra till innevarande år var 5,891. Antalet till *kammarrätten* inkomna mål utgjorde år 1940 10,517 och år 1941 9,695. Motsvarande siffra för år 1942 till och med den 31 augusti utgör 9,881. Av de senast nämnda båda summorna utgöra 371 respektive 1,874 antalen under åren 1941 och till den 1 september 1942 inkomna krigskonjunkturskattemål. Redan nu förefinnes en balans å sistnämnda mål av i runt tal 1,900 och enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna ingångna uppgifter angående hos *kammarrätten* anförda besvär i sådana mål samt med hänsyn till vad i övrigt därav kan förväntas inkomma till *kammarrätten*, torde balansen vid instundande årsskifte å samma slags mål kunna beräknas komma att uppgå till cirka 2,500.

Sistnämnda balans som ock totalbalansen vid årsskiftet 1942/43, vilken icke torde komma att understiga i runt tal 9,800 mål (jämför balansen till år 1941 6,474 mål och till år 1942 5,891 mål), har beräknats sålunda, att — för varje slag av mål särskilt — till antalet under 1942 inkomna mål lagts balansen från år 1941 samt från den sålunda uppkomna summan dragits antalet avgjorda mål av samma slag under år 1941. Till det tal, som därvid uppkommit, har lagts det antal mål, som beräknas inkomma under återstående del av innevarande år. Balansen å s. k. vanliga beskattningsmål har sålunda beräknats komma att utgöra cirka 5,100 mål. Motsvarande balans vid sistförflutna årsskifte utgjorde allenast 3,860 mål. Även fattigvårds- och mantalsskrivningsmålen visa tendens att öka. Balansen för dessa mål till år 1942 utgjorde 789, medan den nu beräknade balansen överstiger tusentalet. Samma är förhållandet med anmärknings- och avlöningsmålen, vars balans till år 1942 utgjorde 865 mål och nu beräknats till 1,150 mål.

Summa antal avgjorda mål under år 1941 utgjorde 10,278, därav 177 värnsskattemål, 152 krigskonjunkturskattemål, 1,728 fastighetstaxerings- och skogsaccismål, 5,434 andra beskattningsmål, 881 fattigvårds- och mantalsskrivnings- m. fl. mål, 668 anmärknings- och avlöningsmål samt 1,238 familjebidragsmål. Å värnsskattemålen, fastighetstaxerings- och skogsaccismålen samt familjebidragsmålen har icke beräknats uppkomma balans vid instundande årsskifte.

Kammarrätten har vidare anfört, att denna ökade tillströmning av mål, särskilt krigskonjunkturskattemål, hade inom kammarrätten framkallat oro för att den från och med år 1943 tillskapade nyorganisationen av ämbetsverket icke vore tillfyllest för att på önskvärt sätt möta den allt mer ökade arbetsbördan. En utökning av arbetskraften i kammarrätten ansåges ofrånkomlig, och då beskattningsorganisationssakkunniga för fall, som överensstämde med det nu inträffade, förordat förstärkning av arbetskraften i kammarrätten genom inrättande av en eller flera extra divisioner, ansåge sig kammarrätten icke kunna underlåta att nu göra framställning om inrättande av ytterligare en division. Givetvis vore det önskvärt, att den nya extra divisionen med hänsyn till rådande förhållanden komme till stånd redan från årsskiftet, samtidigt som den nya organisationen trädde i tillämpning, men kammarrätten ansåge med avseende å den bristande erfarenheten beträffande de nya arbetsmetoderna likväl, att det kunde anstå med inrättande av en extra division till den 1 mars 1943.

Denna division skulle liksom övriga divisioner komma att bestå av 3 kammarrättsråd, därav en ordförande, 2 assessorer och en extra föredragande, varjämte kammarrätten för densamma beräknat kanslipersonal till följande antal, nämligen 2 amanuenser, 1 kontorsbiträde och 1 skrivbiträde. Enligt kammarrättens beräkningar skulle den nya divisionen under budgetåret 1943/44 draga en kostnad för avlöningar av i runt tal 89,000 kronor inklusive 3,000 kronor till vikariatsersättningar. Kammarrättens ökade personalbehov skulle, på grund av den extra divisionens tillfälliga karaktär, fyllas med uteslutande extra ordinarie personal. I anslutning till det anförda föreslår kammarrätten, att avlöningsanslaget, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 700,000 kronor, ökas till 789,000 kronor för nästa budgetår. Till omkostnader hemställer kammarrätten om anvisande av oförändrat belopp eller 31,000 kronor. För bestridande av kostnaderna för avlöningar till den nya divisionen under tiden 1 mars—30 juni 1943 hemställer kammarrätten om ett tillägsanslag å 29,700 kronor.

Den av kammarrätten verkställda undersökningen beträffande utvecklingen av ämbetsverkets arbetsbörda ger vid handen, att den tidigare sjunkande tendensen beträffande antalet balanserade mål nu förbytts i en stegring. Av undersökningen framgår även att, därest icke särskilda åtgärder vidtagas, denna ökning av arbetsbalansen kan förväntas fortsätta under den närmaste framtiden. Särskilt måste beaktas vad kammarrätten anfört i fråga om krigskonjunkturskattemålen, vilka genom sin invecklade beskaffenhet medföra en större ökning av arbetsbördan än vad antalet inkomna mål anger. Det torde på grund härav kunna befaras att den vid omorganisationen eftersträfvade förkortningen av handläggningstiden icke uppnås utan tvärtom målens liggetid inom kammarrätten avsevärt ökas.

Beskattningsorganisationssakkunniga ha den 25 november 1942 avgivit betänkande med förslag till ändrad organisation av beskattningsnämnderna och förstärkning av landskontorens arbetskraft m. m. Förslaget, som för närva-

*Departements-
chefen.*

rande är föremål för remissbehandling, syftar till en stark effektivisering av beskattningsnämndernas arbete, främst i vad avser prövningens tillförlitlighet. Ett genomförande av detta förslag, vilket jag efter avslutad remiss torde få anmäla för Kungl. Maj:t, bör kunna medföra en nedgång av antalet till kammarrätten överklagade beskattningsmål. Då emellertid denna minskning av kammarrättens arbetsbörda icke kan emotas förrän viss tid förflutit efter genomförande av en omorganisation av beskattningsnämnderna, torde hänsyn därtill i detta sammanhang böra tagas blott såvitt rör varaktigheten av de åtgärder, som nu ifrågakomma. Det förhållandet att merbelastningen särskilt faller på krigskonjunkturskattmålen och sålunda är av mera tillfällig natur, talar jämväl för att endast en tillfällig vidgning av kammarrättens organisation bör vidtagas. Med understrykande av angelägenheten att krigskonjunkturskattmålen få en snabb handläggning vill jag sålunda förorda förslaget om en tillfällig utbyggnad av kammarrätten med en extra division. Divisionen torde, i anslutning till vad som förutsatts vid kammarrättens omorganisation, böra uppbyggas efter samma linjer som övriga divisioner, dock med den skillnaden, att denna tillfälliga utbyggnad av ämbetsverket icke bör föranleda inrättande av nya ordinarie befattningar. Till ordförande på den nya divisionen bör utses innehavaren av ett av de nuvarande ordinarie kammarrättsrådsämbetena.

För nästa budgetår torde därför medel böra äskas för ytterligare tre extra ordinarie kammarrättsråd, två assessorer, en extra föredragande i lönegrad Eo 21, en förste amanuens, en amanuens samt biträdespersonal. I avvaktan på ytterligare erfarenhet om möjligheten att sammanföra skrivarbetet inom kammarrätten till ett för ämbetsverket gemensamt kansli, torde behovet av biträdespersonal för den nya divisionen kunna tillsvidare tillgodoses medelst nyanställning av ett extra ordinarie skrivbiträde, varjämte förslagsvis ytterligare 2,500 kronor torde böra ställas till kammarrättens förfogande för extra skrivhjälp. Med hänsyn härtill och till vissa sannolika förskjutningar i den icke-ordinarie personalens fördelning på löneklasser uppskattar jag det ytterligare medelsbehovet för avlöningar under nästa budgetår till 85,000 kronor. Av detta belopp faller 1,200 kronor, utgörande arvode åt ordföranden på den nya divisionen, på avlöningsstatens arvodespost, 73,800 kronor på icke-ordinarieposten samt 10,000 kronor på posten till rörligt tillägg.

Till bestridande av kammarrättens omkostnader anvisades för innevarande budgetår ett belopp av 32,600 kronor, varav 24,600 kronor till expenser. Härav avsågs ett belopp av 4,000 kronor till de nyanskaffningar, som omorganisationen ansågs nödvändig göra. För nästa budgetår torde delposten till expenser böra ökas med 3,000 kronor för den nya divisionens behov och anslaget — efter avdrag av uppbördsmedel till ett sammanlagt belopp av 1,600 kronor — uppföras med 30,000 kronor.

Det är önskvärt att den nya divisionen, såsom kammarrätten föreslagit, inrättas från och med den 1 mars 1943. De merkostnader för innevarande budgetår som föranledas härav kunna uppskattas till tredjedelen av de för helt budgetår beräknade, eller i runt tal 29,000 kronor till avlöningar — varav 25,000 kronor komma på icke-ordinarieposten — och 1,000 kro-

nor till omkostnader. För nyanskaffning av inventarier för den extra divisionens räkning torde jämväl vissa utgifter vara erforderliga. För bestridande av dessa kostnader synes lämpligen kammarrätten böra bemyndigas att överskrida i staterna för löpande budgetår uppförda maximerade poster. Jag kommer senare denna dag att vid anmälan av förslag om utgifter å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår göra hemställan om inhämtande av riksdagens medgivande att överskrida den i kammarrättens avlöningsstat uppförda obetecknade anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt riksdagens godkännande av erforderliga ändringar i personalförteckningen för kammarrätten.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 367,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 15,200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 306,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 96,000

Summa kronor 785,000;

dels ock till Kammarrätten: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 785,000.

[8.] **6. Kammarrätten: Omkostnader, förslagsanslag.** Återopande vad jag anført under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kammarrätten: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 30,000.

[9.] **7. Kammarrätten: Kammarrättens årsbok, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 5,000 kronor. Beträffande de arvoden, som må utgå av anslaget, har Kungl. Maj:t meddelat beslut den 22 maj 1942 (statsliggaren sid. 364).

I sin förenämnda skrivelse den 11 september 1942 har kammarrätten hemställt, att anslag för fortsatt utgivande av årsboken måtte för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp. Med tillstyrkande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kammarrätten: *Kammarrättens årsbok* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000.

[10.] 8. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, *förslagsanlag*. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 424,500 kronor.

Personalförteckning för statistiska centralbyrån har av Kungl. Maj:t fastställts den 22 maj 1942 (statsliggaren sid. 364). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 295,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 75,500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 54,000
Summa kronor 424,500.	

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om medelsanvisning för budgetåret 1943/44 och därvid hemställt om höjning av avlöningsanslaget med 28,500 kronor till 453,000 kronor. Den föreslagna höjningen faller till större delen, 24,700 kronor, på icke-ordinarieposten. I övrigt utgöres höjningen av en uppräknings med 3,800 kronor av posten till rörligt tillägg.

Utgifterna å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknar centralbyrån under nästa budgetår komma att uppgå till 100,200 kronor. Ökningen betingas till 18,200 kronor av 1942 års riksdags beslut om inrättande av ett centralt bilregister, förlagt till centralbyrån (prop. nr 300; skriv. nr 365). Lönekostnaderna för den vid registret erforderliga personalen — en extra ordinarie kansliskrivare i lönegraden Eo 11, ett extra kontorsbiträde i lönegraden Ex 4 och fyra extra skrivbiträden i lönegraden Ex 2 — ha därvid beräknats med utgångspunkt från att de tjänstemän, som ifrågakomma till dessa befattningar, omedelbart placeras i högsta löneklassen inom vederbörande lönegrader. Återstoden av ökningen å icke-ordinarieposten betingas av en föreslagen förbättring av löneförhållandena för icke-ordinarie personal. Härom har centralbyrån anfört bland annat följande.

Statistiska centralbyrån har upprepade gånger haft anledning att i riksdagspetita och i andra sammanhang framhålla den icke-ordinarie personalens ogynnsamma ställning i avseende på lönevillkor och befordringsutsikter. Till belysning av förhållandena i detta avseende tillåter sig centralbyrån lämna följande uppgifter angående nämnda personals storlek och lönevillkor den 1 augusti 1942.

Vad först beträffar den kvalificerade arbetskraften voro vid nämnda tidpunkt anställda tre förste amanuenser i lönegrad Eo 18 med en tjänstgöringstid i ämbetsverket om 11—24 år, fyra amanuenser i lönegraderna Eo 16 eller Eo 15 med en tjänstgöringstid om 11—13 år samt tre extra tjänstemän i lönegrad Ex 15 med en tjänstgöringstid om resp. 6, 4 och 1½ år. I biträdesgraden voro anställda 35 extra ordinarie skrivbiträden i lönegrad Eo 2 med en tjänstgöringstid inom ämbetsverket om 11—17 år, 58 extra skrivbiträden i lönegrad Ex 2 med en tjänstgöringstid om 1½—11 år samt 51 tillfälliga

tjänstemän med ett månadsarvode om 175 eller 200 kronor och en tjänstgöringstid om högst 1 $\frac{1}{2}$ år.

Om de den 1 augusti 1942 i centralbyrån anställda extra ordinarie och extra tjänstemännen i amanuensgrad i lönehänseende placerades i enlighet med de grunder, som förordats av riksdagens revisorer för år 1941, skulle detta medföra en ökad lönekostnad om drygt 3,000 kronor för år i jämförelse med nu utgående kostnader. Under samma förutsättning skulle en uppflyttning efter tre års tjänstgöring av de extra tjänstemännen i skrivbiträdesgraden till extra ordinarie tjänstemän i samma grad medföra en kostnadsökning på omkring 8,000 kronor, utan att likväl någon förändring därvid ifrågasatts av de tillfälliga tjänstemännens ställning. En förbättring i nu angiven omfattning av den icke-ordinarie personalens lönevillkor skulle alltså medföra en ökad belastning av centralbyråns icke-ordinarieanslag med omkring 11,000 kronor. En så betydande ökning har centralbyrån likväl icke ansett sig böra sätta i fråga. En skälig förbättring synes centralbyrån kunna ernås, om dels tre amanuenser i lönegraderna Eo 16, 15 och 15, som räkna en tjänstgöringstid i ämbetsverket om 11 år, uppflyttades till lönegrad Eo 18 och en extra tjänsteman i lönegrad Ex 15, som tjänstgjort 6 år i ämbetsverket, uppflyttades till lönegrad Eo 15, dels flertalet extra tjänstemän i lönegrad Ex 2 med en tjänstgöringstid om minst 5 år uppflyttades till extra ordinarie tjänstemän i lönegrad Eo 2. Antalet extra tjänstemän i Ex 2 med den angivna tjänstgöringstiden utgör 31. Av dessa kunna dock icke alla med säkerhet anlagas erhålla stadigvarande arbete i ämbetsverket, sedan nu pågående utredningar avslutats, varför centralbyrån räknat med att endast 25 böra ifrågakomma till befordran såsom extra ordinarie tjänstemän. Ett genomförande i här angiven omfattning av förbättrade lönevillkor för den icke-ordinarie personalen i amanuens- och biträdesgraderna kan beräknas medföra en ökad belastning å anslaget till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän å omkring 6,500 kronor.

Till avlöningar åt personal vid 1940 års allmänna folkräkning har statistiska centralbyrån för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 27,000 kronor. Innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett särskilt reservationsanslag av 120,000 kronor. Beträffande det nu anmälda medelsbehovet har centralbyrån anfört följande.

Den statistiska behandlingen av primärmaterialet beräknas under innevarande budgetår komma att fortskrida så långt, att utöver redan i del I av folkräkningsberättelsen meddelade siffror folkräkningens övriga huvudresultat, omfattande samtliga tabeller över befolkningens fördelning efter ålder och yrke, hinna att offentliggöras före budgetårets utgång. Därjämte kommer arbetet med dödlighets- och livslängdstabeller och den sammanfattande översikten över befolkningsrörelsen för perioden 1931—1940, vilka båda berättelser pläga utarbetas i samband med folkräkningen och som under nuvarande förhållanden äro av stor betydelse för bedömandet av befolkningsläget, att kunna påbörjas under innevarande budgetår. De väsentligaste arbetsuppgifterna under budgetåret 1943/44, då folkräkningens återstående arbete beräknas komma att avslutas, bliva dels slutförandet av textbehandlingen av de tabeller angående befolkningens ålder och yrke, som beräknas komma att offentliggöras på ett tidigare stadium, dels slutförandet av arbetet med dödlighets- och livslängdstabellerna samt befolkningsöversikten. Ifrågavarande arbetsuppgifter under budgetåret 1943/44 torde komma att kräva omkring 70 biträdesmänader samt en kvalificerad tjänsteman i aktuariegrad

under omkring 6 månader. Avlöningskostnaderna för denna personal kunna beräknas till omkring 27,000 kronor. Då det för innevarande budgetår anvisade avlöningsanslaget å 120,000 kronor torde komma att i sin helhet tagas i anspråk före budgetårets utgång, har centralbyrån i sitt stattförslag beräknat anslagsposten till avlöningar vid folkräkningen till förut nämnda belopp 27,000 kronor. Detta belopp motsvaras till en del av tidigare gjorda besparingar å kostnaderna för maskinell bearbetning, varigenom för budgetåret 1941/42 ett överskott å drygt 30,000 kronor uppkom å förslagsanslaget till övriga expenser vid folkräkningen.

Att centralbyrån för nästa budgetår har beräknat medel för slutförändel av dödlighets- och livslängdstabellerna samt befolkningsöversikterna beror, enligt vad under hand upplysts, väsentligen på två omständigheter, nämligen att vissa moment av den egentliga folkräkningen blivit mera arbetskrävande än förut kunnat beräknas och att de stegrade levnadskostnaderna medfört ökade lönekostnader. Beträffande förstnämnda omständighet har från centralbyrån meddelats bland annat följande.

Både kodifieringen av yrkesmaterialet och stansningen av folkräkningens hålkort inrymde vid tiden för utarbetandet av fjolårets petita en del osäkra faktorer, den förra med hänsyn till en företagen omläggning av yrkesmaterialet, den senare på grund av nyinförda stansmetoder. Verkan av dessa åtgärder hade då ännu endast en kort tid hunnit prövas. Arbetsresultatet är i väsentlig grad beroende av materialets beskaffenhet samt den arbetshastighet, personalen kan utveckla efter genomgången träningsperiod, vilken senare för stansningspersonalen utgjort tre till fyra månader. Läget på arbetsmarknaden har varit sådant, att någon utbildad stanspersonal icke kunnat erhållas vare sig vid den första nyanställningen eller vid nyanställning på grund av avgång.

Då något utökande av maskinparken till följd av importsvårigheter icke varit möjligt, har centralbyrån för att undgå försening i folkräkningsresultatens framläggande måst genomföra skiftarbete i full utsträckning för personalen vid såväl stans- som sorteringsmaskinerna. Arbetseffekten vid ett sådant maskinellt skiftarbete blir med hänsyn till arbetets natur och spridning över en större arbetsstyrka icke densamma som vid ett arbete i vanlig ordning. Ifrågavarande förhållande har bidragit till att avlöningskostnaderna stegrats, medan besparing kunnat göras på maskinkostnaderna.

I anledning av framställningen om ytterligare medelsanvisning till folkräkningen ha till övervägande upptagits möjligheterna att något inskränka folkräkningsarbetets ursprungligen planerade omfattning. Under hand ha från centralbyrån inhämtats uppgifter om vilka delar av programmet, som finge uppoffras, därest ytterligare medel icke anvisades för ändamålet. Av de lämnade uppgifterna framgår följande.

Avsikten har varit att, utöver en redan publicerad volym, framlägga resultat av folkräkningen i tre delar av folkräkningsberättelsen, av vilka två skulle innehålla tabeller. Den tredje skulle innehålla en analyserande text jämte tabeller med relativa tal till belysning av de i föregående delar framlagda huvudresultaten. De båda tabelldelarna av folkräkningsberättelsen borde under alla förhållanden offentliggöras. Skulle man nödgas slopa någon avsevärd del av berättelsen, finge i så fall hellre den del uppoffras som varit avsedd att innehålla den analyserande texten. Vidare finge bearbetningen av och den sammanfattande redogörelsen för de i boken över obefintliga upp-

tagna personerna avsevärt inskränkas. Inskränkningar torde jämväl bli nödvändiga i fråga om den planerade översikten över befolkningsrörelsen under 10-årsperioden 1931—1940. Att helt indraga denna översikt, som har sin motsvarighet i ett flertal liknande översikter ända sedan tioårsperioden 1861/70, skulle vara i hög grad beklagligt med hänsyn till de betydelsefulla förändringar som ägt rum i befolkningsutvecklingen under sista årtiondet. Vad slutligen beträffar dödlighets- och livslängdstabellerna vore det angeläget, att dylika finge utarbetas även för senaste 10-årsperiod, varvid dock för begränsning av kostnaderna vissa inskränkningar kunde genomföras.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän *Departements-
chefen.* torde såsom centralbyrån förutsatt böra upptagas med oförändrat belopp.

Mot den föreslagna höjningen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän med 18,200 kronor, avseende lönekostnaderna för det nytillkomna centrala bilregistret, har jag ingen erinran. Vad höjningen av posten i övrigt beträffar kan jag, även om centralbyråns icke-ordinarie personal i viss utsträckning får anses intaga en ogynnsammare ställning i lönehänseende än motsvarande personal inom åtskilliga andra grenar av statsförvaltningen, med hänsyn till den stränga återhållsamhet i fråga om löneförbättringar, som i rådande läge måste iakttagas, icke nu förorda bifall till centralbyråns härutinnan framlagda förslag. Anslagsposten torde sålunda böra upptagas till 93,700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg kan lämpligen uppräknas till 56,300 kronor.

Det nu anmälda ytterligare medelsbehovet på 27,000 kronor för avlöningar åt personal vid 1940 års allmänna folkräkning har, såsom framgår av det föregående, uppkommit genom omständigheter, som svårigen kunnat förutses. I nuvarande budgetläge finner jag det emellertid böra övervägas, huruvida man icke genom mindre inskränkningar i det ursprungliga programmet för folkräkningen kan undvika att för nästa budgetår begära särskild medelsanvisning för ifrågavarande ändamål. Även om besparingsåtgärderna genomföras med försiktighet, så att värdet av tidigare nedlagda kostnader icke i nämnvärd mån spolieras, medföra dessa åtgärder givetvis uppoffringar av tidigare påräknade resultat. Det oaktat anser jag mig dock under föreliggande förhållanden böra medverka till att i samråd med statistiska centralbyrån vissa beskärningar, på sätt i det föregående omnämnts, vidtagas i planen för det återstående folkräkningsarbetet. Ehuru man med en försiktig begränsning måhända icke kan hålla utgifterna för folkräkningen helt inom ramen av tidigare anvisade medel, torde likväl nytt anslag icke böra äskas för ändamålet. De ytterligare kostnader som kunna bli erforderliga torde få bestridas av till Kungl. Maj:ts förfogande eljest stående medel.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44: